

BIBLIOTHECA SEPTENTRIONALIS

Revista Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare

an XVIII • nr. 1-2 (34-35) • 2010

BIBLIOTHECA SEPTENTRIONALIS

Buletin semestrial

<http://www.bibliotecamm.ro/?s=19&f=1>

ISSN 1221-3764

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU” BAIA MARE

Director: prof. dr. TEODOR ARDELEAN

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Coordonator: Angela-Monica Jucan

angelamonicajucan@yahoo.com

Redactori: Adrian Pop

adrian.pop7203@yahoo.com

Antoaneta Turda

netaturda@yahoo.com

Corespondenți: Simona Botezan (Washington D.C., SUA)

Marian Petruța (Chicago, SUA)

Erika Vârșescu (Karmiel, Israel)

Lectura: Dorina Oșan

Tehnoredactare: Alexandru Ioan Roman

Coperta: Firuța Șomcutean

Postare pe site-ul bibliotecii: Marcel Țura

Multiplicare: Ana Ilieș

LAURA TEMIAN : TREI DECENII ÎN SLUJBA BIBLIOTECII PUBLICE BĂIMĂRENE

Pensionarea este un eveniment la care ne raportăm de nenumărate ori și în diverse moduri, pe întreg parcursul vieții profesionale, în funcție de traiectoria ascendentă sau descendentă a carierei, de satisfacțiile, speranțele, entuziasmul, oboseala sau neliniștile de moment. Fericiți sunt cei care ating acest timp de bilanț ca pe o culme câștigată într-o ascensiune continuă, cu sentimentul datoriei împlinite și mulțumiți de realizările lor.

Pensionarea, în sine, nu este nici început și nici sfârșit de drum, chiar dacă poate interveni un interval de reșezare a priorităților. Pentru omul câștigat în înțelepciune și eliberat de constrângerile unui program rigid, e timpul să-și ducă la bun sfârșit proiectele mereu amânate, e timpul să-și acorde mai mult răgaz spre bucuria sufletului și a minții.

Pentru Laura Temian, anul 2010 a adus cu sine momentul pensionării, ce marchează doar încetarea legăturilor contractuale cu Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, pentru că celelalte legături, de suflet, munca, pasiunea și dăruirea investite, satisfacțiile și realizările de care s-a bucurat din plin, amintirile cele mai frumoase pe care noblețea sufletească le păstrează, nu se pot șterge.

Și, chiar dacă rămâne doar „a treia casă”, cum ne place s-o numim, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” o așteaptă întotdeauna cu inima deschisă, cu prețuire și recunoștință.

BIBLIOTECĂ

Memento:

Laura Temian s-a născut la 12 noiembrie 1947, în comuna Finteușu Mare, județul Maramureș. A urmat cursurile Facultății de Filologie, Universitatea „Babeș Bolyai”. Renunță la cariera didactică și se angajează la Biblioteca Județeană Maramureș, începând cu 27 decembrie 1980. Își începe activitatea de bibliotecar la Secția pentru copii, continuând cu Sala de lectură a bibliotecii. Studiile, conștiinciozitatea și meticulozitatea, tenacitatea și ambiția caracteristice, fac să fie cooptată de valorosul colectiv al Serviciului bibliografic, care avea în derulare numeroase proiecte de cercetare, unul dintre cele mai importante fiind „Cronica Maramureșului”, în a cărei elaborare este implicată și la care își aduce o importantă contribuție.

În perioada 1992-2001 își asumă cu curaj funcția de director al bibliotecii, conducând destinele instituției în circumstanțe extrem de dificile: restricții bugetare, lipsă de sprijin a forurilor tutelare, totul culminând cu pierderea sediului, fără ca noul sediu să fie finalizat și cu tensiunea unei mutări intempestive a fondului de documente. În pofida acestor împrejurări vitrege, reușește să păstreze biblioteca în atenția publicului băimărean, prin servicii de calitate, manifestări culturale și proiecte editoriale de ținută.

Din anul 2001, este director adjunct cu probleme profesionale, misiune pe care o îndeplinește cu rezultate deosebite. Tactul, modestia, simțul măsurii, diplomația vin să întregască portretul unui profesionist devotat, de numele căruia se leagă importante realizări, cum sunt: editarea revistei „Bibliotheca Septentrionalis”, cu suplimentul „Fascinația lecturii”, a „Calendarului cultural” anual, a caietelor biobibliografice din seria „Personalități maramureșene - Aniversări”. De asemenea, s-a implicat, cu diverse responsabilități, în bogata producție editorială a bibliotecii.

Lucrările proprii poartă puternica amprentă a formației de bibliograf: „1 Decembrie 1918 : Marea Unire și George Pop de Băsești” (1993), „Petre Dulfu : contribuții biobibliografice și documentare” (2003), „Biblioteca publică băimăreană : (1950-2000) : contribuții documentare și bibliografice” (2010); iar în colaborare : „Autori maramureșeni : dicționar biobibliografic” (2000), lucrare ce a obținut premiul ANBPR pentru cea mai bună lucrare de specialitate, secțiunea biobibliografie. La aceste volume se adaugă articolele profesionale publicate, în periodicele bibliotecii, în covârșitoare majoritate.

Medalia „Meritul cultural” clasa a III-a, categoria A, Literatură (2004) și Premiul de excelență ANBPR, pentru merite deosebite în întreaga activitate (2005) vin să încununeze o carieră profesională remarcabilă.

Săluc Horvat, Laura Temian

Articolele publicate în revista „Bibliotheca Septentrionalis”

- 45 Ieri... azi... mâine...
- Alexandru Ivasiuc - despre el însuși, despre Maramureș și maramureșeni
- Anul editorial Eminescu : contribuții băimărene
- Artemie Anderco : (140 de ani de la naștere)
- Bibliografia personalităților locale : o sursă de documentare
- Biblioteca - O jumătate de secol de istorie a bibliotecii românești : contribuția revistei la formarea și perfecționarea profesională a bibliotecarilor
- Biblioteca Județeană Maramureș : 1951-1996 : bibliografie selectivă
- Bibliotecile românești și societățile de lectură din Chioar, Codru, Lăpuș și Maramureș la sfârșitul secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului XX; rolul lor în promovarea și afirmarea culturii naționale (I-II)
- Biobibliografia personalităților - componentă esențială a bibliografiei locale: moduri de abordare
- Colocviile profesionale - o modalitate eficientă pentru găsirea de noi soluții în activitatea de bibliotecă
- Contribuții bibliografice la un portret: Săluc Horvat
- Despre lectură și bibliotecă în paginile revistei Viața școlară / Școala sătmăreană : 1925-1939
- Dezvoltarea bibliotecilor publice din județul Maramureș
- Dialoguri necesare între bibliotecile septentrionale : (Baia Mare, 17-18 nov. 1994)
- Dinspre ieri spre mileniul III sau Drumul cărții spre lumină
- Gaudeamus igitur...
- Gheorghe Bilașcu : (130 ani de la naștere): fișă biobibliografică
- Gheorghe Chivu – poet, pictor : (fișă biobibliografică)
- Horvat Săluc. Mihai Eminescu: Dicționar cronologic. – Baia Mare : Editura Gutinul, 1994. – 300 p.
- Ioan Mihalyi de Apșa : (150 de ani de la naștere): fișă biobibliografică
- Ion Șugariu : (80 de ani de la naștere) : fișă biobibliografică
- ... Iucundi acti labores
- Mirabile visu: Lectura, nr. 23-24/1996
- Publicație băimăreană de acum 50 de ani: Colț de țară
- Oferta de servicii a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare pentru anul 2008
- Petre Dulfu : (140 de ani de la naștere) : fișă biobibliografică
- Profesionalism, seriozitate, dăruire
- Remember
- Revistele de bibliotecă - cel mai eficient schimb de experiență
- Să treci pragul dintre milenii cu cartea în brațe
- Tiberiu Utan : (65 de ani de la naștere) : fișă biobibliografică

Articole publicate în „Fascinația lecturii”

- Biblioteca băimăreană între vis și realitate
- Lectura copiilor și a tinerilor în atenția UNESCO
- Luna mai – mai mulți cititori, mai multe cărți, mai multe bucurii...

Fiul Laurențiu Temian, fiica Daiana Criste, Laura Temian cu nepoata Ana Maria, ginerele Dionisie Criste și soțul Lazăr Temian

CARTEA – EMBLEMĂ A VIETII

Dana Cecilia BOGDAN

Când începi să citești o carte, cercetează-ți sufletul. Doar așa vei găsi ceea ce cauți cu adevărat, e ca și cum ai întâlni un tovarăș, un prieten, un adversar chiar, cu care poți să stai de vorbă nestingherit, căruia poți să-i împărtășești toate gândurile uitate în nopțile albe, toate visele în care mai poți crede, și multe răspunsuri la întrebările care îți dau târcoale.

Cartea este precum cuvântul în care crezi, nu o cauți tu, ci ea te găsește pe tine, tu, cititorul care vrea să evadeze, care caută lumina înțelepciunii, care știe că la capătul ei va deveni mai bogat cu o tăcere, cu o călătorie și cu o binecuvântare. Există cărți despre care au auzit puțini, dar care îți marchează existența, există cărți uitate și care se lasă descoperite cu greu, ca într-un principiu al smereniei, dar devin cărți de căpătâi, există cărți în care te pierzi, altele în care te regăsești, altele în care te simți de parcă le-ai fi scris tu. Lecturarea cărților este un act de curaj... unele te ridică, altele te doboară, unele te revoltă, în altele poposește lumina, dar fiecare te face să gândești, să îți descoperi sinele, să poți înțelege mai bine contemplarea de pe tărâmul sublim al unor existențe, să fii acolo unde căutările tale pot găsi cuvintele care îți înnobilează sufletul. Cine atinge o carte, atinge sufletul celui care a scris-o. Îi vei descoperi zbaterea, timpul, râvna, mărturisirea, valul, jubilația și revărsarea. O carte adevărată este cartea care nu se termină, care nu are punct, care stârnește mereu setea de a fi recită, cartea-sărbătoare, la sfârșitul căreia închizi ochii înspre meditație și pe care o așezi printre momentele cu esență de nemurire. Albert Camus spunea: „Dacă ar trebui să scriu o carte de morală, primele 99 de pagini le-aș lăsa albe și pe a o suta aș scrie: există o singură datorie, aceea de a iubi”.

Oprește, Doamne, ceasornicul, pentru a ne da răgaz să citim!

MUREȘIAN, O FAMILIE DE APROPIAȚI AI CĂRȚII DIN PĂRȚILE SUPURULUI**Marta CORDEA și Viorel CÂMPEAN**

Biblioteca Județeană din Satu Mare

Sunt puține cazurile când putem vorbi despre preocupări de bibliofilie în rândul românilor sătmăreni trăitori în secolul XIX. Vitregia vremurilor a lăsat și memoria culturală fără unele documente care ar fi putut contura preocupările iubitorilor de carte români din părțile noastre. Și totuși, un asemenea caz am depistat, prin mijlocirea unor cărți aflate în colecțiile Bibliotecii Județene Satu Mare. Însemnele de proprietate ale membrilor familiei Mureșian, coroborate cu câteva date biografice pe care le-am adunat în decursul timpului, conturează portretul unei familii, poate nu atât de bibliofili, cât de iubitori de cultură și de neam.

Toate acestea ne-au prilejuit realizarea acestui scurt tablou care constă din prezentarea biografiei lor a trei membri dintr-o familie românească cu origini la Supuru de Jos, care au activat în aceleași părți de interferență dintre județele Satu Mare și Sălaj, precum și sumara descriere a unor volume aflate în posesia lor.

Gheorghe Mureșian a fost un țăran din Supuru de Sus remarcat prin vitejia și curajul său în timpul evenimentelor din 1848/1849. El a fost în preajma parohului greco-catolic local, Ioan Costea, care a avut o soartă tragică în cursul acelor evenimente. Forțat de autorități, în primăvara lui 1848 Ioan Costea a citit în biserică *Proclamația adresată locuitorilor patriei*. Pentru a fi crezut că a făcut acest lucru, au fost chemați să asiste un grup de săteni din Giorocuta, localitate situată în imediata vecinătate a Supurului de Sus. A participat la adunarea de la Blaj din 3/15 mai 1848, în fruntea unei delegații din Supuru de Sus. Este știut faptul că la Blaj a fost prezentă o delegație de 120 de români plecați din Solnocul de Mijloc, comitat căruia îi aparținea pe atunci și Supuru de Sus, sub conducerea vicarului Alexandru Sterca Șuluțiu și a protopopilor Demetriu Coroianu (paroh și protopop la Craidorolț) și Ioan Pop Suduranu (paroh și protopop la Sărăuad). Știm că au mai fost prezenți la Blaj Petru Bran (paroh la Hidig atunci), Ioan Galu (student în acei ani) și avocatul George Filep, reprezentanți de frunte ai „intelighenției” române din aceste părți în deceniile următoare.

Revenit cu însuflețire de la Adunarea din 1/15 mai 1848 de pe Câmpul Libertății, Ioan Costea i-a îndemnat pe țăranii din Supur să refuze înrolarea în unitățile maghiare, să nu mai muncească pe domeniile feudale, deoarece iobăgia s-a desființat, și să pună mâna pe arme pentru a-și apăra viața, familia și națiunea.

A fost prezent și la Adunarea din septembrie 1848 la Blaj, după care a organizat o ceată de români, înarmată cu furci, coase și topoare, care să se opună fărădelegilor practicate de detașamentele nobiliare ungurești. Acuzat de agitație și considerat „provocator”, a fost urmărit de autorități, după pătrunderea trupelor maghiare în Transilvania, nevoit fiind să se ascundă mai multe luni prin păduri.

Părintele Ioan Costea a trimis la generalul Urban în Năsăud o „gloată întreagă” de bărbați din Supuru de Sus, tocmai sub conducerea lui Gheorghe Mureșian. Speranțele românilor din părțile noastre se îndreptau către Năsăud. Gheorghe Mureșian i-a încolonat pe „tinerii vrednici de a purta arme din Supurul de Sus, și se îndreaptă cu ei spre Năsăud, unde se pune sub ordinele colonelului Urban”, participând la victoriile și înfrângerile trupelor conduse de acesta¹.

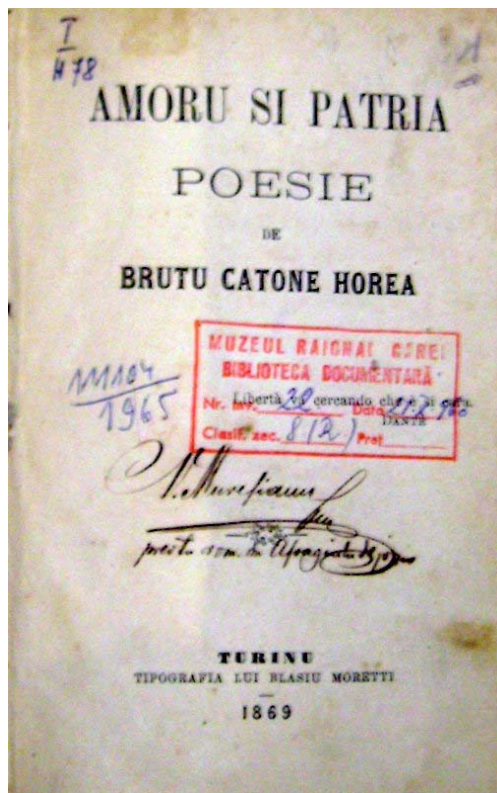
Gheorghe Mureșian s-a întors de la Năsăud cu o „pajiură” (un fel de dovadă scrisă, pe care era imprimată stema habsburgică, prin care satul dovedea că-i este credincios împăratului). Din îndemnul pa-

¹ Ioan Ardeleanu-Senior, *Monografia satului Supurul de Sus – 1969*, Satu Mare, 2009, p. 48.

rohului Ioan Costea, Gheorghe Mureșian în fruntea tinerilor din Supuru de Sus, s-a reîntors la Năsăud².

Cu multă cruzime, deoarece nu a vrut să-și trădeze consătenii, părintele Costea a fost ucis în 12 mai 1849, fiind aruncat de viu în focul din cuptorul casei sale. Trupul martirizat al părintelui Costea a fost îngropat în cimitirul din fața bisericii din Supuru de Sus printr-un prohod oficiat de preoții din jur și vicearhidiaconul Dimitrie Coroianu, două zile după odioasa crimă³ Gheorghe Mureșian cu glotașii săi s-au întors în sat după potolirea viforniei. În duminici și sărbători cânta adesea și în strana bisericii, descărcându-și amarul revoltei împotriva împilărilor sociale, culturale și naționale ale vremii, prin intonări de cântece, fapt pentru care i s-a zis la bătrânețe „diacul cel bătrân”. După desființarea iobăgiei, Gheorghe Mureșian și-a creat o stare materială bună și o familie numeroasă, din care îi amintim aici pe părintele Vasile Mureșian și pe fiica Maria, măritată cu Vasile Lobonțiu din Supuru de Sus; în familia Lobonțiu s-au născut, de asemenea, oameni care au făcut cinste localității⁴.

Protopopul onorar greco-catolic **Vasile Mureșian** s-a născut la Supuru de Sus în 1843, în familia „diacului cel bătrân”, Gheorghe Mureșian, a cărui activitate am prezentat-o în rândurile de mai sus. Este o personalitate pe nedrept lăsată în uitare; multiplele lui zbateri întru folosul neamului românesc dovedesc dreptatea afirmațiilor noastre⁵. Acum știm că pruncului Vasile i-a fost dat să vadă adevărate grozăvii petrecute în anii 1848/1849 și în acest colț de țară. În ce privește studiile, cunoaștem deocamdată doar faptul că a urmat cursurile Seminarului Teologic din Gherla, unde a fost coleg cu viitorii preoți din părțile noastre: Petru Anderco, Demetriu Coroianu jun., Andrei Covaciu și Vasile Pățașiu⁶. S-a căsătorit cu Ana Pop. A fost hirotonit în 1869. Probabil că după hirotonire a slujit în calitate de administrator parohial la Asuaju de Jos, o parohie din distr. Băsești, cu 745 de suflete în 1867⁷. Din anii slujirii sale în această parohie avem o prețioasă însemnare pe o carte care i-a aparținut lui Vasile Mureșian, *Amoru și patria*, o carte de versuri scrisă de un merituos român ardelean, Ioachim Drăgescu⁸. Culegerea de poezii *Amoru și patria*, semnată cu pseudonimul Brutu Catone Horea și apărută la Turinu [Torino] în Tipografia lui Balsiu Moretti în 1869 a fost scrisă, potrivit *Cuvântului către cititori*, cu următoarele gânduri: „Poesiele cuprinse în acestu micu volumu sunt o parte din visale mele, sunt copiii mei de aur. In ele am depusu partea cea mai buna din mine: «anim'a si

² Idem, *Contribuțiuni la revoluția din 1848 în Sălaj cu mai multe documente inedite în text cu anexe*, Satu Mare, 2009, p. 75.

³ Viorel Câmpean, *Preotul Ioan Costea, un martir al războiului civil din 1849*, „Informația de Duminică”, Satu Mare, an VII, nr. 336, 17 mai 2009, p. 10.

⁴ I. Ardeleanu-Senior, *Monografia satului Supurul de Sus – 1969*, Satu Mare, 2009, p. 50.

⁵ Pentru biografia sa vezi și V. Câmpean, *Oameni și locuri din Sătmar*, Satu Mare, 2010, vol. II, pp. 110-113.

⁶ *Șiematismul Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867*, Gherla, 1867, p. 234.

⁷ Idem, p. 160.

⁸ Ioan (Ioachim) C. Drăgescu, numele de la naștere Ioachim Drăghici (8 septembrie 1844, Blăjel, județul Sibiu - 21 aprilie 1915, București). A folosit pseudonimul Brutu Catone Horea. A fost medic, poet, prozator. A terminat gimnaziul și liceul la Blaj, a urmat o vreme Facultatea de Drept din Pesta, apoi a studiat medicina la Viena și Torino, unde și-a luat doctoratul în 1872. A practicat medicina la Craiova, Ploiești, Râmnicu-Sărat, Tulcea și Constanța. Deși nu a lăsat o operă prea valoroasă din punct de vedere literar, a avut încercări atât în domeniul poeziei, cât și al prozei. Dintre operele publicate amintim: *Nopțile carpatine sau Istoria martirilor libertății*, Pesta, 1867; *Amoru și patria*, Torino, 1869; *Doruri și speranțe*, Torino, 1871; *Martirii libertății*, Râmnicu Sărat, 1884; *Publiu Ovidiu Nasone*, Constanța, 1887; *Iluzii și dezamăgiri*, Constanța, 1891; *Dezmoșteniții*, București, 1903; *Pro Patria*, Craiova, 1913. A colaborat la revistele *Concordia* și *Familia*.

conștiința mea.» M'am încercat să fac omagiu libertății și neîndependenței, amorului și virtuții; am născut se întăresc ideea sacrificiului pentru drept și unitate, și se dau un impuls coragiului și cugetului într-o patrie unde se simte lipsa a cugetării și a cuceririi.»

Pe pr. Vasile Mureșian îl găsim apoi în parohia sălăjeană Giumelciș. Este vorba despre o parohie din distr. Valcău Unguresc, mai populată – deci și mai bogată decât Asuaj de Jos, cu 1140 de suflete greco-catolice, plus 40 de credincioși în filia Valea Ungurului⁹. În 1871 știm că în familia Mureșian s-a născut fiul Tiberiu-Semproniu.

S-a remarcat în acești ani prin zelul cu care a strâns ajutoare pentru ostașii români care luptau pentru cucerirea independenței¹⁰. Tot în acești ani știm că a corespondat cu George Barițiu (s-a păstrat o scrisoare expedită din Giumelciș în 29 ianuarie 1879)¹¹.

În 1881 s-a numărat printre cei 13 membri fondatori ai Reuniunii femeilor sălăjene, la Șimleu Silvaniei, alături de, printre alții: Alimpu Barboloviciu, Clara Maniu, George Pop de Băsești, Simion Oros.¹²

A slujit apoi multă vreme la Săuca, începând din iulie 1883. A fost prezent în 1892 la Viena în delegația românilor memorandiști¹³. Este de remarcat faptul că Supuru de Sus se poate mândri cu o pleiadă de memorandiști: Ioan Galu (arhidiacon, preotul satului, fost profesor), Mihai Bobiș (învățătorul satului), Andrei Cosma (avocat, dar și proprietar în localitate), Mihai Bohățel (proprietar în localitate), Demetriu Suci (născut în Supuru de Sus, practica avocatura în Cehu Silvaniei). Puține sate de pe întreg teritoriul Transilvaniei se pot mândri cu o asemenea salbă de personalități memorandiste.

În 1898 este consemnat și ca notar al districtului protopopesc Sărauad, de care aparținea Săuca. Pentru a înfățișa mai bine condițiile pe care le-a găsit la Săuca, să consemnăm faptul că în 1886, deci la puțini ani după sosirea în parohie, păstora peste 557 de suflete¹⁴, iar în 1925, anul imediat următor repausării lui Vasile Mureșian, în Săuca (Seuca pe atunci) 638 plus cei din 275 din filiile Becheni și Chiseu¹⁵.

În 1891 s-a născut fiul Eugeniu.

Patriotismul lui este dovedit și de activitatea neobosită dusă în ogrorul despărțământului Tășnad al „Astrei”. În 1905 a fost numit chiar membru pe viață al acestei prestigioase instituții culturale românești¹⁶. În 1911 despărțământul Tășnad număra 7 membri pe viață: Demetriu Coroian jun., George și Ioan Filep, tustrei din Santău, prot. Grigore Pop din Unimăt, parohul Acășului Ioan Trușășu, avocatul dr. Coriolan Steer și Vasile Mureșian din Săuca¹⁷. S-a distins ca un apreciat conferențiar – spre exemplu avem prelegerea intitulată „Despre altoirea pomilor”, ținută la Santău în 1907¹⁸.

A fost unul din membrii de frunte ai băncii „Vulturul” din Tășnad, el făcând de altfel parte din comitetul care a partici-

⁹ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujváriensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1877*, Gherla, 1877, p. 126.

¹⁰ Mircea Dragoș, *Ioan Galu, luptător pentru libertatea națională*, în „*Satu Mare. Studii și comunicări*”, IV, 1980, Satu Mare, p. 229.

¹¹ I. Bianu, G. Nicolaiasa, *Catalogul manuscriptelor românești*, tom III, Craiova, 1931, p. 227.

¹² Ioan P. Lazăr, Dionisie Stoica, *Schița monografică a Sălajului*, Șimleu-Silvaniei, 1908, p. 162.

¹³ Vasile Netea, *Istoria Memorandului românilor din Transilvania și Banat*, București, 1993, p. 300.

¹⁴ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujváriensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1886*, Gherla, 1886, p. 187.

¹⁵ *Șematismul Venerabilului Cler Român Unit al Diecezei de Gherla pe anul 1925. De la înființarea Episcopiei anul 72. Dela Sfânta Unire a românilor cu biserica Apostolică a Romei anul 225*. Gherla, 1925, p. 89.

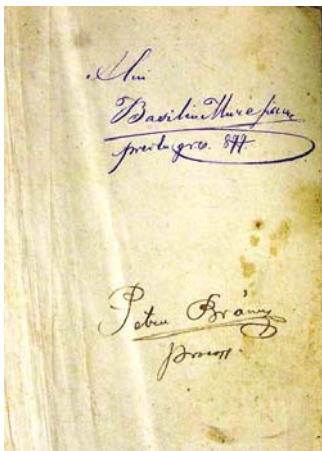
¹⁶ „*Transilvania*”, an XXXIX, nr. 2, aprilie-iulie 1908, pp. 54.

¹⁷ Idem, nr. 4 jubilar, iulie-august 1911, p. 530.

¹⁸ I. Ardeleanu-Senior, „*Astra*” în *Țara Silvaniei. Din prilejul împlinirii a 75 de ani de existență a Desp. „Astrei” sălăjene* (manuscris), 1946, p. 28.

pat la înființarea acestei instituții financiare românești¹⁹.

În ceea ce privește dragostea sa față de carte, aceasta este dovedită și de faptul că, probabil, o parte din biblioteca lui Petru Bran a ajuns în posesia sa; în orice caz colecția publicației „Foaie pentru minte, inimă și literatură” pe anii 1854 (Nr. 1–53), 1855 (Nr. 1–52), 1856 (Nr. 1–30) i-a parvenit.

Dar, încă de pe vremea când era student la teologia din Gherla, ne-a rămas o însemnare de proprietate a tânărului Vasile Mureșian. Este vorba despre lucrarea apărută în 1801 în capitala Imperiului habsburgic, *Erläuterung des Longobardischen, Teutschen, und Österreichischen Lebensrechtes* (Explicații ale regulilor de conviețuire ale longobarzilor, germanilor și austrieșilor) care cuprinde studii și analize asupra dreptului de decizie asupra vieții cotidiene. Pe această lucrare găsim semnul de proprietate aparținând lui Vasile, dar și pe cel al lui Virgil Mureșian.

Atașamentul pentru parohie al părintelui Vasile Mureșianu a fost materializat în 1911 prin terminarea lucrărilor la biserica de zid cu hramul „Sfinții Apostoli” din Săuca.

La Săuca a și trecut la veșnicie, în 2 martie 1924²⁰. Avea 81 de ani, din care 56 îi dedicase preoției.

Virgil Mureșian s-a născut la Giumelciș, în familia parohului gr.-cat. local Vasile Mureșian și a Anei Pop. În clasa a VI-a gimnazială era coleg la Gimnaziul din Blaj cu, printre alții, viitorul preot gr.-cat. Ioan Tarta²¹. În clasa a VII-a abandonează gimnaziul din Blaj²². Va urma această clasă ca privatist la Beiuș, în anul școlar imediat următor²³. Aici va și absolvi, de altfel, fiind coleg de clasă în acest ultim an cu viitorul avocat dr. Tit Doroș, și cu viitorii preoți greco-catolici Ioan Lobonțiu, Alexandru Mihuțiu, Vasile Boroș, „ordinar” (diriginte) fiindu-le Traian Fărcaș²⁴.

A urmat apoi cursurile Facultății de Drept și Științe Politice din cadrul Universității „Ferencz József” din Cluj, probabil între anii 1889-1902. La aceeași instituție, în 18 iunie 1910 a obținut doctoratul în științe juridice²⁵. În anul 1937 era consilier-șef judecător la Tășnad, a funcționat însă și ca avocat.

¹⁹ *** Lupta românilor din Țara Silvaniei pentru drepturi politice și făurirea statului național unitar român (1905-1918, Cluj-Napoca, 1985, p. 34.

²⁰ Șematismul Venerabilului Cler Român Unit al Diecezei de Gherla pe anul 1925. De la înființarea Episcopiei anul 72. Dela Sfânta Unire a românilor cu biserica Apostolică a Romei anul 225, Gherla, 1925, p. 89.

²¹ Programa Gimnaziului superior, Preparandiei, Normei și Școalei de fete de in Blașiu pe anul școlastic 1894/1895, Blaș, 1895, p. 54.

²² Idem, 1895/1896, Blaș, 1896, p. 89.

²³ Programa Gimnaziului Superior Gr. Cat. și a Școalelor Elementare din Beiuș pre anul școlastic 1896-1897, Beiuș 1896/1897, p. 153.

²⁴ Idem, 1897/1898, p. 128.

²⁵ Cornel Sigmirean, Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă, Cluj-Napoca, 2000, p. 464.

O frumoasă prietenie îl lega de canonicul Victor Bojor, care îi scrie o frumoasă dedicație pe una dintre lucrările sale de căpătâi: „Iubitului frate Dr. Virgil Mureșan consilier-șef judecător în Tășnad în semn de frățească dragoste dela autor: Dr. Victor Bojor canonic”.

Este vorba despre lucrarea *Canonicii Diecezei Gr.-Cat. de Gherla, acum Cluj - Gherla (1857-1937)*. Volumul cuprinde biografiile ale canonicilor, de la întemeiere până la 14 februarie 1935, un scurt istoric al înființării Episcopiei de Gherla și a Capitlului-catedral din Gherla și 26 de reproduceri fotografice. Episcopul Iuliu Hossu saluta cu următoarele cuvinte apariția acestei cărți: „Lu-

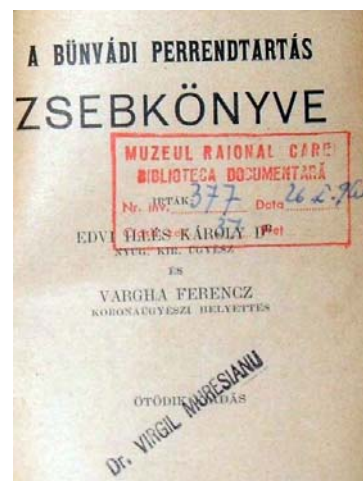
crarea valoroasă a Reverendisimului dr. Victor Bojor, care a adunat cu multă sîrguință și ostenele datele biografice ale canonicilor dela înființarea Eparhiei de Gherla și până azi și compunându-le biografia, a împrăștiat vâlul uitării de pe viața și activitatea atâtor bărbați valoroși ai Eparhiei noastre. Ea este astfel o parte întregitoare la însăși istoria Diecezei. De aceea o recomandăm călduros atențiunei Veneratului

cler diecezan, aprobând ca ea să poată fi procurată pentru bibliotecile parohiale”²⁶.

Canonicul Victor Bojor a repausat la scurtă vreme după ce lucrarea *Canonicii Diecezei Gr. Cat. de Gherla*, pe care i-a scris această dedicație lui dr. Virgil Mureșianu, a văzut lumina tiparului²⁷.

Din biblioteca lui Virgil Mureșianu, în colecțiile Bibliotecii Județene Satu Mare s-a păstrat și lucrarea *A Bűnvádi Perrendtartás Zsebkönyve* (Cartea de buzunar a Codului de procedură penală) care atestă permanenta sa preocupare de perfecționare, precum și foarte buna cunoaștere a limbii maghiare, condiție *sine qua non* pentru a avea o bună clientelă. Volumul îi are ca autori pe Edvi Illés Károly și Vargha Ferencz și a apărut la Budapesta la Editura Grill Károly în 1911, fiind a cincea ediție a acestei lucrări, în seria *Jogi zsebkönyvek gyűjteménye I* („Colecția cărților juridice de buzunar” I).

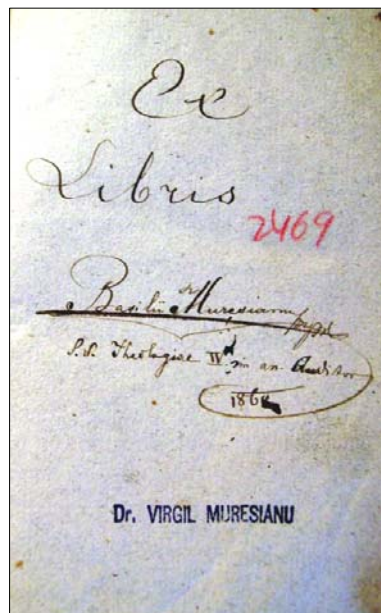
O altă carte, cu siguranță moștenită de Virgil Mureșian de la tatăl său, apărută la Paris în 1871 (fiind ediția a șaptea) este *Dieu dans la nature* scrisă de astronomul francez Camille Flammarion²⁸, fratele lui Ernest Flammarion, fondatorul celebrei edituri. Ediția primă a acestei lucrări datează din 1866. Până în 1874 aveau să apară 11 ediții.

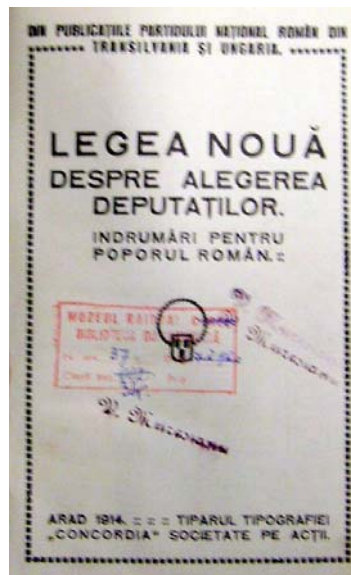
²⁶ Din Șed. cons. 2 Decemv. 1937 Nr. 8412, Episcop Dr. Iuliu Hossu, în *Curierul Creștin*, Cluj, anul XIX, nr. 24, 15 dec. 1937, p. 136.

²⁷ Victor Bojor (1877, Bistrița – 1938, Gherla). A studiat teologia la Roma, obținând doctoratul în filozofie. În 1901 a fost hirotonit preot celib. Profesor la Seminarul Teologic. A colaborat la „Unirea” și „Cultura creștină”. Alături de Aron Papiu și Ștefan Roșianu, în 1914 a tipărit „Tipicul bisericesc”. Canonic, președintele comisiei administrative a Mănăstirii de la Nicula, vicar general absolut. A scris: *Canonicii Diecezei greco catolice de Gherla (1857-1937)*, Cluj, 1937; *Episcopii Diecezei Gr. Cat. de Gherla acum Cluj-Gherla (1856-1939)*. Membru pe viață al „Astra” și AGRU, distins cu ordinul „Coroana României” în grad de ofițer.

²⁸ Camille Flammarion (n. Nicolas Camille Flammarion la 25 februarie 1842 la Montigny-le-Roi, Haute-Marne, Franța – m. 3 iunie 1925 la Juvisy-sur-Orge, Franța). Dintre lucrările sale: *La pluralité des mondes habités*, Paris, 1862, *Les mondes imaginaires et les mondes réels*, 1864, *Contemplations scientifiques*, 1868, *Voyages aériens*, 1868, *Études et lectures sur l'astronomie*, 1866-74, 5 vol., *Histoire du ciel*, 1872.

Probabil că în perioada celui de-al doilea război mondial, sau în anii imediat următori, Virgil Mureșian a funcționat, tot la Tășnad, dar în calitate de avocat, lucru dovedit de faptul că în posesia lui se afla un exemplar din *Codul general al României* (*Codurile, legile și regulamentele în vigoare*) 1856-1942 întocmit după textele oficiale, cunoscut sub denumirea „Codul Hamangiu”, după fondatorul său. Vol. XXXI, care îi are ca autori pe continuatorii seriei, G. Alexianu, prof. univ. și C. St. Stoicescu, inginer hotarnic, cuprinde Codurile României în vigoare la 1 iulie 1943 (Codul Civil, Codul penal, Procedura penală, Procedura civilă, Codul comercial) și a apărut la Editura Socec & Co., București. Interesant de consemnat este faptul că, de această dată, semnul de proprietate înregistrează, pe lângă ocupația de

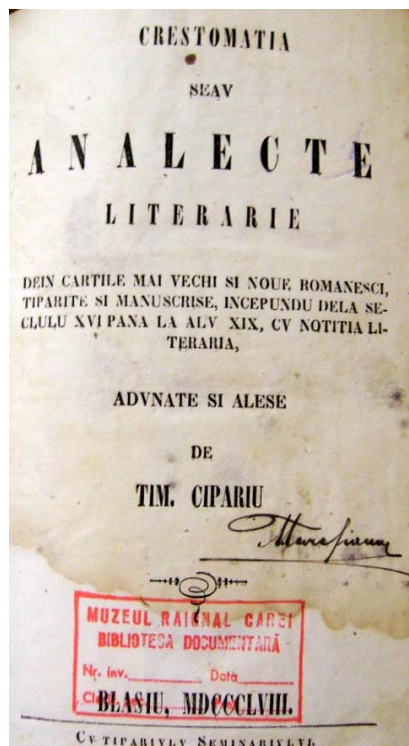
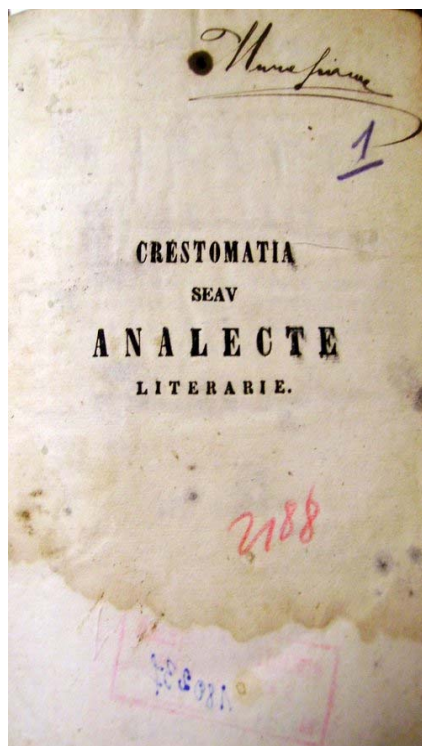
avocat, și forma numelui „Mureșeanu”.

O lucrare juridică dovedește patriotismul celor din familia Mureșian. Lucrarea este editată de către Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria în 1914 la Arad în Tipografia „Concordia” și se numește *Legea nouă despre alegerea deputaților. Îndrumări pentru poporul român*. În stadiul de acum al cercetării noastre, nu putem preciza cu exactitate cui i-a aparținut, deși înclinăm să credem că celui mai în vârstă, preotului Vasile Mureșian.

Statornicia întru dragostea de carte a membrilor familiei Mureșianu este demonstrată de *ex-libris*-ul din imagine. Din păcate nici în acest caz nu putem spune cu siguranță cui i-a aparținut: părintelui Vasile sau lui Virgil Mureșianu.

Un alt volum valoros din biblioteca familiei Mureșianu îl reprezintă *Crestomatia seu Analecte literarie dein cartile mi vechi si noue romanesci, tiparite si manuscrise, incepundu dela seclulu XVI pana la alu XIX, cu notitia literaria, adunate si alese de Tim. Cipariu*²⁹.

Este vorba despre prima crestomație de literatură română de la noi, cuprinzând descrieri ale volumelor din secolele XVI-XIX din Transilvania, Țara Românească și Moldova, în a cărei *Notiță literară* apare și conceptul de istorie literară. Este cunoscut faptul că eruditul român Timotei Cipariu, bibliofil pasionat, a fost proprietarul celei mai mari biblioteci particulare din Transilvania vremii. O parte a acestei biblioteci este adăpostită, începând cu anul 1950, între colecțiile Bibliotecii Academiei, filiala Cluj. În prefața catalogului *Bibliotecii lui Cipariu*³⁰, autoarele denumesc această bibliotecă «prima bibliotecă a românilor din Transilvania, chiar cea dintâi bibliotecă națională a românilor. Așadar, o pagină în spiritualitatea românească». Descrierea volumelor din crestomație se bazează tocmai pe manuscrise și cărți vechi tipărite, în mare parte de cult (psaltiri, ceasloave, tetraevangheliare, liturghiere etc.) care s-au aflat în biblioteca personală a cărturarului român.

Volumele prezentate în acest material atestă preocuparea membrilor familiei Mureșian pentru lectură și dragostea pentru carte. Cercetări ulterioare ar putea scoate la lumină și alte date referitoare la biografiile și preocupările cultural-naționale ale acestor intelectuali din ținuturile noastre.

²⁹ Timotei Cipariu (21.02.1805, Pănade, Alba – 03.09.1887, Blaj), savant al secolului al XIX-lea, cleric, cel mai important reprezentant al latinismului, filolog, lingvist, istoric, publicist, teolog, filosof, bibliofil, editor, profesor, istoric al limbii, slavist, comparatist, dialectolog, istoric, bibliograf, cercetător al cărților vechi, membru fondator și președinte al ASTRA, membru fondator și vicepreședinte al Societății Academice Române etc.

³⁰ Sidonia Puiu, Dora Daisa, *Biblioteca lui Timotei Cipariu. Catalog*, Cluj-Napoca, 1990, Vol. I, p. II.

**ȘCOALA CIVILĂ DE STAT PENTRU FETE BAIA MARE
(1893-1948)**

radiografie istorică

Partea a V-a. Anul școlar 1919-1920

Ioana DRAGOTĂ

Este dificil de descifrat atmosfera din oraș în frământații ani 1918-1919. Sursele nu sunt bogate. Gheorghe Csoma, cel căruia îi datorăm minunata istorie evenimentială „Baia Mare-670”, în care a condensat o bogată bibliografie, inclusiv presa locală a timpului, adevărată mină de aur în reconstituirea epocii, spune: „Numerele de ziar din colecțiile muzeului.¹ lipsesc cu începere din 1 decembrie 1918, cele de dinainte sunt ciuntite (cu pagini și articole decupate). Pesemne cineva nu a dorit ca să rămână pentru posteritate cronică evenimentelor din aceste timpuri zbuciumate.”² Teamă, frustrare, dorința de a uita, dorința de a distruge, dorința de a ascunde, dorința de a cenzura? Doar reconstituirea colecțiilor ne-ar putea spune. Ar merita cu prisosință efortul, mai ales acum, când informația circulă mai ușor și sunt accesibile noi baze de date. Subiectul încă așteaptă o abordare adecvată, fără false pudori și fără prejudecăți.

Sfârșitul și consecințele războiului în care Austro-Ungaria și România au fost în tabere opuse: dezmembrarea Imperiului, constituirea Consiliilor Naționale, maghiar și apoi român, proclamarea Unirii, urmată de evenimentele tragice din zona Lăpușului, starea permanentă de conflict între trupele române și maghiare, prelungită până la 3 august 1919³, la care s-au adăugat: epidemia de gripă spaniolă, greutățile economice, nesiguranța, știrile contradictorii ce alimentau, alternativ, temeri și speranțe, suspendarea serviciilor și a comunicațiilor, toate conturează imaginea unei populații aflate sub presiune, în stare de așteptare încordată, privind cu circumspecție ziua de mâine și acționând cu prudență, neștiind ce-i rezervă viitorul. Însă orașul construit pe bogăția resurselor minerale din zonă, conglomerat de nații și religii, cosmopolit și pragmatic, cu funcționari maghiarizați, negustorime evreiască și un numeros proletariat angajat în sectorul minier, unde solidaritatea umană cunoaște alte dimensiuni, reușește să treacă fără conflicte majore⁴ peste această perioadă, așa cum o va face și mai

¹ Biblioteca Muzeului Județean de Istorie Maramureș.

² Gheorghe Csoma. Baia Mare 650. Vol. 2 : 1918-1944, p. 60.

³ „Început cu luptele pentru eliberarea nord-vestului Transilvaniei și continuat cu luptele împotriva armatei roșii maghiare – conflictul dintre trupele române și maghiare care s-a încheiat în după-amiaza zilei de 3 august, când un detașament de cavalerie (4 escadroane), comandat de generalul Ruscescu, a intrat în Budapesta, ocupând-o. Deoarece o parte din forțele ungare reușiseră să se retragă la vest de Dunăre, comandamentul român, din considerente strategice, a apreciat necesară înaintarea unor unități dincolo de Dunăre, unde au format un cap de pod ce pune la adăpost grosul trupelor române rămase în Budapesta. Trupele române au evacuat Ungaria în mai multe etape, începând cu 4 octombrie 1919 și terminând în 30 martie 1920. http://www.armyacademy.ro/e-learning/working/capitol_6.html. Trebuie subliniat faptul că, prin intervenția trupelor române, s-a pus capăt regimului bolșevic maghiar, primul instaurat în Europa după Revoluția Rusă din Octombrie.

⁴ Singurele informații găsite, referitoare la un conflict armat care ar fi dus la sosirea în oraș a trupelor române, sunt cele din comunicarea prof. dr. Aurel Socolan „Contribuția armatei române la eliberarea nord-vestului Transilvaniei, în anii 1918-1919”: „În noaptea de 4-5 ianuarie 1919, 800 lucrători din minele de la Baia Mare atacă cu arme de foc și grenade de mână pe românii din oraș. Din Cluj a fost trimis batalionul de asalt condus de maiorul Dumitru Coroamă, pentru apărarea românilor și a minelor. Armata a debarcat în Baia Mare în dimineața zilei de 7 ianuarie 1919, după ce, în prealabil, înaintarea armatei române a fost admisă în zona Sighet, Baia Mare și Zalău.” Nu este indicată sursa, nu sunt semnalate victime. Mai mult, tradiția orală a orașului nu înregistrează un astfel de eveniment, astfel se impun cercetări suplimentare pentru detalieri și nuanțare.

târziu, în timpul celui de-al doilea război mondial. De parcă deviza înscrisă cu secole în urmă pe sigiliul lui medieval: „Suprema tărie a orașului este dragostea reciprocă a cetățenilor săi” s-a imprimat undeva în mentalul colectiv, funcționând ca un scut protector. Dar asta nu înseamnă deloc că lucrurile au fost simple, ci doar că nu au degenerat.

Cu siguranță, oamenii încercau să păstreze aparența de normalitate a vieții de zi cu zi, chiar dacă erau măcinați de incertitudini. Copiii trebuiau hrăniți, îmbrăcați și educați, în speranța unor vremuri mai bune. Anul școlar 1918-1919 a fost unul foarte agitat. Cursurile au fost întrerupte în octombrie 1918, din cauza gripei spaniole, apoi, din nou, în februarie 1919, din cauza faptului că în sediile școlilor au fost găzduite trupele române - singură școala civilă de fete nu și-a întrerupt activitatea (în schimb, gimnaziul superior din localitate, în luna aprilie, încă nu-și reluase cursurile). În paralel, restricțiile de circulație devin mai blânde, firmele și denumirile străzilor urmează să fie scrise în limba română și o limbă străină, evident maghiara, se arborează drapelul național al României, se restabilesc căile de comunicație, se face transferul puterii judecătorești, se stampilează bancnotele în circulație, sunt păstrați în posturi funcționarii care, făcând dovada cunoașterii limbii române, sunt de acord să depună jurământ de fidelitate noului stat național român.

Vara, în ciuda tuturor perturbărilor de program, sunt date examenele de sfârșit de an la gimnazii și examenul de bacalaureat la gimnaziul superior. Astfel se încheie un întreg capitol din istoria învățământului băimărean. Și, desigur, se deschide altul. Anul școlar 1919-1920 este o adevărată provocare pentru cei care trebuie să pună bazele învățământului românesc de stat. În privința claselor primare, problema se rezolvă mai ușor, deoarece există învățătorii români și experiența școlilor confesionale românești, ca punct de pornire. Pentru învățământul gimnazial și liceal, însă, problemele sunt mai multe și mai dificile.

*

În colecțiile speciale ale bibliotecii noastre s-au păstrat câteva anuare școlare din acele timpuri. Printre ele, în stare de conservare foarte bună, se află și trei anuare ale Școlii civile de fete din Baia Mare, anii școlari 1919-1920, 1921-1922, 1923-1924. Cele trei broșuri pot părea modeste, dar sunt de cea mai mare însemnătate nu numai pentru reconstituirea istoriei instituției, ci și pentru conturarea tuturor problemelor legate de instaurarea învățământului românesc în fostele orașe ale Imperiului.

1. Anuarul Școalei Civile de Fete, de Stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-1920 publicat de Ioan Leșianu director. Tipografia „Astra” Baia Mare”, 1920. (15x22,5 cm, 40 p.)

Obiceul de a edita anuare școlare era bine împământenit în școlile maghiare superioare din Baia Mare. Ioan Leșianu, care funcționase în acest oraș ca învățător, apoi ca profesor, timp de 26 de ani, știa bine acest lucru. Nu avea încotro, ca prim reprezentant al autorității românești în Școala civilă de fete, trebuia să fie la înălțime - ideea comparației performanțelor revine inevitabil în acești ani de început, alimentată fiind și de nevoia eliberării de complexul de inferioritate indus cu consecvență populației românești, de-a lungul timpului. Cu toată precaritatea resurselor financiare și criza de hârtie de după război, Ioan Leșianu realizează editarea anuarului, era o chestiune de onoare.

Ținând în mâini acest prim anuar, încerc să-mi închipui sentimentele celor care l-au văzut proaspăt ieșit din tipografie. Sus, pe coperta subțire, de culoarea hârtiei de pergament, scrie, cu majuscule, REGATUL ROMÂNIA. Între cele două cuvinte, e desenată stema țării. O vinieta mică, având în centru o inimă, îi răspunde în partea de jos a copertei, separând numele autorului, de locul și data apariției anuarului. O însemnare manuscrisă, cu tuș negru, ține loc de marcă de proprietate: „Direcțiunei școalei primare Baia Mare”, semn că exemplarul a fost trimis școlii unde, cu ani în urmă, Ioan Leșianu lucrase ca învățător. Adaosul: „No 159/920” nu mai înseamnă nimic pentru mine, azi, la fel, ștampila greu vizibilă și indescifrabilă, ce pare o ștampilă poștală. Urmând paginii de titlu, ce reproduce coperta, capitolul introductiv are un frontispiciu simplu, cu motive geometrice, element decorativ pe care îl mai întâlnim o singură dată în tot cuprinsul acestei broșuri sobre și sintetice.

Experiența didactică și cea de autor de manuale a controversatului profesor se fac simțite în structura și conținutul anuarului. Iată și capitolele mai importante, în înșiruirea lor: „Reprivere istorică”, „Cronica anului școlar 1919-20”, „Corpul didactic”, „Materialul de învățământ parcurs în anul școlar 1919-20”, „Aviz pentru anul următor”. Între acestea, sunt intercalate tabele cu numeroase date statistice.

Parcurgând anuarul, remarc cum funcționează istoria, holografic: orice sector, cât de modest, al vieții sociale - în cazul nostru școala băimăreană de fete - reflectă epoca în întregul ei.

În „Reprivire istorică” se realizează o sinteză obiectivă a evenimentelor ce au marcat viața școlii în cei 25 de ani de activitate împliniți în 1918. Abia la sfârșitul capitolului, prin câteva fraze, facem cunoștință cu ceea ce presupun a fi tonalitatea discursului public al acelor ani, într-un oraș care nu știu să fi agreat vreodată excesele:

„Aceste frumoase succese, durere, puțin ne privesc pe noi, românii, fiindcă limba română n-a avut loc în institut și elevele de român, care au cercetat această școală au fost crescute în detrimentul neamului românesc, în spirit șovinist maghiar. Aceasta dovedește materialul de învățământ, metoda și în special ținta ce urmărea în întreg sistemul de educație și instrucțiune: menținerea și întărirea elementului maghiar în acest ținut curat românesc.

Înfăptuirea idealului nostru național ne-a adus libertatea de viață națională, libertate de cultură românească, ne-a pus în stăpânirea pământului strămoșesc. Deodată cu preluarea stăpânirii în Transilvania, Banat și părțile ungurene de către Consiliul Dirigent, ales în memorabila adunare ținută la 1 Decembrie anul 1918 la Alba-Iulia, au trecut în mâna administrației românești toate averile fostului stat maghiar.

Cu ziua de 2 iunie, anul 1919, școala civilă de fete din Baia-Mare a trecut sub stăpânirea imperiului românesc. [...]

Astfel, mărețul edificiu zidit cu gând și menire potrivnice nouă a trecut în stăpânirea noastră și are menirea sfântă în venitor [*viitor n.n.*], de a răspândi românilor lumină și cultură adevărat românească.

Poporul nostru românesc înțelege pe deplin spiritul timpului că «Arma viitorului e școala» și că, «Aceia națiune, care are cele mai multe și mai bune școale, dacă nu e azi sau mâine, dar poimâine va fi cea mai puternică, mai cultă și mai fericită din lume». De altcum suntem siguri, că românul, care e setos de cultură și lumină, urmând școalele, în scurt timp va progresa reparând și întregind restanțele trecutului vitreg.” (O evidentă schimbare de ton față de manualul pentru învățarea limbii maghiare în școlile confesionale românești, incriminat de Onisifor Ghibu. Alte vremuri...)

Abia în „Greutățile și pedecile începutului” cu care debutează cel de-al doilea capitol al anuarului, ni se relevă, în toată dimensiunea și diversitatea lor, dificultățile cu care s-a confruntat profesorul Ioan Leșianu în organizarea învățământului românesc.

Pentru început, vechiul corp profesoral și-a abandonat locul de muncă: „După ce profesorele maghiare au denegat depunerea jurământului de fidelitate, au părăsit institutul cu finea anului școlar 1918/19 și așa directorul a rămas singur fără profesoare.”⁵ Era de așteptat. De-a lungul celor 25 de ani de funcționare, corpul profesoral înregistrase 13 cadre didactice, după cum urmează: 7 romano-catolici, 5 protestanți, 1 unitarian (după religie) și 0 români, 13 maghiari (după naționalitate).

Instrucțiunile de organizare au întârziat să apară. Erau atâtea probleme care aveau prioritate față de reglementarea funcționării unei școli civile de fete la Baia Mare! Un timp, proaspăt numitul director, rămas singur în clădire, nu a avut nici măcar certitudinea că școala va mai exista. „În 2 iulie, Directorul regional din Oradea Mare a vizitat edificiile cercând, că care edificiu ar fi mai acomodat pentru așezarea liceului român «Gheorghe Șincai»? Cu această ocaziune mi-a spus că «nu e lucru sigur dacă se vor susține și pe mai departe școalele civile de fete în forma din trecut sau se vor strămuta în licee de fete?»

Această împrejurare astfel ne a adus în cea mai mare nedumerire referitor la existența viitoare a școlii noastre, ca școală civilă. După această informație de la forul competent zilnic am așteptat dispozițiunile necesare. A trecut însă și 15 august și era timpul suprem de a lua dispozițiuni pentru începerea anului școlar, fără ca să ne sosească ordinul așteptat de la Consiliul Dirigent.”⁶

Pentru Ioan Leșianu trebuie să fi fost extrem de frustrant. Anul școlar stătea să înceapă, iar el nu putea da informații în legătură cu soarta școlii, nu putea face înscrieri, nu știa nimic. În cele din

⁵ Ioan Leșianu. Anuarul Școlii Civile de Fete, de Stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-1920. Baia Mare, Tipografia „Astra”, 1920, p. 8.

⁶ ibidem.

urmă, exasperat de așteptarea îndelungată și presat de apropierea toamnei, trece peste forurile superioare și se duce direct la Consiliul Dirigent, care avea în competența sa serviciile publice din Transilvania. „Părinții și alți interesați de școală și cauza școlii zilnic ne cereau informațiile de lipsă, dar neștiind ghici intențiunea Consiliului Dirigent, nu li s-au putut da deslucirile de lipsă. Sub această impresie mulți părinți și-au dus fetele pe la alte institute, unde era sigură forma de existență a școlii. Directorul, văzând că între astfel de împrejurări, școala e amenințată cu pericolul să n-aibă eleve, pentru dobândirea informațiilor necesare, în 27 august, a plecat la Sibiu unde apoi, referând despre toate stările și împrejurările locale, a cerut dispozițiunile necesare referitor la chestia școlii. Aici a adus pe tapet și înființarea internatului de băieți și fete, proiectată de M.O.D. Alexandru Breban, paroh-protopop. Aici apoi i s-a spus că școlile civile de fete se vor susține și pe mai departe și că în curând se vor face dispozițiunile generale.”⁷

Asta în timp ce învățământul maghiar, trecut în regim de învățământ confesional, își continua activitatea. În ziarul local maghiar, la 21 septembrie 1919, apare știrea că „În Baia Mare se deschide un gimnaziu superior și un gimnaziu de fete romano-catolic. Doritorii pot să se prezinte în vederea admiterii până la data de 23 septembrie la parohia romano-catolică.”⁸

Pentru școala românească de stat, însă, Comunicatul oficial nr. 15800, „în care se fac cunoscute numirile profesorilor”⁹, sosește abia în 6 octombrie. Dar noul director, bun organizator, avea pregătiți toți pașii ulteriori, astfel încât, la 7 octombrie, depune la Magistratul orașenesc cererea nr. 54/1919 pentru pregătirea clădirii în vederea începerii noului an școlar și, în aceeași zi, face publică începerea înscrierilor, „care însă au mers cam greu”¹⁰. Opinia publică nu pare să fi fost tare favorabilă învățământului românesc. Chiar și pentru elevele române, care urmaseră ani buni învățământul în limba maghiară, era mai ușor să-și finalizeze studiile în aceeași limbă. Mai mult, sub efectul puternic de naționalizator al mediului urban din timpul dualismului austro-ungar, limba maghiară era limba vorbită cu precădere în oraș, deși populația românească reprezenta cam 39% din total.¹¹ „Elevele maghiare nu s-au prezentat, decât numai abia câteva, care mai târziu s-au retras aproape toate. Maghiarii șoviniști, care nu cred în înfăptuirea României Mari, întreaga cauză școlară au desconsiderat-o, ba s-au purtat în mod ostil față de ea și aceia care au cutezat a-și înscrie fetele. Sub această influență, un număr mare dintre cele înscrise, peste câteva zile s-au prezentat să-și retragă înscrierea. Altele s-au înscris, dar însă nu s-au prezentat. Profesoarele vechi care locuiau în oraș s-au angajat să le pregătească în mod privat. Părinții preocupați mai bucuroși au solvit sume enorme lor decât să-și pângărească sufletul fetițelor cu limba și școala românească. În față îmi ziceau: «Suntem deplin convinși că Baia Mare nu va fi nicicând aparținătoare la România». Aceasta o profesează chiar și astăzi după subscrierea păcii”¹² (Tratatul de la Trianon, 4 iunie 1920).

Profesorul Ioan Leșianu nu este un mare scriitor. Dar reușește să prezinte în mod sugestiv, cu cuvinte puține, întreaga situație. Fără patetisme, dar lăsând să răzbătă și trăirile proprii. Când decepționat, când hotărât și activ, când demoralizat, când încrezător, noul director își îndeplinește cu succes misiunea încredințată astfel că „În butul tuturor uneltirilor draconice de a zădărnici existența școlii, prezentându-se numărul de 70 de eleve, în ziua de **4 noiembrie** am deschis școala cu festivități mari, fiind prezent un public frumos de inteligenți [*intelectuali n.n.*] români și popor. Astfel s-au spulberat cârcotelile răutăcioase ale instigatorilor care colportau tendențioase știri că școala nu se va deschide din lipsă de eleve.”¹³

⁷ ibidem.

⁸ Gheorghe Csoma. op. cit., p. 70.

⁹ Ioan Leșianu. op. cit., p. 9.

¹⁰ ibidem.

¹¹ Ca exemplu, la peste zece ani de la Unire, în presa locală din Sighet, care fusese capitală de ținut, încă se mai făceau apeluri pentru îmbunătățirea limbii române în administrație! (n.n.)

¹² Ioan Leșianu. op. cit., p. 9.

¹³ ibidem.

S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI
 Extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”

Lavinia ARDELEAN

Miercuri 6 ianuarie 1960

Cărțile au devenit cu adevărat buni prieteni și sfătuitoari ai oamenilor muncii. Dovadă în acest sens este faptul că în anul ce s-a scurs biblioteca regională a înregistrat un număr de 6125 de cititori, iar volumele citite se ridică la 80.925. Iată însă că și în primele zile ale noului an biblioteca a

înregistrat un frumos succes în ceea ce privește numărul de cititori și de volume împrumutate. Până ieri s-au înregistrat 300 de noi cititori și s-au împrumutat 600 de volume de cărți de literatură politică, beletristică, juridică și cărți tehnice.

Sâmbătă 23 ianuarie 1960 – Planuri de viitor la Teatrul de Stat din Baia Mare

După premiera cu „Peripețiile bravului soldat Șvejk” a și intrat în repetiție piesa „Gaițele” de Alexandru Kirițescu, în direcția de scenă a lui Ion Deloreanu. În aceeași regie vor începe la 1 februarie repetițiile cu „Hoții” de Fr. Schiller, după care vor intra în lucru o piesă din dramaturgia românească și una din dramaturgia sovietică.

Pe lângă activitatea de repetiții și spectacole la sediu și în deplasări, colectivul artistic al Tea-

trului de Stat va oferi echipelor de amatori, în vederea Festivalului bial de teatru „I. L. Caragiale”, spectacole model, într-un act.

După succesul obținut anul trecut la sate cu piesa „Târgul inimilor” de Tiberiu Vornic, s-a hotărât ca spectacolul să fie reluat și îmbogățit cu numere de cântec și dans, prezentate de membrii ansamblului de cântece și dansuri.

Miercuri 24 februarie 1960 – Expoziție de cărți

Biblioteca raională din Târgu Lăpuș a deschis ieri o expoziție de cărți pe tema „Dezvoltarea creșterii animalelor”. Expoziția cuprinde un număr însemnat de cărți, care tratează metode noi de creștere și îngrijire a animalelor, crește-

rea producției de lapte, precum și cărți care împărtășesc metode ale frunțașilor în creșterea animalelor. Expoziția va fi deschisă timp de o săptămână.

Duminică 28 februarie 1960 – La Muzeul Regional Baia Mare

O clădire mare, de tip medieval, cu ziduri groase, adăpostește vestigii ale civilizației de veacuri a poporului de pe meleagurile băimărene. Aceste relicve, adunate cu grijă și străduință îți poartă gândul cu sute și mii de ani în urmă. Din succinta descriere, cu siguranță că cititorii și-au dat seama că este vorba despre Muzeul Regional.

Secția de istorie cu caracter permanent a muzeului și-a atras pe bună dreptate prețuirea oa-

menilor muncii, a elevilor, care vizitând-o au scris în cartea de impresii rânduri de mulțumire adresate partidului, care le-a dat posibilitatea să-și formeze o imagine cât mai completă despre istoricul regiunii.

Imediat ce intri în sala de istorie, pe dreapta se află o vitrină în care se pot vedea lame de silex, vârfuri de suliță, răzuitoare etc, toate lucrate din piatră neșlefuită, datând din paleolitic. O altă vitrină reprezintă epoca neolitică și se pot vedea

în ea topoare din piatră perforate și neperforate, greutatea pentru fus, pentru războaie de țesut, pentru plase de pescuit sau vase de lut.

În epoca feudală pe teritoriul regiunii Baia Mare erau destul de dezvoltate agricultura și vi-

ticultura, mineritul și meșteșugurile. Această epocă este prezentată prin pluguri de lemn, unelte miniere vechi, unelte pentru topit minereul, ustensile vechi, monetării, cântare, greutatea.

Miercuri 18 mai 1960 – Cu prilejul împlinirii a 80 de ani ai lui Tudor Arghezi

Măine la orele 18, la centrul de radioficare din Baia Mare va avea loc o emisiune locală consacrată împlinirii a 80 de ani de la nașterea poetului Tudor Arghezi. Despre viața și operele

poetului va vorbi tovarășa Maria Munteanu, bibliotecară principală la Biblioteca regională. De asemenea, actori ai Teatrului de Stat din localitate vor recita poezii ale marelui poet.

Miercuri 15 iunie 1960 – „Aici centrul de radioficare Baia Mare”

Aceste cuvinte le veți auzi în oraș, în fiecare zi la orele 18, când începe emisiunea locală a centrului de radioficare a orașului. Pe lângă difuzarea de știri locale, cronici băimărene, la microfon iau cuvântul muncitori frunțași din întreprinderile băimărene, care își împărtășesc meto-

dele avansate de lucru și rezultatele obținute în producție. Mai pot fi ascultați directori și ingineri, profesori și gospodine. Bogata activitate a centrului de radioficare este mult apreciată de cei peste 1000 de abonați din oraș.

Vineri 29 iulie 1960 – 20.945 de spectacole cinematografice

În primul semestru al anului, cinematografele din regiunea Baia Mare au prezentat peste douăzeci de mii de spectacole care au fost vizionate de 2.816.638 de oameni ai muncii de la orașe și sate. De un succes deosebit s-au bucurat cele 237 de filme sovietice care au rulat pe ecranele cinema-

tografelor regiunii. Ele au fost vizionate de 1.203.889 de spectatori. Filmele românești și cele din țările de democrație populară, în total 213, s-au bucurat de aceeași caldă primire a publicului, fiind vizionate de aproape 1 milion de spectatori.

Marți 23 august 1960 – Inaugurarea secției de artă a Muzeului Regional

Duminică s-a inaugurat în sălile Muzeului Regional Baia Mare secția de artă. Cu ocazia inaugurării a luat cuvântul tovarășul Marin Boboc, vicepreședinte al Comitetului executiv al Sfatului Popular Orășenesc Baia Mare.

În noua secție sunt expuse peste 90 de lucrări de artă românească a secolului al XIX-lea și artă

contemporană. Alături de lucrările unor renumiți artiști ca Octav Băncilă, Camil Ressu, Corneliu Baba, Iosif Iser sau Artur Verona se află și lucrări de seamă ale oamenilor de artă băimăreni, printre care cele ale lui Hollosi Simon, Réti István, Ziffer Sándor, Vida Géza, Lidia Agricola sau Paul Erdős.

Duminică 6 noiembrie 1960 – Mihail Sadoveanu – 80 de ani

Cu ocazia celei de-a 80-a aniversări a zilei de naștere a lui Mihail Sadoveanu, cercul literar „George Coșbuc” de pe lângă Casa raională de cultură din Tg. Lăpuș a organizat, în colaborare cu Școala medie din localitate, o seară literară

închinată acestui eveniment. Despre viața lui Sadoveanu a vorbit tovarășul Gheorghe Boga, apoi unii membri ai cercului literar și elevi ai școlii au citit fragmente din opera maestrului.

**Comuna CERNEȘTI cu satele aparținătoare BREBENI, CIOCOTIȘ, FÂNAȚE,
IZVOARELE (Bloaja), MĂGURENI și TRESTIA**

**Ana GRIGOR
Ana-Maria BREZOVSKI
Florina VANCIU**

http://www.comunacernesti.ro/poze_index/poza_panoramica.jpg

Cernești

1424 Charnakapolnok	1583 Chyarnafalva	1733 Csernafalu
1427 Csernatapoly	1602 Czarnafalva	1750 Csernestyi
c. 1475 Chernacapolnok	1603 pagus Csyarnakapolnok	c. 1800 Csernefalva, Cernești
1553 Cernika Kapolnok	1609 Chiernes, Charnafalva	1808 Csernesty
1566 Charna Kapalnak	1630 Czyernefalva	1850 Csernyesti
1567 Chiarna Kapalnak	1650 Csernafalva	1854 Csernafalva, Cernești

Brebeni

1570 Babapataka, Babaphaka,	1699 Brebfalva	1750 Brebenyi
Brethfalva	1702 Bréthfalva	c. 1800 Brebeni
1639 Brebbfalva alias Baba	1720 Brépfalva	1850 Brebény
pataka	1751 Brébfalva	1854 Brébfalva, Brebeni
1650 Bretfalva	1733 Brebeny	

Ciocotiș

1591 Chyokottes	1650 Csokotest	1760-1762 Csokites
1603 pagus Czokottys	1669 Csokotis	c. 1800 Csokotés, Ciocotișu
1615 Chystekes	1733 Csokoty	1854 Csokotés, Ciocotiș
1642 Csokotos	1750 Csokotis	

Fânațe

1583 Fonác
1603 pagus Fonaczy
1613 Fonátz
1630 Fonátz

1650 Fanác
1733 Fonácie
1750 Finácie
c. 1800 Fînațe

1805 Fonátz
1850 Fonác, Finatza
1854 Fonác, Fînațe
1954 Fînațe

Izvoarele (Bloaja)

1770 predium Blosa
1831 Blozsa
1850 Blosa

1854 Blossa (Válya), Valea Blosii
1964 Izvoarele

Măgureni

1583 Magura
1609 Kapolnok-Magura
1733 Magureny

1750 Magureny
c. 1800 Măgureni
1850 Magurény

1854 Magura, Măgureni

Trestia

1603 pagus Kőtelesmező
1609 Koeteles Meszseo
1733 Trestie

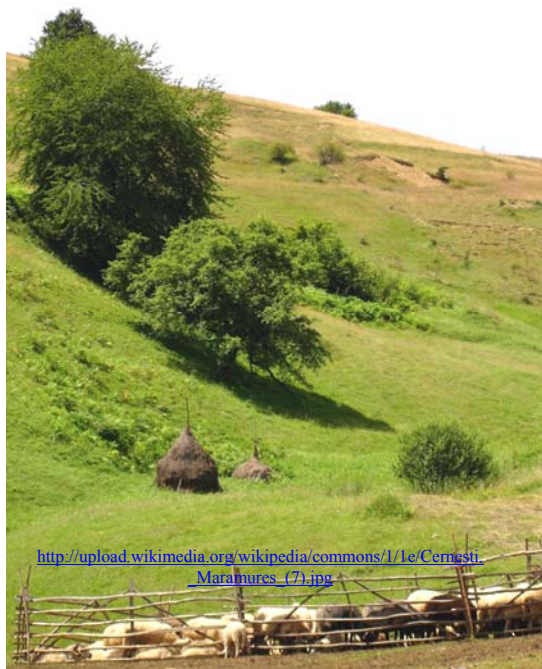
1760-1762 Kőtély Mező
c. 1800 Kőteles-Mező, Trestia
1854 Kőtelesmező, Trestia

(cf. Suciu, Coriolan. *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*. București, 1966-1968, vol. 1, p. 104, 133, 150, 241, 312, 384; vol. 2, p. 204.)

Repere geografice

Numele Cernești vine de la hidronimul *Ciornâi* („negru”, în slavă), un izvor cu apă „neagră” și proprietăți curative aflat în cătunul Valea Babei.

Comuna Cernești este situată în partea de sud a județului Maramureș, în Depresiunea Copalnicului, la 32 km de municipiul Baia Mare, reședința județului. Afla-

tă la hotarul de est al Țării Chioarului, Cernești este o poartă de intrare în Țara Lăpușului și are în componența sa șapte sate: Cernești – reședința comunei, Fânațe, Ciocotiș, Trestia, Măgureni, Brebeni, Izvoarele (Bloaja). Față de reședința comunei, satele sunt situate la distanțe cuprinse între 2 km (Brebeni) și 15 km (Izvoarele).

Suprafața este de 9604 ha, din care 6225 ha teren agricol și 3379 ha teren neagricol cu păduri, terase și versanți, intravilan 1107 ha.

Relieful este mai mult deluros și parțial muntos (Masivul Măgura), zona având peisaje deosebit de frumoase. Piemontul Șatrei, cu versanți domoli, cu păduri de fag și gorun, care alternează cu fânețe și pășuni, concentrează localitățile rurale Izvoarele și Ciocotiș, care aparțin zonei etnografice Lăpuș.

Rețeaua hidrografică este reprezentată de râul Bloaja, cu apă permanentă, cu debit constant vara și iarna, fluctuant primăvara și toamna, când debitul crește datorită topirii zăpezilor și ploilor abundente. Pe raza comunei, Bloaja primește doi afluenți: pârâul Babii și pârâul Brebului, cu debite fluctuante.

Clima se încadrează în cea de tip temperat continental-moderată, subtipul de dealuri și podiș. Sub influența reliefului se conturează un sector topoclimatic depresionar, cu temperaturi medii anuale de 8–10° C și ușoare inversiuni termice. Cantitatea medie a precipitațiilor atmosferice este de 745 mm. Cele mai mari cantități de precipitații se înregistrează la începutul verii, iar cele mai mici în luna februarie. Precipitațiile sub formă de zăpadă cad în medie 26 de zile pe an. Satul Izvoarele are o climă submontană, cu precipitații abundente.

Solurile sunt cele brune podzolite, mai puternic erodate pe pantele sud-estice și vestice, slab și moderat erodate pe pantele cu expoziții mai umbrite. Terassele sunt ocupate de soluri podzolice, pseudogleizate, cu o fertilitate scăzută.

În pădurile de conifere, de paltin, de carpen și de mesteacăn trăiesc urși, lupi, cerbi și căprioare, mistreți, vulpi, iepuri, jderi și păsări: ulii, potârniche, fazani și prepelițe.

Aspecte socio-economice

Localitatea a fost întemeiată de voievodul Teodor Bota la începutul sec. al XVI-lea, căruia i-a fost atribuit acest domeniu prin acte nobiliare, pentru fapte de vitejie. Prin defrișări masive, bătrânul voievod și jude a populat mai apoi satele Brebeni și Ciocotiș. Așezată pe firul cristalin al Văii Bloajei și Văii Brebului, localitatea își datorează existența și vechimea neîntreruptă bogăției pământului și hârniceii oamenilor. La recensământul din 2002, comuna număra 3.814 locuitori, din care 1894 bărbați și 1920 femei, majoritatea fiind români (3718) de religie ortodoxă (3316).

Patru sunt ocupațiile de bază ale locuitorilor: creșterea animalelor, apicultura, agricultura și pomicultura. Datorită întinselor pășuni din zonă, predomină creșterea ovinelor, bovinelor și cabalinelor, dar și a porcinelor. În această zonă deluroasă cu climă blândă, pomicultura a cunoscut o mare înflorire încă din feudalism. Localitatea Brebeni, spre exemplu, purta chiar denumirea „La Cireș”. Pomii fructiferi cultivați în zonă sunt: prunul, mărul, părul, cireșul. Pe suprafețe mai mici se cultivă: vișini, gutui, piersici, cași, nuci. În ultimii ani au apărut mici pensiuni, foarte cochete, oferind turiștilor tot confortul.

Există la Cernești și un prestigios festival anual al apicultorilor. Acest festival se organizează în fiecare an, în ultima duminică din august, pe dealul Pietriș, unde se reunesc apicultori din toată țara. La serbarea câmpenească se organizează standuri cu produse apicole, diferite întreceri între tineri și se alege Miss Regina Mierii.

În comuna Cernești, există firme prospere în domenii ca: prelucrarea primară a lemnului, prelucrarea laptelui, industria extractivă (terasit, andezit), mica industrie textilă și a confecțiilor.

Pe raza comunei există resurse naturale care pot fi valorificate: la Valea Babei – băi având ape cu proprietăți curative; la Brebeni – apă minerală sulfuroasă; la Trestia – calcedonia albastră – piatră semiprețioasă; zona râului Bloaja, de un farmec deosebit, având un mare potențial pentru dezvoltarea agroturismului, fondul de vânătoare pe Bloaja: mistreț, urs.

Trebuie amintit și Muzeul de artă contemporană FLORIAN.

Comuna Cernești a beneficiat de un program SAPARD pentru infrastructură. Astfel, un drum asfaltat, având o lungime de 19 km, va face legătura între Cernești, Ciocotiș și schitul Șatra.

Viața culturală

Locurile aflate la interferența Chioarului cu Lăpușul și cu vechiul Maramureș sunt încărcate de istorie.

Satul Bloaja adăpostește două biserici de lemn, din care cea mai veche datează de 236 de ani: Biserica de lemn „Sf. Ioan Evanghelistul” (1803) și Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva” (1928). Localnicii, despre care un document din 1715 menționează: „omnes sunt walachiae”, au construit-o temeinic, cu brațele și mintea lor.

Biserici de lemn s-au construit și în satele Fânațe: Biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (1840) și Trestia: Biserica de lemn „Sfinții Arhangheli” (1868).

În anul 1910, la Cernești funcționa o agentură comunală a Despărțământului Lăpuș al „Astrei”, precum și o bibliotecă populară.

La Congresul învățătorilor din județul Satu Mare din 1929 este sărbătorit Theodor Botta din Cernești, cu prilejul ieșirii sale la pensie, după o activitate laborioasă pe tărâm pedagogic, de 47 ani.

În ciuda dezrădăcinării determinate de industria mineritului din bazinul baimărean, pe valea râului Bloaja s-au conservat destul de bine meșteșuguri și obiceiuri străvechi, precum și un patrimoniu imaterial remarcabil.

La Cernești au rămas nealterate portul popular și casele vechi, cu cuptor, masă acoperită și cămară cu prispă, la înălțimea fundației. Cine nimerește la o nuntă maramureșeană la Cernești nu o va uita niciodată. Vestigiile folclorice ale zonei sunt cântecele vitejești „Hora lui Mârza”, „Cântecul lui Vălean” și „Balada lui Pinte”, haiduc care a hălăduit pe Piatra ce-i poartă numele. O tradiție vie păstrată în zonă este Vergelul, o horă a satului, pornită în noaptea de Anul Nou și continuată în următoarea seară.

În satele Ciocotiș și Trestia se mai poartă guba, acasă și la biserică. În Ciocotiș există țesătoare care fac cergi și ștergare. Poetul și meșterul popular Octavian Latiș lucrează obiecte de artizanat și, mai ales, pălării. Gavril Danciu din Trestia confecționează machete de case tradiționale și bisericuțe din trestie.

În comună se organizează anual Festivalul Stuparilor și Serbările comunei Cernești, la care este prezent Ansamblul folcloric „Măgura”, înființat în anul 2000.

Muzeul „Florea” este primul muzeu privat din România care promovează arta monumentală contemporană. În fiecare an participă la tabăra de sculptură 5-6 sculptori din toată lumea. Prima ediție a acesteia s-a desfășurat în anul 1997. Colecția muzeului cuprinde 35 de lucrări monumentale amplasate în Poiana Soarelui din Cernești.

Personalități

Așezările care intră în componența comunei Cernești și-au împlinit destinele culturii prin activitatea unor personalități generoase, legate până la sacrificiu de interesele emancipării locuitorilor din zonă.

Andrei Medan, născut la 30 noiembrie 1824, în Măgureni, avocat, judecător, protonotar al districtului Chioar, deputat în Dieta Transilvaniei, este autorul unei adrese către împăratul Austro-Ungariei prin care cerea convocarea dietei transilvane.

Gheorghe Medan, născut în Măgureni, la 5 mai 1887, ilustră personalitate a învățământului maramureșean, a fost dascăl în Șișești, Cămârzana, Coaș, director învățător la Școala nr. 3 din Baia Mare, subrevizor școlar, subinspector pentru școlile minoritare, inspector regional pentru județul Maramureș, Satu Mare, Sălaj și Bihor. A fost președintele Asociației învățătorilor din județul Satu Mare, director al Băncii învățătorilor, membru în Comitetul Central al Asociației învățătorilor din România.

Dr. Traian Pop (1890), avocat.

Dr. Ionel Pop (1894), avocat, a îndeplinit funcția de împuternicit al statului în județele Maramureș, Satu Mare și Sălaj, a fost profesor de limba română la Liceul „Gheorghe Șincai”, membru al ASTREI, al Camerei avocaților, al Camerei de comerț, al Cazinoului. A fost distins cu ordine pentru fidelitatea față de stat.

Augustin Cozmuța, critic literar și publicist, născut la 14 noiembrie 1944, în satul Cernești.

Andrei Bărbos, interpret vocal de muzică populară, născut în anul 1962, la Ciocotiș.

Mariana Botiș Buda, născută în satul Fânațe, solistă de muzică populară.

Bibliografie selectivă

Cernești:

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1910. *Transilvania*, nr. 4 jubiliar, 1861-1911, p. 572.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1914. *Transilvania*, 46, nr. 7-12, 1915, p. 129.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1925. *Transilvania*, 57, nr. 8-9, aug.-sep. 1926, p. 465.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926. *Transilvania*, 58, nr. 10-11, oct.-nov. 1927, p. 507.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1927-28. *Transilvania*, 59, nr. 12, dec. 1928, p. 1075.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. *Transilvania*, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.

Aron, Petru. Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. *Transilvania*, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276.

Achim, Valeriu. Scrieri în timp : 1946-2003. Vol. 1. Baia Mare : Gutinul, 2003, p. 17, 29, 31, 219, 570.

Achim, Valeriu. Un prodigios traseu cultural: „Astra” lăpușeană. Studii și articole, vol. 4, 1988, p. 147, 148, 149.

Andea, Susana ; Andea, Avram. Cartea românească veche din Transilvania în inventare bisericești. Cluj-Napoca : Presa universitară clujeană, 1996, p. 53.

Babici-Man, Amalia. Specialiștii ISU au făcut instructajul anual : La Cernești. *Glasul Maramureșului*, 13, nr. 3630, 18 mar. 2009, p. 4.

Băințan, Valentin. Arta corală din Maramureș. Baia Mare, 1982, p. 440.

Bărbos, Damian. Tradiții apicole pe teritoriul comunei Cernești. *Cronica maramureșeană*, 1, nr. 1, 1-6 mar. 2001, p. 12.

Bellu, Ștefan. Apă limpede din izvorul hârniceii. *Pentru socialism*, 30, nr. 7363, 29 iun. 1979, p. 3.

Bîrsan, Gabriel. Festivalul mierii din Poiana Soarelui : [Ediția a III-a a Festivalului Stuparilor din zona Lăpuș]. *Glasul Maramureșului*, 5, nr. 1335, 22 aug. 2001, p. 1, 4.

Buzura, Dana D. Stuparii au găsit leacul împotriva mahmurelii : Dublă sărbătoare la Cernești. *Glasul Maramureșului*, 8, nr. 2244, 23 aug. 2004, p. 10.

* * * Cernești – satul dintre dealuri. *Graiul Maramureșului*, 11, nr. 2709, 6-7 mar. 1999, p. 4.

Ciascai, Grigore. Fabrica din Cernești livrează produse lactate tradiționale naturale. Informația zilei de Maramureș, 8, nr. 1985, 3 apr. 2008, p. 11 : foto.

Ciascai, Grigore. Școlile din 9 comune beneficiază de finanțarea proiectului pentru învățământ rural: În Maramureș. Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1089, 29-30 apr. 2005, p. 10.

* * * Comuna Cernești – Țara Lăpușului : [pliant]. Baia Mare.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. *Transilvania*, nr. 4 jubiliar, 1861-1911, p. 515.

* * * Consiliul local Cernești. *Graiul Maramureșului*, 16, nr. 4336, 6 iul. 2004, p. 2.

* * * Congresul învățătorilor din jud. Satu Mare. *Graiul neamului*, 3, nr. 24, iul. 1929, p. 4.

A. C. Ioan [Cozmuța, Augustin]. Cernești – satisfacții ale muncii și creației. *Pentru socialism*, 29, nr. 7057, 4 iul. 1978, p. 1, 3.

A. C. Ioan [Cozmuța, Augustin]. O atmosferă culturală stimulativă. *Pentru socialism*, 35, nr. 8855, 21 apr. 1984, p. 3.

Cozmuța, Augustin. Recunoștința comunității. *Graiul Maramureșului*, 18, nr. 5084, 7 dec. 2006, p. 1.

- Cozmuța, Augustin.** Se adună energiile creatoare [Vocea Școlii – publicație independentă editată de Școala cu clasele I-VIII Cernești]. Graiul Maramureșului, 13, nr. 3373, 8 mai 2001, p. 2.
- Cozmuța, Octavian.** Argumente că și hărnicia s-a născut la sat. Pentru socialism, 35, nr. 8988, 26 sep. 1984, p. 1, 3.
- Crăciun, Timofte.** Comuna – tot mai frumoasă. Pentru socialism, 13, nr. 2893, 8 mai 1963, p. 2.
- Crăciun, Timofte.** Echipa artistică din Cernești. Pentru socialism, 6, nr. 334, 1 feb. 1955, p. 1.
- * * * Cu priviri încrezătoare spre mîine. Maramureș, dec. 1977, p. 4.
- Danciu, Emil.** Ce e nou la Cernești? Pentru socialism, 24, nr. 6239, 22 feb. 1974, p. 3.
- * * * Echipa artistică în turneu. Pentru socialism, 8, nr. 1079, 26 iun. 1957, p. 2.
- Donca, Cristian.** Iulia Marc a fost aleasă „Miss Regina Mierii Cernești 2005” : La Festivalul de la Cernești. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2550, 23 aug. 2005, p. 10.
- Donca, Cristian.** Satul Ciocotiș revendică statutul de comună : Prin referendumul organizat ieri. Glasul Maramureșului, 8, nr. 2298, 25 oct. 2004, p. 3.
- Fărcaș, Andrei.** A fost dezvelit Monumentul Eroilor din Cernești. Graiul Maramureșului, 18, nr. 5081, 4 dec. 2006, p. 1, 3.
- Fărcaș, Andrei.** Cernești – satul dintre dealuri. Graiul Maramureșului, 11, nr. 2707, 4 mar. 1999, p. 4.
- Fărcaș, Andrei.** Comuna Cernești și-a schimbat mult înfățișarea : În doar 4 ani. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5545, 13 iun. 2008, p. 10.
- Fărcaș, Andrei.** Lăsatul secului cu gîndul la verjel : La Cernești. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5467, 12 mar. 2008, p. 10.
- Fărcaș, Andrei.** Manifestări de Ziua Europei. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4905, 12 mai 2006, p. 2.
- Fărcaș, Andrei.** Ministrul Decebal Traian Remeș a adus vești bune românilor : La Festivalul Stuparilor de la Cernești. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5301, 27 aug. 2007, p. 1, 3.
- Fărcaș, Andrei.** Monumentul de la Cernești a fost necesar să se ridice. Graiul Maramureșului, 18, nr. 5084, 7 dec. 2006, p. 10.
- Fărcaș, Andrei.** Multă muzică și voie bună la Sărbătorile comunei Cernești, ediția a III-a. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4998, 29 aug. 2006, p. 8.
- Fărcaș, Andrei.** Pledoarie pentru un pahar de horincă : Cernești 2008 - Festivalul horincii, ediția a III-a. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5611, 29 aug. 2008, p. 10.
- Fărcaș, Andrei.** Sărbătorile Cerneștiului, ediția a II-a - Festivalul stuparilor, ediția a VII-a. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4687, 24 aug. 2005, p. 9.
- Fărcaș, Andrei.** Sărbătorirea eroilor și Ziua Națională la Cernești. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4463, 1 dec. 2004, p. 1.
- Gîndac, Ioan.** 2002-2003: La cumpăna dintre ani : La Cernești, anul trecut, o singură investiție! : Interviu realizat de Anca Goja. Graiul Maramureșului, 15, nr. 3905, 6 feb. 2003, p. 1.
- * * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatiche : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28, 30.
- Ghenceanu, Vasile Radu.** Jurnal de scriitor sau desacralizarea continuă (XXVI) : (contribuții la o istorie culturală). Nord Literar, 4, nr. 9, sep. 2006, p. 14.
- Gherman, Alexandru.** Tot mai frumoase devin satele noastre. Pentru socialism, 10, nr. 1645, 26 apr. 1959, p. 3.
- Gherman, Vasile.** Avînd o mare tradiție în albinărit, Comuna are un Cerc apicol cu 35 de apicultori : Cernești. Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1193, 31 aug. 2005, p. 5.
- Gherman, Vasile.** Constatînd nereguli la executarea modernizării, Subprefectul Gönczi a oprit lucrările la drumurile din Cernești. Informația zilei de Maramureș, 6, nr. 1465, 21 iul. 2006, p. 3.
- Gherman, Vasile.** Două zile de distracție la Festivalul Stuparilor și Sărbătorile comunei Cernești. Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1185, 22 aug. 2005, p. 9.
- Gherman, Vasile.** Două zile de muzică, concursuri, întreceri sportive și distractive la Serbările comunei Cernești. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 879, 24 aug. 2004, p. 8.
- Gherman, Vasile.** Drumul spre Măgureni se modernizează : Cernești. Informația zilei de Maramureș, 6, nr. 1451, 5 iul. 2006, p. 5.
- Ghinea, Dan.** Enciclopedia geografică a României. București : Editura Enciclopedică, 2002, p. 409.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 120.

Gîrda, Liliana. Cu Liliana Gârda despre „Lăptăria lui Marcel” : [interviu]. A consemnat Andrei Fărcaș. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5583, 28 iul. 2008, p. 13.

Goja, Anca. Cei care au învins încăpăținarea pietrei : Tabăra de sculptură „Cărbunari” la a IX-a ediție. Graiul Maramureșului, 18, nr. 5016, 19 sep. 2006, p. 8.

Goja, Anca. Elevii fac coadă la bibliotecă pentru Harry Potter : În comuna Cernești : De 6 ani încoace, mulți săteni citesc „Graiul” la bibliotecă. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4530, 21 feb. 2005, p. 9.

Goja, Anca. Școala va avea muzeu : La Cernești. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4539, 3 mar. 2005, p. 10.

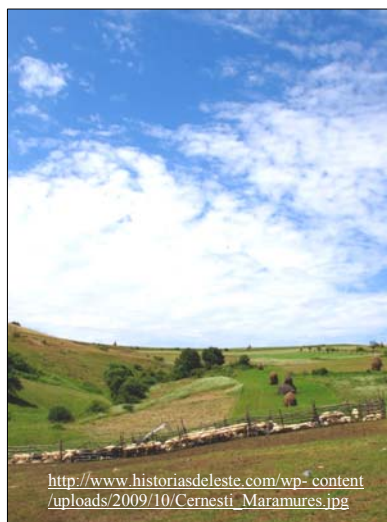
Goja, Lucian Petru. În căutarea Bulbucului cu D. Iștván. Calendarul Maramureșului, 2, nr. 2, dec. 2005-mar. 2006, p. 118.

Goja, Lucian Petru. Poarta lui Pinte se deschide doar în noaptea Învierii. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2746, 15 apr. 2006, p. 12.

Goja, Nicolae. Festivalul stuparilor din Cernești, o sărbătoare comunală cu tentă agricolă. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4992, 22 aug. 2006, p. 7.

Goja, Nicolae. Gospodarii Medan și Iacob din Cernești. Graiul Maramureșului, 11, nr. 2705, 2 mar. 1999, p. 4.

* * * Grădina botanică „construită” la școală... Graiul Maramureșului, 19, nr. 5188, 14-15 apr. 2007, p. 3.

* * * Inaugurarea grădiniței : La Cernești, de Duminica Floriilor. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5180, 3 apr. 2007, p. 11.

Klein, Ioannes ep. Conscriptia românilor din Transilvania în 1733. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

* * * Lista Monumentelor Istorice : Județul Maramureș. Atelier, 1, nr. 1, dec. 2004, p. 23, 24, 42.

* * * Localitățile județului Maramureș. [Baia Mare], 1971, p. 133-135.

* * * Luați exemplul celor din Cernești! Pentru socialism, 35, nr. 8768, 11 ian. 1984, p. 3.

Man, Grigore. Biserici de lemn din Maramureș. Baia Mare : Proema, 2005, p. 43, 44, 46, 413.

* * * Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională. București, 1981, doc. 146.

Marian, Gabriela. Apicultura a devenit mai degrabă un hobby : Pentru stuparii din Cernești. Glasul Maramureșului, 12, nr. 3462, 25 aug. 2008, p. 4.

Metes, Ștefan. Vieța agrară, economică a românilor din Ardeal și Ungaria : Documente contemporane : Vol. 1 : 1508-1820. București, 1921, p. 192, 199-200.

Mocanu, Aurelia. Spectacolul lumii E. A. : (exemplar de artist) venit prin poștă la Baia Mare. Nord Literar, 2, nr. 10, oct. 2004, p. 1.

Moldovan, Codreanu ; Iștván, Dumitru ; Pop, Ioan. Ghidul turistic al județului Maramureș. Baia Mare : Casa de Editură Algoritm Pres, 1997, p. 118, 119, 127.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 51.

Mureșan, Iulia. Medicii din Cernești au probleme cu spațiul în care-și desfășoară activitatea. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4527, 17 feb. 2005, p. 5.

* * * Ne vorbesc frunțașii recoltelor bogate din comuna Cernești, raionul Lăpuș. Pentru socialism, 7, nr. 626, 8 ian. 1956, p. 2.

* * * Pe scurt de la corespondenții noștri. Pentru socialism, 12, nr. 2205, 17 feb. 1961, p. 2.

Peride, A. Demnitate : Profil [Gheorghe Oprea din Cernești]. Pentru socialism, 34, nr. 8594, 19 iun. 1983, p. 3.

Petruț, Anton. A fi gospodar. Pentru socialism, 36, nr. 9107, 14 feb. 1985, p. 3.

- Petruț, Anton.** Bogăția ogrăzii cu animale. Pentru socialism, 35, nr. 8953, 15 aug. 1984, p. 3.
- Petruț, Anton.** Cerc pedagogic inedit : La Cernești. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4585, 26 apr. 2005, p. 10.
- Petruț, Anton.** Cernești, comuna dintre dealuri – la ceas de primăvară. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4604, 19 mai 2005, p. 8.
- Petruț, Anton.** Cernești - Poartă de intrare în Țara Lăpușului. Graiul Maramureșului, 21, nr. 5792, 4-5 apr. 2009, p. 10.
- Petruț, Anton.** În comuna Cernești se vor asfalta 15 kilometri de drumuri. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4644, 5 iul. 2005, p. 9.
- Petruț, Anton.** Necazuri pricinuite oamenilor din comuna Cernești. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5211, 14 mai 2007, p. 6.
- Petruț, Anton.** Oloinița din Cernești. Pentru socialism, 35, nr. 8894, 7 iun. 1984, p. 1.
- Petruț, Anton.** Vești din comuna Cernești. Graiul Maramureșului, 15, nr. 4061, 11 aug. 2003, p. 4.
- Pintea, Alexandru.** Prin valorificarea posibilităților locale. Pentru socialism, 37, nr. 9685, 26 dec. 1986, p. 1, 3.
- Poienaru, Al.** Înfăptuirea propunerilor de înnoire a satului. Pentru socialism, 19, nr. 4687, 18 feb. 1969, p. 1.
- Pop, Gheorghe.** „ASTRA” în Maramureș. Astra Maramureșeană, 1, nr. 1, trim. IV, 1996, p. 1, 2.
- Pop, Mircea.** Lumină la Cernești. Pentru socialism, 9, nr. 1256, 22 ian. 1958, p. 2.
- Popan, Mihai.** Ansamblul „Măgura” din Cernești efectuează un turneu în Polonia. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5565, 7 iul. 2008, p. 6.
- Posea, Grigore.** Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 43, 244, 245.
- Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora.** Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 36, 110, 138, 139, 152.
- * * * Prelegerile populare ținute în cursul anului 1910. Transilvania, nr. 4 jubiliar, 1861-1911, p. 539.
- * * * Proces verbal din 30 Decembrie 1908. Ședința XIII a comitetului central al „Asociațiunii”. Transilvania, 39, nr. 4, oct.-dec. 1908, p. 217.
- Prodan, David.** Iobăgia în Transilvania în veacul al XVI-lea. Vol. 1. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 2, 3, 109, 144, 276, 516.
- Rațiu, Georgiu.** A. Conscripțiunile familiilor nobile române din a. 1862. IV. Cetatea de Piatră. 4. Districtul Cop. Mănăsturului. În: Pușcariu, I. cav. de. Date istorice privitoare la familiile nobile române. Sibiu, 1892, p. 26.
- Roman, Precup.** Vești din Cernești. Pentru socialism, 9, nr. 1324, 11 apr. 1958, p. 2.
- Ruja, Alexandru.** Concurs de gravură cu sute de participanți : La Muzeul Florean. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1653, 9 sep. 2002, p. 1.
- Ruja, Alexandru.** Mulți politicieni, puțini stupari : În weekend, la Cernești. Glasul Maramureșului, 11, nr. 3162, 29 aug. 2007, p. 9.
- Ruja, Alexandru.** O lecție austriacă pentru crescătorii de bovine : La Cernești. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1431, 12 dec. 2001, p. 3.
- Ruja, Alexandru.** S-a aprins flacăra la gaz : La Cernești. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1503, 13 mar. 2002, p. 3.
- Socolan, Aurel.** Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 189.
- Stan, Ionel.** Expoziție de bovine la Cernești. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4378, 24 aug. 2004, p. 4.
- * * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de Gherla pe anul 1914 [...], p. 152-153.
- Ștefănescu, Miron.** Invitație la Cernești. Lumea Satului, 3, nr. 6 (35), 16-31 mar. 2007, p. 55.
- Talpoș, Alina.** Incompetență pe banii Sapard : Drumul Fânațe-Ciocotiș s-a umplut de gropi. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2749, 19 apr. 2006, p. 2.
- Talpoș, Alina.** Jalea Sapard : La Copalnic Mănăstur, Cernești și Sălsig, banii europeni riscă să se ducă pe apa simbetei. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2568, 13 sep. 2005, p. 11.

Talpoș, Alina. Lucrări Sapard de proastă calitate la Cernești. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2782, 31 mai 2006, p. 3.

Temian, Laura ; Marinescu, Otilia ; Brezovszki, Ana-Maria. Autori maramureșeni : Dicționar biobibliografic. Baia Mare : Umbria, 2000, p. 147, 478, 606.

Topan, Ioan. Distracția participanților la festival : [Festivalul Stuparilor de la Cernești, 25 august 2002]. Graiul Maramureșului, 14, nr. 3808, 9 oct. 2002, p. 2.

Topan, Ioan. Festivalul stuparilor de la Cernești: A fost o ediție frumoasă, organizată foarte bine. Graiul Maramureșului, 14, nr. 3771, 27 aug. 2002, p. 1, 5.

Topan, Ioan. O expoziție inedită. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4385, 1 sep. 2004, p. 2.

Topan, Ioan. Producții bune de miere la apicultorii din comuna Cernești. Graiul Maramureșului, 16, nr. 4386, 2 sep. 2004, p. 4.

Țolaș, Radu. „Jocul cu coșarca” la mare căutare : La Cernești. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4537, 1 mar. 2005, p. 2.

Udrea, M. O seară la Cernești. Pentru socialism, 13, nr. 2988, 28 aug. 1963, p. 3.

Brebeni:

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1924/25. Transilvania, 56, nr. 9-10, sep.-oct. 1925, p. 403.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1925. Transilvania, 57, nr. 8-9, aug.-sep. 1926, p. 465.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926. Transilvania, 58, nr. 10-11, oct.-nov. 1927, p. 507.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. Transilvania, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.

* * * Apele se vor revărsa peste holde. Pentru socialism, 6, nr. 383, 30 mar. 1955, p. 3.

* * * Archi-Diaconat. Koásiensis. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Aron, Petru. Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. Transilvania, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276.

Augustin, Vasile. Primele forme de organizare bisericească la românii din Țara Maramureșului. Ortodoxia maramureșeană, 2, nr. 2, 1997, p. 138-154.

Chira, Nistor. Popas la Brebeni. Pentru socialism, 14, nr. 3330, 3 oct. 1964, p. 2.

Cîmpean, I. Azi în satul Brebeni. Pentru socialism, 8, nr. 1035, 5 mai 1957, p. 1.

Cîmpean, I. Întovărășire fruntașă pe raion. Pentru socialism, 8, nr. 1024, 20 apr. 1957, p. 1.

Fărcaș, Andrei. Biserica din Brebeni a fost renovată cu „banii văduvei”. Graiul Maramureșului, 18, nr. 4976, 3 aug. 2006, p. 8.

* * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatice : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28.

Gherman, Vasile. S-a reparat Căminul Cultural. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 988, 30 dec. 2004, p. 5.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 82.

Klein, Ioannes. [Conscripția românilor din Transilvania în 1733]. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 35.

Petruț, Anton. Apa curge la robinete. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5289, 13 aug. 2007, p. 6.

Petruț, Anton. Inaugurarea a două bazine de acumulare și captare a apei potabile. Graiul Maramureșului, 19, nr. 5220, 24 mai 2007, p. 9.

Petruț, Anton. Într-un sat la poale de dealuri și unde din apă iese foc : Viața la țară... Graiul Maramureșului, 19, nr. 5187, 13 apr. 2007, p. 8.

Petruț, Anton. Patru oameni au pus la punct o bază sportivă : Cu 50 milioane lei vechi. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4733, 17 oct. 2005, p. 5.

Portase, Alec. Gaze naturale la Brebeni! Pentru socialism, 40, nr. 10338, 2 apr. 1989, p. 3.

Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora. Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 110.

Prodan, David. Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea. Vol. 1 : Supușii. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 218.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 184.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de Gherla pe anul 1914 [...], p. 155.

Ciocotiș:

Achim, Valeriu. Scrieri în timp : 1946-2003. Vol. 1. Baia Mare : Gutinul, 2003, p. 31.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1925. Transilvania, 57, nr. 8-9, aug.-sep. 1926, p. 465.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. Transilvania, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.

* * * Archi-Diaconat. Koásiensis. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Aron, Petru. Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. Transilvania, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276.

Câmpeanu, Marius. Aspecte referitoare la învățământul confesional din Protopopiatul Chioarului în secolul al XIX-lea (I). Calendarul Maramureșului, 2, nr. 3-4, apr.-dec. 2006, p. 169, 170, 171.

Ciocan, Janeta. Instalații populare pentru obținerea uleiului în zonele etnografice Chioar și Lăpuș. Marmația, 4, 1978, p. 297-303.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1917. Transilvania, 49, nr. 1-12, 1918, p. 54.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1918. Transilvania, 50, nr. 1-12, 1919, p. 84.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1919. Transilvania, 51, nr. 5-9, 1920, p. XXI.

Donca, Cristian. Satul Ciocotiș revendică statutul de comună : Prin referendumul organizat ieri. Glasul Maramureșului, 8, nr. 2298, 25 oct. 2004, p. 3.

Doniga, Vasile T. Folclor din Maramureș. București : Minerva, 1980, p. 313-321.

Fărcaș, Andrei. O grădiniță de nivel european la capăt de lume. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5461, 5 mar. 2008, p. 11 : foto.

* * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatice : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28, 30.

Gherman, Vasile. Ieri a început reparația școlii : Măgureni. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 864, 6 aug. 2004, p. 5.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 133.

Goja, Lucian Petru. În căutarea Bulbucului cu D. Iștván. Calendarul Maramureșului, 2, nr. 2, dec. 2005-mar. 2006, p. 118.

Klein, Ioannes. [Conscripția românilor din Transilvania în 1733]. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Meteș, Ștefan. Viața agrară, economică a românilor din Ardeal și Ungaria : Documente contemporane. Vol. 1 : 1508-1820. București, 1921, p. 192, 196, 200-201.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu poporațiune română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 60.

* * * Omagiu profesorului Nicolae V. Dură la 60 de ani. Constanța : Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 2006, p. 695-697.

Posea, Grigore. Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 44, 154, 155, 173, 215.

Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora. Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 110.

Prodan, David. Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea. Vol. 1 : Supușii. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 2, 109, 516.

Ruja, Alexandru. Drum blocat cu bolovani : Răzmeriță în satul Ciocotiș. Glasul Maramureșului, 8, nr. 2264, 15 sep. 2004, p. 4.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 193.

Stoica, Georgeta ; Doagă, Aurelia. Interioare românești : Țesături și cusături decorative. București : Albatros, 1977, p. 120.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de Gherla pe anul 1914 [...], p. 153.

Talpoș, Alina. Drum proaspăt asfaltat distrus de trafic greu : La Cernești. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2784, 2 iun. 2006, p. 2.

Zah, Gheorghe. File din coloana eroilor maramureșeni. Cluj-Napoca : Editura Romsver, 2001, p. 77.

Fânațe:

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1925. Transilvania, 57, nr. 8-9, aug.-sep. 1926, p. 465.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926. Transilvania, 58, nr. 10-11, oct.-nov. 1927, p. 507.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1927-28. Transilvania, 59, nr. 12, dec. 1928, p. 1075.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. Transilvania, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.

* * * Archi-Diaconat. Koásiensis. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Aron, Petru. Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. Transilvania, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276. Aparține de protopopiatul Coaș, districtul Chioar.

Câmpeanu, Marius. Aspecte referitoare la învățământul confesional din Protopopiatul Chioarului în secolul al XIX-lea (I). Calendarul Maramureșului, 2, nr. 3-4, apr.-dec. 2006, p. 167.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1917. Transilvania, 49, nr. 1-12, 1918, p. 54.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1918. Transilvania, 50, nr. 1-12, 1919, p. 84.

* * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1919. Transilvania, 51, nr. 5-9, 1920, p. XXII.

Cozmuța, Augustin. Căminul cultural „se află în grija noastră”. Pentru socialism, 38, nr. 9865, 28 iul. 1987, p. 3.

Fărcaș, Andrei. Cinstind eroii pe dealul dintre Făurești și Fânațe. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5541, 10 iun. 2008, p. 8 : foto.

* * * Geografia României. Vol. 4: Regiunile pericarpatice: Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28, 30.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 212.

Goja, Anca. Elevii din Fânațe învață în căminul cultural. Graiul Maramureșului, 17, nr. 4529, 19-20 feb. 2005, p. 9.

Goja, Lucian Petru. În căutarea Bulbucului cu D. Iștván. Calendarul Maramureșului, 2, nr. 2, dec. 2005-mar. 2006, p. 118.

Klein, Ioannes. [Conscripția românilor din Transilvania în 1733]. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

* * * Lista contribuțiilor la fondul inițiat de „Asociațiune” pentru ridicarea unui monument lui Aurel Vlaicu. Transilvania, 45, nr. 4, 1914, cop.

* * * Lista Monumentelor Istorice : Județul Maramureș. Atelier, 1, nr. 1, dec. 2004, p. 23.

Mețeș, Ștefan. Viața agrară, economică a românilor din Ardeal și Ungaria : Documente contemporane. Vol. 1 1508-1820. București, 1921, p. 200.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu populație română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 89.

* * * Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Cluj-Napoca, 1982, p. 264, 265.

* * * O întovărire la Fînațe. Pentru socialism, 7, nr. 705, 10 apr. 1956, p. 1.

Olteanu, Vasile. La Fînațe – „o inimă și-un cînt” : Festivalul național „Cîntarea Romîniei”. Pentru socialism, 34, nr. 2739, 7 dec. 1983, p. 1-2. (Anton Petruț).

Posea, Grigore. Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 154, 155.

Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora. Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 110.

* * * Prelegerile populare ținute în cursul anului 1911. Transilvania, 43, nr. 5, sep.-oct. 1912, p. 358.

Prodan, David. Iobăgia în Transilvania în secolul al XVII-lea. Vol. 1 Supușii. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 2, 3.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 227.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de Gherla pe anul 1914 [...], p. 153.

Șovrea, Minodora. Răspunsuri la chestionarul „Casa” în anul 1932-1933 primite de Șovrea Minodora, studentă din comuna Fînațe, jud. Satu Mare. Culegătorul, Buletinul Arhivei etnografico-folclorice a Muzeului etnografic din Cluj, 1, nr. 1, 1933, p. 90.

Talpoș, Alina. Școala din Fînațe vandalizată de localnici : Părăsită de autorități. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2774, 22 mai 2006, p. 2.

Izvoarele (Bloaja):

Buzura, Dana D. Școala din Bloaja a ajuns o ruină : „Neutilizată” de zece ani. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2524, 23 iul. 2005, p. 2.

Buzura, Dana D. Școală nouă în casă nouă, după o întrerupere de un deceniu : Promisiunea onorată de către inspectorul școlar general a creat un adevărat eveniment în Bloaja. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2568, 13 sep. 2005, p. 10.

* * * Geografia României. Vol. 3 : Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987, p. 65.

* * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatice : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 30.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 286.

Goja, Lucian Petru. În căutarea Bulbucului. Glasul Maramureșului, 9, nr. 2464, 14 mai 2005, p. 10.

Goja, Lucian Petru. În căutarea Bulbucului cu D. Iștván. Calendarul Maramureșului, 2, nr. 2, dec. 2005-mar. 2006, p. 116.

* * * Lista Monumentelor Istorice : Județul Maramureș. Atelier, 1, nr. 1, dec. 2004, p. 24.

Mac, Ion ; Budai Csaba. Munții Oaș – Gutâi – Țibleș. București : Casa Editorială pentru Turism și Cultură „Abeona”, 1992, p. 144, 145, 147.

Man, Grigore. Biserici de lemn din Maramureș. Baia Mare : Proema, 2005, p. 43-48, 413.

* * * Maramureșul turistic. Baia Mare, 1998, p. 108, 132.

Marian, Gabriela. Satul ce moare pe picioare : Bloaja sau Izvoarele. Glasul Maramureșului, 10, nr. 2889, 3 oct. 2006, p. 12.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu populație română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 27.

Posea, Grigore. Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 26, 200.

Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora. Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 24, 110.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 238-239.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de la Gherla pe anul 1914 [...], p. 153.

Talpoș, Alina. De la zero posturi la telefonie digitală : Salt istoric în cătunul Bloaja. Glasul Maramureșului, 7, nr. 1794, 1 mar. 2003, p. 1.

Măgureni:

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. Transilvania, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.

Andea, Susana ; Andea, Avram. Cartea românească veche din Transilvania în inventare bisericești. Cluj-Napoca : Presa universitară clujeană, 1996, p. 113.

* * * Archi-Diaconat. Koásiensis. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Aron, Petru. Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. Transilvania, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276.

Bilț, Valentin. Cosașii [din Măgureni]. Pentru socialism, 34, nr. 8617, 16 iul. 1983, p. 2.

Chira, Nistor. Sat fără activitate culturală. Pentru socialism, 7, nr. 823, 28 aug. 1956, p. 3.

Crăciun, Timofte. La poalele Măgurii. Pentru socialism, 13, nr. 2838, 2 mar. 1963, p. 1.

* * * Două inaugurări : Măgureni. Pentru socialism, 9, nr. 1531, 13 dec. 1958, p. 1.

* * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatică : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28.

Gherman, Vasile. Drumul spre Măgureni se modernizează : Cernești. Informația zilei de Maramureș, 6, nr. 1451, 5 iul. 2006, p. 5.

Gherman, Vasile. Ieri a început reparația școlii. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 864, 6 aug. 2004, p. 5.

Gherman, Vasile. Rețeaua de apă din Măgureni și Cernești este învechită. Informația zilei de Maramureș, 4, nr. 924, 15 oct. 2004, p. 5.

Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan. Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 328.

Klein, Ioannes. [Conscripția românilor din Transilvania în 1733]. Transilvania, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.

Marcu, Vasile. Sărbătoare la poalele Măgurei : [Inaugurarea bazinului de acumulare a apei potabile]. Pentru socialism, 16, nr. 3832, 18 mai 1966, p. 3.

Moldovan, Codreanu ; Iștván, Dumitru ; Pop, Ioan. Ghidul turistic al județului Maramureș. Baia Mare : Casa de Editură Algoritm Pres, 1997, p. 124.

Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau. Dicționarul numirilor de localități cu populație română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 136.

Petruț, Anton. Într-un sat unde arta tradițională persistă : [Măgureni]. Graiul Maramureșului, 20, nr. 5637, 29 sep. 2008, p. 13.

Posea, Grigore. Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 32, 43, 261.

Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora. Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 126, 110.

Soare, N. În sat la Măgureni. Pentru socialism, 12, nr. 2562, 12 apr. 1962, p. 2.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 250.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de la Gherla pe anul 1914 [...], p. 155.

Trestia:

Achim, Valeriu. Scrieri în timp : 1946-2003. Vol. 1. Baia Mare : Gutinul, 2003, p. 31.

* * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1925. Transilvania, 57, nr. 8-9, aug.-sep. 1926, p. 465.

- * * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1926. *Transilvania*, 58, nr. 10-11, oct.-nov. 1927, p. 507.
- * * * Activitatea despărțămintelor în cursul anului 1928/29. *Transilvania*, 60, nr. 10-11, 1929, p. 861.
- * * * Archi-Diaconat. Koásiensis. *Transilvania*, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.
- Aron, Petru.** Statistica românilor din Transilvania în anul 1750. *Transilvania*, 32, nr. 9, nov. 1901, p. 276.
- Bohățel, Alina.** Zi aniversară la Trestia! *Graiul Maramureșului*, 20, nr. 5633, 24 sep. 2008, p. 1, 4.
- Buda-Tețu, Ioan.** Tinere condeie într-un mic sat lăpușean : [Trestia]. *Glasul Maramureșului*, 9, nr. 2400, 26 feb. 2005, p. 7.
- Burnar, Ion.** „Trestile gînditoare” din... Trestia. Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1050, 15 mar. 2005, p. 5.
- Câmpeanu, Marius.** Aspecte referitoare la învățământul confesional din Protopopiatul Chioarului în secolul al XIX-lea (I). *Calendarul Maramureșului*, 2, nr. 3-4, apr.-dec. 2006, p. 167.
- Ciascai, Grigore.** Școala din Trestia a redactat volumul „Cartea, hrana minții noastre”. Informația zilei de Maramureș, 5, nr. 1027, 16 feb. 2005, p. 5.
- * * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1917. *Transilvania*, 49, nr. 1-12, 1918, p. 54.
- * * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1918. *Transilvania*, 50, nr. 1-12, 1919, p. 84.
- * * * Consemnarea membrilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe anul 1919. *Transilvania*, 51, nr. 5-9, 1920, p. XXII.
- * * * Cursurile de analfabeți ținute în cursul iernii 1911/12 în cadrele „Asociațiunii”. *Transilvania*, 44, nr. 4-5, 1913, p. 283.
- Dragoș, Gelu.** Mihai Eminescu sărbătorit la Trestia. *Graiul Maramureșului*, 17, nr. 4500, 17 ian. 2005, p. 3.
- * * * Geografia României. Vol. 4 : Regiunile pericarpatice : Dealurile și Cîmpia Banatului și Crișanei, Podișul Mehedinți, Subcarpații, Piemontul Getic, Podișul Moldovei. București : Editura Academiei Române, 1992, p. 28, 30.
- Ghinea, Eliza ; Ghinea, Dan.** Localitățile din România : Dicționar. București : Editura Enciclopedică, 2000, p. 550.
- Iuga, Dumitru.** Cartea, hrana minții noastre. *Graiul Maramureșului*, 17, nr. 45[50], 16 mar. 2005, p. 2.
- Klein, Ioannes ep.** Conscriptia românilor din Transilvania în 1733. *Transilvania*, 29, nr. 9-10, nov.-dec. 1898, p. 180.
- Laurențiu, Cristian.** Școala Trestia – locul unde timpul nu stă în loc. *Graiul Maramureșului*, 17, nr. 4641, 1 iul. 2005, p. 4.
- * * * Lista Monumentelor Istorice : Județul Maramureș. Atelier, 1, nr. 1, dec. 2004, p. 42.
- * * * Maramureșul turistic. Baia Mare, 1998, p. 115, 132.
- Moldovan, Codreanu ; Iștván, Dumitru ; Pop, Ioan.** Ghidul turistic al județului Maramureș. Baia Mare : Casa de Editură Algoritm Pres, 1997, p. 127.
- Moldovan, Silvestru ; Togan, Nicolau.** Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Sibiu, 1909, p. 231.
- * * * Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Cluj-Napoca, 1982, p. 264.
- Mureșan, Mihai.** Tinere condeie : Revista Școlii din Trestia. *Graiul Maramureșului*, 17, nr. 4547, 12-13 mar. 2005, p. 10.
- Petruț, Anton.** O sută de cetățeni beneficiază de apă potabilă la robinete : La Trestia – Cernești. *Graiul Maramureșului*, 19, nr. 5283, 6 aug. 2007, p. 4.
- Portase, Alec.** Borcutul de la Trestia : Cea mai bună băutură de Paști. *Graiul Maramureșului*, 18, nr. 4889, 21 apr. 2006, p. 9.
- Posea, Grigore.** Țara Lăpușului : Studiu de geomorfologie. București : Editura Științifică, 1962, p. 44, 125, 154, 155, 161, 173, 244.
- Posea, Grigore ; Moldovan, Codreanu ; Posea, Aurora.** Județul Maramureș. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1980, p. 37, 110.

Prodan, David. Iobăgia în Transilvania în veacul al XVI-lea. Vol. 1. București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 2, 6.

Ruja, Alexandru. Machete din trestie ale turnurilor gemene din New York : Printre proiectele unui meșter din satul Trestia. Glasul Maramureșului, 6, nr. 1709, 13 nov. 2002, p. 4.

Ruja, Alexandru. Un preot „tînăr și neliniștit” : În satul Trestia. Glasul Maramureșului, 5, nr. 1421, 30 nov. 2001, p. 3.

Socolan, Aurel. Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2005, p. 313-314.

Stoica, Georgeta ; Doagă, Aurelia. Interioare românești : Țesături și cusături decorative. București : Albatros, 1977, p. 120.

* * * Șematismul veneratului cler al diecezei greco-catolice române de la Gherla pe anul 1914 [...], p. 153.

Zah, Gheorghe. File din coloana eroilor maramureșeni. Cluj-Napoca : Editura Romsver, 2001, p. 18.

Din folclorul comunei: CERNEȘTI

Ce s-aude-n sat la noi

Ce s-aude-n sat la noi –
Fluieraș mândru de oi
De la tri păcurărei,
Unu-i mai mnic dintre ei.
– Mnicule, străinule,
Du-te-ntoarnă oile!
Până oile-nturna
Judecata i-o făcea:
Ori să-l ducă la pădure,

Ori să-l taie din săcure.
Pe mine nu mă tăieți
Numa capu mi-l luați
Și pe mine mă-ngropați
În stauru oilor
Și-n turișu mneilor;
Pe mine pământ nu puneți
Numa albă guba me,
Fluieru după cure.

Când vântuțu a sufla
Fluieru a fluiera,
Oile or înturna,
Numa oaia, seina,
Numa-acee n-a-nturna.
– Tu, oaie, de ce nu-ntorci?
– D-apoi cum oi înturna
Că pe mine mă tăiați
Și lâna mi o luați!

(Colecția VERONICA POP. Calendarul Maramureșului, 2, nr. 3-4, apr.-dec. 2006, p. 257.)

CIOCOTIȘ

Te văd că ești mare cărturar

Te văd că ești mare cărturar,
Astă-vară-ai fost găscar,
Umblai cu opinci de mătă,
Pe la gură tăt tărăță,
C-o straiță mare de pânză
Purtai la cărmogi și brânză.

(Doniga, Vasile T. Folclor din Maramureș. București : Minerva, 1980, p. 321.)

Ansamblul „Măgura” din Cernești

<http://www.traditieialomita.ro/wp-content/gallery/sarbatoarea-colindului-2009/Ansamblul%20Magura%20-%20Cernesti%20-%20Maramures%20-%20205.JPG>

FILE DIN CRONICA LOCALITĂȚILOR
CERNEȘTI, BREBENI, CIOCOTIȘ, FÂNAȚE, IZVOARELE (BLOAJA), MĂGURENI ȘI
TRESTIA

1424 – Sunt consemnate în documente așezările: Bicz (Bykázfalva), Buteasa (Buchonfalva), Cărbunari (Karbonal), Cernești (Charnakapolnok), [...].

1566 - Din „Urbariul” întocmit în Chioar în acest an spicuim câteva date semnificative: [...], Locuitori din Cernești: Theodorus Botta – voievod, Blasius Duma, Lucas Pop, Petrus Toma – crainic.

1570 – Este amintită într-un document așezarea Brebeni (Babapataka).

1583 – Satul Măgureni era notat în documente sub numele de Măgura. Abia în 1890 i s-a schimbat în ungurescul Nagyhegy. După tradiție satul a fost întemeiat de familia Medan.

Este menționată în documente așezarea Fânațe (Fonác).

1591 – Este consemnată într-un document așezarea Ciocotiș (Chyokottes).

1602 – Moise Secuiul, împreună cu tătarii, urmărind pe generalul Basta, a operat un adevărat masacu în Chioar. Au fost distruse: Măgura, Bârsăul Mare, Glodul, Frâncenii de Piatră, Bârsăuța, Ileanda, Bizușa, Răstoci, Lemniu, Perii Vadului [...]. Au fost arse, complet distruse 332 case, pustiite: 816, inclusiv în Finteușuri, Posta, Cernești, Plopiș, Fânațe [...].

1603 – Se întocmește un nou urbariu al Cetății de Piatră, care avea următoarea organizare:

1. Oficiolatul Cernești – voievod Petru Bota: Rușor, Măgureni, Cernești, Fânațe, Ciocotiș, Trestia [...].

Este consemnată în documente așezarea Trestia (pagus Kőtelesmezeő).

1651 – satul Măgureni aparținea fîscului Cetății de Piatră.

1760-1762 – În urma conscripției ortodocșilor și greco-catolicilor, întreprinsă de generalul Buccow, situația se prezintă astfel: la Cernești existau 3 preoți uniți, 4 familii unite, 7 familii neunite, o biserică unită; la Brebeni existau 1 preot unit, 5 familii unite, 1 preot neunit, 42 familii neunite, o biserică neunită; la Ciocotiș existau 2 preoți neuniți, 64 familii neunite, o biserică neunită; la Fânațe existau 2 preoți neuniți, 54 familii neunite, o biserică neunită; la Măgureni existau 2 preoți uniți, 34 familii neunite, o biserică neunită, la Trestia existau 1 preot neunit, 38 familii neunite, o biserică neunită.

1770 – Apare prima însemnare scrisă despre Izvoarele („predium Blosa”). Localitatea a purtat numele de Bloaja.

1786 – În urma recensământului din acest an, situația se prezintă astfel: la Cernești: 139 de case, 140 de familii, populația totală: 730 (348 bărbați, 384 femei); la Brebeni: 69 de case, 72 de familii, populația totală: 334 (168 bărbați, 167 femei); la Ciocotiș: 92 de case, 80 de familii, populația totală: 431 (220 bărbați, 218 femei); la Fânațe: 74 de case, 76 de familii, populația totală: 425 (216 bărbați, 211 femei); la Măgureni: 40 de case, 39 de familii, populația totală: 236 (125 bărbați, 114 femei); la Trestia: 57 de case, 59 de familii, populația totală: 367 (191 bărbați, 176 femei).

1801 – Începe construcția bisericii greco-catolice din Măgureni.

1805 – Se sfințește biserica din Măgureni. Hram: Sf. Dumitru.

1815 - Se introduc matricole bisericești la Brebeni, Satu Nou de Jos și Ferești.

Este amintită școala din Ciocotiș.

1820 – Se introduc matricole bisericești în Cernești, Satulung, Bicz, Rona de Jos.

1830 – Satul Măgureni avea la această dată 180 locuitori.

1836 – Se conduc matricole bisericești în Măgureni. Preoți: Medan Zaharia, Medan Ioan, Pop

Alexandru, Pap Ioan, Pop Alexandru (în perioada 1836-1901).

1840 – Se construiește biserica din satul Fânațe.

1867 – Se construiesc bisericile din: Bușag, Cernești și Dănești.

1872 - Se construiesc biserici de piatră în localitățile: Dumbrăvița, Copalnic Mănăstur și Cernești.

1878 – Se instituie notariat în localitatea Măgureni.

1886 – Câteva date statistice: Măgureni avea: 421 locuitori (410 români și 11 evrei).

1891 – În Cernești, din cei 139 copii de vârstă școlară, numai 53 frecventau cursurile.

1892 – Din acest an exista biserică de piatră în Brebeni.

1900 – După recensământul din acest an, populația localităților se prezintă astfel: Cernești – 871 (din care 825 români); Brebeni – 323 (din care 318 români); Ciocotiș – 931 (din care 902 români); Fânațe – 745 (din care 734 români); [Izvoarele] (Bloaja) – 82 (toți români); Măgureni – 410 (din care 398 români); Trestia – 541 (din care 505 români).

1901 – Localitatea Măgureni era vestită în livezile de pomi fructiferi. Avea izvoare puternice de apă potabilă: Fântâna Lupului, Fântâna Gurilor, iar ca părți de hotar erau amintite: Borta, Braniștea, Valea Babii, Săcătura, Cârligați. Exista și o moară de apă.

1910 – Din activitatea despărțământului Lăpușul Românesc al „Astrei” în acest an:

- despărțământul avea 3 agenturi în satele Suci de Sus, Borcut și Cernești;
- existau 4 biblioteci în: Borcut (50 de volume), Cernești (40 de volume), Bercuța (40 de volume) și Suci de Sus (50 de volume).

Populația localităților se prezintă astfel: Cernești – 968; Brebeni – 352, Ciocotiș – 1020; Fânațe – 796; [Izvoarele] (Bloaja) – 88; Măgureni – 400; Trestia – 589.

1913 – Din raportul dr. Gavril Buzura, directorul Despărțământului Lăpușul Unguresc al „Astrei”, privind activitatea pe acest an, consemnăm: despărțământul cuprindea 51 de comune; numărul agenturilor era 7 (Borcut, Berința, Cernești, Suci de Jos, Stoiceni, Rohia și Ciocotiș).

Protopopul presbiter al tractului Lăpuș, Andrei Ludu, ține un cuvânt de deschidere la Conferința învățătorilor români din districtul protopopesic Lăpuș [...]. În anexa cuvântării se află „Lista inteligenței române din jur și Chioar”, pe localități, după cum urmează: [...] **Cernești**: Alexandru Mihalca, preot, vâd. Zina Pop, preoteasă, Carol Bărbos, adj. notar. **Fânațe**: Ion Filip, notar, T. Șovra, preot, I. Danciu, învă., Teodor Bota, învățător. **Ciocotiș**: Alex. Bărbos, preot, Gr. Bărbos, învățător, Șt. Bărbos, învățător pensionar. **Măgureni**: Gavril Bude, învățător, Alex. Medan, Dimitrie Medan, primar. **Trestia**: Ștefan Danciu, preot, G. Danciu.

1914 – extrase din datele statistice despre localitățile, locuitorii și situația învățământului confesional greco-catolic pentru parohiile aparținătoare diecezei de Gherla:

Cernești (Csernyefalva) – Comună mică cu parohie veche. Biserică de zid, cu hramul Sf. Arhangheli, edificată în 1872. Școala de zid. Matricole din 1820. Școlari de toate zilele 80, de repetiție 31. Preot: Alexandru Mihalca. Cantor: Ioan Botha. Învățător: Teodor Botha. Populația, după religie: 780 greco-catolici, 3 romano-catolici, 3 izraeliți.

Brebeni (Brébfalva) - filie a Măgurenilor. Biserică de zid cu hramul Sf. Arhangheli, edificată în 1892. Matricole din 1815. Școlari de toate zilele 35, de repetiție 14, cercetează școala din Cernești. Cantor: Nechita Lazar. Populația, după religie: 324 greco-catolici și 7 izraeliți.

Ciocotiș (Csókás) – filie a Cerneștiului. Avea biserică ortodoxă. Populația, după religie: 18 greco-catolici, 870 ortodocși, 38 izraeliți.

Fânațe (Kövérfontás) - filie a Cerneștiului. Biserică ortodoxă. Populația, după religie: 24 greco-catolici, 730 ortodocși, 12 izraeliți.

[**Izvoarele**] (Bloaja - Balázsszeg) – filie a Cerneștiului. Populația, după religie: 95 greco-catolici, 5 ortodocși.

Măgureni (Nagyhegy) – Comună mică, cu parohie veche. Biserică de zid cu hramul Sf. Arhangheli, edificată în 1898. Școală de zid. Matricole din 1815. Școlari de toate zilele 45, de repetiție 12. Preot: lipsește. Cantor: Petru Medan. Învățător: Gavril Bude. Populația, după religie: 376 greco-catolici și 7 izraeliți.

Trestia (Kötelesmező) - filie a Cerneștiului. Populația, după religie: 10 greco-catolici, 550 ortodocși, 16 izraeliți.

1920, dec. 1 – Populația localităților era: Cernești: 882; Brebeni: 322; Ciocotiș: 933; Fânațe: 773; [**Izvoarele**] (Bloaja): 82, Măgureni: 343; Trestia: 589.

1925 – În organizațiile de provincie ale „Astrei” sunt consemnate, între altele, producții teatrale în: Lăschia, Fânațe, Ciocotiș și Copalnic Mănăstur.

1926 – În Raportul general al „Astrei” pe acest an se evidențiază și Despărțământul Copalnic Mănăstur cu „activitate frumoasă și rodnică”. [...]. S-au ținut prelegeri populare în: Copalnic Mănăstur, Copalnic, Preluca Nouă, Fânațe, Brebeni, Cernești, Trestia, Cărbunari.

1927 – Din acest an există biserica de lemn în localitatea [**Izvoarele**] Bloaja.

1928 – În cadrul organizațiilor din provincie ale „Astrei” au loc reprezentații teatrale în Copalnic Mănăstur, Berința, Măgureni, Lăschia și Brebeni.

[**1928/1929**] – Comuna aparține despărțământului Copalnic Mănăstur (jud. Satu Mare), are un cerc cultural și o bibliotecă „Astra”.

1930, dec. 29 – După recensământul din acest an, populația localităților Cernești, Brebeni, Ciocotiș, [**Izvoarele**] (Bloaja), Măgureni, Trestia se prezintă astfel:

Cernești: 936 locuitori (451 bărbați, 485 femei). După naționalitate: 886 români, 16 unguri, 6 germani, 28 evrei. După religie: 16 ortodocși, 870 greco-catolici, 4 reformati, 28 mozaici. Știutori de carte: 464 (56,9%). Administrator parohial: Vasile Bota. Poștă la Copalnic Mănăstur.

Bloaja cu 49 greco-catolici.

Brebeni: 336 locuitori (171 bărbați, 165 femei). După naționalitate: 328 români, 4 unguri și 4 evrei. După religie: 33 ortodocși, 295 greco-catolici, 4 romano-catolici, 4 mozaici. Știutori de carte: 99 (34,4%).

Ciocotiș: 973 locuitori (450 bărbați, 523 femei). După naționalitate: 927 români, 46 evrei. După religie: 898 ortodocși, 29 bapțiști, 46 mozaici. Știutori de carte: 367 (46,3%).

Fânațe: 759 locuitori (363 bărbați, 396 femei). După naționalitate: 736 români, 16 evrei, 4 țigani, 3 nedeclarați. După religie: 716 ortodocși, 24 greco-catolici, 3 romano-catolici, 16 mozaici. Știutori de carte: 298 (45,8%).

[**Izvoarele**] (Bloaja): 49 greco-catolici. Poștă la Copalnic Mănăstur.

Măgureni: 350 (162 bărbați, 188 femei). După naționalitate: 338 români, 1 ungur, 1 țigan. După religie: 10 ortodocși, 340 greco-catolici. Știutori de carte: 142 (48,5%). Paroh: Ioan Medan. Poștă la Copalnic Mănăstur. Filie: Brebeni cu 323 greco-catolici.

Trestia: 692 locuitori (353 bărbați, 339 femei). După naționalitate: 672 români, 13 evrei și 7 țigani. După religie: 618 ortodocși, 50 greco-catolici, 13 mozaici, 1 altă religie (sectă). Știutori de carte: 176 (31%).

Selecție din „*Cronica Maramureșului*”, Vol. 1-5. Lucrare întocmită de Valentin Băințan, Zamfir Dragomir, Laura Temian, Lazăr Temian. Baia Mare, 1989.

NIMENI NU E PROFET ÎN ȚARA LUI**Erika VÂRȘESCU**

Eseul se bazează pe articolul „Academic Library Autopsy Report, 2050”, de Brian T. Sullivan și pe comentariile cititorilor pe marginea lui.

<http://chronicle.com/article/Academic-Library-Autopsy/125767/>

Autorul, Brian T. Sullivan, bibliotecar la Alfred University, a devenit profet în meseria lui și prevede că în anul 2050 biblioteca academică va dispărea, o analiză minuțioasă dezvăluind cauzele acestei dispariții.

1. Colecțiile sunt învechite.
2. Instruirea în bibliotecă nu a mai fost necesară.
3. Alfabetizarea informațională a devenit curs de sine stătător în programa de învățământ.
4. Clădirile bibliotecilor au devenit laboratoare computerizate, spații de studii, iar o parte din personalul acestora s-a recalificat în „tehnologia informației.”
5. Serviciul de referință a fost desființat.
6. Avantajele economice nu au mai fost un atu în supraviețuirea bibliotecilor.

Urmărind reacțiile cititorilor – mă recunosc în 90% din ele, ca bibliotecar care lucrează la Biblioteca Colegiului Academic de Inginerie ORT Braude, Karmiel, Israel. Unele sunt serioase, altele hilare, ironice iar alte interogatorii – marea majoritate contrazicând în mod cert această profeție sau viziune – demnă de un S.F. macabru. Iată câteva exemple dintre reacțiile care m-au făcut să izbucnesc în râs:

69. bonnieubarnes - January 14, 2011 at 11:33 am

Next article up should be the death of the university and higher education in general—I’ve seen articles that say schools will no longer be necessary in the future, because we can learn all we need without teachers.

(În traducere)¹: *Următorul articol ar trebui să fie despre moartea universității și a învățământului superior, în general. Am văzut articole care spun că școlile nu vor mai fi necesare în viitor, deoarece putem învăța orice, fără profesori.*)

66. i_am_nomad - January 13, 2011 at 10:03 am

Apropos of Mr. Sullivan’s point #1, Dogbert has a few sage words of consulting advice:

<http://dilbert.com/strips/comic/2011-01-07/>

(*Apropo de punctul 1 al Dlui Sullivan, Dogbert² – are câteva cuvinte înțelepte de consiliere la adresa: <http://dilbert.com/strips/comic/2011-01-07/>*)

Blah blah Web2.0 (Bla, bla Web2.0)

Blah blah social media (Bla, bla mediile de socializare)

Blah blah ambient findability (Bla, bla ușurința de regăsire instantanee în mediul web a informației adecvate)

¹ Traducerea textelor din limba engleză: Adina Dorolțan.

² Dogbert – câine vorbitor, protagonist al benzilor desenate satirice, Dilbert, despre munca de birou, create de Scott Adams.

Blah blah patron driven acquisition (*Bla, bla achiziție în funcție de cererea clienților*)

52. hulibrary - January 06, 2011 at 11:45 am

Gee! I can't support this report. I'll still be at the Reference Desk, although 115 years old, having served 65 years as a Hampton University Reference Librarian, and still receiving the glorious salary of \$50,000 per year. – Frank Edgcombe, Reference Librarian, Hampton University

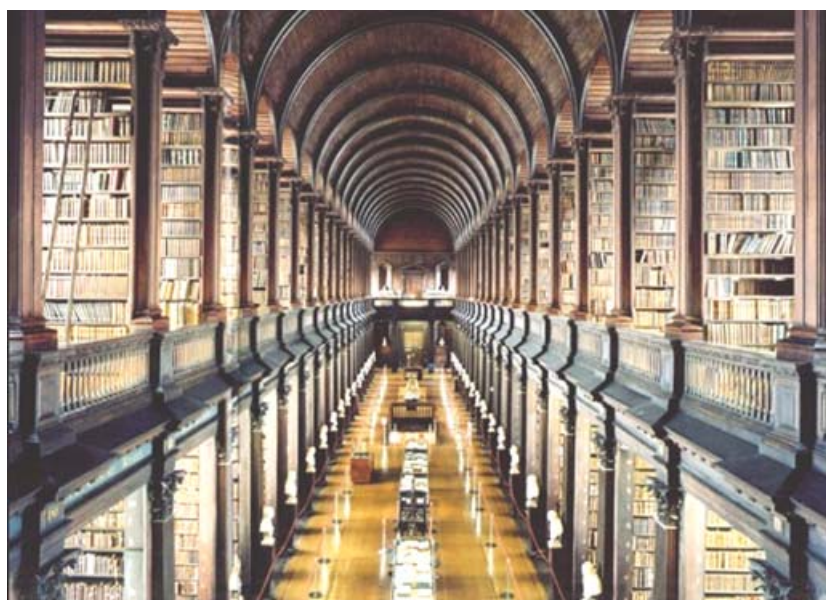
(Ohoo! Nu pot susține acest raport. Voi fi tot la biroul de referințe și când voi avea 115 ani, având 65 de ani lucrați ca bibliotecar de referințe la Hampton University și primind încă salariul de 50000 \$ pe an. – Frank Edgcombe, bibliotecar de referințe, Hampton University)

50. smartyants1 - January 06, 2011 at 09:30 am

Yeah, yeah. And if life followed what wes predicted when I was a kid I'd be living on a moon base and flying around on my hovering skateboard. I don't think Mr. Sullivan understands what he's claiming.

(Da, da. Și dacă viața ar fi urmat previziunile făcute pe când eram copil, aș locui pe o bază selenară și aș zbura primprejur cu skateboardul. Nu cred că Dl. Sullivan realizează ceea ce susține.)

După părerea mea, suntem mult prea la început, încă nu am trăit destul în prezent, ca să putem prevedea viitorul. Orice cercetare, mai mult sau mai puțin științifică, cu și prin metode statistice, cantitative sau calitative, va da rezultate doar pentru „bucăți” studiată, concluzia fiind că lumea nu a devenit mai omogenă, culturile nu s-au asimilat una în alta pentru că toți știm să vorbim la telefon, sau pentru că toți avem mașină de spălat sau știm să deschidem un robinet. Această concluzie mă face să mă gândesc și la faptul că, așa cum toate profețiile privind dispariția teatrului datorită cinematografului, dispariția cinematografului datorită televiziunii, dispariția sălilor de concert datorită discului, CD-ului sau DVD-ului, nu s-au adevărit. Acest fapt îmi dă convingerea că tiparul nu va dispărea din cauza tehnologiei virtuale. Bazele meseriei noastre vor rămâne aceleași, doar interfața se schimbă și lumea va mai avea nevoie de noi, cu adevărat. Deci, să fim serioși, domnule Sullivan, institutele de învățământ superior ar trebui să știe că, fără bibliotecari și biblioteci, devin corpuri neînsufleteite. Fără bibliotecari, fără biblioteci academice, fără serviciile noastre, institutele de învățământ superior vor scoate absolvenți semi-analfabeți, pentru că nimeni nu poate înlocui profesia noastră (atât forma de „relații cu publicul” cât și munca din spatele cortinei) în formarea viitorilor intelectuali.

Trinity College Library

FOST-AM LA PARIS!
5 ZILE și 4 JUMĂTĂȚI de NOAPTE
 File de jurnal parizian paranormal

Sergiu GĂBUREAC
 Biblioteca Metropolitană București

Où sont les parisiennes...?!?

Eram mai tânăr, cu un *mileniu*, când circula o glumă „*C'est la vie! a zis englezul Schneider*”. Trecut-au anii și gluma a căpătat forme concrete prin orașele actualei Europe și chiar ale lumii. La hotel, dau peste primii parizieni. N' Boko de prin Camerun și colega Riva, de undeva, din marea Indochină, ne fac în trei minute formalitățile de cazare. Rapid, un duș și, în oraș. La *Mac*, mulți tipi mici și galbeni, într-o continuă mișcare. La presă – un lungan negru-negru. Șoferi de taxi – negri, albi, asiatici. La butic – un turc sau arab!? Pe stradă un cuplu de polițiști, el lung, negru-cenușiu, ea mică, roșcată-roșcată. În rest, cetățeni respectabili negru-caramel, galben pai, negru-antracit, roz intens, negru-ciocolatiu, alb-smântână, negru-strălucitor, caucazieni, rozalii, metiși; urâți, frumoși, gălăgioși, portocalii... o nebunie! Toți calmi, surăzători, binevoitori și bine mirositori! Îmi plac la nebunie multicolorii parizieni.

Nu mă refer la cohortele de turiști, ci la cei care muncesc prin tot Parisul: gări, metrou (mamă, ce rețea!), magazine mari, mici, mijlocii, muzee, ordine publică, restaurante, instituții, salubritate etc., etc. N-am pătruns în imensele construcții din *La Defense*, care adăpostesc mii și mii de birouri ale firmelor de tot soiul. Poate acolo...

Unde sunt parizienii e similar cu *Unde sunt bucureștenii*.

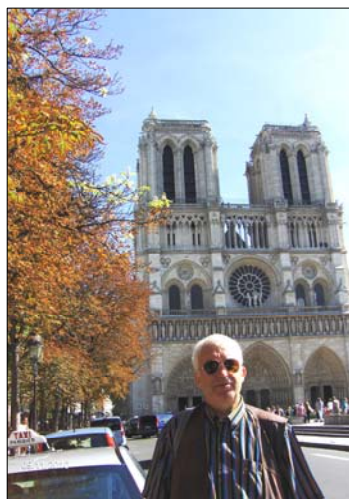
Diferența e că locul parizienilor parizieni a fost luat, de decenii bune, de cei de peste mări și țări, care și-au însușit bunele maniere de pe Sena.

Să nu ne-audă nimeni! M-au scos din sărite cu politețea lor *non stop!* La început am crezut că e artificială. Nu, deloc,ăștia chiar se bucură că muncesc, că trăiesc!

Pe când locul bucureștenilor neaoși (dacă or fi existat vreodată!?) a fost luat de semeni din toate provinciile, deveniți, cei mai mulți, în scurt timp, *mitici* irecuperabili. Mai nou, vin și la noi tot mai

mulți coplanetari estici, care se transformă, fulgerător, în *mitici* de diferite grade!

Sau poate vin *mitici* chiar de la ei de-acasă, altfel nu se explică adaptarea instantanee!

În aglomerația guriilor de metrou de la *Notre Dame*, atent pe unde calc, încerc un „*S'il vous plaît!*” pentru a lăsa o doamnă să treacă. Mă trezesc cu o hârtie verde fluturând spre buzunarul de la cămașă. Vin și vorbele din urmă: „*O, là, là, mon professeur, Serge!*”. Salt ochii și dau nas în nas cu un țigan elegant, tot de vreo doi metri, păr lucios, bine ras, cu un *bayan* în spate. Ochii îi jucau a ui-

mire și a extremă bucurie!...?!?

„Valea Mare?!... Ivănești?!... Vaslui?!?”

Brusc, la auzul *parolelor*, se face lumină în tunelul în care plonjasem pentru detectarea *visage*-ului ce îmi blocase trecerea. Era Jean, *pișpirică* care rupea doba la balurile pe care le *împăcam* sâmbăta în timpurile mele de profesor suplinitor de istorie (825 lei/lună!).

Alde *Bregovici&Co.* nu se născuseră pe când noi, suplinitori ai anilor '60, băteam step pe solurile lui Jean al meu, cu muzica suptă de la sânul mamei lui. Ritmuri tribale, dacice, care făceau cerurile să intre în vibrație, iar *norii* să se ascundă prin cotloanele sufletelor noastre tinere și optimiste.

„Mă scuzați că nu am mai mulți. Știți, abia acum am ieșit! Da', pe la 4-5 sunt barosan!

Ne întâlnim tot aici. Eu muncesc până spre miezul nopții”. Dau un *mda*, din cap.

Mă îmbrățișează și dispare. În mai puțin de jumătate de oră, la **Kilometrul 0** al culturii actualului program *Homo sapiens* (3), aud acordurile

minunatului baian cu... *Dragoste la prima vedere*. În fața tăcutei catedrale a lui Quasimodo.

Cum să nu fii mândru cu asemenea *romi* români!

Expliquez-moi, s'il vous plaît!

Duminica e simplă la parizieni. *Dreapta* merge la biserică, *stânga* pe *Câmpul lui Marte*, la grevă/greve. Pe sub ferestrele hotelului trec, rânduri-rânduri, sute, mii de greviști.

E plin uriașul parc de sunete stridente și lozinci scandate. Tehnologia face ca sunetele emise de vorbitori să fie foarte clare, la fel ca la filmele proiectate în prag de noapte. *Le problème?* Pensionarea la 60 sau la... 62 de ani! Scandalul e monstruos! Însă dacă treci linia zonei de grevă iei niște bastoane de nu te vezi! La români s-a trecut direct la 65, deși speranța de viață la noi, după pensionare, este la o treime față de cei din *Hexagon*! N-a ieșit niciun dâmbovițean *la țepe* în Piața Victoriei!

Tot de prin provincie au venit! Mă întreb tot mai mult: **A cui Victorie?** Noroc cu spectrul suspendării, și Băse a făcut doi pași înapoi! Mai era unul prin istorie, cu un *cazacioc*, asemănător. Abia dacă mai rețin, îl chema Ilici!? Dacă acesta o fi fost numele real?! Cu numele astea de cod, cine mai poate ști adevărul?!

În timp ce cuplul Sarkozy își căuta strămoșii prin peștera de la Lascaux, unii se întrebau, pe la tv, dacă țiganii din România sunt cu adevărat *un péril*? Unde or fi fost, *S'il vous plaît*, pentru că, practic, nu am văzut niciunul. Erau mulți închiși la culoare cu *supermarketurile* pe trotuare, dar nu umblau cu *S'il vous plaît*! Asta, timp de cinci zile și patru jumătăți de noapte trăite pe malurile Senei, cu trecere temporară prin cochetul hotel. Hotel de doar de **, dar care fac vreo **** pe la noi, aflat prin zona pilonului estic al celebrei *hidoșenii* ridicate acum 120 de ani, ajunsă *brand* al Parisului, al Franței, al Terrei!...

Dar nu acest lucru mă preocupă cel mai mult. Cu alde *Jenel* nu mi-e rușine în Europa! L-am găsit, de altfel, clonat și pe la Madrid, la Roma, sau la Viena... Cântă băieții, de-ți vine să-i chemi pe orice mare scenă a lumii! Și mulți chiar îi cheamă!

Altceva mă frământă. Nu am văzut, în tot Parisul, un ambuteiaj. Măcar unul mic, mic! Mașinile, și ele mici, mici, nici nu respiră. Trec pâș-pâș, din stop în stop, într-un flux perfect coordonat. N-am auzit o alarmă de poliție! Culmea, doar două salvări, în cinci zile și patru jumătăți..., în care tot am umblat pe străzi, cu niște sirene anemice, de parcă își cereau scuze pentru că trebuiau să treacă prin zonă și să strice bucuria oamenilor. Parisul mi s-a părut chiar gol de autoturisme, deși *les grandes vacances* se terminaseră demult!

Vă veți întreba, *paranormalul*? Ei bine, există! Era dimineață, chiar pe *Champs Elysée* în preajma locului de muncă al președintelui. Franței. Parizienii erau deja la muncă. Deodată, 2 (două) mașini însoțite de doar 2 (doi) polițiști motocicliști fac dreapta, fără pic de zgomot. Se deschid lin ușile masive de fier forjat ale grădinii palatului și apucă să-l vâd, câteva clipe doar, pe însuși cel care ne-a trimis compatrioții *romi* acasă. Pe anumiți *romi*. Nu era deloc încruntat. Chiar mi s-a părut vesel. Încearcă și *piratul* nostru ceva în sensul ăsta, dar prin gesturi mârânești. Nelalocul lor, într-o Europă civilizată. Și imitatorul *boc*, tot după el! Cum se face Ardealul de tot râsul cu un asemenea *doctor* în constituțional!

Alt paranormal. Pe străzi erau de câteva ori mai mulți pietoni decât mașini!?! Nu e vorba de turiști. Și ăștia erau „câtă frunză, câtă iarbă!”

E vorba de cei care se duc/ies de la muncă și merg cu sutele de metrouri, ce vin într-o cadență de unul la două minute, ușor aglomerate.

Am auzit că parizienii, care circulă singuri în propria mașină, plătesc o *taxă de confort*. La avariația lor vestită, ar putea să fie, asta, explicația numărului redus de automobile, la orice oră din zi și noapte! Nu am văzut niciun *paysan* parizian dându-și ifose *becaliene*, cu vreun mastodont de *jeep*, pe bulevardele orașului-lumină.

N-au trolee, n-au tramvaie! Să nu mint, există o linie prin josul Parisului. Și nu pot spune că m-am învățat doar prin centrul istoric. O ușoară satisfacție. Autobuzele lor sunt mai puțin frumoase ca ale noastre! Dar și aici alt paranormal. În stațiile unde autobuzele o iau în direcții diferite, șoferii se așteaptă unii pe alții, pentru a prelua călătorii ce coboară pentru a merge în acea direcție. *Profesioniștilor* noștri de la RATB nici prin cap nu le trece așa ceva. Din contra, li se citește pe chip satisfacția închiderii ușii în nas și pierderea legăturii cu un alt autobuz. Merde!

Muze, muzee și alte alea

De ce m-am dus la Paris? În primul rând, pentru că o asemenea ofertă doar dacă ai o problemă *à la tête*, poate fi refuzată! Era timpul să văd Parisul. Poate, cam târziu! Mărturisesc. Mi-a fost, puțin, frică că o să mă dezamăgească! După tot ce văzusem prin marile *odăi* ale *casei* europene. Am avut o documentare solidă. La viața mea, nu prea mi-a plăcut beletristica (*fiction*-ul). Dar îmi place să citeșc în continuare, să mă informez. Deformație profesională!

Șanse de a călători, prin mileniul trecut, la români, nu prea erau. De visat însă eram tot timpul pătruns de vastele spații civilizate ale Terrei. Mai ales de cele cu enigmatice foste civilizații. Mai târziu am aflat cum e cu actualul program divin

Homo sapiens (3/5). Așa că, pentru compensare, am citit, printre altele, multe, multe note de călătorii. Fie ale *alogenilor*, puține convingătoare (ideologia antedecembristă sau frica se simțeau la tot pasul) sau extrem de servile, cele ale *postdecembristilor*. Cu excepțiile, sclipitoare, care confirmă o anumită regulă (!?!): Grigorescu, cu siguranță știți care, Rusan, Mironov, Vasile Rebreanu..., fie ale străinilor, lipsiți de constrângeri de sistem, mult mai spectaculoși, nu neapărat și credibili.

Așadar, Parisul te copleșește cu *producția* la hectar de muzee, case (a lui..., a lui...), biserici, monumente, palate, străzi, cartiere celebre...

La Paris, până și parcurile, piețele sunt istorice. *Place de la Concorde* (84.000 m²), unde peste o mie de parizieni de... parizieni, în frunte cu regele și consoarta au fost ghilotinați, într-o zi de ianuarie, de *les vrais* revoluționari?! Se vede, acum, unde sunt ei cu *integrarea*? Să vedeți ce *jeapă* monolitică, de 230.000 de kilograme și înaltă de 23 de metri, au pus acolo! Adusă tocmai din Egipt! Ca să aibă Champollion de lucru și acasă! De fapt, țepe găsești cam prin toate piețele mari. Ale Parisului. Nu se joacă băieții. Am văzut pe câmpul marelui războinic ce fac francezii când sunt supărați! Nu conga, nu leapșa, nu versificări și strigături de doi lei...

Trebuie să ai mare grijă să nu cazi pradă emoției, ispitei, chemărilor văzând o săgeată, o firmă, o placă, un afiș și să urmezi mesajul subliminal: *Vizitează-mă! Hai, vino și la mine! Durează doar câteva minute!* Ai, de multe ori, șansa să pleci doar când te dau afară gazdele.

Pot să mă laud. Tot nu mă crede nimeni. Am vizitat mult mai mult, urmând strict (aiurea!) planul făcut de-acasă, decât dacă aș fi dat curs tentațiilor sau sfaturilor binevoitoare ale *cunoscătorilor*. Și a tot soiul de indicatoare. Nu cu sclipici de tip *udrenian*, însă extrem de multe și vizibile de la distanță.

Muzeele dau măsura tuturor lucrurilor. Chiar și a timpului. La ora 18, marile muzee nu mai primesc vizitatori. Rămân însă suficienți *catici* super la dispoziție. Uneori 24/24!

Luvrul, o fortăreață medievală, e copleșitor. Culmea, nu-i atât de prăfuit ca *Prado* din Madrid. Praf era la Domul unde se odihnește(!?) știm noi cine! Poate și faptul că nu e îngropat, ci pus într-o stare de levitație continuă, stârnește energii negative în jur! Civilizator sau călău?! Văr cu vesticul... și cu esticul...! Discuții, parainterpretări, verdicte, ipoteze și după mai bine de două secole ale încrâncenațiilor slujitori ai lui Clio!

Luvrul e mult mai ușor de parcurs decât mi-am închipuit. În două zile, câte două-trei ore, sunt su-

ficiente pentru a admira interioarele și exterioarele. La Luvru, nu m-am dus pentru *Gioconda*, ci pentru Leonardo da Vinci, *civilizator de necontestat*, trimis prea devreme pe Terra. Plutea peste tot palatul, în acele zile, un superb soare de toamnă. Câteva frunze, ruginii, proaspete, am întâlnit prin tablourile sale sau ale altora, nu doar prin parcuri pariziene sau ale vastului domeniu al reginei *Marie-Antoinette*. Lângă orașul Versailles.

Seara nu mai e nebunia din cursul zilei. Dar și aglomerația are farmecul ei. Am avut vaga senzație că multe capodopere sunt *replici*. Prea sunt lăsate la îndemâna vizitatorilor. Prea le pipăie toți! Toți pe Venus din Milo, de e marmura pe la poale de un gri slinos. *Diana* cu... ciuta în mai multe versiuni, inclusiv negru-abanos, acceptă zâmbind părerile admiratorilor!

Se fotografiază în neștire, deși peste tot apare binecunoscuta interdicție, în cele trei-patru limbi cu care ne descurcăm, azi, de bine de rău, pe toate paralele și meridianele. Să vedem ce o să facem la întâlnirea de gradul III! Dacă nu cumva unii, deja, conversează cotidian!! Informațiile pe care le am, *din surse sigure*, mă determină să admit o asemenea realitate, colportată *inteligent*, deseori, pe *Discovery* (generic pentru posturile tv similare, cum e Xerox...).

La muzeul din gara d'Orsay, modernizată de nu o mai recunoști, în timp ce vroiam să-mi fotografiez ardeleanca cu van Gogh, apare unul mic, care îmi spune sec: *Pas de photos!* Dau să zic, ca la noi: Da', ceilalți?! Urmează un șuierat nervos *Je vous ai dit!* Noroc că mai aveam un aparat! Ce știa, bietul abanos?! Îl vedea doar pe cel de la piept.

Nici albumele, executate ireproșabil, ca și biletele de intrare, nu au prețuri prohibitive. Problema e că sunt destul de grele. La propriu. A mai trebuit o valiză.

După cum v-am spus, Mona Lisa era la locul ei, izolată și securizată. Față-n față cu giganticul tablou al... Distanța mare, mai bine așa, elimina orice comparație. Între geniu și prostia umană (curaj, vitejie!) pusă pe zeci de pânze sau ecrane (tot pânză). Bătălii peste bătlăii. Noroc că nu le-a venit ideea să o așeze între giganticele *capodopere* cu Napoleon Ier.

Trebuie să recunosc că totul e organizat inteligent. Puțin speculativ. Piese din Top 10, *starurile* marelui muzeu, sunt amplasate în așa fel, încât e imposibil să nu vizualizezi o bună parte din cele peste 35.000 de achiziții diverse, amplasate pe cele patru niveluri, în câteva sute de săli și coridoare. Atenție la trecerea dintr-o aripă în alta! Pădurea Letea e mult mai ușor de traversat!

Nu cumva să te jenezi! Întrebă parizienii! Te vor duce de mână, până vor fi siguri că nu o iei într-o

direcție ulterioară! Așa era să ratez *L'Orangerie* cu preferații mei Renoir, Modigliani, Cezanne, Matisse, Monet, Derrain, Manet, Fragonard (Cum, care? Cel cu patru uși) Toulouse-Lautrec (2-0)... și mai puțin simpaticul Picasso. Asta e! Am și lipsuri. Crescut cu Tonitza, cu Take, Ianke și Cadâr (persoane fizice) pe ulițele Bârladului, apoi, pe la poale de Ceahlău cu Milord, Cepoi, Ulian, Filimon, Bezem și marii anonimi ai culturii Cucuteni... cum să-i iubesc miile de opere executate la foc automat?!? Doar pe două-trei! Mai ales Capra.

Cu riscuri asumate. L-am zărit, o clipă, și pe Leonardo. Ori era Rafael?! Nu sunt sigur! Era cam departe. Nu pot băga mâna în foc. Poate mi s-a părut. Dar, ce să caute ei la Paris?! Dar, la Paris, e posibil orice! M-am convins. Probabil, din cauza luminilor!

Parisul și... Micul Paris (1)

La *Tour Eiffel* domină orașul. Mai ales noaptea. Ziua e o grămadă de fierăraie (10.000.000 kg înșirate pe 300 m, vertical). Pe fiecare traversă scrie, de peste un secol, *Fabricat la Resita. Made in Romania*. M-au cam luat fiorii, citind textele. Cu ochii mei. Nu mă așteptam la ing. Gustave Eiffel să fie atât de *domn* cu Gheorghe Pănculescu, inginerul român care i-a furnizat și tehnologia necesară construirii *monstrului*, atât de contestat. Atunci.

Azi cu o alură atât de modern pariziană! Poți urca treptele, fără număr, fără număr sau lua lifturile. Parisul, de sus, mi s-a părut la fel de anost ca și Londra! „Părerea mea!” (citată din NV – bibliografia la final – n.m.). Nu știam de ce mi se pare atât de cunoscut. Abia când m-am dus la Brașov, după, am văzut că plaiurile mioritice sunt pline de *miniturnuri eifelene*. Stâlpi, ce poartă sutele de kilowați, cu o structură asemănătoare. Chestie de tehnică și de rezistență a materialelor! Pentru asta trebuie să știi o altfel de carte.

Bucureștiului, nu întâmplător i s-a spus *Micul Paris*, în perioada interbelică. Unii merg la *ca-cealma* și în zilele noastre. Supranumele pare imposibil acum din cauza betoanelor cenușii și cancerigene ale *Ciuruitului&Odiasei*. Doar câteva zone mă fac să cred că înaintașii aveau oarece dreptate. Perimetre pe care actualii *edili* le sufocă, prin tot felul de complicități (cu temelii de *șpagă grea*), cu *excescențe* de prost gust, apărute peste noapte.

Administrația pariziană interzice un asemenea amestec arhitectural, acordând perimetre speciale pentru noile edificii. Vezi *La Défense*, viitor centru economico-administrativ, sau *Bercy*, unde se află și cele patru *cărți* deschise (30-40 de etaje fiecare), ce constituie futuristul Sediul Central al *Bibliotecii Naționale Franceze*.

Întâmplarea face ca, la numai o săptămână după expediția pariziană, să merg prin centrul istoric

al *Micului Paris*. Zone neterminate, periculoase (sic!), urât mirositoare, deschise mulțimilor doritoare de aer *West*!

Câtă dreptate avea Eugen Barbu în *Principele său dâmbovițean*! Nimic finisat. Totul alandala. Viața de *week-end* se derulează printre gropi, gunoaie, dărâpănături și o faună pestriță. Nu se vede vreo viziune stradală, culturală, comercială... Toți vor doar să împuște francul... local! Până la euro, e cale lungă! Suntem abia în purgatoriu!

Politețea la parizieni e lege. Serviabilitatea e la ordinea zilei. La fel ca *mărlănia* și *suficiența* dâmbovițeană. Fie la bugetari, fie la privați. Nicio deosebire, ca stil de viață! Aici avem marea problemă, extrem de greu de rezolvat, în condițiile răsturnării scărilor valorilor. N-am văzut, ziua, un măturător sau utilaje de măturat/strâns gunoaie pe străzile Parisului. Spre seară, hârtii, în bătaia vântului, sunt și la Paris. După miezul nopții, apar echipajele. *Ultratehnicizatele*. Fantomele care păstrează prospețimea, strălucirea și viața străzilor, parcurilor, piețelor pariziene, dispar înainte de ora 5 (cinci) a.m. Nu auzi zgomote stridente, strigături, cuvinte de bezna nopții...

Reclamele sunt postate, în cea mai mare parte, în subteranele metroului. Ca și în alte mari orașe ale Europei. La suprafață rămân doar afișele cu conținut predominant cultural, postate pe suporturi speciale, cu un *design* aparte, de perioadă interbelică. Tot mai multe rame electronice. Un afiș, un anunț, o hârtie postată în altă parte decât unde este autorizat atrage amenzi drastice din partea edililor parizieni. Cum fac? Simplu!

Inspectorul se pozează cu afișul. Pe clișeu apare data luării imaginii. Amenda se trimite direct *beneficiarului*. Fiecare zi care trece de la lăsarea în continuare a afișului aduce noi profituri Primăriei, până când *ciumpalacul* face curat în zonă.

Nu Primăria! Atenție! Pentru fiecare afiș în parte. Simplu. Făcând un calcul sumar, numai Bd. *Magheru* ar *produce* pentru bugetul Primăriei Capitalei noastre dragi sute de milioane bune de... euro!

La nivelul metropolei, peste un miliard! Curat, paranormal! Efectul aplicării de amenzi usturătoare pentru fiecare afiș, anunț... lipit unde vrea *mușchiul* căutătorului de profit rapid (nu poate fi vorba de neuron), ar fi devastator, stimați consilieri municipali! În mai puțin de un an am avea un oraș **european**!

De ce nu luăm exemplu de la Marele Paris? De ce suntem *caprine*? Dacă tot ne ținem de țară *francofonă*, deși ne *englezim* pe la toate colțurile!

PARISUL, Micul Paris și ceva sfaturi

Când proiectul *Vedem Parisul?!?! a căpătat* substanță (bilete de avion, cazare hotel, asigurări de toate felurile, inclusiv meteo...), începi docu-

mentarea. Am vrut să aflu câteva lucruri esențiale pentru un sejur reușit la Paris. Unii mi-au spus *să vezi aia, alții să nu cumva să nu te duci la..., să nu ratezi..., acolo, degeaba te duci...* Unul nu mi-a atras atenția asupra unor lucruri mărunte, care pot duce la ratarea unor obiective planificate.

Spre exemplu, că, la Paris, timpul curge cu totul și cu totul cu altă viteză decât în oricare altă metropolă de pe Terra.

Trebuie să înțelegi, de la bun început, ce vrei să faci. Pe ore.

În primul rând, îți faci un plan riguros de acasă și, mai ales, să te ții, *mort-copt*, de el. La Paris poți merge la orice bibliotecă publică și vei găsi un modul de informare turistică dotat cu ce vrei și ce nu vrei. Pliante, oferte, fluturași, reviste, ghiduri, hărți, albume... La aeroport și în câteva locuri din Paris vei vedea chioșcuri de informare turistică, tot ale Primăriei, cel de la *Notre Dame* fiind extrem de accesibil. Peste tot, informația turistică e gratuită. Și la București e la fel. E drept, lipsesc din peisaj vreo 40 de biblioteci-filială la Metropolitana noastră dragă, dar celelalte îți pot satisface, acum, orice cerere de informație. Mai puțin dotarea cu pliante, hărți, oferte... Cei direct interesați, beneficiari ai fluxului de turiști (primărie, teatre, muzee, agenții de turism, restaurante, baruri, cluburi, hipermarketuri, ong-uri) ar trebui să le aducă în aceste instituții abilitate oficial cu informarea și lectura din orice domeniu...

Planul orașului să-ți fie permanent la îndemână, cu traseul propus pentru acea zi. Îmbrăcămintea – cât mai comodă. Nu prezinți moda la Paris! Nu te vede nimeni! Încălțămintea, la fel. Trotuarele sunt retro, cu piatră cubică spartă sau de râu. Nu te duci în cluburi, baruri și restaurante cu program... locuri captive, care îți rad și câte un sfert din timp. Nici la cinema, teatru, nu intri în librării... Știu că sună ciudat. Cinematografele sunt extrem de proaspete și ispititoare, iar marile librării sunt ca-n *Kafka*. Ai intrat, ești pierdut! Poate cu a doua ocazie. La prima, nu! S-ar putea să fie și ultima! Teatrele, Opera, Filarmonica, cabaretele îți propun, discret, o întâlnire de neuitat. E greu să rezisti tentației! În *Micul Paris*, la relansarea, de la Capșa, a *Moftului român*, am văzut noua firmă a primului teatru de revistă al României (proaspăt renovat) de peste drum. Cred că marelui Tănase nu-i vine a crede ochilor, când își vede scris numele. Mare. Cu portocaliu. Deh, altă poli-tichie!

Folosești rețeaua metroului sau cea pentru autobuze doar pentru distanțe mari. Parisul e una dintre puținele metropole văzute, cu o semnalizare atât de bună. Și la suprafață, și în subteran. Unui călător străin, la București, i se arată cu insistență unde este *Republica* (bineînțeles, undeva la margine de

București, ca și str. *Democrației*), dar nu i se pune vizibil, la intrare, stația care urmează.

Atenție! Prin sutele de tuneluri ale metroului parizian, e bine să știi, tot timpul, în ce direcție o iei. Datorită rețelei extrem de dense, tunelurile de intrare, pentru diferite linii, sunt foarte apropiate și ușor o poți lua greșit.

Apropo de denumirile stațiilor. Faci o adevărată incursiune în cultura franceză, doar citind numele stațiilor prin care treci. În *Micul Paris*, aflăm că nu este loc pentru stația *Eminescu*. Există numai o stradă de doi lei. În schimb, avem stația *Muncii*, într-o țară unde *piața muncii* este o altă *fata morgana* postdecembristă! Paranormalul, la el acasă! Și, tot în *Micul Paris*, există *Bd. Ferdinand I*, deși istoria românilor nu l-a consemnat vreodată pe un al II-lea! Marele om politic liberal Take Ionescu a devenit, peste noapte, str. *Tache Ionescu*, iar prenumele (pre numele) multor personalități apare după nume (str. *Arghezi Tudor* sau *Creangă Ion*). Numele unor străzi emană un cult postdecembrist, în exces, cu personalități de mâna a treia, a patra. Și când te gândești că există atâtea cuvinte frumoase și plăcute auzului.

Pe ce stradă stai, Puiului? Pe Strada sld. erou Ion Ion! Săracu Ion, ajuns erou fără voia lui!?

O situație paranormală, în *Micul Paris*, e cu denumirile unor stații la suprafață. În loc să fie reper pentru zonă, s-au dat, de multe ori, nume fără nicio implicare în orientarea rapidă a cetățeanului, sau care măcar să aibă o valoare culturală deosebită... Ni se povestește de stația *Viiitorului*(!?) în loc de Biserica *Precupeții Vechi*, de Școala *Tunari* în loc de Teatrul *Metropolis*, de Șos. *Mihai Bravu 86*, în loc de Liceul *Iulia Hasdeu*, de dr. *Grozovici* (personalitate, fără îndoială), în loc de Spitalul *Colentina*. Repere mult mai cunoscute și, mai ales, utile tuturor. Se vede că primarii noștri, postdecembriști, au avut *consilieri* culturali de primă mână!!! Permanent preocupați doar de a crea imagine Bucureștilor și, mai ales, de a fi în slujba cetățeanului. Scuze, m-a cam luat *valul*!

La prânz, te retragi, la hotel, pentru un duș și, înapoi, în *marele furnicar*. Nu pierde timpul cu hrana! La Paris, mănânci (ca să trăiești) dimineața la hotel, apoi, seara, într-unul din celebrele cartiere cu sute de oferte culinare, 5-10 euro, în preț fiind inclus și mirificul spectacol al străzii. La închiderea muzeelor, multe biserici îți oferă, în fapt de seară, emoționante concerte de orgă (de cca 30'), după care orașul începe să-și dezvăluie parte din celebrele sale mistere.

Turnul Eiffel aruncă raza *laser* la fiecare sfert de oră. La fiecare 40' se aprinde, ca un rug imens, timp de zece minute, din care sar miliarde de scân-

tei. De la Trocadero se vede ca-n palmă. Zeci de acoperișuri *ard* feeric în noapte!

Poți circula, ca pieton (na, era cât pe ce să zic *ca și* – vezi ce fac *tembeliziunile* mioritice, cu *vedetele* lor isterico-agresivo-apocaliptice?), până la miezul nopții fără nicio opreliște. La ora unu, e bine să fii prin preajma hotelului. Duș fierbinte. Frecții, aspirină și culcare. Trezirea la 6 și treci la îndeplinirea planului fixat, și aprobat de *știm noi cine*, pentru ziua ce mijeste.

Dacă ai pierdut un obiectiv, nu te mai întorci la el! *À bientôt!*

Parisul și... Micul Paris (2)

Nu am văzut o sală de jocuri de noroc prin Parisul cel de toate zilele. În Micul Paris sunt peste 200. Ungurii au 7 cazinouri în toată țara! Putin a desființat două mii de cazinouri la Moscova, spațiile fiind date bibliotecii publice moscovite și altor instituții de cultură! La Paris sunt însă amplasate, marea majoritate, ca și *sex-shop*-urile, precum și alte minuni de mare *efect* și *atracție*, într-un singur cartier. Numai pe o singură stradă, celebră, ce duce spre Place Pigale, am numărat vreo 30-40 de asemenea stabilimente de isterizare a ființelor dominate de instincte animalice. Până și *ciudații* lor aveau un comportament decent, în acel fapt de seară, când abia se aprinseseră luminile. *Moulin Rouge* e la fel de strident luminată. Ca o prostituată rujată în exces. Oricum, în Montmartre a fost și singurul loc unde am văzut mulți polițiști. Ba, mint. Am mai văzut la *spectacolul* Greva. Poate mult mai mulți! Dar nu cred că ăia erau polițiști. Prea semănau a Robocop! *À-propos*, greva *pensia la 62 de ani* s-a terminat cu demisia, în direct, a unui înalt funcționar. De stat. Ce-a urmat se știe.

O amică dâmbovițeană, mi-a spus că la Paris, *c'est à dire* în Franța, e dictatură curată! Înclin să cred că așa e! E dictatura bunului simț, a conștientizării responsabilității liber asumate și a comportamentului civilizat.

Barul, restaurantul, alimentara, tutungeria în care se vând băuturi alcoolice sau țigări minorilor, are, automat, retrasă autorizația de funcționare. Simplu! E foarte grea democrația franceză! La americani, în unele state, se merge cu interdicția până la 23 de ani!?!

Nu am văzut, nici la tv sau în altă parte, *mârlani bășescueni* și nici *mârlandeze udreniene* spunând că sunt de neînlocuit. Ironiile parizienilor sunt supertăioase, spuse cu zâmbetul pe buze și direct în față. Fără menajamente. De-ți vine să te ascunzi în gaură de șarpe, când ești vizat. Arma de apărare cea mai eficientă: DEMISIA. Zilnic, am asistat la acest exercițiu democratic. Ba pe la Guvern, ba pe la Parlament, ba pe la Primărie. Fără nicio îndoială, e vorba de Franța!

Și pe la vecinii *hexagonului* am sesizat exerciții de voință unilaterală. Fără oi pe dealuri, tras de șireturi cu Mondialu' și gogorițe în direct, la oră de vârf!

Mi s-a tot spus că Parisul e un oraș scump. Nimic mai neadevărat, dacă elimini magazinele de lux pentru turiștii snobi, precum și anumite zone *fierbinți* de distracție (!?).

În rest, prețuri obișnuite pentru o capitală europeană. Și, de nu de puține ori, mai mici decât în Micul Paris! De un singur lucru am rămas intrigat. Corcodușele *coanei mari* de la Bârlad costau la Paris 4,50 euro/kg, pe când merele 1,50! Ce afacere ar putea deschide mama, la Paris!!! 10 kg = 45 de euro, 100 = 450, o mie...! De 18.000 de ori pensia ei anuală! Cum nu știi, unii, să facă afaceri?!

O seară în vulcanicul *Cartier Latin* sau în liniștitul *Montparnasse* e mult mai ieftină decât în zonele de *fițe* dâmbovițene. Distracția e asigurată la tot pasul. Gratis. Spectacolul străzii, repet, e demențial. Fără *pițipoance* sau vedete fără susținere neuronală, ci artiști autentici. De toate națiile.

Nu știam ce înseamnă clasa de mijloc. Aveam o cu totul altă percepție. Mă urc zilnic pe ușa din mijloc a autobuzului, deci fac parte...

La ei am aflat. Un parizian cu un *salar mediu*, poate economisi, lejer, jumătate din banii cu care este răsplătită munca lui pentru o lună! Nu dau cifre, ca să nu aveți coșmaruri. Vorbesc, *bien sûr*, de bugetari. De stat (naționali) sau comunitari (locali). Aici nu funcționează principiul de la Madrid pentru bugetari, dar sunt pe undeva pe aproape. Ca să înțeleagă toate *javrele* decizionale postdecembriste! Vopsite, revopsite și tot mai fără pene.

Ești angajat al primăriei madrilene cu studii superioare! Tânăr, bătrân, doctor, profesor, inginer, nu are importanță! Pleci, automat, de la dublul salariului pe economie. Ai studii medii = salariul mediu pe economie. Salariul mediu pe economie cca 1.800 de euro! În rest, faceți Dumneavoastră câteva calcule. Ai călcat strâmb, nu te mai învârti prin zona bugetară o viață! Puțini calcă strâmb. Au niște trotuare can palmă, cu camere video de mare definiție.

E clar! Și la Paris, atât instituțiile *civilizatoare* (biserică, școală, biblioteca publică, medic de familie, polițist, justiție...), cât și serviciile publice *administrative* (transport, domeniul public, iluminat stradal, salubritate, gaze, apă...) funcționează la nivel profesionist. Servicii în slujba parizianului! Și nu numai! La Paris, are dreptate amica! Dictatură. Curată!

Literatură și disidență

Un subiect dezbătut în media pariziană era *Quels sont les écrivains qui vivent de leur plume?* Mai pe înțelesul nefrancofonilor, cum se trăiește

din creația beletristică în Franța. Se dădeau tot felul de exemple.

Îmi amintesc cum în Micul Paris mulți *ciocli* literari (= critici) aborigeni și-au făcut un nume de temut în *epoca proletcultismului*, ulterior, *de aur*, cu interpretările personale ale beletristicii de valoare, care au imbecilizat generații de elevi și studenți! Dacă nu reproduceai *mot-à-mot* la școală sau la examene ce-a spus criticul x sau y despre scriitorul Z, erai pierdut. Părerea elevului sau a studentului, uneori chiar a scriitorului însuși, nu conta. Răstălmăcirea lor însemna totul. Deseori mai rea decât cenzura vremii. Nulități profitoare, azi trecute într-o binemeritată și adâncă uitare.

Discuțiile nu făceau referiri la literatura cu subiect tehnic, religios, medical, filatelic, istoric... la literatura care are un public țintă precis conturat. Unde ceea ce se tipărește se și vinde, ci la produsele literaturii *fiction*. Erau dezbătute cauzele scăderii dramatice a tirajelor celor mai multe creații beletristice. Astfel, un titlu care se vinde, în prezent, în 5.000 de exemplare poate fi considerat un mare succes. La Paris. Bineînțeles, excepțiile sunt excepții. Cei mai bine vânduți scriitori formează un «club minuscule». În capul listei se situează Marc Lévy a cărui creație *Les Echos* a avut o cifră de afaceri de 80,6 milioane de euro (noiembrie 2008). Tot aici se află Guillaume Musso sau Bernard Werber cu 35 milioane, respectiv 33 milioane euro obținuți din produsele creației lor beletristice. Mai sunt nominalizați Anna Gavalda, Fred Vargas, Eric-Emmanuel Schmitt, Jean-Cristophe Grangé, Frédéric Beigbeder, Michel Houellebecq sau Jean d'Omerisson. Brusc, cercul se închide.

În realitate, marea majoritate a scriitorilor francezi au o altă sursă de venit care le asigură existența decentă. Paranormalul. Unii ar putea să trăiască de pe urma scrisului, dar preferă, în paralel, să practice o altă meserie. Se dau tot felul de exemple de scriitori care ocupă diverse posturi bine plătite în viața publică, cu trimeri mai mult sau mai puțin ironice, vizavi de anumite avantaje oferite de poziția ocupată în viața social-politică. Exemplele *clasice*: unul de peste Canal, Tony Blair cu cele 5,6 milioane de euro obținute pe memoriile sale (!) și cel al lui Jaques Chirac, tot cu *Memoires*, peste 200.000 de exemplare vândute. Între noi fie vorba, asta nici nu e beletristică pură (*fiction*). Având în vedere și anvergura persoanelor implicate, succesul de librărie era previzibil. Indiferent cine le-ar fi scris... memoriile!

Mă întreb: Ce succes de librărie ar fi avut Tony Blair dacă și-ar fi scris memoriile acum?!

Sunt în posesia unui clasament al celor mai vânduți scriitori de *fiction* ai deceniului: J. K. Rowling (cu *cireșarii* ei), Stephenie Meyer, Julia

Donaldson, Terry Pratchett, Jamie Oliver, Dan Brown, Enid Blyton, Bernanrd Cornwell, Al. McCall Smith și pe locul zece... William Shakespeare (un nimeni!). Nu seamănă cu scara noastră de valori, dar ce mai contează?!?

O situație similară și în Micul Paris. „Cu excepția admirabilului Cărtărescu, condeierii noștri sunt muritori de foame”. Adevăr trist și dureros. Poate de aceea, creatori români valoroși și mulți de mână a doua, a treia sau de nicio mână au făcut pactul cu *javrele*?! Pentru un ciolan real, care să le dea posibilitatea să-și pună pe hârtie inspirația. Diurnă sau nocturnă.

Stelian Tănase afirmă că majoritatea scriitorilor români sunt nevoiți să trăiască din gazetărie și profesorat. Alții pe la Bibliotecă. Pe o carte, autorul român obține, în medie, 300-500 de dolari. Cunoscutul prozator Nicolae Breban ia cca 8.000 de lei pe un roman la care muncește ani de zile. Și atunci cum să nu fi acceptat să se prostitueze cu Puterea!? Sau valorosul Manolescu sau cerebralul Pleșu sau lucrativul Liiceanu sau lunecosul Patapievici sau...?

Meseriile scriitorilor români? Dintre cele mai diverse. Poate de aici bogata inspirație în realizarea unor adevărate capodopere. Vezi I. L. Caragiale, Tudor Arghezi, Eugen Barbu, Paul Goma, Augustin Buzura...

Costurile unei *cărți de cuvinte* este, acum, mai mult decât accesibil. Nu a scrie e greu, ci a fi citit de cei pentru care scrii. Aici e problema problemelor!

Concluzia. În Franța sunt puțini scriitori de beletristică, care să-și asigure un trai îndestulător din propriile creații. Paralela cu *Bănelul* lor de la *Paris Saint Germain* sau *Lille* este net în defavoarea creatorului de artă. În România! Întrebați pe dl *Google* despre veniturile artiștilor din fotbal (sic!). Despre veniturile scriitorilor noștri informațiile sunt subțiri, subțiri. Invizibile, aș spune.

Atenție! Recent, cultura românească a fost redusă la o singură zi, prin instituirea *Ziua Culturii Românești*. Poate pentru a estompa *Ziua Poetului Național*! Alții zic că din contra.

Îmi amintesc de *Decada Culturii Românești* cu mari manifestări pe tot cuprinsul țării și planetei! Pe când *Ora Culturii Românești*?

Să nu uit! La Paris au trăit, unii o viață, mari disidenți, intelectuali de elită ai României în perioada totalitară și posttotalitară. Din nou, întrebări la *mister Google*.

[Dicționar: DISIDENT, Ț (DIZIDENT, Ț) – (persoană) **care își declară disidența**.

DISIDENTȚĂ (DIZIDENTȚĂ) – acțiune, situație a unei persoane sau grup de persoane care se opune

unei autorități stabilite sau care se separă de comunitatea (politică, religioasă etc.) căreia îi aparține.]

Despre o disidență serioasă în România, după 1985, nu poate fi vorba. Despre disidența din anii '50 mulți se jenează să vorbească deschis. Sunt în viață, încă, mulți complici la uciderea zecilor de mii de români care nu acceptau șenila sovietică. De asemenea, există urmașii zeloșilor ucigași comuniști. Azi, erijându-se în mari democrați. Socialiști sau liberali. Alte javre!

De ce nu accept o disidență reală după 1985? Simplu. Pentru că odată cu lansarea programelor kremlinien *perestroika* și *glasnost*, doar tâmpit să fi fost ca să nu-ți dai seama că urma *schimbarea*. E drept, nu credeam într-o schimbare atât de dramatică pentru români!

Cei care mai cunosc și puțină istorie știu ce a fost cu *Tratatul de la Ialta* și durata lui de valabilitate. Îmi permit să adaug un *amănunt* deloc de neglijat. Fiind un popor creștin, dotat genetic cu o mare doză de *lasă-mă să te las*, am preferat să bem paharul până la capăt. Lichelele împreună cu cei care au primit sarcina să fie disidenți (sic!) au devenit tot mai *vocali*, mai ales după ce *principiul dominoului* a fost declanșat. Știm noi de cine!

Disidenții autohtoni fuseseră deja răspândiți, conform unui plan dinainte stabilit, prin toată țara. De așa manieră încât „disidența” lor, mimată, să fie cât mai vizibilă. Bine întreținută și apărată de securitate. Care era cu ei (sic!). Se lucra intens la noua imagine. De oameni de bună credință sau de bine. Se lucra cu sârg la răspunsul pentru mult uzitata întrebare postdecembristă „Ce-ai făcut în ultimii cinci ani?”

În realitate, a fost mult mai periculos să fii disident român la Paris, München sau pe alte paralele,

decât la Piatra-Neamț, Tescani, Focșani și, mai ales, în *Micul Paris* de România, cu *BBC-ul* lângă tine. 24/24 sau 7/7! Repet, nu se punea, nici un moment, problema dispariției fizice după 1985. Șmecherii de șmecheri au simțit asta și s-au dat în stambă.

Căci *livoluția* bătea la ușă! *Livoluția* lor!

Nu cred în disidența indigenă predecembristă. Poate nu am dreptate, dar am trăit asta. Știu.

Paranormalul?! În ciuda pregătirii minuțioase, pentru preluarea puterii după căderea lui *ceașcă* și ai lui (prima linie), grupul de comuniști români, *perestroikiști* 100%, a pierdut startul Revoluției, declanșată aproape spontan, pe unde nici nu gândi. Și nu de tineri, cum se tot dă cu *bla-bla-ul*, pe la comemorările cu tot felul de soboare, ci de cei formați pe la cenacluri (sic!). Nu numai cel *păunescian*. Mi-amintesc că mulți dintre așa-zișii *disidenți*, cu aprobare specială, au fost alungați, de la locul faptei, de revoluționari, prin mai toate marile localități ale țării. A fost Revoluție, timp de vreo 72 de ore, până când tovarășii și-au pus noua blană, de democrați, mai curată, mai... (pe naiba plină de mult sânge nevinovat – sic!) și au preluat, prin *metode specifice*, puterea. Terorism, dezinformări crase, manipulări de joasă speță, mineri...

„Nu ne vindem țara!” Las’ că o furăm noi.

Mušuroiul a rămas aproape intact.

Îi regăsim, începând cu repetata Duminică a Orbului, în posturile fixate încă din noiembrie '89 (sic!). I-au neutralizat sau cumpărat, rând pe rând, pe unii lideri revoluționari și s-au înfipt la bucate. De atunci, biata Românie este distrusă sistematic, în mod premeditat, de vânzători de țară și de neam, cum afirmă mulți analiști. Analfabeți, cinici și plini de aroganță. Cu largul concurs al profitorilor din cadrul etniilor, mai ales cea maghiară, a intelectualilor pupincuriști (fără a mai fi, măcar, obligați de cineva sau să existe o minimă amenințare din partea cuiva!). La care se adaugă trădătorii de partide, traseiști (mai nou, zeloșii *uneperiști*). De fapt, miile de *conserve* plantate cu grijă din timp, de *servicii*, în mai toate partidele. Cum să nu avem cozi de topor cu atâtea păduri? Vezi cazul de referință al țărăniștilor.

Înșiși *disidenților*, de după 1985, le este jenă să vorbească despre actele lor de *rezistență* din perioada de temniță grea cu pâine și apă, bătai sălbatice din partea securității, interzicerea drepturilor de exprimare (iar noi îi ascultam cu îngrijorare la BBC, Europa Liberă) etc., etc.

Recent, unii l-am făcut praf pe Păunescu. „Și cu asta ce-am făcut?” Vorba lui Tănase. Alo! Marele Constantin Tănase. Cel cu firma portocalie la Teatrul Național de Revistă! Adrian Păunescu nu s-a declarat vreodată disident. Doar *chiorii* pot nega modul său inteligent, uneori complice, în care

își manifesta disidența. Spre binele multora. Genii sau lichele.

Mergând pe principiul cârcotelii, tip *Mitică*, la câți diseminatori și devoratori de bancuri cu Bulă erau prin Republica a II-a, ar trebui să fie, cel puțin, vreo zece milioane de disidenți. Acceptați, atunci, tacit de securitatea optzecistă. În regimul tov. Traian, erau, în 2009, vreo cinci. Milioane. Declarați prin vot. Și vreo două-trei milioane pe afară!

A. P. a fost speranța mea de libertate! Prin multe dintre poeziile sale și prin componența cenaclului ca o *flacăra*. M-am simțit liber într-o închisoare pe care nici nu o conștientizam prea mult. „Prin gări de câmpie, mici...” Eram tânăr și optimist. Așa am rămas. În ciuda vremurilor. Și să dea Domnul să trec *dincolo* tot așa!

A. P. nu este un erou. Nici vorbă de așa ceva! Dar nici licheaua perfectă, cum zic hahalarele tiner, crescute și promovate de cele experimentate, care au scris raportul de condamnare a comunismului. În vrac. Pentru prostime. Cu rezultat 0 (zero).

Decăderea morală s-a tot accentuat. Corupția s-a generalizat. Lichelele s-au tot înmulțit. În ciuda multiplexelor apeluri. Ale unora către celelalte și ale tuturor, din patru în patru ani, către... *țărișoară*! Cu țărișoara a fost simplu! Un mic, o bere, o fasole cu ciolan prin toate posturile creștine. Cu o zi națională pusă, cu anasâna, tot în plin post. Vedeți câte popoare creștine și-au pus ziua națională în plin post hibernal! Mai o căldare, o pereche de adidași cu numele președintelui și minciuni cât cuprinde. Flux continuu. De mă tot mir că nu a venit gerul global în luna lui cup-tor. Adrian Păunescu rămâne un poet de șase stele, orice-ar zice *casandrele*. Păcat că s-a implicat în politică, imediat după 1989! Aș vrea să avem, acum, un A. P. național. Un mobilizator de mase. Un om credibil. Care să ne facă să simțim că trăim din plin segmentul de viață hărăzit!

Astăzi este extrem de simplu să-ți declari disidența față de actualele javre, care se tot perindă la putere în numele poporului. Dar ce să te faci cu un popor adus în stare de legumă? Un popor de asistați. Rămânem același popor vegetal. Tot mai mult, o populație. Parcă a mai spus, cineva, astea?!

Muzee, muze și alte alea(2). Versailles & Trianon

O zi superbă de mers pe jos. În gară la Versailles, nori grei acopereau cerul, fără a fi frig. Cohorte de turiști se îndreptau într-o direcție precisă. Nici nu mai trebuie să întrebi unde sunt vestitele construcții. Cardul ICOM ne salvează, și aici, de la o coadă incredibilă. Datorită lui, am câștigat o zi la Paris, prin facilitarea accesului direct. Parcurgerea sălilor are loc în pas domol. De la încet, la

încetinel. O clipă rămân stupefiat uitându-mă la *capodopere* moderne plasate aici, pentru atragerea copiilor (!?!). Adevărate monstruoșități, subiectul fiind mult dezbătut. Atât de turiști, cât și de media pariziană. Te faci că nu le vezi și totul intră în normalul secolelor trecute, când viața pulsa aici.

Chiar prea mult! Regi, cameriste, cardinali, regine, mușchetari, conți, viconți... și foarte mult parfum. Cu apa era mai greu în acele timpuri. Nu că nu s-ar fi găsit. Doar o alergie în masă. Existau chiar și băi. Mici, mici! Nu ca la Roma!

Ce vrei, lume multă! My lady, madame de Pompadour, madame de Récamier, dame de Monsoreau și alte madame... ocupate cu tot felul de intrigi, baluri, iubiri neconsumate... Misterele Parisului... Cu siguranță, dacă ar trăi, ar fi pline de invidie față de blondele curtezane dâmbovițene.

De aceea, poate, au și cele mai tari parfumuri. Pe atunci se purtau mirosurile grele. De parfum. Acum din ce în ce mai rafinate, de ai senzația că tragi în piept miros de apă chioară. Eco. La prețuri de neimaginat! Fost-am la Paris și n-am ajuns la *Musée du Parfum* [Tel. 33 (0)1 47. 42. 56; 9, rue Scribe, 75009 Paris]! Mici *răutăcisme*!

Avem inspirația să mergem la Trianon pe jos. Străbatem liniștitul orașel Versailles. Biserica, primăria, școala, biblioteca publică, un magazin filatelice, o florărie superbă, poliția...

Începutul imensului domeniu al Mariei-Antoaneta. Undeva, sus, se zărește Micul Trianon. Norii se destramă și soarele ne mângâie cu razele sale aurii. Răscolesc primele frunze ruginii și gândul îmi zboară la Chițocul de odinioară. La biserica singuratecă de la marginea pădurii seculare, cu un tablou și policandru asemănătoare cu cele văzute cu numai o oră în urmă! Și de aceeași vârstă?! Chițocul era în Europa. Atunci.

Mă trezesc în fața porților din fier forjat. Clădirea, de mici dimensiuni, cu încăperi ca niște celule. Aici vor fi fost ținute delegațiile care trebuiau să semneze celebrul tratat?! Parcurgem sălile în tăcere, fiind îndrumați apoi spre Marele Trianon. Suntem nerăbdători să vedem multpomenita sală, careia îi datorăm existența zdruncinată de tot soiul de ultimatumuri, cu jertfe imense și rapturi teritoriale nerecunoscute, oficial, nici în ziua de astăzi. Doar timpul e de partea noastră. E un palat, în toată regula. Trecem din sală în sală, citim poveștile afișate sau ascultate în cască... Brusc, apare ieșirea.

Mais, où est la salle? O muzeografă drăguță ne spune scurt: *Ici*. Și arată, cu degetul mare, ușa din spatele ei. Vrem să o vedem. *Pas possible!* Era închisă pentru o recepție. Emoții, adrenalină, nervi. Bine, bine, dar noi suntem români! *J'ai cru que vous êtes hongrois!* (sic!). Nu era prea departe de adevăr. Și ușa se deschide pentru câteva secunde. Un vifor

trece prin noi și ușa se închide la fel de repede. Zeci de curioși vroiau să vadă. Să nu le scape ceva. Reușesc poze ale interiorului, prin laterala dreaptă. Acasă văd că mi-a ieșit un efect fantastic. Paranormal!? Mulți ani mi-am închipuit că parcurile englezești sunt pigulite, trase la linie, fiecare copăcel, arbust e plantat după nenumărate măsurători.

Nicio floare, fir de iarbă nu crește fără voie de la grădinar. Aiurea. Aici, la Paris, să vezi parcuri și grădini. Ordine și aranjamente! Florale. Totul parcă e făcut de prietenii mei de la Politehnică. Cu rigla, compasul, teul, șublerul... Nu *sauvage*-ul de la Londra, unde seara se strâng saci de hârtii. Acolo e voie să calci iarba! Chiar e indicat.

Capodoperele contemporane, plastic și aluminiu eloxat, erau prezente și în spațiile deschise de la Versailles. Nu e singurul loc unde *kitsch*-ul își dă mâna cu arta!

Trenulețul așteptă, ca un aligator la pândă, să ne ducă prin vastele grădini. Coadă. Cardul nu are, aici, putere de seducție. Și totuși, șoferul ne ia în... cabina lui. Sunt convinși, și acum, că ne-a mirosit că suntem români. După ce confirm, mă turuie tot drumul cum „*un țigan de-al vostru m-a tăiat pe obraz, la metrou, în Paris*” și, apoi trece, fulgerător, la marile probleme din... România. Că din cauza noastră o să sufere toată Europa!... Că suntem așa, că facem așa, că nu ne purtăm așa... La sfârșit, a fost *enchanteé* că ne-a cunoscut!

Sunt la fel ca taximetristii din Micul Paris. Cu o diferență. Ai noștri te informează doar despre starea internă. Și ce-au făcut echipele de fotbal cu certificate de naștere pe la Kremlin, urmărite de blestemul *sovromului* și de complexul tătucilor de care nu au cum scăpa până la schimbarea la față. Nu-s internaționaliști ca Pierre, *versaillez* get-beget. Era cât pe ce să cred că era român, dacă nu vorbea atât de repede. Auzi! Să nu ne primeascăăștia în spațiul *Schengen*? Să rămână ei fără știri fierbinți? *Pas possible*!?!

Părăsim masivele construcții cu imense grădini pline de secolele de istorie între pereții și pe aleile înconjurătoare. Sub clar de lună sau pe vijelii, când mușchetarii rezolvau probleme dintre cele mai dificile.

O bună parte din cărțile și filmele copilăriei aveau decorul pe care l-am revăzut în zilele și nopțile petrecute pe aici, pe malurile Senei pline de poduri uimitoare. Unul, *Le Pont Neuf*, vechi de vreo patru secole, ce păstrează, încă, urmele potcoavelor bidiviilor purtători de nelinștiții mușchetari ai lui *de Tréville* sau de umbrele cardinalului cel rău, care se tot duelau pe aleile *du Jardin de Tuilleries*!

O luăm, încet-încet spre gară. Adio, Aramis, Porthos, Athos și d'Artagnan! La RER, băiete!

Soarele strălucea și ne pregătea o altă seară de vis în Marele Paris.

Parisul turistic

Nu am întâlnit, până acum, vreun alt oraș mai bine semnalizat. Orientarea e atât de bine realizată, încât e imposibil să te rătăcești. Fie că ești în Montparnasse, fie că ești în Montmartre sau alt cartier al Parisului. Rețeaua metroului e ca o sită, încât deplasarea pare cel mai simplu lucru. Pe un kilometru pătrat ai la dispoziție cel puțin cinci-șase stații. Transferul de la o linie la alta te poate face însă să bați kilometri buni. Pe sub Paris. Ești însă recompensat, ascultând tot felul de rapsozi. Foarte buni. Am ascultat miniconcertul unui cor bărbătesc ucrainean. Suna celest. Pentru stațiile centrale, autorizația, pe diverse genuri muzicale, înseamnă examene grele. Dar care stație nu e centrală? La Paris. Un viorist român, da, român, cânta muzică clasică la stația Champs Elysée. Verificați, *s'il vous plaît*!

Tot prin tuneluri îți poți clăti privirea cu mii de reclame. Multe, adevărate realizări artistice.

E păcat însă să mergi cu metroul sau autobuzul! La Paris. Doar dacă ai obiective de văzut, undeva, la periferie sau în afara lui. În zona centrală, pe o rază de cinci-șapte kilometri, ai peste 90% dintre obiectivele turistice, pe care ar vrea să le vadă orice *planetar*. Am spus, fără o bună documentare, picioare zdravene și un bun simț de orientare în timp și spațiu, poți avea ușoare probleme. Repet. Îți stau la dispoziție zeci de mijloace de transport, care fac turul orașului în tot felul de variante. Iar filialele bibliotecii publice parieziene îți oferă toate informațiile necesare, inclusiv turistice. Mii de informații, pliante, hărți, reclame, oferte... Îți stau la dispoziție. Gratis! Ai vreo problemă, întreabă! Nu pe cei care sunt cu harta în mână. Îți vor veni imediat două-trei răspunsuri, însoțite de zâmbete înțeleghătoare. Din păcate, parizienii vorbesc foarte repede, mestecând și scurtând cuvintele. Gramatica pentru mulți e o mare necunoscută. La fel ca și multilateralele noastre *vedete* naționale, care se dau, nonstop, în spectacol pe canalele din Micul Paris! Obişnuit cu dicția actorilor francezi sau a celor de la TV5 înțelegem, mai mult din gesturi, ce vroiau să spună. Lăsam soția să discute cu ei. Între timp, vedeam, deja, indicatorul, săgeata, panoul... Paranormalul?! Deși fac atâtea *scurtături* față de *DEX*-ul lor, nu sunt deloc grăbiți. Nicăieri. Nici în magazine, nici la restaurant, bodega, bistro și, mai ales, pe stradă! Au o plăcere vizibilă de a comunica. Cu oricine, oricând!

Parizienilor nu *le plouă* tot timpul, ca-n Micul Paris. Deși am auzit că, la Paris, burnițează mult mai des! Ori te grăbești, ori nu, vorba înțeleptului nea Gelu din Iancului, tot la Bellu ori Străulești ajungi! După caz. Nu e cinism. Pragmatism.

Plimbarea pe Sena nu are, nici pe departe, farmecul celei de pe Dunăre, la Budapesta. *Igen!*? Din cauza malurilor înalte, pe alocuri, însă rețeaua fluvială superdezvoltată te atrage cu oferta diversificată. După aceea, tragi singur concluzia! *Nema gulaș, nema Tokay!*

E clar! Farmecul Marelui Paris e dat de vastele grădini cu arbori seculari, bulevardele cu adevărat bulevarde și vastele piețe mobilate cu splendide fântâni cu povești fermecătoare. Iluminatul rareori la înaltă înălțime, mai mult la nivel mediu. Cu lămpi de epocă și stâlpi cu personalități distincte. În funcție de cartier, de stradă, de clădirile din jur...

Stâlpii, banalii stâlpi cenușii din Micul Paris, la ei sunt verzi. Nici nu-i prea vezi, ascunzându-se pe după copaci. Care cresc liber pe străzi. Fără a fi hăcuți în fiecare primăvară. Se vede că au specialiști în conducerea arboretului. Au specialiști și în plasarea toaletelor publice conectate direct la canalizarea orașului. Clădirile, extrem de variate arhitectural, par a fi văruiți ieri. Nicio clădire nouă, fără stridențe. Un variat mobilier stradal, la care se adaugă bistrouri, berării, braserii, restaurante cu mii de mesuțe așezate direct pe trotuar fără să deranjeze trecerea pietonilor. Cochet, cochet!

Parizieni, ce vreți?

Parisul în 5 zile și 4 jumătăți de noapte

BUCUREȘTI – PARIS – BUCUREȘTI de joi până luni.

Ziua I. Ora 7. **București. Iancului** → **Otopeni** – formalități, decolarea la 9,25 → **Aeroport Charles de Gaulle** ora 11,35 → bilete se ia **RER-ul linia B** – schimbare la stația **St Michel** → **La Tour Eiffel** pe jos 10-15' – **Hotel** (ora 14,00). Ora 15. **Hotel** pe jos → **Școala Militară** (1751) → **Domul Invalizilor** (1671-78, Louis XIV; cavou Napolen, Muzeul armelor) → **Bd. Invalizilor** → **Bd. Montparnasse** → **Parcul Montsouris** → **Galeriile La Fayette** (I) → **Turnul Montparnasse** (56 de etaje pe 210 m) → **Atelierul de Arte Frumoase** → **Palatul și Grădina Luxembourg** (1570; muzeul închis; sculpturi, Fântâna *Medici*, Lacul *Octogonal*, rațe, flori) → **Cartierul Latin** → **Panteonul** (dedicat Sf. Geneviève în 1744 de Louis XV, bolnav de gută; fronton, vitralii, în centru **pendulul lui Foucault**; după Revoluție dedicat marilor oameni: Voltaire, Hugo, Zola, Dumas père, Braille, Marie Curie...) → **Saint Étienne** (biserica superbă) → **Musée de Cluny** (foste terme galoromane; muzeul național de artă feudală, tablouri, tapiserii (Doamna cu Licornul), sculpturi; grădina...) → **Sorbona** (1253, R. Sorbon, preotul lui Louis IX; aici a studiat Dante) → **Saint Suplice** (sec. XVII, fresce de Delacroix, turle) → **Pont de Montebello** → **Ile de la Cité: Notre Dame** → **Saint Gervaise** (1601; concerte la marea orgă) → **Tour Saint**

Jacques (52 m) → **Primăria** (a ars în 1871, reconstruită; în față era spânzurătoarea – instituție civilizatoare vreo cinci secole) → **Conciergerie** (închiisoare până în 1914; aici a fost închisă Marie-Antoinette; muzeul Revoluției) → **Piața Delfinului** (1607; pentaque – joc național cu bile) → **Palais Royal** (1629, azi Administrația de Stat) → **Pont Neuf** (1607, cel mai vechi; 275 m) → cheiul **Senei** (lumini și umbre, jocurile străzii) → **Hotel** (ora 1).

A doua zi. Ora 8. Metrou **La Motte Picquet** → Stația **Kleber** – **Arcul de Triumf** (dedicat victoriilor lui Napoleon; 50 m înălțime și 40 m lungime) de aici pe jos → **Champs-Élysées** (magazine, magazine) → **Palatul Élysée** (președinția) → **Grand Palais** (galeriile naționale) → **Petit Palais** (colecții de artă, din antichitate, la 1900) → **Podul Alexandre III** (o vedere superbă spre Domul Invalizilor) → **Place de la Concorde** (8 ha, obeliscul egiptean – 23 m, 230 t; fântânile) → **Grădina Tuilleries** (sec. XVII; Louis XIV; 28 ha; sculpturi de A. Maillol&Co) → **Arcul Caroussel** → **Louvre** (1190, fortăreață; din 1700 se ridică palatul, Napoleon îl transformă în muzeu – intrare prin controversata **Piramidă: Codul lui Hamurabbi**, plagiat cu sânge de Napoleon, apoi de toată planeta, *Ramses II*, *Scribul*, *Venus din Milo*, *Mona Lisa*, *Diana*, *Dantelăreasa*, *Augustus*, *Bonaparte* plus alte 35.000 de piese de pe Terra, din antichitate, până la 1848) → **La Défense** (construcții gigantice moderne, viitorul centru comercial și administrativ – **Marele Arc** (110 m înălțime) pe axa Arcul de Triumf – Louvre – Biblioteca Națională → **La Motte-Picquet** (ora 16). Ora 17. **La Motte-Picquet** metrou → **Abbaisses** (cea mai adâncă stație din Paris, luați liftul pentru a ieși la suprafață, apoi urcați scările monumentale; există și funicular) → **Sacré-Coeur** (stil romano-bizantin; mozaicul cu Iisus Hristos; terasa, panorama orașului; 9-18) → **Montmartre** (cartierul marilor artiști): **Place Pigalle**, magazine speciale, **Moulin Rouge** (1889, Toulouse-Lautrec; cabaretul *number one* al Terrei: *French Cancan*, 60 de fete - o mie de costume; locuri la mese, cină rafinată, diverse meniuri de la 150 la 180 de euro, dar și 80 fără) – străduțe, oferte comerciale de nerefuzat, scene imprevizibile → **Opera Națională** (Garnier - capodoperă de sec. XIX) → **Madeleine** → **Olympia** (altă scenă celebră unde au jucat și cântat mari artiști) → cheiul **Senei** spre **Turnul Eiffel** → **Podul Alexandre III** (cel mai frumos pod) → **Hotel** (ora 2).

A treia zi. Ora 7. **La Motte-Picquet** metrou – **Bercy** → **Ministerul Finanțelor** → **Biblioteca Națională** (arhitectură modernă impresionantă; sunt stocate miliarde de informații, scrieri din toate domeniile cunoașterii păstrate pe diverse tipuri de

suport) → **Gara Austerlitz** → cheiul **Senei** → **Musée d'Orsay** (1900, inițial gară; din 1977 muzeu de artă modernă 1848-1914: Van Gogh, Manet, Monet, Renoir, Gauguin, Matisse, Toulouse-Lautrec, Millet, Klimt, Delacroix, Rodin) → **Le Pont Neuf** → **Jardin de Tuilleries** → **Sainte-Chapelle** (în interiorul Palatului de Justiție; ridicată la 1246 de Louis IX; cea mai frumoasă biserică pariziană; vitralii; aici erau relicvele lui Iisus înainte de a fi mutate) → **Notre Dame de Paris** (1163-1334; capodoperă gotică; inima Franței, vitralii, fragmente din cruce și coroana de spini a lui Iisus; panorama orașului din turn) → **Pont de Montebello** → **Palais Bourbon** (MAE, MAN) → **Hotel** (ora 14) Ora 15. **La Motte Picquet** metrou → **Place de la Concorde** pe jos → vestitul **Maxim** → **Madeleine** (1764; biserică superbă tip templu grecesc cu 52 de coloane; ușile cu cele 12 porunci) → **Centrul Pompidou** (1969; arhitectură șocantă; muzeu de artă modernă și contemporană cu cca 60.000 de piese, multe excentricități: aici este expusă celebra ie românească a lui Matisse; bibliotecă publică, cinematograf, centru cultural...) → **Muzeul Brâncuși** (atenție, poți trece pe lângă el fără să-l vezi) → **Halele** → **St. Eustache** (1532-1637, stil gotic, imită Notre Dame, orga – 7000 de tuburi) → **Bursa** → **Bd. Haussman** (magazine, inclusiv filatelice, mari magazine: *La Fayette II*, *Le printemps*) → cheiul **Senei** → **Palais de Chaillot** → **Trocadero** (palatul, esplanada spre Turnul Eiffel; fântâna, jocuri de lumini) → se trece Sena pe **Pont d'Iéna** → **La Tour Eiffel** (1889; 300 m + 20 m antena; 10.000 t; scări, lift – panoramă) → **Champ de Mars** → **Hotel** (ora 1).

A patra zi. Ora 9. **Paris** (RER) → **Gara Versailles** (10-15' pe jos) → **Palatul Versailles** (Louis XIV începe modernizarea în 1661; curte regală din 1682 până la 6 octombrie 1789; apartamentele regale, marea galerie, grădini, fântâni...) → **Orașul Versailles** (1 h pe jos) → **Domeniul Marie-Antoinette** (oferit de Louis XVI în 1774) → **Tranonul Mic** (ridicat între 1763 și 1768 pentru Louis XIV) → **Tranonul Mare** (1687-1688; rafinament și fantezie; sala unde s-a semnat tratatul din 1919; trenuleț) → **Palatul Versailles** (10-15' pe jos) → **Gara Versailles** (RER) → **Paris** (ora 16). Ora 17.

La Motte Picquet → **Place de la Concorde** pe jos → **Madeleine** → **Grădina Botanică** (1626) → cheiul **Senei** (muzeul de sculptură în aer liber) → **Bd. Saint Germain** → **Cartierul Latin** (cină; spectacolul străzii) → cheiul **Senei** → **Podul Alexandre III** → **Hotel** (ora 1).

A cincea zi. Ora 7. **La Motte Picquet** metrou → **Place de la Concorde** → **Orangeria** în dreapta intrării în Grădina Tuilleries (uriașul ansamblu al *Nimfelor* lui Monet + alte 144 de pânze semnate de Renoir, Modigliani, Fragonard, Cézanne, Matisse, Derain, Picasso... din colecția Walter-Guillaume) → **Cheiul Tournelle** (buchiniști; ilustrate vechi) → **Podul Concordiei** → **Adunarea Națională - Camera Deputaților** → **Quai d'Orsay** (gara fluvială) → **Podul Alexandre III** (privire spre Domul Invalizilor ș.a.) → **Biserica Americană** → **La Tour Eiffel** (ultimele cumpărături) → **Hotel**. Ora 13. Bagaje. **La Motte Picquet**, metrou cu schimbare la **Cluny-La Sorbonne** → **RER-ul linia B** → **Aeroport CDG**. Pentru a evita orice surpriză, chiar dacă aveți trecut pe bilet terminalul, întrebați, la primul ghișeu de *Informații*, de unde pleacă avionul.

Mi s-a părut că, de aici, începe **Micul Paris!**

16,20 decolarea → **20,10** sosire **Otopeni**.

N.B. 1. E bine să ai: **card ICOM**. Scutește statul la cozi și nici accesul gratuit, cam la toate muzeele, nu e de neglijat; **card Orange** sau **carnet** cu **10 călătorii metrou/autobuz/RER + 2 bilete RER speciale** (aeroport-Paris și retur); **medicamente de uz general** și pentru **efort fizic**. **Și multă, multă bună dispoziție!**

N.B. 2. Ai fost la Paris! Nu arunca **planul orașului**, pe care l-ai folosit în acele zile. Cercetându-l, din când în când, vei trăi emoții nebănuite. El păstrează toate temerile, emoțiile și bucuriile tale. Fiecare îndoitură, fiecare pată te duce instantaneu în acel loc *déjà vu*.

Data viitoare vei lua unul nou! Mai sunt atâtea și atâtea de văzut. Și revăzut! *À bientôt!*

PARIS (romanii bat pe parisi în 52 I. H.; anul 450 – hunii, 476 – francii).

MICUL PARIS (1459 – Vlad Țepeș). De aici începe totul.

GSM – 2010, sfârșit de toamnă.

Voiaj asigurat de două cabinete de avocatură bucureștene, cu prilejul zilei aniversare. Le mulțumim și pe această cale.

JURNAL DE CATALOGARE

Fragmente, iulie 2010

Adelina ULICI

Moto:

*Mai demult, cineva, trecând prin Serviciul de completare-organizare a colecțiilor, a întrebat, ca să-și dea importanță:**- Nu vă plictisiți? În fiecare zi, tot același lucru, tot același lucru?**Am sărit în sus (deh, tinerețea...) și am replicat cu înflăcărare:**- Dar cărțile sunt ca oamenii! Fiecare carte e altfel!*(Povestea unui bibliotecar prost – Anonim sec. XX)¹**joi, 15 iulie 2010**

Adevărul e că, în „Prelucrare”, ca să folosesc un termen din argoul profesional, în fiecare zi se întâmplă ceva. Totul e să observi.

Am catalogat o intrare masivă de carte spaniolă, primită de la Universitatea din Salamanca. (Salamanca, nume cu pocnet de castaniete, drumuri prăfuite și studenți medievali la vestita Universitate. Loc imaginar, din geografia lecturilor mele.) Volume frumoase, elegante, valoroase. Două albume de carte veche spaniolă, superbe! O facsimilare a unei ediții Don Quijote de la 1862, splendidă! Am folosit intens catalogul online al Bibliotecii Naționale a Spaniei. E catalogul străin cel mai apropiat de cataloagele românești. Rapid, elegant, ușor de manevrat. Manieră identică de abordare. Folosesc CZU, la fel ca noi. M-am putut orienta după ei. Mi-a plăcut și scrupulozitatea editorilor spanioli în menționarea ediției și a numărului de imprimări. Ce departe suntem de asta! Am remarcat numeroase „Omagii” dedicate membrilor universității. Probabil că merită. La noi trebuie să fii (aproape) mort pentru așa ceva.

vineri, 16 iulie 2010

Azi, pe Valerica au năpădit-o aducerile-aminte. Îmi pare rău că nu am avut ceva să o înregistrez. Curată istorie orală! Nu am știut că, în 1974, pe lângă desființarea învățământului biblioteconomic, s-au făcut reduceri masive de personal, bibliotecile comunale s-au închis și s-au redus drastic abonamentele la presă. Atunci au început să adune câte 1 leu de la copiii cititori, ca să se poată face, în continuare, abonamente la *Pif* și *Rahan*. Mai făceau câte un abonament, pe seama bibliotecii, din banii proprii, unele persoane cu funcții în Cultură. Pe urmă nu a mai fost voie nici asta. Din câteva zeci de abonamente, biblioteca a rămas cu *Scânțea* și alte câteva asemenea. Mai avea dreptul să facă abonament doar la un singur titlu de revistă culturală, la alegere.

marți, 20 iulie 2010

Dau întâmplător, în baza de date, peste două lucrări literare, de autori diferiți, scoase la interval de un an, însă cu același titlu. Ar fi interesant de urmărit omonimiile de titluri, dar cum să le identifici pe toate? Să fie o festă jucată de memorie? Să fi auzit cândva „secundul” acest titlu, să-l fi scufundat în subconștient, de unde l-a scos la iveală când a avut nevoie, pentru că s-a potrivit? Sau, pur și simplu, au avut, independent, aceeași idee (poate la rândul ei izvorâtă dintr-o sursă comună)? Ar fi interesant de vă-

¹ Acum îl înțeleg mai bine pe J. L. Borges, cu citatele și cărțile lui imagine. Uneori ți-ar plăcea să fi spus cineva lucrul de care ai nevoie, ca să nu te simți singur. Când ai nevoie de un citat și nu-l găsești, deși e imposibil să nu existe undeva pentru că s-a spus tot despre toate, e foarte mare tentația să-l scrii chiar tu. Poate e și reflexul cărților pe care ți-ar fi plăcut să le scrii, dar nu ți-a fost dat. Câte semințe de cărți risipește un scriitor de-a lungul unei vieți?

zut și cărțile în sine. Dacă au și ACELAȘI CONȚINUT?!!!!!! Glumesc, desigur. Chiar dacă ar fi iotă cu iotă identice, conform lui Borges, ar fi totuși diferite. Fiecare om are altceva de spus.

Mă oripilează titlul: *Teoria fericirii în asistența socială : de la managementul îngrijirii la managementul fericirii?* de Petru Ștefănoiu. – Iași : Lumen, 2009. Ce filosofie antică? Ce problema fericirii? Rezolvă asistența socială totul!

Dar asta: *Sărăcia în comunitățile de romi din România* de Mircea Zidărescu, publicată la Iași : Lumen, 2007 în colecția... **Colecție de succes?!**

Și un citat care îmi place: „*Dar va veni o zi când nu va mai fi așa. Când majoritatea oamenilor din lume vor deveni celebri, nu va mai exista rahatul ăsta. Când cei necunoscuți vor deveni celebri pentru simplul fapt că sunt necunoscuți.*” (Al Pacino în *Al Pacino în dialog cu Lawrence Grobel*. – București : Publica, 2010, p. 132.). Pare un nonsens, dar simt că are legătură cu ascensiunea mediocrității, cu tendința maselor de a se substitui elitelor, cu circulația pe verticală în piramida socială. Cred că are ceva de a face și cu tirania majorității și capcanele democrației. Aștept *Supraomul de masă* a lui Umberto Eco, cerut prin împrumut interbibliotecar.

miercuri, 21 iulie 2010

Ce mai trebuie să descriu și să clasific: *Terapia cu îngeri : mesaje vindecătoare pentru fiecare domeniu al vieții dumneavoastră*, scrisă de prof. dr. Doreen Virtue împreună cu... nici mai mult, nici mai puțin, decât: *Împărăția îngerilor*. Bine, bine. Împărăția îngerilor am să o pun la Note, mi-ar fi greu să stabilesc o vedetă de subiect Autor colectiv pentru ea ☺. După ce, pe ultima copertă, ne asigură că: „*Terapia cu îngeri este cea mai rapidă, cea mai eficientă și cea mai plăcută formă de vindecare posibilă vreodată. Puterea vindecătoare a îngerilor depășește orice formă de terapie concepută de om.*”, îmi reține atenția avertismentul de la începutul cărții: „*În cazul în care aplicați asupra dumneavoastră oricare din informațiile cuprinse în această carte, având acest drept constituțional, autoarea și editorul nu își asumă nicio responsabilitate pentru acțiunile dumneavoastră*”, deci numai îngerii sunt de vină. Cred că mă găsesc pe culmile aberațiilor politically correct.

joi, 22 iulie 2010

E o căldură care îmi încetinește gândurile... Acum am în față cărțile semnate de Isabel Abedi. *Lola!* Scrie acolo: Volumul 1: *Faceți cunoștință cu Lola*, Volumul 2: *Lola devine faimoasă* etc. Dar nu au un titlu comun. Nu vreau să inventez unul, cine să găsească născocirile mele? Titlul uniform creat de bibliotecar era foarte util pentru... catalogul pe fișe. Mă uit pe internet. Într-o traducere pocită din germană, pe care o găsesc cu chiu cu vai, dau de informația că a scris **seria** de cărți pentru copii, *Lola*. Serie să fie, deși nu bag mâna în foc. Încep descrierea, ajung la ISBN și aici, surpriză: ISBN GENERAL și ISBN VOLUM. La serii nu se procedează așa, deci, înapoi la lucrare în volume. Cu ce titlu? Descrierea CIP a Naționalei nu mă ajută. Acolo e: *Faceți cunoștință cu Lola*, lucrare în 2 volume, când pe cărțile mele sunt anunțate 6 volume. Am să-i dau titlul uniform *Lola* și am să scot în evidență fiecare titlu de volum prin câmpul Alt titlu, cu specificația (tit. vol.). Cititorii vor căuta, cu siguranță, după aceste titluri, pentru că pe ele le văd pe cărți. Nu sunt foarte mulțumită, dar mai bine nu pot acum. Poate, dacă apar și celelalte volume, îmi fac o idee mai bună și revin la înregistrare și îmbunătățesc. Hai să zic din nou: Un catalog al unei biblioteci e ca o grădină. Tot timpul trebuie plivit. (Ioana dixit!)

De atâta timp vreau să scriu despre nepotrivirile catalogării, creată în perioada cataloagelor tradiționale, cu mecanismele prelucrării informatizate! Ar fi de menționat acolo și abordarea lucrărilor în volume. Cândva, poate voi avea și timpul necesar.

vineri, 23 iulie 2010

Un dicționar al Bibliei / de John M. Court și Kathleen M. Court (București, Editura Lider, 2010). Explicația la titlu mă aruncă brusc în meandrele economiei de piață, unde suprema valoare stă în vânzările realizate: *Ghidul esențial al celei mai bine vândute cărți din lume*. O, Doamne!

Munca mea îmi aduce aminte de Ivan Turbincă, mai precis de biata moarte care primea sarcini: trei ani de zile numai pădure tânără (aproximativ) etc. Acum, o bună perioadă numai carte nou nouță. E bine! Îmi atrage atenția un titlu de George Ritzer: *Globalizarea nimicului : cultura consumului și paradoxurile abundenței*, Humanitas, 2010. Răsfoiesc, mi se pare interesant, îmi propun să citesc cândva, pe îndelete. Are voie bibliotecarul să citească în timpul serviciului? Eu cred că ar fi obligatoriu! Dar știu de pe acum care e soarta lucrărilor pe care îmi propun să le citesc „cândva”, doar lucrez de 20 de ani în bibliotecă. Tot timpul apare ceva nou și dezirabil, iar acel „cândva” devine „niciodată”. Despre mcdonaldizare, despre depersonalizare și golirea de conținut. Dintre toate, invazia formelor fără conținut mi se pare mai

detestabilă. Cultul aparențelor. Mă gândesc cu spaimă că și bibliotecile sunt pândite de pericolul de a deveni non-locuri, cu non-oameni care oferă non-lucruri și non-servicii. Cartea ar merita aprofundată tocmai în ideea de a vedea care sunt implicațiile globalizării asupra bibliotecilor.

Romanul *Dragi American Airlines* de Jonathan Miles, București, Leda, 2010. Prezentat drept: „Un prim roman scânteietor, amuzant, ireverențios, pe care nu poți să nu-l iubești” etc. Pe ultima copertă, mă amuză teribil: „Înțelegem că este literatură și nu comentăm”, zice Tim Smith, purtător de cuvânt al companiei America Airlines, citat de USA Today. (Oare chiar e pe bune? Americanii sunt în stare de orice când e vorba de imagine.)

La Corint Junior: *Portretul fantomei* de Avi. Multă bătaie de cap, pe internet, până dau de numele ce se ascunde în spatele pseudonimului Avi: Edward Irving Wortis. Mi se pare urâtă cartea. După succesul lui *Harry Potter* și a *Stăpânului inelelor*, piața cărții pentru copii a fost invadată de tot felul de fantome, vârcolaci, vampiri, morți vii, vrăjitoare și altele asemenea. Un întreg arsenal medieval. Ce sumbru arată înșiruirea lor pe raft, la secția pentru copii! Brrr! Prin comparație, rafturile copilăriei noastre sunt atât de idilice... De fapt pot fi identificate două etape: una mai veche, cu cărți rusești cu partizani și comsomoliști, lucruri înălțătoare pentru noi atunci, cât eram de naivi! Dar unele mi-au încântat copilăria. Și apoi, perioada cu Jules Verne, Cireșarii, Alexandre Dumas, Legendele Olimpului. Nu mă aștept să le placă aceleași lucruri azi, cred că ar fi nefiresc. Am încercat să bag ceva Cireșari printre cărțile băieților mei, dar n-a mers. Animăturile ne mănâncă, dar am avut surpriza să le găsesc și lor un anumit farmec, atunci când am avut răbdare să înțeleg. Poate important e că nevoia de poveste a rămas intactă.

Nu este zi să nu creez noi înregistrări în bazele de date autori/editori. Mereu și mereu alții intră pe piața cărții. Beep! Oare chiar nu se vor opri până când nu va avea fiecare om cel puțin o carte?

luni, 26 iulie 2010

Așteptând ceasul de apoi de Dinu Pillat, Humanitas, 2010. Carte cu o biografie aparte: a distrus viața autorului și a așteptat 50 de ani în arhivele securității să fie tipărită. Habent sua fata libelli. Ce ilustrare!

Altă bătaie de cap: *Stalin cenzurat/necenzurat*, Iași, Tipo Moldova, 2010. Autorii, Gheorghe Buzatu și Mircea Chirițoiu (că autori sunt dacă au adunat textele, au făcut selecția și le-au comentat pe un spațiu de vreo trei ori mai mare decât ocupă citatele, au creat un text fluent, o țesătură împănată cu citate) au semnat ca editori prefața la ediția a doua, iar la prima ediție s-au trecut la: „*Studiu introductiv, text anotat și anexe documentare: ...*” În concluzie, catalogatorul nostru i-a etichetat la „alte responsabilități”. Așa le trebuie, dacă așa au procedat. În acest sens, toți istoricii și toți criticii literari ar trebui să se treacă drept editori, că și ei lucrează cu „materialul clientului”. Cred că li se trage de la influența engleză, „*edited*” având acolo o mai largă cuprindere. La BCU Iași și București sunt văzuți ca autori, la fel, la Biblioteca Academiei. Se pune întrebarea: ce este chemat bibliotecarul să facă, să respecte pagina de titlu sau să-și promoveze părerea personală? Litera sau spiritul cărții? Până unde ai voie să schimbi ceea ce vezi pe pagina de titlu, pentru că așa ți se pare ție? Faci artă pentru artă, sau vii în întâmpinarea cititorului? Îmi aduc aminte de dl. K.C., cât de dezamăgit mi-a povestit că, pe una dintre cărțile lui de început, a scris, din modestie, cum ar veni, „*lucrare realizată de...*” și nimeni nu-l mai citează ca autor al lucrării, în bibliografii. Asta e! Uneori nu e cazul să fii modest.

marți, 27 iulie 2010

Relația cu paternitatea operei: unii se trec drept autori deși nu sunt, fiind cel mult antologatori. Supremul exemplu de exagerare văzut cândva: autor pe o antologie de poezii de Mihai Eminescu, având în afara poeziilor, o minimă prefață! Sau culegătorii de folclor. Problema autorului e sensibilă și la prelucrările literare. Alții se trec drept editori (ca la *Stalin cenzurat/necenzurat*) deși sunt autori. Cei cărora li se ia interviu și cei care iau interviul sunt împreună autori. Dar și aici circulă pe piață nenumărate abordări.

Clientul care m-a schimbat de Jeffrey A. Kotter și Jon Carlson este practic o culegere de 23 de mărturisiri ale unor psihoterapeuți celebri, care sunt trecuți drept colaboratori. După mine, cartea este un volum colectiv ce necesită descriere la titlu, iar cei doi sunt coordonatori sau editori, mă rog. Dar am s-o descriu la cei doi autori, așa figurează și în lista bibliografică de pe site-urile autorilor, pe internet, deși nu mi se pare corect. Să mă întreb, parafrazând *Romeo și Julieta*: „Ce e un autor?” Ce să mai zic de Mircea Eliade, la a cărui *Istorie a credințelor și ideilor religioase*, s-a adăugat un al patrulea volum, postum, cu care nu are nimic de a face, în afară de faptul că ar fi zis cândva că și-ar dori să-l scrie?

Un citat bun de folosit și la nevoia de povești și, pe cale de consecință, de lectură sau de animéuri sau de benzi desenate sau de desene animate sau de jocuri pe calculator sau de filme sau de orice altceva: „Miturile ocupă un loc central în inima experienței umane din toate culturile și contextele. Ele sunt, folosind cuvintele lui Joseph Campbell (1991), «vise publice» în același sens în care visele sunt doar niște mituri private. Ele oferă o fereastră spre o cultură, indiferent dacă această perspectivă se referă la chestiuni de cosmologie, sociologie sau la o profesie cum ar fi psihoterapia. Fără mituri, afirmă Rollo May (1992) (nesuferită metodă de a cita!), o societate s-ar destrăma, iar căutarea personală a sensului desfășurată de clienți s-ar prăbuși dacă această căutare a «adevărului» nu ar implica înlocuirea povestirilor perimate cu alte mituri care să le ofere o nouă temelie.”

Oare chiar are sens, în prelucrarea informatizată, trecerea datelor luate din altă parte decât de pe pagina de titlu între paranteze drepte? Încurcă toate căutările în bazele noastre de date. Sau măcar motoarele de căutare trebuie rafinate puțin.

miercuri, 28 iulie 2010

Când cataloghezi și clasifici, citești în fiecare zi o carte monstruoasă, formată din zeci de fragmente disparate. Nu știu cum e pentru minte și suflet. Dacă ești ceea ce mănânci, din punct de vedere fizic vorbind, ești măcar puțin și ceea ce citești, din punct de vedere mental. Cărțile sunt o hrană spirituală. Dacă ai mânca la nimereală, tot felul, fie că îți face plăcere sau bine, fie că nu? Cum ai arăta? Monstruos, cu siguranță.

Azi încep cu *Poveste de doi biți* de Dinu D. Nica (Minerva, 2010). În prefață Alex Ștefănescu scrie: „Iar reușita i se datorează nu unui autor cu notorietate, ci unuia de care eu, cel puțin, n-am auzit până acum, deși **citesc sau răsfoiesc cam toate cărțile și revistele care apar.**” No comment! Ar trebui, dar ori nu știe, ori se laudă, ori i-a scăpat un porumbel. Pe pagina de titlu îmi place precizarea: „După o idee de Ion Creangă” (Punguța cu doi bani). Drăguț! Și din nou alunec pe panta drepturilor de autor. Putem fi originali? Cu siguranță, nu!

Am creat o nouă vedetă de subiect „arta succesului” pentru genul de cărți pe care îl detest cel mai mult, alături de „prelucrările literare” de duzină: cărțile care te învață cum să fii un om de succes, acestea însemnând, de regulă, să ai bani și să fii popular. Moto-ul acestor cărți ar trebui să fie: „Prea târziu! Dacă ai pus mâna pe cartea asta, ești deja un ratat iremediabil!”. De clasificat sunt clasificate la psihologie, comportament, chestii de genul ăsta și se pierd printre altele mai serioase. Măcar prin vedeta de subiect putem să adunăm la un loc maculatura de acest fel. Dixit!

Au fost cărți pe care le-am iubit pentru că îi iubeam pe cei care mi le recomandaseră. Era un fel discret de a împărtăși aceleași trăiri și chiar am încercat să le citesc cu ochii lor, încercând să-i cunosc mai bine, în acest fel.

Am citit articolul lui Umberto Eco, *De la Internet la Gutenberg*. Interesant, perfectibil, ajustabil. Menționez aici doar că m-a amuzat copios: **2 B OR/NOT 2B** (To be or not to be!!!) Shakespeare azi...

joi, 29 iulie 2010

Cataloghez *Apocalipsa* de Emil Bock (București, Univers Enciclopedic Gold, 2010)! Nu, nu e o glumă! E doar o coincidență!

Mă dezamăgește *Supraomul de masă*. Iată un citat: „Drept pentru care și lectura mea despre supraomul de masă trebuie luată ca *una* dintre lecturile posibile. Iar cât privește restul, depinde de unde, cum și când o carte este citită. Faptul nu ne scutește a spune așa cum credem de cuviință că trebuie s-o citim și cum probabil a fost scrisă.” Destul de dubios. În ansamblul ei, traducerea mi se pare slabă. Mă împiedic, la lectură, în soluții lingvistice îndoielnice. Și nu cred că vine de la Eco, nu am mai pățit asta cu textele lui. Dar oare chiar crede Umberto Eco că am putea citi o carte „cum probabil a fost scrisă”? Pot eu să fiu Cervantes *acela*? Pot să fiu doar *un fel de* Cervantes, în sensul în care Borges spune: „Un om care citește Shakespeare, este Shakespeare”. De ce la Borges totul sună cum trebuie? Pentru că el subliniază lectura ca efort de creație. Pe când Eco (sau doar traducerea) sugerează că ar trebui și chiar ar fi posibil să ne punem în pielea autorului. Absurd! Cine poate fi altcineva decât este?

CARTE ÎN MARAMUREȘ ȘI TRANSILVANIA

Elemente de imaginar colectiv

Adelina ULICI

Maramureș, secolul al XVII-lea, într-un sat pierdut de lume. În bisericuța de lemn, cu icoanele înnegrite de fum, oamenii ascultă transfigurați Sfânta Liturghie. Mărire Ție, Doamne, Mărire Ție! Ca la un semn, poporul cade în genunchi: preotul deschide CARTEA, cartea sfântă, Sfânta Evanghelie, și citește din ea.

Singurele cărți pe care le-au văzut vreodată acești oameni simpli, credincioși și truditori, sunt cele de la biserică, pe care numai preotul și citețul știu să le deslusească. Și poate pentru faptul că primele noastre tipărituri bisericești au fost făcute în limba slavonă, a intrat în limba română *a citi*, din slavul *čitati, čisti*, pe când perechea lui, verbul *a scrie*, a rămas cel moștenit din latinescul *scribere*. Sunt cărți masive, legate cu meșteșug în scândurele de lemn de tei, îmbrăcate în piele, cu ferecături metalice, aduse cu greu, de peste munți, pe căi ocolite. Sunt cărți scumpe și aproape tot satul a contribuit la cumpărarea lor. Părintele i-a scris pe toți acolo, pe filele cărții, ca să se știe că sunt ctitori, ca să fie pomeniți atâta timp cât cărțile vor exista și ca să li se ierte lor toate păcatele: ... *au dat Țiple Ionaș și soața sa Palaghie și fiul Petre 2 mărișe ca să le fie pomană pînă la a șaptea sămânța, Rădnicu Mihaiu și cu soața sa Marica au dat un măriș, Onța Ion și cu soața sa Marica și cu fiul lor Simeonu au dat mărișu, Vlașinu Mihaiu și cu soța sa Odochie au dat un pătăcu și 2 potori, Onța Grigorie și cu soața sa Mariuța au dat 2 pătaci, Țiple Gheorghe și cu soața sa Erina și cu fiul Ionu au dat 1 măriș, Goje Andraș 1 măriș, Goje Marica au dat 1 pătăc, Rădnicu Ionu și cu soața sa, într-aceasta sfântă carte, au dat 4 flo-rinți, pentru sufletul său și a toată sămânța sa, pînă la al șaptelea rod, ca să le fie pomană...*, înscris întărit cu amarnice blesteme, pentru asigurarea cărții: *iară cine va îndrăzni să o fure, sau să o schimbe, sau preotu, sau diacon, sau diac, sau cărnicu, sau mireanu, unul ca acela să fie afurisit, trecelet, proclēt și maranata, și să fie afurisit de 318 de părinți sfinți, ce au făcut soborul în Nichie și să fie unul ca acela de arhanghelii Mihail și Gavrilu părăs la înfricoșatul lui Hristos județ, când să va judeca toată lumea.* Însemnările de pe cărți erau întărite cu semnăturile martorilor și alcătuite după modelul actelor oficiale emise de cancelaria regală. Pentru că mulți dintre oamenii aceia sunt nobili și păstrează cu sfințenie, de sute de ani, diplomele dobândite de înaintașii lor pentru fapte de vitejie în luptă. Și acelor documente le spun tot

CĂRȚI. Cine are *Carte de la Împăratul*, este nobil. (În zilele copilăriei mele, în Maramureșul istoric, oamenii încă mai țineau cont de ascendența nobilă atunci când planificau încuscririle între familii.) *Cine are carte are parte*, că de aici s-a născut zicala păstrată până în zilele noastre, dar folosită acum pentru a sublinia foloasele învățaturii. Pentru și că învățaturii știință de carte i se spunea.

CARTE era numit aproape orice document scris. De la înscrisurile oficiale, cum miraculos cântă Grigore Leșe într-un sfâșietor cântec de cătanie: *Trimis-o împăratu'carte / La fetile di pă sate / Să nu-și facă rochiu-n flori / Că nu le rămân ficioari*, până la corespondența privată. Pentru o populație în mare parte analfabetă, scrierea unei scrisori avea ceva magic. Cine nu cunoaște versurile celebrului cântec popular: *Cartea n-are cine-o face / Că primariul nostru zace / Cu notariu-s mănios și-mi face cartea pe dos / Dar m-oi duce la Pretură / Și mi-o face cartea bună?*

Poate că acestor rădăcini înfipte adânc în memoria colectivă - asocierea cărții cu cultul divin, raritatea actelor oficiale și a înscrisurilor - li se datorează bogăția de sensuri și încărcătura de încredere atribuite cititului și scrisului.

Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele..., spune Poetul. *Așa i-a fost scris sau Ce ți-i scris, în frunte-i pus* spune omul obișnuit, ca să se poată desemna în fața întâmplărilor vieții. *E scris negru pe alb*, indică ceva de necontestat, pe când *unde scrie?*, refuzul de a da crezare (însă, în zilele noastre, cuvântul scris s-a demonetizat complet). Mai mult, în limba română, aproape toate se pot *citi*: urmele, semnele, zodiile, gândurile, sentimentele de pe fața cuiva.

În creațiile populare scrisul este ceva deosebit de frumos. *Dansul/Purtata fetelor de la Căpâlna* se desfășoară pe versurile: *Și-are mersul legănatu / Cu dragoste-amestecat / Când mere gândești că scrie / Cu țărūza pe hârtie*. Iar pașii fetelor-fecioare, pentru că numai ele au voie să-l danseze, trasează *cercuri, spirale, sinusoid, line și, în final, acel „opt culcat” prin care matematicienii lumii simbolizează infinitul.*¹

¹ <http://culturapentrutoti.forumgratuit.ro/t53-dansul-purtata-fetelor-de-la-capalna-partea-i-a>

Iar în cântecul Mariei Tănase, *Astă-noapte n-a fost noapte*, de o tristețe dincolo de cuvinte, găsesc tulburătoare versuri: *Numa doru' inimii / Scris pe fața perinii/ Cu cerneala ochilor / Și cu peana genelor.*

Mulți intelectuali români s-au ridicat din mijlocul țărănimii și poezia *Mama* de Vasile Militaru, pusă pe note și cunoscută ca romanță, *A venit aseară mama*, surprinde cu finețe sfera țăranului în fața domnului, cu multă carte, chiar dacă acesta este copilul său. Nu întâmplător poezia a fost mult timp atribuită lui George Coșbuc, pentru că românii transilvăneni au avut motive suplimentare să aprecieze cartea și știința de carte, ca parte integrantă a luptei de conservare a identității naționale. Formidabila forță a ASTREI, care a coagulat întreaga suflare românească și care s-a făcut simțită în toate domeniile vieții spirituale, s-a materializat și în editarea de cărți românești, în acea atât de îndrăgită *Biblioteca populară*, în încurajarea producției literare originale, în susținerea învățământului românesc, în înființarea de biblioteci. Răspândirea cărții românești era unul dintre cele mai înalte comandamente. Elevii români din gimnaziile ungurești și nemțești se adunau în cercuri de lectură și, la rândul lor, își organizau mici biblioteci. De un succes enorm și de o largă răspândire s-au bucurat, de pildă, *Poeziile populare* ale lui Vasile Alecsandri, pentru care exista un adevărat cult și care a făcut însemnate donații bibliotecilor românești din Transilvania. Rezistența prin cultură gravita în jurul cărții, conferindu-i un statut aparte: armă și scut, punct de sprijin și mijloc de câștigare a demnității. La rândul ei, după Unirea din 1918, ASTRA a înființat despărțăminte în Basarabia a căror primă grijă a fost să organizeze biblioteci și cămine culturale. Deșteptarea conștiinței naționale mai aduce cu sine descoperirea arhivelor istorice și pasiunea de a găsi și conserva dovezi ale trecutului și ale originii nobile.

Mai târziu, tăvălugul comunismului a încercat să uniformizeze societatea românească. Deposezați de proprietăți, oamenii și-au îndrumat copiii spre învățătură, ca singur mijloc de a se realiza, de a se chivernisi. Că știința de carte a rămas ceva deosebit de important și în noua orânduire o dovedește faptul că, atunci când nici un mijloc de convingere/constrân-

gere pentru aplicarea colectivizării nu a dat rezultate, copiii de țărani au fost trimiși acasă de la facultăți și li s-a spus că nu se pot întoarce fără dovada înscrierii părinților în CAP. Iar metoda a dat roade acolo unde nici promisiunile și nici amenințările nu reușiseră să o facă.

Apoi, în ciuda vremurilor tulburi ce au urmat, cercetând anticariatele și colecțiile speciale ale bibliotecilor, putem constata cât de mulți oameni au fost în stare să-și riște libertatea și viața, pentru cărțile și revistele de care nu s-au îndurat să se despartă atunci, deși deținerea lor era un delict. O însemnare manuscrisă pe *Nuntă în cer* de Mircea Eliade, Cugetarea, 1939, aflată în colecțiile bibliotecii noastre: *Ridicată de la mine cu ocazia percheziției din 26 Dec. 1961*, Olympia, este elocventă în acest sens.

Cenzura, raritatea și confidențialitatea tirajelor cărților bune, alături de lipsa alternativelor de petrecere a timpului liber din ultimii ani ai comunismului au făcut ca, pentru o întreagă categorie de oameni, cartea și bibliotecile să rămână veritabile locuri privilegiate de refugiu. Cine a petrecut ore întregi în anticariate și librării răsfoind și căutând o frază, o imagine, un cuvânt, cine a gustat bucuria procurării unei cărți „pe sub mână” sau din cine știe ce librărie marginală, cine și-a făcut rost „cu pile” de o carte de la bibliotecă cunoaște sentimentul special pe care îl dădea obținerea unei cărți bune sau rare sau scăpate cenzurii - era un adevărat triumf!

În vremurile noastre, prestigiul cărții (și al învățăturii) pare deteriorat grav, în absența unor corelații decente cu percepția socială și beneficiile materiale și se pare/spune că asistăm la nașterea unei societăți în care lectura cărților va fi înlocuită cu alte forme de informare și relaxare. Pe plan mondial, asistăm la un efort de redefinire a bibliotecilor, ca urmare a impactului dezvoltării spectaculoase a sectorului IT. Bibliotecilor românești, în special, li se reproșează marea inerție, conservatorismul, cramponarea de cărți. Parțial, adevărat. Dar poate că e vorba, pe lângă reale ponoase, de particularități culturale de care trebuie ținut cont în aprecierea unei situații de fapt și în stabilirea etapelor și căilor potrivite de urmat. Poate că e vorba și de urmele unor moșteniri din vremuri apuse.

DINCOLO DE OCEAN, CUVINTELE DE ACASĂ ÎNSETEAZĂ**Simona BOTEZAN**

Bibliotecile din SUA sunt impresionante. Organizează multe activități pentru copii, spectacole, vizionări de filme sau scenete bazate pe romane celebre. Au o bază de date computerizată foarte bine pusă la punct și accesibilă publicului – practic, poți să cauți în bibliotecă orice ce ai nevoie și să prelucreezi informația la fața locului. Poți să scanezi, să copiezi cărți sau pasaje, să trimiți informațiile prin e-mail etc. Au foarte multe cărți pe DVD sau CD și au cărți pentru învățarea limbilor străine, pe care le iei din bibliotecă în format scris plus suportul audio și CD-ul sau DVD-ul pentru PC-ul de acasă. Chiar și bibliotecile din orașele mici sunt la cele mai înalte standarde, au dotări de ultimă oră și arată ca bibliotecile universitare de la noi...

În bibliotecile americane sunt cafenele literare foarte drăguțe, la fel și în librării. În celebrele librării Barnes&Noble funcționează cafenele și ceainării; există și locuri de joacă pentru copii. Este o ambianță plăcută, deosebită.

Din nefericire nu există biblioteci românești în SUA (sau nu știu eu să existe vreuna). Nu există interes din partea autorităților române, a Institutului Cultural Român, iar ca inițiativă privată este foarte greu să deschizi o bibliotecă.

Eu am avut o tentativă, în 2008, dar am renunțat. Costurile erau imense, deși cărțile urma să fie colectate din România gratuit, printr-o campanie de presă a „Mondo News” (ziarul la care eram colaborator extern) și „Jurnalul Național”. Din păcate, s-a oprit la stadiul de proiect: „Donează o carte pentru copiii din America”, fiindcă nu am găsit sponsori pentru a acoperi cheltuielile cu transportul cărților în SUA, închirierea și întreținerea unui spațiu destinat bibliotecii, nici pentru plata unui salariu de bibliotecar ș.a.m.d.

Ar fi nevoie de cărți, pentru că mulți copii ai românilor din SUA nu știu să scrie și să citească românește. Mulți nici nu mai vorbesc limba maternă, mai ales dacă s-au născut aici și părinții lor lucrează amândoi, deci copiii nu au cu cine să converseze în limba română.

Singurele locuri în care se fac eforturi reale pentru păstrarea limbii materne sunt bisericile. Pe lângă bisericile românești din SUA, acolo unde există spațiu (săli anexe, săli sociale), funcționează școli de duminică. Practic, în timpul slujbei de duminică, preoteasa și câteva mămici cu daruri pedagogice adună copiii românilor prezenți la slujbă și se străduiesc să-i învețe câte ceva despre limba română, puțină literatură, gramatică, istoria și geografia României. E destul de greu dacă n-ai nici măcar abecedare sau alte manuale școlare românești.

Cineva din Montreal, Canada, a reușit performanța de a deschide o librărie, în care vinde exclusiv cărți românești. Este o mare realizare pentru continentul American, dar și așa accesul la cărțile românești rămâne dificil. Dacă locuiești la mii de mile distanță și nu poți să mergi la librărie personal, librăria are nevoie de o logistică impresionantă – un site actualizat la zi; un sistem sigur și eficient de plăți online; un sistem de livrare a cărților prin poștă pentru întreg teritoriul SUA și Canada, deci este destul de complicat și costisitor.

Ar fi bine să știe și cei din țară de ce „uită” românii din diaspora limba maternă. Bieții copii nici măcar nu au de unde și din ce cărți să o învețe.

Am întâlnit un român la Detroit, anul trecut, care avea în jur de 50 de ani, nu vorbea deloc românește și n-a fost niciodată în România. S-a prezentat în engleză și mi-a spus cu mândrie că este român pentru că mama lui a fost româncă, emigrantă în SUA. Cu toate astea, nu știa o boabă românește! E și normal, într-o familie mixtă, dacă nici măcar cărți n-a avut să învețe să citească... Abia dacă înțelegea câte ceva din ce mai vorbeam noi românește, dar, de vorbit... absolut nimic!

Mai știu asemenea oameni. Am scris odată despre o fată, Ionela, care a fost adoptată, la vârsta de 9 ani, dintr-un orfelinat din România, de o familie americană. Trăind ani de zile ruptă total de România, a uitat aproape complet limba română. Acum s-a măritat cu un român și reînvață limba română, dar deocamdată vorbește mai bine în engleză decât în limba maternă...

SCRIITORI ROMÂNI DE PESTE ATLANTIC

Marian PETRUȚA

*De curând a văzut lumina tiparului a doua ediție a cărții „Constantin Aronescu și ultima Boemă a Micului Paris” publicată la editura Casa Cărții de Știință din Cluj-Napoca, de către scriitorul și colegul de presă **Nicholas Buda** din New York.*

Pentru a oferi câteva detalii cititorilor revistei „Bibliotheca Septentrionalis”, i-am adresat scriitorului Nicholas Buda câteva întrebări despre carte, la care acesta a răspuns cu amabilitate.

Când, unde și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe personajul care a devenit subiectul cărții tale?

Volumul „Constantin Aronescu și ultima Boemă a Micului Paris” este inspirat din viața reală a unui personaj extrem de modest și oarecum uitat de timp, într-o clădire a săracilor din Manhattan, New York. Personajul, care a devenit subiectul cărții, aduce cu el amintirile unui boem nostalgic ajuns la o vârstă nobilă, de 83 de ani. Cred că cel mai bine ar fi să reproduc un mic pasaj din carte, unde pove-

tesc despre felul în care l-am întâlnit pe boem, în anul 1999, la fosta biserică românească din Woodside, Queens, New York:

„Nu știam cine era de fapt domnul care afișa, la biserică, o vârstă venerabilă și stătea întotdeauna în spate lângă ușă, singuratic și în același timp enigmatic. Întreaga lui înfățișare reflecta un pamflet de viață pe care îl savuram cu aviditatea diletantului. Descopeream apoi un umor sarcastic dar inspirat, greșit pe modul său de a se îmbrăca, apoi pe epigramele sale create ad-hoc, ce dădeau personalitate socio-momentumului narației. Nu știam că acea figură, controversată pentru mine, era de fapt un stindard rămas încă în picioare, al ultimei generații literare boemice. Era marele necunoscut – poetul mansardei – scriitorul neconsacrat dar predestinat, universului beletristic, trubadurul vieții libere, surprins în momentele ei de expansiune unice, umoristul care a supraviețuit holocaustului literar comunist, mai târziu editorul primului ziar din diaspora care pu-

nea, profetic, pe catafalcul capul lui Nicolae Ceaușescu! Era epigramistul-boem uitat de vremuri pe rafturile vieții din metropola de pe Hudson... Era pur și simplu Aronescu,

primul dintre boemi – cum spunea chiar el – dacă iei lista de la coadă! O modestie rafinată, prin însăși boema care radia abundant în preajma venerabilului domn”.

Cum de ai ajuns să-i propui scrierea unei cărți despre el și de ce?

Propunerea de a scrie despre Boema Micului Paris a venit, de fapt, de la bătrânul boem. De la frica pe care aceasta o nutrea în suflet că, odată dus din lumea acesta, nimeni nu va mai ști nimic despre acei ani rebeli ai tinereții, de pe străzile Bucureștiului literar. Îmi spunea: „Dragă Nicule, trebuie să scriem despre aceste timpuri boemice, cu actori și regizori, cu poeți și scriitori, cu profesori și oameni de talent, cu literați care au luptat nu numai împotriva prostiei intelectului dar și a regimului. O luptă ascunsă, inteligentă, o luptă a spiritului care nu a încetat să aducă nume noi, ce vor ajunge celebre peste ani...”

Așa că am început să scriu despre viața acestuia. Nu trebuie să fii neapărat boem ca să poți vorbi despre boemul Aronescu. Exemplul cel mai concludent sunt eu, un tânăr ajuns prin derivă socială la umbra unui geriatric simbol al *Boemei* Bucureștiului literar de după cele două războaie mondiale. Nu am auzit de Constantin Aronescu decât târziu, foarte târziu, când am ajuns la New York, debarcat din barca destinului pe același țărm al speranțelor pe care și el pune piciorul cu 21 de ani înaintea mea. L-am întâlnit pe dl Aronescu, dar nu l-am cunoscut... Mai târziu l-am cunoscut pe dl Aronescu dar nu l-am înțeles. Odată am simțit că aproape îl înțeleg, dar nu știam de fapt cine este, cine se ascunde în spatele aparențelor sociale. Acum,

aproape că am ajuns să știu cine este dl Aronescu, dar... mă împiedic de imperfecțiunea informațiilor. Dl Aronescu, chiar dacă pare un matusalemic, evoluează discret și continuu, de la o zi la alta, impropiindu-și stări de personalitate ca în dramele shakespeariene, încât ai nevoie de o pasiune aparte pentru a-i înțelege metamorfozările ciclice, cu bucuriile și cu tristețile inevitabile vârstei sale. Uimitor de vast în a cunoaște din ceea ce azi noi nu mai știm... fantastic de crezut, satiric până la nebunie, fin poleit cu un umor ce îi poartă semnătura pentru totdeauna, aventurier în acceptul social absolut al expresiei, trubadur al scenei vieții prin excelență, epigramist de circumstanță autentică longevivă, Constantin Aronescu e ultimul dintre boemi, un matusalemic naufragiat într-o cultură total diferită, un ultim titan al *bețiilor celeste*, pentru că aproape toți ceilalți din generația lui au murit. Ne-au rămas amintirile care ne vorbesc despre frumusețea unor zile când literatura, teatrul, muzica, poezia îmbrățișau străzile Bucureștiului mai fervent ca niciodată dar și inimile multora... *Boema* începută în cafenele literare va fi continuată, simplu dar acerb, în spiritul lui Păcă, Pucă, Ahoe și ceilalți de talia lor, care împărtășeau atât litera poeziei, cât și paharul de vin... cum spunea însuși poetul Păcă: „De câte ori mi-a fost foame mi s-a dat un pahar de vin”!

Describe, te rog, pe scurt ce poate găsi cititorul în această ultimă ediție

A doua și ultima ediție a volumului este mult mai bine documentată, are o serie de fotografii adiacente care întregesc imaginea atât a unui București interbelic și postbelic cultural, cât și a personajului principal, boemul Constantin Aronescu. Sunt reproduse documente

și fragmente din scrisori pe care acesta le-a primit de la confrăți de Boemă. De asemenea, sunt o serie de autografe primite de la diferiți prieteni literați, actori sau artiști. Volumul în sine este o rememorare a unor timpuri trecute, a unor drame și comedii istorice reale, ai

căror protagoniști au murit... Sau cum spune, foarte delicat, poetul Dumitru Cerna de la Cluj-Napoca: „o carte surprinzătoare și spectaculoasă, mărturisitoare despre un rege al figurației care este actorul Constantin Aro-

nescu, o radiografie sentimentală a unui timp al părelniciei, dar și al miracolelor. O biografie nu numai a unui om, ci a Boemei artistice bucureștene însăși”.

Neculae Prund, alias Nicu Buda – originar din Tara Moșilor, de la Câmpeni, este jurnalist, poet și scriitor român-american. A studiat Relații Culturale Europene la Universitatea Pontificia din Salamanca, Spania (1992-1993) și Sistemul Educației Europene la Universitatea York, Anglia (1994). Absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă de la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, cu teza de licență în Istoria Religiiilor (1997), debutează în presa scrisă la foaia volantă ALO, apărută imediat după evenimentele din decembrie 1989, cu un scurt articol despre eroii Revoluției din '89, de la Cluj. Activitatea sa de jurnalist începe la Curierul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca (1995), fiind și unul dintre membrii fondatori, alături de poezii Dumitru Cerna și Ionuț Țene. Publică primele sale poezii (Credo, Imensitate, Simplu Om) sub pseudonimul Neculae Prund, în ziarul România Culturală din New York, în anul 2001. Călătorește intens în Europa, între anii 1992-1998, cu ocazia mai multor conferințe ecumenice internaționale, în cadrul cărora prezintă aspecte din viața culturală și religioasă din România. În anul 1997 colaborează cu Misiunea Filantropică a Bisericii Ortodoxe Antiohiene din America de Nord (San Jose, CA), după care participă ca voluntar la programele sociale ale Greek Philanthropic Society din Calcutta, India (1999). La finele anului 1999 se stabilește în Statele Unite ale Americii, la New York unde, împreună cu jurnalistul Constantin Aronescu și Dr. Liviu Sangeap, fondează, în anul 2000, ziarul România Culturală. Face călătorii de studii istorice, culturale și religioase în Asia: Xi'an, Shanghai (China), Kuala-Lumpur (Malaysia), Bangkok (Tailanda), Bandung-Borobudur (Java-Indonesia), Rumtek (Principatul Himalaian Sikkim), Tokyo (Japonia), Taipei (Taiwan), Hong-Kong, Singapore și în Africa la Nairobi (Kenia).

Volume publicate: „Constantin Aronescu și ultima Boemă a Micului Paris” (Editura Eminescu, București, 2009 și Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, ediția a II-a revizuită și adăugită, 2010). „Între Hristos și Buddha pe munții de care se sprijină cerul” (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2009; ediție retipărită, 2010).

NOTA REDACȚIEI: În colecțiile Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare există volumul *Între Hristos și Buddha pe munții de care se sprijină cerul*, localizat la cota: SL II 61000, disponibil în regim de sală de lectură.

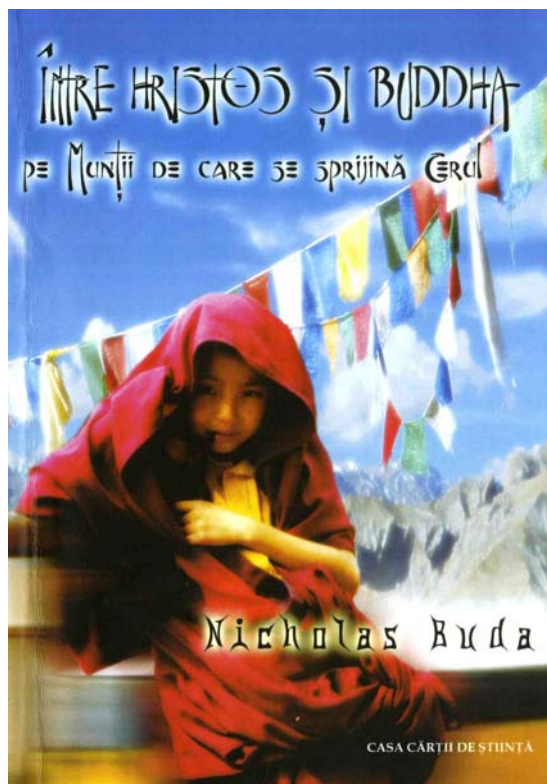
În curs de apariție: „O istorie sentimentală a Boemei”.

În curs de pregătire: „Tatălui. Ultimul căuacî autentic al Câmpeniului”, „Ziarist la New York”, „2012 End of violence or a time of a violent end” (engleză/română), „Un suflet românesc al Boemei Americane: Romany Marie” (engleză/română), „Între poezie și mine însumi” (vol. 2 poezii – română/engleză/spaniolă).

Prezent în volumul „Poezii 2” de Dumitru Cerna (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2010, pp. 124-126).

Este membru al Asociației Române de Presă Nord Americane (NARPA) și New America Media.

Publică articole cu teme diverse de cultură, religie, istorie, artă și politică internațională la zăarele New York Magazin, Gândacul de Colorado, Curentul Internațional (Michigan), Miorița USA (California), The Romanian Tribune (Ilinois) și The Phoenix Mission (Arizona).

CONDEIE DIN DIASPORA – NARCISA MIHAELA MIHAI**Simona BOTEZAN**

Narcisa Mihai este o doamnă frumoasă, inteligentă și extrem de talentată. S-a născut la Baia Mare, într-o zi de sărbătoare, 8 Martie. Locul în care a crescut și-a lăsat amprenta asupra simțului artistic al Narcisei. Fiică a Maramureșului, una dintre cele mai frumoase regiuni ale României, Narcisa îmbină armonios calitățile native ale zodiacului Peștilor cu un simț artistic atent cultivat.

A studiat arhitectura, specialitatea proiectare structurală, este inginer constructor și iubește artele frumoase. Meseria pe care o practică de când se știe, proiectarea, este situată undeva la granița dintre artă și știință; solicită imaginație și dăruire, iar Narcisa pune un sâmbure de suflet în tot ceea ce face.

În România a proiectat clădiri și biserici și a fost profesoară de artă. În Statele Unite a lucrat în proiecte guvernamentale de mare anvergură. Recent,

Narcisa Mihai și-a dedicat timpul și experiența comunității românești din capitala americană. Ea se ocupă de finalizarea proiectului bisericii „Sfântul Apostol Andrei” de la Potomac, un proiect ambițios al comunității românești, inițiat de regretatul părinte disident Gheorghe Calciu Dumitreasa. Tot ea se ocupă și de corul de copii al bisericii, cu care face repetiții și merge la colindat prin casele românilor din zonă.

Narcisa Mihai este pasionată de desen, pictură și dansuri populare, pasiuni pe care le-a moștenit de la părinți, le-a cultivat atent și le-a purtat cu ea pe trei continente: Europa, Asia și America de Nord. Pasiunea pentru tradiții și obiceiuri populare românești i-a fost insuflată de tatăl ei, coregraful Gavril Ghiur – coordonatorul ansamblului de dansuri populare din Baia Mare, ansamblu care a participat la numeroase spectacole în țară și în străinătate. De la mama sa, profesoară de pictură pe sticlă și zgărdane la Institutul Cultural Român „Augustin Buzura”, Narcisa a moștenit talentul și gustul pentru pictură. Toate aceste talente, preocupări și pasiuni au transformat-o în femeia fascinantă de astăzi. Probabil de aceea una dintre preocupările Narcisei este introspecția.

Adiacență

*De fiecare dată când îți ating sufletul cu ambele mâini
mă simt copleșită de intensitatea cu care, oglindit în fiecare
picătură ce se prelinge din distorsionările unor realități care ne
definesc, se împrăstie cu furia celui care mai are încă ceva de
rezolvat, în cele mai mici detalii.*

*Nu-mi rămâne decât să construiesc, din bucățele de suflet, o grădină în
care, din când în când, să-mi plimb nestingherită, fericirea de a-ți
fi putut atinge sufletul, cu ambele mâini...*

În urmă cu nouă ani, Narcisa a venit în Statele Unite și s-a stabilit în Virginia, împreună cu soțul ei și cei doi copii. Sunt o familie reușită, chiar dacă se întâlnesc rar, pentru că, acum, copiii au propria lor viață, la New York. Au moștenit de la ea calitățile fizice, talentul și un rafinat gust pentru frumos, pe care le transpun în munca lor și le duc mai departe. Fiica Narcisei, Petra, este graphic designer la New York.

Simona Botezan și Narcisa Mihai

Plecarea copiilor este un alt motiv de reflecție pentru Narcisa. În lungile sale plimbări pe plaja de la Virginia Beach, Narcisa a stat de vorbă adesea cu ea însăși. Și pentru că a simțit că este momentul să își exprime talentul și altfel decât desenând, a început să scrie poezii:

* * *

*Niciodată
n-au fost mai frumoase
cuvintele
ca în dimineața
în care,
curgând amândoi
înspre
umbrele noastre interioare,*

*ne-am detașat
de platitudinea imaginilor
oglundite-n ochii flămânzi
de căutări.
Crengile sufletului,
eliberate
de covârșirea argumentelor,
au început*

*să crească în sus
spre o lume
pe care
ne-am creat-o
din propriile noastre
iluzii.*

Iluzie

*Ne prefacem
că trecem
dintr-un an în altul
cu seninătatea
celor care
cred că
așa e în firea*

*lucrurilor.
În fond,
furându-ne câte puțin,
timpul trece
prin noi
lăsându-și urmele
adânc înfipte*

*în pliurile sufletului.
Uimiți constatăm
că devenim necondiționat
forma curbilinie
a memoriilor
cumulate.*

Am rugat-o să se autodefinească în câteva cuvinte, iar răspunsul Narcisei este exact ca ea – complex și totuși simplu, câteva versuri fără pretenții, o explozie de culori:

Dincolo de culori

*Dacă ar fi să mă definesc prin culoare
aș fi verde dintr-o dorință acută de liniște
dorurile ar îmbrăca
forma albastră a amintirilor,
iar trăirile
ar cuprinde toată gama muzicală
a albului
Dacă ar fi
să mă definesc prin culoare
aș deveni ruginiul curbiliniu
al frunzelor de toamnă
ori poate galbenul însetat
al cuvintelor rostogolitoare
Aș curge lin
din culoare în culoare
și m-aș cânta
în toate nuanțele
până aș crește,
dincolo de mine,
dincolo de culori...*

Eugenia Dumitru
Simona Vlad
Simona Botezan
Narcisa Mihai
Achilina Baranga

Petre Mihai, Narcisa și pietenul lor Adrian Radu

Narcisa și Petre Mihai

ARTISTA ROMÂNĂ ADRIANA OANCIA, CARE VINDE PICTURI PENTRU OPRAH ȘI TRUMP**Marian PETRUȚA**

Printre românii talentați care au emigrat în Statele Unite în ultimul deceniu și cu care ne putem mândri se numără și pictorița Adriana Oancia.

De câțiva ani, locuiește la Chicago. Prin talent, muncă și multă perseverență a reușit să se facă cunoscută în lumea artiștilor din Statele Unite, iar unele din lucrările sale au fost achiziționate de personalități precum Donald Trump sau Oprah Winfrey. Prezentă cu o mică expoziție la un eveniment românesc din comunitate, Adriana Oancia a avut amabilitatea de a ne dezvălui câteva detalii din viața de artist român din America.

Când ai început să pictezi?

Am început când aveam 3 ani, împreună cu bunicul. El este preot, dar e pasionat de arta plastică și de muzică. Am început să pictez cu el din joacă, iar asta s-a transformat în pasiune.

Din câte am înțeles, ai terminat sau erai aproape de a termina, în România, o facultate în domeniu.

Da, eram în ultimul an de facultate, unde am studiat design interior. Am avut șansa să plec din țară, am hotărât să mă opresc acolo și am venit în Statele Unite.

Te-ai mutat în Michigan, apoi la Chicago. Cum este viața unui artist aici, în America?

Nu este ușoară, trebuie multă dedicație în ceea ce faci. Muncesc în jur de 18-20 de ore pe zi. Nu prea ai timp liber, pentru cei care cred că viața de artist este ușoară.

Care este stilul personal de pictură pe care îl abordezi?

Mai mult pictură abstractă, dar fac și peisaje, portrete, ce se cere pe piață.

© Marian Petruța

Poate un artist român din Chicago să trăiască doar din pictură?

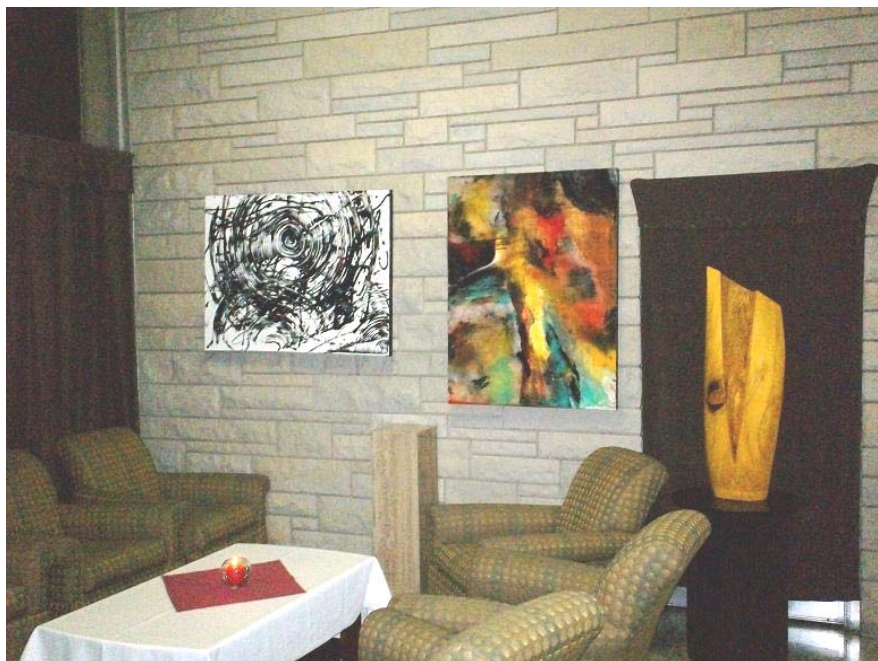
Da, poate. Este nevoie de multă muncă, dar se poate.

Ce se întâmplă cu lucrările pe care le pictezi? Ai o galerie proprie?

Lucrez cu câteva galerii din Chicago. În același timp, lucrez cu designeri care îmi aduc comenzi. Am vândut tablouri pentru Trump, pentru Oprah, John Cusack și mulți alții.

Cum ai ajuns să le vinzi? Au venit ei la tine sau le-au găsit în galerii?

M-au găsit în galerie și de atunci colaborăm.

© Marian Petruța

Ai un atelier propriu în care pictezi?

Atelierul este acasă, pentru că trebuie să muncesc atâtea ore și, cu un copil, nu-mi permit să îl am în altă parte.

Suntem la Centrul Cultural Românesc din Niles. Ce te-a adus aici, în această seară?

Comunitatea românească. Am adus câteva tablouri să le expun. Încerc, cât de cât, să conectez comunitatea românească cu lumea artei. Evenimentul a fost organizat pentru a vinde niște tablouri pentru a susține un ziar românesc.

Pentru un artist din România care ar dori să își expună lucrările la o galerie din Chicago, care ar fi primii pași pe care ar trebui să-i facă?

Trebuie să se intereseze de renumele galeriei. Este foarte important dacă galeria respectivă taxează pentru a expune. Le sugerez să stea departe, pentru că acele galerii nu au interes să vândă tablouri. Cei de acolo sunt interesați doar să ia bani și acceptă orice fel de lucrări. Este foarte importantă prestația galeriei, de câți ani este pe piață, sau ce artiști a promovat. Este foarte greu să intri în galerii și artiștii nu trebuie să se descurajeze de refuzuri unul după altul. Trebuie insistat și până la urmă se găsește o galerie care să te prezinte.

Spuneai la un moment dat că unele lucrări au fost cumpărate de celebrități precum Donald Trump sau Oprah Winfrey. Ce tablouri au cumpărat, ce gusturi au?

Nu ei sunt cu gusturile, designerii lor hotărăsc. Au designeri care lucrează pentru ei și care se ocupă să caute artă, mobilier sau tot ce ține de decor. Oricum, ei (n.r.: Trump sau Oprah) sunt cei care au ultimul cuvânt de spus, dar designerii merg cu propunerea.

Care sunt prețurile cu care se vând astfel de lucrări pe care le pictezi?

Între 200 de dolari și 5, 6 sau 7 mii de dolari. Depinde de client, de dimensiune, de stil...

De unde provine diferența de preț?

Tablourile mai ieftine sunt pentru oamenii obișnuiți, așa, ca mine. Sunt de calitate, dar nu sunt lucrări de galerie. Pentru cele vândute la prețuri ridicate, se folosește o pânză mult mai scumpă, iar materialul este de calitate superioară. Se știe clar clienții țină pentru care sunt puse ele acolo, prețul fiind ca atare. Un lucru foarte important când mergi să vinzi un tablou într-o galerie, este să ții cont de faptul că aceasta încasează între 50% și 80% comision. Prețul trebuie pus în așa fel încât artistul să știe din start cât vrea pentru lucrarea respectivă.

În ce măsură ții contactul cu alți artiști români din Chicago?

Cu artiști români nu prea am fost în contact, dar sunt cu cei americani. I-am ajutat pe foarte mulți să intre în galerii, i-am ajutat și învățat cum să vândă pe internet. Tot timpul suntem în contact, discutăm ce este nou, ce vrea piața, cine pe cine mai copiază. Avem o problemă cu China care ne fură imaginile. Când un artist român își pune imaginile pe internet, este știut faptul că în minim două luni poate să își găsească tablourile copiate de chinezi. Nu prea ai cum să controlezi asta, piața este mult prea mare ca tu să poți urmări tot ce se întâmplă.

De unde vine inspirația pentru a picta?

Inspirația îți vine din suflet. Depinde de starea de spirit pe care o ai, ea se transpune în tablouri. Dacă ești fericit, se vede, dacă nu ești, se va vedea mult mai rău.

În ce măsură ții contactul cu galeriile din România? Ai lucrări expuse acolo?

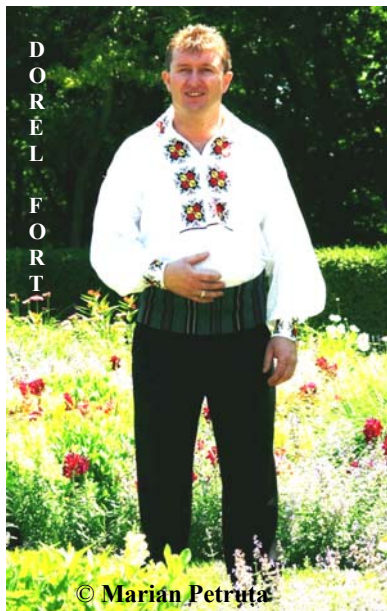
Deocamdată nu am nimic în România. Am avut ceva propuneri să am o expoziție cu foști profesori și colegi, dar voi stabili asta mai concret anul viitor, când mă voi duce în țară.

Cei care doresc să vadă mai multe din lucrările tale, unde te pot găsi?

Mă pot găsi pe internet la adresa www.adrianaoancia.etsy.com

DOREL FORT DUCE MAI DEPARTE TRADIȚIA ȘI PORTUL POPULAR ROMÂNESC ÎN AMERICA

Marian PETRUȚA

Printre prezențele constante ale soliștilor de muzică populară participanți la evenimentele artistice din comunitatea românească din Chicago, se numără și cea a interpretului Dorel Fort. El a emigrat în Statele Unite acum mai bine de 16 ani. În ciuda distanței și a lipsei de studii de specialitate în domeniul muzical, Dorel Fort duce mai departe, cu dragoste și pasiune, atât muzica, cât și portul popular românesc. Plecat peste mări și țări, muzica i-a fost alături, ca metodă terapeutică pentru alinarea sufletului și a dorului de țară. Ajuns la Chicago, el a întâlnit alți rapsozi ai muzicii populare românești, precum Pavel Cebzan, Nelu Achim sau Nicu Feraru, împreună cu care înveselește inimile prietenilor și românilor americani din zonă.

Pentru un solist de muzică populară emigrat în SUA, viața nu este deloc ușoară, fiindcă aceștia nu pot să își câștige existența doar din muzică. Dacă la sfârșit de săptămână cântă în localuri, la diferite nunți, botezuri sau petreceri românești, în cursul săptămânii sunt nevoiți să aibă locuri de muncă de cele mai multe ori în domenii complet diferite de arta interpretativă. Dacă, cu 10-15 ani în urmă, românii erau mult mai dornici să asculte muzică populară cântată de artiști pe viu, acum, datorită tehnologiei moderne, este mult mai la îndemână ca aceștia să o as-

culte la televizor sau pe internet. La toate acestea se adaugă și criza economică prin care trec românii, cu toții. Întrebat care sunt evenimentele la care sunt invitați interpreții de muzică populară din Chicago, Dorel Fort, ne-a spus: „Sunt evenimente anuale, precum festivalul de la biserica Nașterea Domnului, care are loc anual, în luna august, unde vin artiști, atât din România, cât și locali. Sunt câteva evenimente în Detroit, precum sărbătoarea numită ca în România: Sâmbra oilor. De asemenea, participăm la celebrarea Zilei României la 1 Decembrie, zi pe care, anul acesta, o vom sărbători ceva mai devreme – în weekend, pentru a fi la îndemână oricui să poată participa. Răspundem invitației și la alte evenimente, de câte ori suntem chemați?”.

Întrebat de unde își culege cântecele populare, artistul emigrat în America, Dorel Fort, ne-a spus: „Sursele noastre sunt atât muzica unor interpreți din țară, precum Achim Nica, Mariana Drăghicescu, sau alți interpreți, cât și muzica altor artiști pe care îi ascult pe internet. Cu greu se gândește, probabil, cineva astăzi că încă poți asculta și culege cântece direct de la oameni. Cu toate astea, sunt persoane care vin din România și cu care ne întâlnim la diferite petreceri private, iar acolo fiecare vine și zice: uite, asta este un cântec care se cânta la noi în sat. Faptul că suntem în Chicago și-n America nu înseamnă că noi cântăm doar pentru bănașeni, moldoveni sau ardeleni, ci ne întâlnim și cântăm pentru toți?”.

Chiar dacă este restrâns numărul românilor din SUA care încă își mai păstrează tradițiile și porturile populare, mai există, din fericire, părinți care transmit aceste tradiții copiilor născuți aici, care vorbesc limba română și știu de România fără să fi fost vreodată în țară.

„Este un lucru bun și îmbucurător că nu se va pierde această tradiție. La sărbători, românii noștri vin mai rar îmbrăcați în portul popular. Unii o mai fac însă și-i felicit pentru asta. Uneori mă îmbrac în costum popular și ies în oraș la cumpărături. Lumea este plăcut surprinsă de costum și uneori îi invit să își facă poză cu mine” – spune Dorel Fort.

Pentru că se apropie sărbătoarea Crăciunului, l-am întrebat cum se celebrează în zona Chicago această mare sărbătoare. „Din fericire, noi, interpreții, ne-am făcut bunul obicei de a ne aduna, într-un grup mai restrâns, și a merge să colindăm. Am obișnuit să mergem în fiecare an cu mai multe persoane, să colindăm în special prietenii apropiați, pentru că este imposibil să colindăm toată comunitatea” – concluzionează interpretul Dorel Fort.

LOGOS SCHOOL OF MUSIC – ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ DE MUZICĂ DIN CHICAGO

Marian PETRUȚA

În primăvara anului 2006, în Niles, Illinois – o suburbie nordică a metropolei Chicago, lua ființă singura, probabil, școală românească de muzică de pe continentul nord-american. Denumită Logos School of Music, aceasta este parte integrantă din Logos Christian Academy, o instituție de învățământ românească privată. A fost fondată în 1994, iar acum în cadrul ei sunt educați peste 150 de copii, începând de la vârste preșcolare și terminând cu cei din clasa a 12-a de liceu.

Școala românească de muzică este o pepinieră de viitori muzicieni, în care tinerii americani din familii de origine română, dar nu numai ei, învață primele note muzicale, având oportunitatea de a studia unul din numeroasele instrumente care alcătuiesc o orchestră de muzică. Dacă la început existau doar 15 elevi și 7 profesori de muzică, în prezent numărul lor a crescut la 70 de studenți și peste 20 de instructori de muzică. O parte din acești profesori sunt absolvenți ai unor prestigioase universități americane de profil din zona Chicago, precum Roosevelt University, Northwestern University, DePaul University sau Northern Illinois University, în timp ce alții sunt absolvenți ai Academiei de Muzică din București, sau ai Conservatorului George Enescu din Iași. Unii din acești profesori activează și în instituții de profil din zonă, precum Chicago Symphony Orchestra, Civic Orchestra, sau Chicago Symphony Choir.

Elevii care studiază aici muzică sunt atât de nivel de școală primară, cât și de liceu. Printre disciplinele care pot fi studiate se numără: istorie și teorie muzicală, activitate componistică, dirijorat, imnuri sau cântare bisericească. Programele oferite pentru începători sau avansați sunt atât de interpretare instrumentală, cât și de interpretare vocală. Elevii au oportunitatea să își exerseze aptitudinile muzicale în cele 15 ansambluri corale și instrumentale pe care școala le are.

Seriozitatea și munca riguroasă a profesorilor și a elevilor le-a oferit acestora din urmă șansa de a studia mai departe această disciplină în diferite universități din zona Chicago. Totodată munca lor a dat roade, fiind răsplătită la diferite concursuri de muzică, statale și naționale, la care au participat.

Pe lângă interpretările din cadrul corurilor bisericilor românești din zonă, aceștia sunt invitați să facă miniconcerte sau recitaluri pentru persoane de vârstă a treia din unele aziluri de bătrâni, să participe în diferite misiuni în afara Statelor Unite, sau la numeroase alte evenimente artistice comunitare. Pe lângă acestea, Școala de Muzică Logos organizează anual patru concerte majore. Cel mai popular, devenit deja o tradiție în ultimii ani, este Concertul de Crăciun, la care participă atât corul, cât și orchestra simfonică.

Pianistul și dirijorul STELU AIOANEI în mijlocul câtorva tineri de la Școala de Muzică Logos

PAGINI REGĂSITE DIN MARIN TARANGUL: INTRAREA ÎN INFINIT SAU DIMENSIUNEA EMINESCU

Antoaneta TURDA

Născut la 1 mai 1938 în București și mort în 18 septembrie 2010 la Paris, Marin Tarangul a lăsat în urma sa câteva scrieri publicate în România, atât înainte, cât și după stabilirea în Franța,

în 1979. Este vorba despre: *Threnos*, apărut la ESPLA în 1968, *Bosch*, Meridiane, București, 1968, volumul de poezii *Legile pământului*, Editura Albatros, București, 1973, *Inima cea mică*, Ion Creangă, București, 1977 (basme), *Fidias*, Meridiane, București, 1978, *Roata timpului*, Editura Eminescu, București, 1979 (poezii), *Intrarea în infinit sau dimensiunea Eminescu*, Humanitas, București, 1992 (eseu), *Predici profane*, București, Humanitas, 1997 și romanul *Nocturnal*, apărut la Editura Humanitas din București, în 2010, volume ce scot la iveală nu doar un talentat scriitor, ci și un spirit enciclopedic cu înclinații speciale spre teologie și filosofie, exponentul Școlii de la Păltiniș punându-și amprenta în tot ce a lăsat moștenire pe tărâm cultural, fie că a fost vorba despre ficțiune, fie că și-a exprimat gândurile în cărți de altă factură cum au fost cele de estetica artei, religie, filosofie sau critică literară, în această ultimă categorie remar-

cându-se prin *Intrarea în infinit sau dimensiunea Eminescu*, care este un inedit studiu ce se oprește doar la câteva exemple din lirica poetului, dar prin intermediul cărora Marin Tarangul reușește să dea o nouă dimensiune creației eminesciene, încercând eliminarea eternului șablon în care suntem tentați mereu să îl introducem pe iubitul și deopotrivă contestatul nostru poet național.

Gândită în iunie 1989, cu prilejul dezvelirii statuii lui Mihai Eminescu de la Paris, cartea este construită parcă pentru a dezmoști mintea grăbitului cititor al zilelor noastre, fiind așezată pe paradigmele filosofice și teoretice ale grupului condus de Constantin Noica, paradigme în care se remarcă puterea utopiei și a relativității în comentariu, ceea ce constituie un minunat prilej de speculații făcute cu grație în descifrarea textelor eminesciene alese cu multă grijă (mă gândesc, în primul rând, la semnificația teoretică a celor trei specii literare alese pentru a ilustra o operă poetică atât de vastă: sonetul – relevant prin forța trăirilor exprimate, oda, care la poetul român își schimbă sensul teoretic, căpătând aici valențe interrogative asupra morții și a scurgerii timpului precum și scrisoarea, cu sfera sa largă de semnificații, care la Eminescu este relevantă printr-un variat summum de meditații). Desigur că speculația, analiza pasională (nu metodică!) și lipsa unui fir logic (nu a logicii în sine!) nu

împiedică pătrunderea temeinică într-o poezie în care timpul pare străbătut de netimp și fiorul poetic raportat mereu la eternitate. Acest mod de analiză dezvoltă, de fapt, o gândire proprie pe care Marin Tarangul o expune, fără ostentație, în cele 140 de pagini ale cărții structurată cu o precizie matematică menită fiind să pregătească cititorul în pătrunderea conținutului care, sub pojghița unei divagații parcă veșnic lunecoasă și deosebit de abstractă, ascunde rodul multor căutări intelectuale, precum și tenacitatea criticului literar pregătit, mereu, să scoată din ungherele ascunse ale creației eminesciene acele puncte luminoase care să deslușească adevărata față a poeziilor. A-l urmări pe Marin Tarangul în labirintul său analitic înseamnă a ne debarsa, chiar de la început, de orice prejudecăți, pentru a nu fi prinși de vraja unei hipnoze ce ar putea să ne provoace o cădere în capcanele pe care le întinde cititorilor, dacă nu citesc cu atenție, chiar de la început, volumul care motivează chiar de la primele pagini o anume atitudine morală și poetică a lui Eminescu, care obligă atât contemporanii cât și posteritatea la un anumit respect pe care, din păcate, se pare că românii l-au ignorat și îl ignoră și acum, stare de fapt punctată tranșant: „Dacă poezia lui Eminescu ar fi fost pentru noi – așa cum a fost pentru limba noastră – prilejul unui botez într-o nouă dimensiune a spiritului, am fi avut, dacă nu dreptul la o misiune, cel puțin nobila putere de a nu cădea atât de jos. Dar noi nu ne-am apropiat așa cum trebuie de Eminescu, nu ne-am ridicat acolo unde versurile lui vroiau să ne ridice. Și neavând destulă putere în spirit ca să facem din ea o putere a vieții, am putut trece pragul lipsei de noblete.” Dar nu am făcut-o și probabil nici nu stă în putința noastră să ne ridicăm la acea înțelepciune care ne-ar ajuta să depășim anumite praguri, iar autorul

studiului, care avea deja în Franța, când scria aceste rânduri, o experiență de român cu o vechime de 10 ani de înstrăinare față de pământul natal, a putut să vadă lucrurile mai detașat, fără patimă dar și fără acel festivism care nu doar că nu ne ajută să-l înțelegem cu adevărat pe Eminescu ci, dimpotrivă, ne împiedică să-l receptăm la adevărata lui valoare. Depășind așadar toate prejudecățile ce i-au stat în cale, Marin Tarangul, impulsionat de întrebarea: „cu ce drept ne regăsim noi în Eminescu?” (întrebare pusă atât mediocrilor, cât și spiritelor mai elevate) explorează lirica poetului cu convingerea fermă că „artistul creator are un fel de taină în el care se arată, sub chipul operei, ca o minune și că minunea aceasta o întrevăd întrucâtva și cei mai mici la suflet decât creatorul”. Tăria acestei convingeri desigur că a fost mobilul principal care l-a determinat pe criticul român să se apropie, într-un anume fel, de lirica eminesciană care ține înăuntrul ei tot zbuciumul sufletească al unui om care a plonjat atât de adânc în miezul lucrurilor și al vieții, încât a absorbit tot ce l-a înconjurat cu atâta putere încât destinul său creativ a stat mereu sub semnul unui acut simț al lumii care nu i-a permis niciodată să se izoleze într-un turn de fildeș care să-l fi scutit de a păstra în memorie toate datele universului în care i s-a scurs viața. Privită din această perspectivă, a receptării și filtrării subtile a realității în care a trăit Eminescu, poezia sa se cere lecturată din perspectiva timpului, a vremurilor care, în tumultul lor (se pare inevitabil, în orice epocă) produc acea desime întunecoasă în care căutarea continuă a sensului vieții cu ajutorul eului poetic se identifică cu amplexarea extatic-curgătoare a stării de mărire a dimensiunii timpului, stare convingător redată în sonetul *Trecut-au anii...* prima creație eminesciană pe care Marin Tarangul o analizează după modelul

filosofic de tip heideggerian (unde funcția poeziei se concretizează în posibilitatea de a ajunge la conștiință și evadare din superficialitate) printr-un anume tip de explorare care conduce firele analizei spre descoperirea secretă a poeziei. Alegerea acestui sonet, în care timpul pare a fi suspendat în propria lui desime care împiedică ochiul uman să pătrundă în înțelegerea trecerii ireversibile a vieții, este cel mai bun prilej de a stabili, chiar de la început, o caracteristică a liricii eminesciene, și anume dimensiunea definitivă a timpului (infini) care smulge din brațele trecutului și a visării pe creatorul care, în ciuda dorinței de a fi mereu refugiat în trecut, se simte întotdeauna un sclav al prezentului, violența cu care se face această trecere de la trecut la prezent fiind, până la urmă, elementul care reglează regimul cantităților spațiale și temporale care, la romanticul român, tind spre proporții uriașe. Proclamând suveranitatea acestei pendulări trecut-prezent, Eminescu îi dă importanța cuvenită tocmai pentru a reda oboseala vieții, inevitabil legată de trecerea anilor, oboseală vizibilă poate doar grație fiorului liric, pentru că numai prin intermediul lui cuvintele iau forma gândului, transformându-se în acea mască permanentă a creatorului înapoia căreia zac toate neliniștile sale. Marin Tarangul observă toate aceste detalii, comentând îndelung pe marginea tehnicii poetice folosite în sonetul amintit, oprindu-se în mod special la folosirea particulelor „stră” și „întru” care redau, cu expresivitate maximă, mișcarea nesfârșită a timpului care prinde omul în vârtejul său, dând astfel o dimensiune istorică individului, ceea ce explică și comentariile la *Scrisoarea III*, receptată după criteriile care stau la baza întregului studiu: *Regimul cantităților, Străbaterea adâncimilor și Figura infinitului*, toate cele trei criterii de abordare a poeziei scoțând la ive-

la înțelepciunea poetică, prin intermediul logosului materializat în dialogul dintre Mircea cel Bătrân și Baiazid, precum și prin cel al meditațiilor cuprinse în această scrisoare în care istoria pare, dincolo de amalgamul mit-realitate, expresia regăsirii identității individuale sub diversele ei aspecte umane.

Abordarea istoriei, inevitabil legată de destinul omenesc, generează o întreagă paletă a stărilor sufletești omniprezente în lirica eminesciană, de altfel mereu miraculoasă și imprevizibilă, nu atât prin trepidațiile și angoasele umane, cât prin forța care scoate la lumină, din ungherele memoriei, straturile timpului care doar proiectate în prezent primesc dimensiunea crescândă necesară transpunerii în actul poetic. Privit în acest context ideatic, actul poetic este, așadar, la Eminescu, similar cu manifestarea înțelepciunii întrucât, prin poezia sa, Eminescu „dă poetic de gândit și are vocea și accentul în care se strecoară în chip natural înțelepciunea. Ea «arată» ceva, într-un anumit fel, și pe drumul arătat ea duce la acea paloare a spiritului de care toți avem nevoie și care se cheamă înțelepciune...”

Înțelepciunea lui Eminescu este poetică; tradusă în alt regim decât al poeziei își pierde puterea. În schimb, urmărită ca poezie, ea se transformă în inițiere, adică o inițiere pe care nimeni în afară de poezie, așa cum curge ea în matca versului eminescian, nu o poate transmite. Nu este vorba de o inițiere de tip transmisibil cum este ea în cadrul relației maestru-discipol, ci de un tip, să-i spunem «submersibil», în care te scufunzi și te lași scufundat, în care versul devine plasma care te plăsmuiește în măsura în care te asimilezi ei – ceea ce cere o mai mare maturizare a spiritului. Și putem spune că poezia lui Eminescu nu își lasă descoperită puterea decât acea lăuna care are destulă bătrânețe în suflet ca să se lase

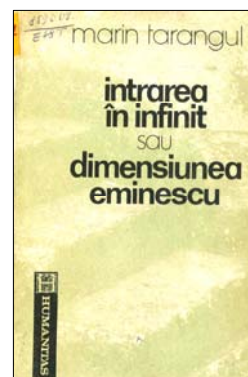
plăsmuit de ea. La o vârstă mai fragedă înțelegerea lui Eminescu rămâne superficială [...]”

Pusă sub semnul înțelepciunii inițiatice, poezia lui Eminescu desigur că implică, în primul rând, raportarea la binomul cantitate-calitate, având în vedere și faptul că se poate vorbi despre un număr atât de mare al poeziilor în cazul său, stare de fapt care desigur că generează întrebarea: care sunt parametrii poetici în care se poate include acest binom. Marin Tarangul încearcă să dea răspuns la această întrebare pornind de la ideea că: „Poezia lui Eminescu nu trebuie judecată doar sub prisma excesului ei de reușită. Sau, mai bine spus, acolo unde apare vârful de împlinire poetică nu înseamnă că se produce o umbră a restului”, acest unghi de vedere în receptarea critică a poetului român determinându-l, la un moment dat, să analizeze *Odă în metru antic*, creație pe care, considerând-o mediocră în ansamblul său, cu excepția primului vers, i se pare cea mai relevantă în a oglindi înălțimile și abisurile liricii eminesciene. Dezbateră pe marginea calității, având ca exemplu această odă, îi oferă criticului ocazia să disece noțiuni precum: formă poetică, sens, realitate, formă, intensitate, toate alcătuind un ansamblu definitoriu în delimitarea a două elemente esențiale în orice discuție privitoare la opera de artă: FORMA și SENSUL și modul în care ele oglindesc realitatea prin prisma intensității de redare a memoriei secrete, acest tip de memorie fiind cel mai potrivit întru nașterea mării poezii pentru că: „Vocea mării

poezii este o *întârziere în adâncuri*: scufundată departe dedesubt, ea se lasă auzită «deasupra» sub forma ieșirii ei din adâncuri, și care poartă deci în ea toată *unirea care se face auzită des-prinderea de propria ei greutate* care o poartă mereu spre adâncuri.”

Receptarea poeziei prin prisma acestui mecanism fizic desigur că implică o anume mișcare a gândirii noastre, făcând astfel posibile și alte observații privitoare la creația eminesciană, cum ar fi: circuitul dublu (aspect bine redat de Marin Tarangul prin exemplul unui sonet mai puțin cunoscut), stratificarea intenționată a emoțiilor și a aspectelor vieții, prezența, pe tot parcursul creației, a înscenării menite a introduce cititorul în starea optimă de a savura POEZIA într-o atmosferă de calmă beatitudine, atmosferă obligatorie pentru a pătrunde nu doar în meandrele creației, ci și în ale vremurilor în care aceasta a luat ființă.

Citită acum, când una dintre aniversările lui Eminescu (160 de ani de la naștere) coincide cu anul morții lui Marin Tarangul, mesajul cărții trece dincolo de semnificația sa pur critică, ajungând parcă în acel punct al eternității în care valorile naționale române, indiferent unde s-ar afla, se întâlnesc pe undele mirifice ale gândului ce nu cunoaște limita spațială și temporală.

În colecțiile bibliotecii noastre, volumul se găsește la cotele: II 34988 (la Sala de lectură) și 821.09rum/E48T (la secția Împrumut pentru adulți).

DIASPORA DE ACUM 50 DE ANI... VĂZUTĂ DINSPRE „EST”!

Extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”

Lavinia ARDELEAN**Marți 11 octombrie 1960 – Întâlnirea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej și a membrilor delegației R.P.R. la O.N.U. cu un grup de cetățeni americani de origine română**

Trimisul Agerpres din Washington transmite:

În anii dinaintea primului război mondial și după acest război, în perioada crizei economice din anii 1929-1933, un mare număr de români au apucat drumul pibegiei pentru a căuta pe alte meleaguri posibilitatea de a-și asigura existența. Unii din ei au emigrat în S.U.A. În pofida anilor care au trecut acești cetățeni americani nu și-au uitat țara de origine și limba. Ei au continuat să urmărească cu atenție, de-a lungul anilor, mersul evenimentelor din România.

Sosirea în S.U.A. a delegației R.P.R. la cea de-a 15-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., în frunte cu tovarășul Gheorghe

Gheorghiu-Dej, a stârnit un mare interes în rândul cetățenilor americani originari din România.

Pe adresa misiunii permanente a R.P.R. din New York, precum și la legația R.P.R. din Washington, au sosit în aceste săptămâni numeroase scrisori din partea unor cetățeni americani din orașele Detroit, Cleveland, Chicago, Cincinnati, Washington și New York. În aceste scrisori se exprimau sentimente de bucurie în legătură cu faptul că este prima oară când un conducător al poporului român vine în Statele Unite și se exprimă dorința de a li se oferi prilejul să se poată întâlni cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Joi 8 decembrie 1960 – Recepție în cinstea dirijorului George Georgescu

La 4 decembrie, la clubul „Olteanul” al cetățenilor americani de origine română din Cleveland, statul Ohio, a avut loc o recepție în cinstea dirijorului George Georgescu, care se află în turneu în Statele Unite. Înființat în 1932, clubul „Olteanul” organizează întâlniri și manifestări culturale pentru a face cunoscută cultura românească și a păstra obiceiurile românești.

Cei peste 150 de participanți la recepție au salutat cu căldură pe maestru. A luat cuvântul

Nicolae Balindu, președintele clubului, care a felicitat pe oaspetele român pentru succesul obținut la pupitrul orchestrei simfonice din Cleveland, apoi avocatul Oscar Braun, preotul Vasile Pascu și alții care au subliniat în cuvântările lor dorința de a vedea cât mai mulți artiști români la Cleveland. Din partea legației R.P.R. la Washington a vorbit Vasile Pungan, prim secretar al legației.

CÂTĂ POEZIE A CURS PE SĂSAR...

Interviu cu poetul Nicolae Scheianu

Mircea CRIȘAN

Nicolae Scheianu este autorul primei antologii a poeziei maramureșene. Într-un interviu acordat GAZETEI, Scheianu vorbește despre „poezia care a curs pe Săsar”, despre rosturile ei și despre cei care șlefuiesc versul.

Reporter: „Povestea” Antologiei...

Nicolae Scheianu: Am vrut să fac, neapărat eu, o antologie a poeziei maramureșene, de multă vreme. În primul rând, pentru că era clară lipsa unui astfel de obiect în spațiul nostru de desfășurare, apoi pentru că, poet fiind, voiam să văd cum arată laolaltă toată suflarea „poetească, poeticească”, cum arată toată „poetimea” din acest spațiu din toate timpurile, câți sunt, cum sunt, cât de valoroși, de autentici sau de provinciali sunt. Și spun asta cu drag și cu duioșie, nu cu dispreț. Chiar îmi place cuvântul „poetimea”, e ca și preoțimea, aproape o castă, aproape niște inițiați, dacă nu chiar niște mari inițiați, unii. Voiam să văd asta și nu se putea altcumva decât punându-i laolaltă într-un corp comun, care a devenit această carte pe care am editat-o la Centrul Creației Populare Maramureș, unde sunt referent în domeniu. A fost și o pornire și o obligație profesională, dacă vrei, pentru că altfel ar fi fost greu să tipărești o astfel de carte de aproape 800 de pagini, în condițiile în care cartea a devenit tot mai greu de tipărit, și la fel de greu de cumpărat. Bună, rea, asta e și se poate consulta, poți să vezi câtă poezie a curs pe Săsar până acum...

Rep.: De ce era nevoie de această carte?

N. S.: Era nevoie de Antologie din rațiuni de stat și din necesități istorice. Glumesc desigur... Dar nu e bine să nu existe, sigur, acum e pueril și antic să te gândești la „documente”, cum ar fi trebuit să le avem și nu le avem în multe domenii și despre multe lucruri din lene, din nepăsare, din tâmpenie, din inconștiență... Chiar, de ce ne-o fi fost așa de greu, ca popor, să scriem mai mult și să lăsăm, dar și să păstrăm documente în care să se vadă ce a fost într-un anumit domeniu într-o perioadă de timp? Și dacă am avut, nu prea le-am păstrat, am făcut cumva și le-am pierdut sau le-am distrus... Raportându-te la trecut, poți avea niște certitudini și niște răspunsuri. Lipsa documentelor e o inconștiență, pentru că lumea uită repede sau trimite lucrurile în legendă sau în derizoriu. Ar fi fost rău să fi avut și noi niște „culegeri” sau ce ar fi fost ele, despre cei care au scris sau scriau prin secolul al XIX-lea măcar? Fie și prostii... N-ar fi fost prea greu nici altădată, cred. Tot ce putem găsi în timp, mai vechi de 150, 200 de ani, sunt caiete mucegăite cu „versuri”... De parcă numai moartea ar fi trebuit „consemnată”... Și apoi ar mai fi fost și componenta aceea națională, care ne-ar fi situat mai bine pe scara timpurilor.

Rep.: Se poate vorbi de un specific anume al poeziei maramureșene?

N. S.: După cum se va vedea, deschizând antologia, eu am adus niște mulțumiri unor oameni, vreo 50 cred și am încheiat „adică o bună parte a valoroasei grupări literare din Maramureș”. Nu te-am trecut și pe tine, Mircea Crișan, acolo, pentru că nu ne-am văzut de mult timp și am uitat să te trec pur și simplu, nu a fost ceva intenționat. Și pentru și în numele acestei valoroase cu adevărat grupări literare am făcut antologia, deoarece eu consider că e nedrept ca poeți valoroși cu adevărat să nu fie recepționați ca atare de concetățeni și de mediile literare din toată țara. Sunt poeți cu mult sub valoarea unora din Maramureș care sunt cunoscuți în țară pentru că au fost mai îndrăzneți și au fost scoși în față de alți confrăți sau de lumea în care se învârt și trăiesc. Noi strâmbăm din nas sau zâmbim șăgalnic atunci când pomenim sau vorbim laudativ despre poeți precum Vasile „Moral”, Vasile Muste, Gavril Ciuban, Lucian Perța, Echim Vancea, Marian Ilea, Dumitru Iuga, Marin Slujeru, Ion Burnar, Ioan Dragoș... și mai sunt destui, ni se pare că facem un sacrilegiu, că nu se poate să fie așa, doar sunt aici, la îndemâna noastră și nu au palate și nici nu merg pe stradă cu bodigarzi... dacă există un specific al poeziei maramureșene acela este că e scrisă de mulți poeți buni și foarte buni care au trecut puțin și prin poezia populară, dar nu s-au folclorizat și care pot sta la masă, de la egal la egal cu orice poet (bun, adevărat, nu vorbim de maneliști sau de închipuiți) din țară. Dacă ne gândim numai la faptul că din Maramureș provin scriitori precum Augustin Buzura, Nicolae Breban, Ion Zubașcu, Ioan Es. Pop, Ioan Groșan, Vasile Gogea, parcă se schimbă treaba... Specificul poeziei maramureșene este acela că, deși are și poate avea niște note comune și niște particularități, reușește să impună, uneori târziu și cu greutate, valori adevărate, poezie de mare profunzime...

Rep.: O poezie dragă din Antologie sau povestea vreunui autor care te-a impresionat...

N. S.: Știu „povestea” aproape a tuturor celor din carte, pentru că de la cei mai mulți am cărțile lor cu autograf și cu mulți am purtat lungi discuții mai mult sau mai puțin literare... Povestea fiecărui autor are câte ceva deosebit, uneori departe de lumea dezlănțuită, comună. Sunt destine și destine, poeți și poeți.

Rep.: La ce-i bună poezia, după părerea lui Nicolae Scheianu?...

N. S.: „La ce bun poetul, în vreme de ciumă, în vremuri de restriște”... cum zicea Rilke. „Am fost și bun și rău, am fost și laș și drept, și chiar am scris ceva, ce-ar semăna cu niște versuri... Dar toate astea n-au folosit la nimic, doctore... Cred că m-am îmbolnăvit de moarte, doctore, într-o zi când m-am născut”... Uite ce bine știau unii să spună la ce e bună poezia. Cine știe la ce-i bun poetu’ și poezia lui?!... Poate că „la nimic, doctore, la nimic...” dar „știu bine că toți oamenii trăiesc” cu ceva înlăuntrul lor de care sunt rar conștienți, care-i salvează, în cele mai multe cazuri de la disperare. Aud acel ceva în ei și își realizează făptura, își conștientizează micimea și mărimea, chiar urieșimea, dacă va fi existând cuvântul ăsta. Nu se poate ca poezia să nu fie esențială pentru ființa umană, iar absența ei din simțămintele omenești să nu fie dăunătoare pentru trup și pentru suflet... Altfel n-ar fi rezistat atâtea mii de ani și n-ar fi mereu prezentă în orice societate... „E posibil ca poezia să devină pentru societate doar un moft, ca acum, e posibil să pară doar o îndemânare a unora în contra altora mai puțin dibaci, e posibil să devină o știință falsă și să existe ghiduri de poezie... cum de altfel există cursuri și programe de „compus” poezie. Dar cum nimeni nu știe ce e poezia și toți știu ce-i poezia, ea va exista și va dăinui, așa cum a făcut-o și până acum, că vor oamenii sau că nu vor... E spirit, esență, substanță, cu adevărat Dumnezeu știe ce!”

TABĂRA DE ARTE PRELUCA

Ștefan BISZTRICKI FLORIAN
Ioana Maria OLTEAN

După tabără...

Suntem frumoși, suntem ȘURA! Ponița răsună încă de spirit liber și casa bunicilor e plină de artiști... pe prispă răsare o instalație la care bunica se uită mirată și mă întreabă ce e asta. Nu știu ce să-i zic și inventez un răspuns iar ea îmi zice că pe aia de o vezi noaptea îți vine a trage ușa înapoi după tine. La Balta Poniții altă instalație, cu un cearceaf pe ea își așteaptă vernisajul; în Pădurea Popii alta și lângă ea, între doi copaci, o pictură pe o pânză mare de care dai, a doua zi, în singurătate, într-un mod ciudat: în loc de ciuperci, găsești o pictură și o instalație. În Fundu Poniții, cercul actorilor se învârt, se plimbă, actorii fac exerciții, se descoperă, redescoperă și învață unii de la alții – cei de la UNATC, cei de la Hyperion, cei din Cluj și cu ei, toți iubitorii de teatru. Dan face repetiții pentru spectacolul de poezie. Superb a ieșit, uite așa, zice Ioana pușcând din degete. Uite așa, Ștefan, îți dai seama, simplu, zice, din ce a fost acolo, inspirat din prima noapte a taberei în care ne-am pierdut toți prin Preluca și în care i-am jucat o farsă lui Dan. Uite așa a ieșit tot, simplu, firesc, sincer, nepus de sincer. Ca și cum am fost acolo și de acolo. Asumându-ne spațiul, căutându-ne în fiecare zi, găsind înțelesuri, pictând, modelând, ascultând po-

vestea olarului și a lutului. Cu un film de animație din șindrilă, o instalație din șindrilă, fotografiată în fiecare mișcare a ei, film făcut de Andrei Marginean, Simona Sușnea și Matei Muntiu. Cami râde gras și dansează. Ioana mă îmbrățișează. La „Două Făcături” se nasc și renasc pictorii cu schițele lor și cu picturile. Sevan ne uimește cu o pictură înaltă până în podul șurii. Pe jos e fân, pe butoaie sunt culori și pânze colorate, masa din mijloc, de piatră, e pictată și apar fotografiile agățate pe sfoară cu cleme din lemn de bambus. E vernisaj în noapte și pictorii, din grajd, cântă blues și jazz la muzicuță, chitară (chiar știu) și la o coasă (chiar sună tare de tot). Și toate le vedem în lumina blițurilor. Raluca pune un cearceaf, departe de cearceaf, nu mult departe, câțiva metri, pune un videoproiector... dacă mergi spre videoproiector umbra se mărește... dacă te apropii de cearceaf umbra scade... oamenii propun povești... actorii se execută, sar în spatele cearcafului, intră unul, iese altul, privește, intră iară. E un spectacol fascinant dacă mergi în spatele cearcafului, plin de viață, nebun și plin de râs. Povestea curge în umbre și oamenii râd și cum mai râd! E teatru de umbre. Iar copiii uimesc prin originalitate. Raluca face cu ei teatru de păpuși. Copiii se joacă cu o marionetă. Și fac o poveste. În spatele casei, Ioana își pune sticlele pentru icoane. Copiii și cei mari își iau sticlele, fiecare pe a lui, icoana și izvodul. Doamne, da greu mai e, curățat, apă, spirt, șters iară, nu zgâria, o întreagă muncă ce nu poți decât să o transformi în ritual ca să ți se pară frumoasă. Și iar atelier de teatru, în fiecare zi ateliere de teatru și în fiecare zi, după ateliere, mirări. Oamenii vorbesc, chiar vorbesc despre ce au descoperit. „Uitați-vă unii în ochii celuilalt și vedeți-l pe cel de lângă voi copil.” Exercițiul luminează privirile. „Jucați-vă cu mâini-

le, facem oglinda”. Și grupul Iza ne-a zis din ceteră, gordonă și braici. Și am jucat și am învățat toți să fim pentru o seară prelucani. Și a doua zi, atelierelor au început mai târziu puțin... că, na, e după joc. Și am bătut doba în sat, cu Cami, din Vârful Paltinului am bătut-o. Și iară veneau din Cluj, sau București sau Dej... „Alo, cum ajungem?” Bogdan și Adi își pregătesc bongosurile, berimbauăle, tobițele și alte instrumente care au forme, sunete, muzicalități. Noi nu le știm. Cercul se abandonează în dans, cântec, capoeira, muzică afro-americană. Sună superb. Noaptea au înțeleșuri colorate. Asta e tabăra de la Preluca. O tabără în care oamenii trec și vin, trec și vin, văd, joacă și se joacă, copiii sunt

așteptați iar oamenii nu sunt privitori ca la teatru, ci se implică... nu musai în ateliere, ci între ceilalți, acolo în tabără! Tabăra de la Preluca nu e întrecere cu alții. Nici în trecere prin Preluca. E din Preluca...

La fereastra casei mele, casei meeeleeeeeee, Răsărit-o lighidilidombai logodilihenghel două steleeee..... cântă bădiuca Ion și badea Ionuc în noapte, târziu, la o poveste cu artiștii. Au venit de la stână și în drumul lor spre casă s-au oprit în tabără... ca la ei acasă...

Ștefan Bisztricki Florian

De la participant la organizator

Am fost prezentă anul trecut, ca participant, la Tabăra de Arte Preluca. Cine ar fi crezut că un an mai târziu voi fi unul dintre cei care va organiza acest eveniment? Eu nu...

Organizarea taberei a avut mult ghinion, de la neexistența site-ului, până la internarea în spital a ceterașului de la grupul Iza, chiar înainte de jocul la șură, dar ne-am descurcat noi cumva și a ieșit. A fost și joc de șură, și teatru de umbre, și improvizație în teatru, dar și în muzică, capoeira, exerciții de teatru, animații care s-au realizat acolo, altele care s-au proiectat, proiecții de documentare și scurt-metraje, jocul cu marionete pentru copii, atelier de olărit, câte n-am avut!!! În ceea ce privește organizarea unui eveniment, Ștefan e singurul din echipă care are această experiență, restul suntem învățăcei, și ne-a ieșit foarte bine. Am fost o adevărată echipă, și cu bune și cu rele, iar împreună cu voluntarii am încercat ca totul să iasă perfect.

Mi-ar fi plăcut să mă bucur din plin de toată forfota artistică, să particip la cât mai multe ateliere, să fiu mai prezentă la ceea ce se întâmplă artistic acolo, dar ca organizator ai o serie de responsabilități care trebuie duse la bun sfârșit. În schimb, satisfacția pe care ți-o oferă participanții, mai ales cea de la sfârșitul taberei, merită tot sacrificiul. Când vezi că tabăra și-a îndeplinit scopurile, că a creat un spațiu în care artistul să creeze și artele să comunice între ele, când vezi lumea cu lacrimi sincere la despărțire, mulțumindu-ți că ai făcut posibilă toată această nebulă, simți că munca și sacrificiul nu au fost în zadar, ba chiar dimpotrivă.

Eu am încercat, în puținul timp în care am fost liberă, să fac împreună cu copiii icoane pe sticlă. Am învățat acest lucru în liceu și încerc să îl practic și acum. Am reușit să îi învăț câte ceva pe micuți, dar ceea ce m-a surprins a fost faptul că ei s-au plictisit destul de repede, iar la masa cu icoane, sticlă, vopsele și modele am rămas cu cei mari, cu participanții care în timpul zilei lucrau la piesa de teatru, iar seara vroiau să facă icoane pe sticlă, și de la care nu mă așteptam să manifeste atâta interes. Icoanele nu au ajuns neapărat la o finalitate, o icoană necesită ceva timp pentru a fi gata, dar am reușit să-i învăț pe cei mari și pe cei mici câteva tehnici și să le provoc interesul pentru această artă.

Ioana Maria Oltean

MANIFESTAREA „CĂRȚILE ANULUI” ÎN ULTIMII CINCI ANI**Ana GRIGOR****„Cărțile Anului 2005”****30 septembrie 2006 – Muzeul de Mineralogie Baia Mare**

Juriul: Mircea Muthu – președinte; Săluc Horvat, Gheorghe Glodeanu, Echim Vancea și Augustin Cozmuța – membri.

■ Premiul pentru POEZIE:

Pârja, Gheorghe. *Singurătatea sonoră.* Cluj-Napoca : Editura Limes, 2005.

Brad Păuna, Rodica. *Pisica oarbă.* Baia Mare : Scriptorium, 2005.

■ Premiul pentru PROZĂ:

Bud, Florica. *Bărbatul care mi-a ucis sufletul într-o joi.* Cluj-Napoca : Dacia, 2005.

Rocneanu, Toma G. *Minerii Ardealului.* Cluj-Napoca : Risoprint, 2005.

■ Premiul pentru ISTORIE LITERARĂ, CRITICĂ și ESEU:

Mihai, Ion M. *Lecturi sublimite.* Cluj-Napoca : Dacia, 2005.

Dunca, Petre. *Introducere în filozofia Orientului antic.* Iași : Editura Fundației Axis, 2005.

■ Premiul pentru CARTE ȘTIINȚIFICĂ:

Bilțiu, Pamfil ; Bilțiu, Maria. *Folclor din Țara Maramureșului.* Vol. 1. Baia Mare : Editura Ethnologica, 2005.

Ștef, Dorin. *Miorița s-a născut în Maramureș.* Cluj-Napoca : Dacia, 2005.

■ Premiul pentru LITERATURĂ DIDACTICĂ și PENTRU COPII:

Dragomir, Rodica. *Lumea copilăriei.* Baia Mare : Editura Casei Corpului Didactic „Maria Montessori”, 2005.

Oros, Valeriu. *Medalioane și studii de didactică.* Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2005.

■ Premiul special al juriului:

Vaida, Simion ; Vaida, Șarolta. *Educație muzicală : manual pentru clasa a X-a : ciclul inferior al liceului.* Cluj-Napoca : Dacia, 2005.

■ Premiul pentru poezie „Ion Țugariu” al Asociației Scriitorilor Baia Mare:

Morar, Vasile. *Va veni ingerul.* Cluj-Napoca : Dacia, 2005.

„Cărțile Anului 2006”

29 septembrie 2007 – Muzeul de Mineralogie Baia Mare

Juriul: Niculae Gheran – președinte; Săluc Horvat, Gheorghe Glodeanu, Ion Burnar și Augustin Cozmuța – membri.

■ Premiul pentru POEZIE:

Dragoș, Ioan. *Ulise în bucătărie*. Sighetu Marmăției : Editura Echim, 2006.

■ Premiul pentru debut:

Groza, Bogdan Nicolae. *Pasărea din tample* : Cluj-Napoca : Grinta, 2006.

■ Premiul pentru PROZĂ:

Moldovan, Teo. *Destine triste*. Cluj-Napoca : Editura Limes, 2006.

Iancu, Victor. *Culorile Purgatoriului*. Pitești : Paralela 45, 2006.

■ Premiul pentru ISTORIE LITERARĂ, CRITICĂ și ESEU:

Roatiș, Florian. *Pledoarie pentru filosofia românească : eseuri aproape polemice*. Craiova : Aius PrintEd, 2006.

Bud, Crina. *Rolurile și rolul lui A. E. Baconsky în cultura română*. Pitești : Paralela 45, 2006.

Felecan, Daiana. *Între veghe și vis sau spațiul operei lui Dumitru Țepeneag*. Cluj-Napoca : Editura Limes, 2006.

■ Premiul pentru CARTE ȘTIINȚIFICĂ:

Vaida, Aurel. *Tribunul de la Zagra : Atanasie Bașotă Moș Dâmbul*. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2006.

Munteanu, Mihaela. *Semantica textului și problema referinței nominale*. Cluj-Napoca : Accent, 2006.

Suiogan, Delia. *Forme de interacțiune între cult și popular*. Baia Mare : Editura Ethnologica ; Editura Universității de Nord, 2006.

Dunca, Daniela. *Fundamentele filosofiei presocratice*. Iași : Editura Fundației Axis, 2006.

■ Premiul pentru PUBLICISTICĂ:

Cornel Munteanu. *Românii din Ungaria*. Gyula (Ungaria) : Editura „Noi”, 2006.

Alec Portase. *Codice pentru mileniul următor : (o geografie a Maramureșului interior)*. Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2006.

■ Premiul pentru poezie „Ion Șugariu” al Asociației Scriitorilor Baia Mare:

Ciuban, Gavril. *Operele incomplete*. Cluj-Napoca : Grinta, 2006.

Morar, Vasile. *Evanghelia după Ioan*. Baia Mare : Proema, 2006.

„Cărțile Anului 2007”

27 septembrie 2008 – Holul Teatrului Municipal Baia Mare

Juriul: Aurel Sasu – președinte; Săluc Horvat și Augustin Cozmuța – membri.

■ Premiul pentru POEZIE:

Burnar, Ion. *Tratat de aristologie*. Baia Mare : Proema, 2007.

■ Premiul pentru PROZĂ:

Bud, Florica. *Mariaterezia sunt eu*. București : RAO International Publishing Company, 2007.

■ Premiul pentru CRITICĂ și ESEU:

Glodeanu, Gheorghe. *Romanul : aventura spirituală a unei forme literare proteice*. București : Fundația Culturală Libra, 2007.

Sitar-Tăut, Daniela. *Estetica donjuanismului : o analiză a fenomenului autohton* Iași : Princeps Edit, 2007.

Sitar-Tăut, Daniela. *Avatarurile seducătorului : ipostaze ale donjuanismului în literatura universală.* Cluj-Napoca : Risoprint, 2007.

■ Premiul pentru PUBLICISTICĂ:

Achim, Valeriu. *Scrieri în timp – culegere de articole și studii publicate.* Vol. 2. Baia Mare : Gutinul, 2007.

Ghenceanu, V. R. *Jurnal de scriitor sau desacralizarea continuă.* Baia Mare : Proema, 2007.

■ Premiul pentru CARTE ȘTIINȚIFICĂ:

Hreniuc, Petru. *Tehnologii industriale și ecotehnologii.* Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2007.

Felecan, Oliviu ; Felecan, Nicolae. *Dicta memorabilia.* București : Vox Cart, 2007.

Felecan, Oliviu ; Felecan, Nicolae. *Limba latină : gramatică și texte.* Cluj-Napoca : Mega, 2007.

■ Premiul pentru LITERATURĂ DIDACTICĂ:

Boroș, Maximilian. *Educație pentru democrație.* Baia Mare : Editura Casei Corpului Didactic „Maria Montessori” Baia Mare, 2007.

Felecan, Daiana. *Gramatica limbii române în contexte literare.* Cluj-Napoca : Mega, 2007.

■ Premiul pentru LITERATURĂ PENTRU COPII:

Vaida, Simion ; Vaida, Șarolta. *Dicționar școlar muzical.* Cluj-Napoca : Dacia Educațional, 2007.

Bilțiu, Pamfil ; Bilțiu, Maria. *Colinde și obiceiuri de Crăciun, Anul Nou și Bobotează.* Baia Mare : Eurotip, 2007.

■ Premiul special al juriului:

Thira, Viorel. *Fără personalități îi frig în istorie.* Baia Mare : Dokia, 2007.

Butuza, Octavian. *Credință și dragoste.* Baia Mare : Eurotip, 2007.

■ Premiul pentru poezie „Ion Țugariu” al Asociației Scriitorilor Baia Mare:

Kirchmajer-Donca, Betty. *Clepsidre.* Baia Mare : Scriptorium, 2007.

Morar, Vasile. *Zodia scorpiunului tandru.* Baia Mare : Proema, 2007.

„Cărțile Anului 2008”

26 septembrie 2009 – Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare

Juriul: Varujan Vosganian – președinte; George Vulturescu, Gheorghe Glodeanu, Gheorghe Pârja, Nicolae Goja, Săluc Horvat – membri.

■ Premiul pentru POEZIE:

Dragoș, Ioan. *Sezonul de presiune.* Sighetu Marmației : Editura Echim, 2008.

Dragomir, Rodica. *Ore fără memorie.* Cluj-Napoca : Risoprint, 2008.

■ Premiul pentru PROZĂ:

Tecar, Victor. *Visul ca iertare.* Cluj-Napoca : Risoprint, 2008.

Oros, Milian. *Ioana.* Baia Mare : Enesis, 2008.

■ Premiul pentru CRITICĂ și ESEU:

Filip, Terezia. *Nichita Stănescu – o poetică a bestiarului.* Baia Mare : Editura Maria Montessori, 2008.

Roatiș, Florian. *Confluente filosofico-literare.* Cluj-Napoca : Casa Cărții de Știință, 2008.

Botiș, Ioan. *O istorie antropologică a culorilor.* Baia Mare : Muzeul Județean de Artă „Centrul Artistic Baia Mare”, 2008.

- Premiul pentru PUBLICISTICĂ:
Vaida, Aurel. *Martirii Lăpuşului*. Baia Mare : Eurotip, 2008.
- Premiul pentru CARTE ŞTIINŢIFICĂ:
Bud, Nistor Ioan. *Ecosistemele forestiere şi rolul lor pe Terra*. Baia Mare : Eurotip, 2008.
- Premiul pentru CARTE DIDACTICĂ:
Munteanu, Mihaela. *Morphologie du groupe nominal*. Baia Mare : Editura Universităţii de Nord, 2008.
Hreniuc, Petru N. *Bazele tehnologiei industriale şi ecotehnologii*. Baia Mare : Editura Universităţii de Nord, 2008.
- Premiul pentru CARTE DE FOLCLOR:
Iuga, Dumitru. *Maramureş, Ţară veche*. Baia Mare : Cybela, 2008.
Bilţiu, Pamfil ; Bilţiu, Maria. *Folclor din Ţara Maramureşului*. Vol. 3. Baia Mare : Eurotip, 2008.
- Premiul special al juriului:
Moldovan, Traian. *Sculptură*. Baia Mare : Editura Universităţii de Nord, 2008.
- Cartea anului 2008:
Monumente UNESCO din România. Baia Mare : Proema, 2008.
- Premiile Asociaţiei Scriitorilor:
 - Epigrame – **Şiman, Ioan.** *Picături pentru... farmecul cotidian*. Baia Mare : Eurotip, 2008.
 - Poezie – **Herţeg, Ştefan.** *Şi va fi o zi*. Cluj-Napoca : Grinta, 2008.
 - Critică/Ediţie îngrijită – Lucian Georgiu. *Lăsaţi-mă să putrezesc în lumină*. Ediţie îngrijită de **Viorel Thira**. Cluj-Napoca : Casa de Editură Dochia, 2008.
- Premiile revistei „Nord Literar”:
 - Poezie – **Morar, Vasile.** *Sub podul calicilor*. Baia Mare : Enesis, 2008 ; **Kirchmayer-Donca, Betty.** *Iubiri mărturisite* : (Partea 2-a). Cluj-Napoca : Risoprint, 2008.
 - Debut editorial – **Krizsanovszki, Izabella.** *Elemente mitico-magice în proza lui Ion Agârbiceanu*. Cluj-Napoca : Risoprint, 2008.

„Cărţile Anului 2009”

25 septembrie 2010 – Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu” Baia Mare

Juriul: Radu Ulmeanu – preşedinte, Ioan Dragoş, Sălcu Horvat, Gheorghe Pârja, Echim Vancea – membri.

- Premiul pentru POEZIE:
Stan-Buteanu, Augusta. *Cuantice : (cantice cuantice)*. Cluj-Napoca : Editura Limes, 2009.
Morar, Vasile. *Oraşul cenuşiu*. Baia Mare : Enesis, 2009.
- Premiul pentru PROZĂ:
Oros, Milan. *Bodava*. Baia Mare : Enesis, 2009.
- Premiul pentru ISTORIE LITERARĂ, CRITICĂ şi ESEU:
Sitar-Tăuţ, Daniela. *Valori şi prezenţe conjuncturale : cronici literare : 2002- 2008*. Cluj-Napoca : Risoprint, 2009.
Ursenco, Igor. *Teo-e-retikon : (Eseuri trans-culturale & glose meta-semantică)*. Cluj-Napoca : Eikon, 2009.

■ Premiul pentru PUBLICISTICĂ:

Paul, Antoniu. *Zodiile lui Orfeu : O istorie sentimentală a muzicii universale & (răspund melomanilor).* Târgu Lăpuș : Galaxia Gutenberg, 2009.

Ciascai, Grigore. *Ispita lecturii.* Baia Mare : Proema, 2009.

■ Premiul pentru CARTE ȘTIINȚIFICĂ:

Ardelean, Teodor. *Limba română și cultivarea ei în preocupările ASTREI.* Cluj-Napoca : Editura Limes, 2009.

Felecan, Oliviu. *Limba română în context european.* Cluj-Napoca : Mega, 2009.

■ Premiul pentru CARTE DIDACTICĂ:

Fărcaș, Ioan Mircea. *Fonomorfologia subdialectului maramureșean.* Nürnberg : Druckzentrum, 2009.

Fărcaș, Ioan Mircea. *Lexicul subdialectului maramureșean.* Cluj-Napoca : Dacia, 2009.

Hreniuc, Petre N. *Bazele tehnologiei, tehnologii industriale și ecotehnologii.* Baia Mare : Editura Universității de Nord, 2009.

■ Premiul special (pentru debut editorial):

Matioc, Alexandru. *Destine neîncrucișate.* Baia Mare : Zestrea, 2009. **Matioc, Alexandru.** *Speranță.* Baia Mare : Eurotip, 2009.

■ Premiile Asociației Scriitorilor Baia Mare:

■ Premiul „Ion Șugariu” pentru poezie:

Fânățeanu, Dumitru. *Archimede și punctul secunde.* Cluj-Napoca : Grinta, 2009.

Fânățeanu, Dumitru. *Arhitectura de ploi.* Cluj-Napoca : Grinta, 2009.

Fânățeanu, Dumitru. *Timpul din noi.* Cluj-Napoca : Grinta, 2009.

■ Premiul pentru poezie:

Georgescu, Ion. *Atelierul de reparat fluturi : poezie și pictură.* Baia Mare : Eurotip, 2009.

Șiman, Ioan. *Timpul, zeu nebun : rondeluri.* Baia Mare : Eurotip, 2009.

■ Premiul pentru publicistică istorică:

Bellu, Ștefan. *Triunghiul morții : Baia Sprie, Nistru, Cavnic : 1950-1955.* Târgu Lăpuș : Galaxia Gutenberg, 2009.

■ Premiul special al juriului:

Temian, Laura – pentru inițierea seriei *Personalități maramureșene – Aniversări*;

Grigor, Ana ; Brezovszki, Ana-Maria, Pop, Liana – pentru realizarea *caietelor biobibliografice*.

Ștefan Bellu primind premiul pentru publicistică istorică

NIMIC DE PIERDUT...**Mircea CRIȘAN**

Ciudad!

După câteva experiențe în care nu-mai că nu m-am dat cu capul de pereți să-mi iasă anumite lucruri (și tot n-au ieșit), m-am resemnat și am schimbat strategia. Am ajuns la concluzia că, în orice idee în care crezi, nu trebuie să forțezi lucrurile, să le lași mai întâi să se coacă, iar apoi îți ajută Dumnezeu să te bucuri de materializarea ei când nici nu te aștepti. Totul e să nu renunți.

Aceeași „chestie” (sper să nu deprind și eu ticul verbal al unui primar) s-a întâmplat și cu proiectul **ACROSTIH**. Chiar nu am forțat lucrurile, în ciuda mai multor reproșuri gen „n-ați fost în stare să scoateți în trei ani decât 12 numere”, „de ce nu mediatizezi proiectul?” etc. Chiar i-am supărat pe unii care s-au apropiat tangențial de revistă și cenaclu pentru că nu i-am ajutat să aibă o ascensiune fulminantă. Le-am explicat că proiectul nostru nu este singura „rampă de lansare”, iar dacă nu s-ar fi ofuscat ar fi rămas. Ideea este că tocmai această alternanță între exuberanță și latență a făcut proiectul **ACROSTIH** să se sedimenteze. N-am vrut niciun moment să împing un demers fără vlagă, doar de dragul de a mă minți frumos (să mă simt important) că pot să coordonez în Baia Mare o mișcare culturală a tinerilor. Nu am făcut asta, n-am vrut să forțez lucrurile, chiar dacă eram pe muchie de cuțit să se ducă totul de răpă. Să nu

credeți că n-am avut un gust amar să văd că nu mai vin la cenaclu oameni în care chiar am crezut că „au potențial” și că vor avea un cuvânt de spus în ceea ce va însemna pe viitor grupul intelectualilor care se vor manifesta în zonă. Cu toate astea, n-am făcut nimic să adun „sânge proaspăt”. Ba, mai mult, o serie de conjuncturi nefericite m-au făcut să nu pot să mă ocup o vreme de revistă și cenaclu. Dar, **SURPRIZĂ!** Structura asupra căreia plana în permanență posibilitatea ca oamenii să se plictisească și să-și găsească altceva de făcut, a prins demaraj. O mână de oameni (iar aici vorbesc aproape la propriu) s-au încăpățânat să continue pașii proiectului. Este incredibil să vezi că există oameni de vârsta ta, care doar de dragul dezbaterilor pe teme literare țin cu dinții de un proiect care n-a avut și nici nu dă speranțe în viitorul apropiat că poate oferi vreun stimulent material sau financiar. Nu pot vorbi despre asta decât cu mândrie. Aceeași mândrie ca și atunci când vezi un om căruia tot sistemul încearcă să-i bage pumnul-n gură, dar el nu se lasă înjosit pentru un singur lucru: n-are nimic de pierdut. La fel poate fi și în literatură: te poți simți umilit și călcat în picioare de cei care vânează faima, frustrat că vezi „mânăriile” unor concursuri în care parcă ești dat deoparte pe nedrept, însă te poți simți frate cu zeii dacă ai încredere în frumusețea cuvântului, că doar... n-ai nimic de pierdut. Povestea merge mai departe. Că n-avem nimic de pierdut.

**„O TEOLOGIE POETICĂ” IZVORĂTĂ DINTR-UN „GHID AL FRUMUSEȚII
LĂUNTRICE”**

Delia FLOREA

„Așa cum limba îngerilor este muzica, tot astfel pentru oameni, limba lor adevărată este poezia”.

(P. S. Justinian Chira)

Adesea căutăm ÎNGERI în cele mai neașteptate locuri și surse, uitând că ei se pot afla atât de aproape de noi!

„Printre noi sunt îngeri”, afirmă (și o face pe bună dreptate), în cartea sa intitulată *Cuvintele Părintelui – Un ghid al frumuseții lăuntrice*, preotul profesor Radu Dorin Micu, cel ce și-a asumat (paradoxal!) postura unui „hoț de mărgăritare” pe care ni le dăruiește cu multă dragoste și sensibilitate, motivat fiind de dorința de a răspunde printr-o modalitate de mare rafinament la „gingășia părintească a PS Justinian Chira precum și de nevoia de a mărturisi că, uneori, în prezența *Părintelui* a simțit „adierea de zefir a sfințeniei”¹.

Parafrazând afirmația *Părintelui* (din acest volum) referitoare la responsabilitatea vizavi de cuvintele pe care „le trimitem în lume”, Radu Dorin Micu și-o asumă din plin. Drept dovadă stau cărțile sale care au văzut lumina tiparului, începând cu anul 2002: *Pentru o ortodoxie realistă – convorbiri cu Dan Ciachir* (două ediții), cele două ediții ale *Cuvintelor Părintelui...*; prin Postfața la volumul *Biserica din spital*, prin interviurile și articolele apărute în diverse publicații prestigioase ș.a. Ele *zidesc, înalță piscuri de lumină, stârnesc binecuvântări*².

Această antologie, cu o tematică preponderent antropocentrică scoate la iveală cuvinte de înțelepciune, rod al unor meditații profunde, orânduite alfabetic după denumirea subiectului abordat, care „hrănesc și potolesc setea de veșnicie, dezvăluindu-ne tainele **Frumuseții** autentice, desăvârșite, nepieritoare”³.

Și cum înțelepciunea sporește o dată cu vârsta, *Părintele* ni se destăinuiește:

„Îmbătrânire nu este pentru cel ce privește viața în adevărata ei lumină. De aceea, pentru mine, trecerea anilor este prilej de mare bucurie [...] haina din afară se învechește și slăbește, [...] luminile scad și amurgul se apropie, dar în același timp [...] înăuntru totul crește, sporește, întinerește”⁴.

P. S. Justinian consideră că Biserica – pe care o iubește atât de mult! – „este însăși Golgota mântuirii noastre, grădina cu răcoroase umbre unde se află mormântul cel plin de viață și lumină al lui Hristos”⁵. În opinia sa, măreția bisericilor de lemn „e izvorâtă din autenticitatea trăirii religioase care le-a stat la bază [...] În fiecare bârnă, în fiecare stâlp se simte sufletul și gândul unui om”. „Când te apropii de ele parcă simți căldura sufletului poporului dreptcredincios care le-a ridicat și păstrat de-a lungul veacurilor, ca pe cele mai scumpe comori ale sale”⁶.

Însuși preotul profesor Radu Dorin Micu oficiază Sfintele Taine într-o veche biserică de lemn, construită în secolul al XVII-lea la Chechiș (jud. Maramureș) și mutată, din 1939 în curtea Muzeului Sa-

¹ Radu Dorin Micu. *Cuvintele Părintelui* : Un ghid al frumuseții lăuntrice. – Cluj-Napoca : Mega, 2009, ed. a 2-a, rev., p. 5.

² Ibidem, p. 109.

³ Ibidem, p. 6.

⁴ Ibidem, p. 11.

⁵ Ibidem, p. 13.

⁶ Ibidem, p. 15-16.

tului din Baia Mare. Nu întâmplător, hramul acesteia este „Sfântul Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință” care este în același timp și patronul spiritual al bibliotecarilor din România. Astfel, cel care ne călăuzește spre „frumusețea lăuntrică” consemnează cu deosebit interes virtutea de om de cultură a *Părintelui* și aprecierile sale în legătură cu CĂRȚILE, evidențiind jertfelnicia scriitorilor: „O carte este o *ființă vie*”, Sfânta Scriptură „e un contact direct cu Dumnezeu, cu Moise, cu profeții, cu apostolii...”, iar „gândurile scriitorilor [...] sunt crâmpie din sufletul celui care le-a creat și de aceea, aceste gânduri se citește *cu sfială* și nu în fugă, ca o reclamă ieftină și banală”⁷.

Înaltul Ierah ne atenționează asupra faptului că mai mult decât oricând lumea de azi are nevoie de Dumnezeu, „de Cuvântul Lui, de ajutorul Lui”. Acum, în mileniul trei, trăim un timp al confruntărilor „între lumină și întuneric, [...] între adevăr și rătăcire”. „Ne cutremurăm, suntem neliniștiți, nu avem pace pentru că nu avem iubire”.

În multe țări, pentru că oamenii s-au înstrăinat de Dumnezeu și inima lor „este pustie” iar bisericile sunt goale; aceia „au bunăstare materială dar nu au bucurie...”⁸

La noi în țară „bântuie un duh rău: bântuie corupția, desfrăul, beția, și – mai rea decât toate – nepăsarea”. Însă „cu rugăciune și cu post, duhurile rele pot fi înfrânte, ne spune Mântuitorul” (Mc. 9, 29).

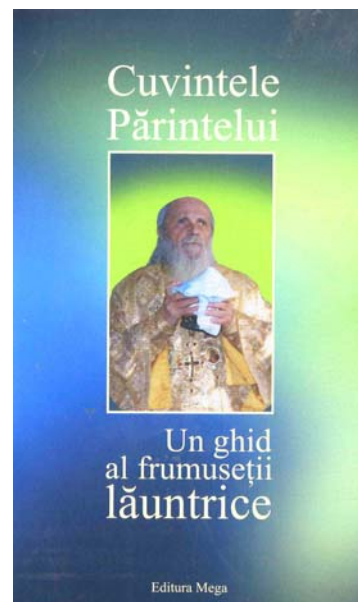
Cu toate aceste neajunsuri, greutăți, care par a fi insurmontabile, *Părintele* nostru știe să ne consoleze și să ne conștientizeze de faptul că nu trebuie să rămânem indiferenți la ceea ce se întâmplă în jurul nostru, ci dimpotrivă, ne îndeamnă să acționăm conform chemării fiecăruia dintre noi! Astfel, prin RUGĂCIUNEA INIMII putem „curăți văzduhul duhovnicesc”⁹. Preoții Bisericii lui Hristos au chemarea de a fi „îngerii PĂCII!”¹⁰. Trupul monahului este „altar de jertfă pe care arde un suflet ce se mistuie de dorul după Dumnezeu”¹¹, iar mâinile muncitorului „sunt așa de frumoase și de sfinte!”¹² pentru că, după cum se știe, „munca îl înnobilează pe om”.

Arta este rugăciune, iar din revărsarea *frumuseții lăuntrice* se naște POEZIA!

„Primii slujitori ai Divinității au fost poeții care [...] întăreau inima omenească și o înălțau spre zări senine, pline de viață și de lumină”. Poetul, acest *profet* al timpurilor moderne, „rupe din el și ne hrănește pe noi, cei flămânzi de poezie și de azur”. Precum un *sacerdot*, poetul „oficiază o liturghie laică, neasemuit de frumoasă în fața eternității”. Cu „glas de foc” el vestește tuturor CALEA, ADEVĂRUL și VIAȚA”. „Drumul lui este drumul oamenilor ce au o chemare, calea lui este o adevărată *via dolorosa* ce duce însă spre culmi profilate pe un fond de lumină, de triumf, de înviere”. Poetul „trebuie să cânte [...] pentru a trezi și a întări oamenii, făcându-i să stea de veghe când noaptea îi înconjoară și întunericul năvălește”¹³.

România este „o țară de poeți și născători de lumină”¹⁴. „Avem nevoie de cât mai mulți oameni cu suflet de poet”, pentru că „mai devreme sau mai târziu Lumea se va reîntoarce la poezie, la izvoarele ei”¹⁵.

Și mai ales, să nu uităm că „în fiecare dintre noi *geme* un sfânt”¹⁶.

⁷ Ibidem, p. 16.

⁸ Ibidem, p. 63.

⁹ Ibidem, p. 114.

¹⁰ Ibidem, p. 105.

¹¹ Ibidem, p. 75.

¹² Ibidem, p. 76.

¹³ Ibidem, p. 96-98.

¹⁴ Ibidem, p. 133.

¹⁵ Ibidem, p. 100.

¹⁶ Ibidem, p. 118.

DETRACTORII LUI EMINESCU – NOTE DE LECTURĂ

Antoaneta TURDA

Aflați într-un an aniversar Mihai Eminescu (1850-1889), desigur că mintea și sufletul nostru ne duc nu doar spre opera pe care a lăsat-o în urma sa ci și la ceea ce s-a scris despre el de-a lungul timpului. Oprindu-mă la cel din urmă aspect, îmi reamintesc de cartea editată de Alexandru

Dobrescu *Detractorii lui Eminescu*. Apărut la cunoscuta editură Junimea din Iași, în anul 2002, volumul aduce cititorilor săi câteva nume, prestigioase de altfel în epocă, care, prin argumente mai mult sau mai puțin întemeiate, au negat originalitatea operei lui Mihai Eminescu.

Structurată în șase capitole plus o Notă asupra ediției din care aflăm că autorul și-a propus ca acesta să fie primul volum, urmând ca al doilea să analizeze perioada 1904-2000, adică cea a posterității eminesciene, Alexandru Dobrescu nu își propune atât să conteste valabilitatea celor spuse de acești detractori, cât mai ales să demonstreze celor care studiază mai în profunzime fenomenul literar că receptarea unui autor, mai ales când acesta sparge tiparele convenționale ale timpului său, depinde, în primul rând, de doi importanți factori: 1. gradul de cultură al receptorilor și 2. gradul de conservatorism sau de deschidere spre nou al receptorilor.

Pornind de la definiția termenului de detractor despre care autorul spune că este acel individ care „născut din frustrare [...], iese în lume în chip de justițiar, acțiunea sa putând fi ușor confundată cu o tentativă de reconsiderare critică”, Alexandru Dobrescu nu își exprimă decât câteva opinii în Prefața cărții despre atmosfera literară a timpului dominată de două direcții: cea de la *Convorbiri literare* și de Titu Maiorescu care a fost, de altfel, cel care a stârnit reacțiile negative împotriva lui Eminescu și de cea creată

de detractorii poetului care erau concentrați în jurul publicației „Revista contemporană”. Aprecierile referitoare la detractorii cuprinși în volum, care de altfel, în critica poeziei au îmbrățișat unele idei ale lui Maiorescu chiar dacă cele două reviste erau în opoziție, sunt puține, unele dintre ele cum ar fi cea despre Anghel Demetrescu, fiind chiar favorabile, demonstrând că acesta, la doar 28 de ani câți avea când a apărut studiul, în 1875, a făcut efortul de a pătrunde mai adânc în opera lui Eminescu, fiind, de altfel, unul dintre primii săi exegeți. Lăsând cititorului libertatea de a-i judeca pe acești primi detractori ai lui Eminescu, Alexandru Dobrescu își construiește cartea pur și simplu prin prezentarea studiilor lor, și începe cu cel al lui Petru Grădișteanu intitulat *Convorbirile literare și Revista contemporană* care, pornind de fapt de la o polemică cu Titu Maiorescu, ajunge, pe parcurs, să analizeze poezia *Egiptul*, căreia îi reproșează nerespectarea rimei versurilor, a genurilor substantivelor, precum și a modurilor și timpurilor verbale, scăpând din vedere, în conservatorismul său, tocmai noutatea limbajului. Încercând să abordeze această poezie, al cărei mesaj și frumusețe a imaginilor îi rămân nedescifrate, Petru Grădișteanu revine, în finalul articolului, la vechile sale modele despre care afirmă, într-un context mai larg, cu referiri și la români: „Sub pretext de adevăr istoric, se pune înaintea că românii sunt o amestecătură de romani, de slavi și de germani. Pe tărâmul economic și social, pedeapsa de moarte și cosmopolitismul! Tacă în rezumat direcția nouă! Renovatori de vechituri scoase din pulberea uitării, culegători de vechi petice uzate până la ițe și cu care vă faceți o mantă de arlechin, în van înjuriați pe aceia care sunt înhămați la carul progresului, în van ați cerca să vă puneți de-a curmezișul lui: Eliade, Alecsandri, Bolintineanu, Kogălniceanu, Hasdeu, Bolliac vor ocupa totdeauna treapta de sus a scării literare, la picioarele căreia vor suspina toate somitățile Di-

recțiunii noi: Negruzzi, Eminescu, Bodnărescu și, *tuti quanti* cu d. Maiorescu în cap”.

Puternica amintire a înaintașilor Văcărești, Heliade, Alecsandri, Bolintineanu, Bolliac și Negruzzi se face simțită și la următorul detractor al lui Eminescu, Gellianu, cel care, în studiul său *Schițe literare. Poeziile d-lui Eminescu* (1874) remarcă printr-un stil colocvial în care își argumentează critica și comparația noii literaturi cu cea veche, prin următoarea mărturisire: „[...] pe cât este de just a da unui poet locul la care are dreptul, în ciuda tăcerii în care s-a învelit numele său, pe atât critica bine înțelege, judecând cu sânge rece operele tinerilor debutanți, este datoare a le recunoaște calitățile ce au arătat, fără însă a le exagera meritele născânde”. Oprindu-și pana critică asupra lui Eminescu, care era, în ciuda atacurilor, considerat la acea vreme, un cap de listă al tinerei generații, Gellianu analizează poeziile *Mortua est* și *Împărat și proletar* după lectura cărora, găsind cam aceleași defecte ca și Petru Grădișteanu, adică lipsa rimei și folosirea anumitor forme mai puțin obișnuite ale unor cuvinte, cum ar fi substantivul *fereschi*, ajunge la concluzia că poetul are un „oarecare avânt poetic”, fără însă a fi, așa cum îl caracteriza Maiorescu „poet în toată puterea cuvântului”, deoarece, consideră criticul de la „Revista contemporană”, Eminescu nu are „nici precisiune, nici farmec de limbagiu, nici ușurință sau, cel puțin, cunoștință de versificațiune” și ca să îi înțeleagă poezia, cititorul trebuie să străbată „un nămol de greșeli de versificare, de rime imposibile, de imagini inexacte, de cuvinte fără sens, pe care le repudiază sentimentul artei, fie modernă, fie antică”. Lectura din Eminescu îl duce la următoarea concluzie: „când vedem că nu se silește a-și pieptăna oarecum versurile înainte de a le publica – aceasta pentru respectul datorat cititorilor –, credem că a-l încuraja pe această cale este a nu face serviciu nici publicului, nici d-sale, în adevăr, sunt strofe fericite, care pierd din valoarea lor fiind înecate în greșeli”.

Ochiul critic al lui Gellianu este totuși mult mai tolerant decât cel al canonicului greco-catolic și rector în acea perioadă al Seminarului din Blaj, Alexandru Grama, care, fiind un ardelean instruit după toate regulile unei educații alese, adică cunoscător în primul rând al câtorva limbi străine cum ar fi latina, greaca și franceza, precum și al „literaturii germane, engleze și

franceze, vede poezia lui Eminescu ca pe o combinație de lirică frivolă și o imitație în versuri a pesimismului lui Schopenhauer: „care vorbește prea puțin inimii” și al literaturii antice grecești, subliniind însă faptul că poetul nostru îi depășește pe aceștia în exploatarea acestei stări sufletești. Abordând chestiunea pesimismului la Eminescu, Alexandru Grama notează: „[...] dacă în poeziile lui este ceva trist, atunci aceea este numai filozofia lui Schopenhauer, tristă din firea ei, ori e în poezie, ori e în proză. Eminescu însă, ca poet, nu este deloc trist, și aceasta iarăși ne arată că pesimismul lui nu a fost un pesimism simțit ci numai un pesimism filosofic”. Pentru a-și argumenta cât mai bine toate considerațiile referitoare la opera lui Eminescu, Canonicul Grama, în studiul său compus ca o polemică la afirmațiile lui Titu Maiorescu și alcătuit din două părți: prima parte intitulată *Eminescu cuprins de lumea ideală* și partea a II-a – *Eminescu blazat în cuget*, face nenumărate trimiteri la exponenți ai literaturii universale cum ar fi Byron, Ovidiu, Goethe, Boccaccio sau Wieland, la aceștia doi din urmă comparându-le opera predominant erotică cu cea a lui Eminescu dar în defavoarea poetului român. Tot împotriva lui Eminescu este și comparația dintre poezia sa patriotică și cea a lui Leopardi care era considerat un model de patriotism pentru țara sa, Italia, acuzându-l pe conaționalul său de lipsa iubirii de țară exprimată în poeziile *Doina* și *Scrisoarea III*, pe care criticul le vede nu ca poezii ce exprimă durerea pricinuită de toate situațiile grele prin care a fost nevoit să treacă poporul român ci ca un bocet fără rost, de artist neangajat, prin arta sa, idealului național și deci incapabil să însuflețească prin versurile sale tineretul, situație de neacceptat probabil pentru un ardelean cum era Părintele Grama, pentru care, ca pentru orice ardelean, problema luptei naționale era un ideal de viață. Același regim de aspră judecată îl are și poezia *Egipetului*, la care nu simte frumusețea imaginilor, dar și poeziile *Mortua est*, *Epigonii* și *Glossă*, cu aceasta din urmă acuzându-l din nou pe Eminescu, de lipsă de implicare în realitatea ce îl înconjoară. Abordând problema blazării la Eminescu, se oprește și la poezia *Mai am un singur dor* despre care afirmă: „Eminescu este [...] față cu orice desfătări cu totul posomorât, blazat, nesusceptibil de nici o bucurie, veșted, amortit și cu dorințe confuze, bizare și fără înțeles, cum se poate vedea din cele patru variante ale poeziei *Mai am un singur dor*, în care nu știe omul nici ce vrea, nici că pentru ce

vrea ce i s-ar părea că vrea, atâta însă poate vedea în ele oricine, că în versurile acestea rele vorbește un suflet mizantrop [...]”. Adâncindu-se mai tare în universul eminescian, criticul se oprește la *Luceafărul*, dar fără a pătrunde înțelesul imaginilor prezentate și nici semnificația visului, iar la poezia *Singurătate* detestă ceea ce este specific poeziei romantice, deci și eminesciene, încăperile pline cu cărți în care se aude muzica greierilor și ronțăitul șoarecilor. Despre *Melancolie*, afirmă cu malițiozitate, că are la bază ideea principală din *Hamlet* referitoare la destinul omenesc, deci o găsește neoriginală. De nepătruns este și dialogul dintre poet și codru din poezia *Codrule, codruțule* și destul de bizară poezia *Mortua est*, Alexandru Grama, ajunge, ca și ceilalți detractori ai lui Eminescu, la problema versificației mult prea moderne pentru acele timpuri, versificație care îl face pe clasicul Grama să exclame, la un moment dat: „La Eminescu, privilegiul și lira poetică s-a prefăcut într-un desfrâu poetic [...] Desfrăul acesta poate fi și al neglijenței și al neputinței lui Eminescu”. Vorbind despre neputința poetului, Grama insistă mult asupra blazării sale, aspect pe care îl dezvoltă în partea a doua a studiului în care insistă mult asupra influenței negative a filosofiei germane, în special a lui Schopenhauer, filosofie care, după spusele criticului, însușită printr-un studiu netemeinic, are o influență nefastă în poeziile despre care afirmă, la un moment dat că: „se pot asemăna cu o bibliotecă în care toate cărțile sunt așezate întors și cu capul la vale”, argumentând, printre altele, prin folosirea nepotrivită a metaforelor și epitetelor. Făcând acest amplu studiu asupra operei lui Eminescu, la sfârșitul său, Alexandru Grama își justifică tot ce a spus, cu următorul argument: „Din parte ni se va face poate imputarea că studiul a fost prea aspru. Stricăciunea însă ce a făcut-o deja în tinerețea noastră Eminescu și care o mai poate face și în viitor, ne va scuza [...] Cine n-a avut ocaziune a petrece în mijlocul tinerimii, nu-și poate face idee despre stricăciunea aceasta [...] Când și poeziile lui, de o parte, cuprind în sine atâta venin pentru tinerețe iară, de altă parte, nici în viața lui nu este nimica, absolut nimica demn de imitat pentru tinerețe. Căci ce poate fi demn de imitat în viața unui aventurier, care nicicând n-a făcut un studiu serios și sistematic; care, corupt și stricat în suflet și inimă, încă din tinerețe era deja blazat și ostenit de lume și pentru aceea lipsit de orice idealism”.

Alături de Alexandru Grama, care, așa cum am observat, totuși a studiat destul de profund opera eminesciană, dovadă fiind faptul că la un moment dat vorbește de cele patru variante din *Mai am singur dor*, în privința acuzelor privitoare la boala mintală a lui Eminescu și influența ei asupra creației, s-a aflat Aron Densușianu, ardeleanul care, în studiul său *Literatura bolnavă*, ajunge să emită judecăți mult prea aspre, așa putea spune chiar discriminatorii, la adresa poetului căruia îi face, la un moment dat, și un scurt curriculum vitae în care nu uită să scoată în evidență toate bolile care au bântuit în familia Eminescu. Pornind mai mult de la prejudecăți decât de la realitate, Densușianu analizează amănunțit poeziile eminesciene despre care spune: „Piese se prezintă numai ca o înnodare de strofe întâmplătoare, nu ca un organism, în care fiecare părticică este crescută organic la locul său, și nu poate lipsi fără a deforma și distruge întregul. Pentru aceea piesele sale le poți lungi cât vrei și poți să le scurtezi după capriciu, sau poți să scoți de la mijloc strofe, fără să se simtă vreo lipsă”. Detractorul se oprește asupra poemului *Strigoii*, la *Împărat și proletar* și asupra *Scrisorii III*, pe care, comparând-o, ca tematică, cu poezia patriotică a lui Leopardi, o găsește de un pesimism fără sens și deconstructiv. Despre *Călin (file de poveste)*, spune că aici „nimic nu este din poveștile noastre”, iar despre *Luceafărul* afirmă: „Incoerența, dezordinea și confuzia se prezintă în *Luceafărul* sub formă și mai acută”. Mai analizează *Floare albastră*, *La Veneția*, *Se bate miezul nopții*, pe aceasta din urmă găsind-o „confuză și fără legătură, cu versuri de umplutură, unde ar fi ceva de înțeles, se contrazice [...]”. Oprindu-se la poezia *Egiptul*, la fel ca și Alexandru Grama, nu-i descoperă frumusețea, găsind poezia confuză. Periplusul prin lirica eminesciană îl duce la concluzia că lirica de dragoste nu este decât „un reflex slab și monoton al lirice erotice a lui Heine”, iar analiza acestui sentiment, deși ar trebui să degaje bucurie și lumină, este prezentat într-un mod „care-l inspiră numai căzăturile, cadavrele amorului”, deci dovedind o natură psihică bolnăvicioasă. De această slăbiciune psihică i se pare legat și pesimismul pe care îl descoperă în *Făt Frumos din lacrimă*, unde observă, la un moment dat, în text, afirmația că împăratul „în viața lui nu răsese niciodată, nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul de amor al soției sale tinere [...]”. În nuvela fantastică *Sărmanul Dionis*, întreaga atmosferă i se pa-

re bolnavă și pustie. Accentuând această caracteristică a liricii eminesciene care este pesimismul, criticul face un adevărat studiu asupra literaturii bolnave, care, după părerea sa, se depărtează tot mai mult de idealurile înaintașilor, demonstrând cu foarte multă meticulozitate că toate elementele liricii poetului român se încadrează în această literatură bolnavă, în care și stilul este profund afectat deoarece toți reprezentanții ei „caută cuvinte rare sau cele de toate zilele le împerechează unele cu altele fără să aibă vreo legătură de înțeles ca la Eminescu”. Făcând acest studiu amplu al unei literaturi în schimbare și sub o puternică influență străină, Aron Densușianu, dincolo de păreri tendențioase despre noua literatură și despre opera eminesciană, emite și adevăruri cum ar fi acela că literatura română, fiind izolată din cauza situației social-politice a țării noastre, atunci când se ivește o ocazie de deschidere, în setea sa de idei, asimilează fără prea mult discernământ noutățile din jur.

Pledoaria pentru un echilibru al societății și al artei o întâlnim și la Anghel Demetrescu, spirit disciplinat și clar, posedând un temperament fără patos, un bun cunoscător al literaturii antichității greco-latine, al celei germane și engleze, care, deși se numără și el printre detractorii lui Eminescu, este mult mai ponderat și mai elevat decât Gellianu sau Grădișteanu, dar nu mai puțin exigent decât Al. Grama și Aron Densușianu, pe linia acestuia din urmă mergând în abordarea așazisei literaturi bolnave și a cauzelor care stau la baza acestei literaturi. Considerând că este o legătură inevitabilă între operă și biografia artistului, dă exemplu cazul Eminescu, afirmând: „Și cu toate astea, Eminescu care slujește de steag unei grupări literare însemnate, nu are încă o bibliografie vrednică de rolul ce a jucat și rangul ce îl ocupă în Pantheonul nostru literar. O asemenea operă ne este indispensabilă nu numai ca să ne satisfacem o curiozitate firească, ci mai ales ca să putem stabili legături între izvoarele lui de inspirație; adică a temperamentului înăscut și a înrăurilor succesive ce au contrariat sau au întărit dispozițiile și facultățile primitive”. Deși studiul analizează poeziile pornind de la anumite prejudecăți, totuși el scoate la iveală un critic literar la care se observă nu atât dorința de a demola pur și simplu lirica eminesciană, cum au făcut-o ceilalți detractori, cât mai degrabă o pătrundere mai adâncă în universul

eminescian și buna credință de care dă dovadă recunoscând, de exemplu, că Eminescu era mai bogat spiritual decât predecesorii săi deoarece cunoștea bine literatura germană care nu prea pătrunsese până atunci în peisajul cultural românesc, că prin poezia Epigonii aduce un suflu nou în poezia românească care amintește de poezia nordică, că lirica sa ajunge spre „regiuni nebătute de dânsul” și că grație metricii și a formelor necunoscute, limbajul său poetic are „o frumusețe pe care nimeni n-o întrevăzuse până la dânsul”. Oprindu-se asupra calităților poeziilor eminesciene, Anghel Demetrescu nu uită să amintească de lirica de inspirație populară pe care o găsește mult mai originală decât cea a lui Alecsandri, deoarece, spre deosebire de marele clasic, pe care de altfel îl compară la un moment dat cu Eminescu și din punct de vedere comportamental, poetul romantic prelucurează, nu preia doar, expresiile populare. Totuși, ca orice detractor, și acest critic, a găsit multe lucruri pe care nu le-a acceptat la marele poet, printre ele fiind în primul rând opinia lui Eminescu despre poezie, despre care afirmă că „nu trebuie înțeleasă cu totul, că dacă toți bucherii de la școală o înțeleg, atunci nu mai este poezie”, apoi încălcarea regulilor sintaxei și faptul că, deseori, gândurile sale sunt vag exprimate sau absurde. De neînțeles i se par detractorului uneori bucăți literare întregi cum ar fi nuvela *Sărmanul Dionis* pe care o vede ca pe un „amestec neizbitit între filozofie și artă [...]” sau poemul *Luceafărul*.

Lectura acestui volum este, pentru cititorul avizat, care urmărește mai îndeaproape fenomenul literar în general și pe cel românesc în special, un bun prilej de a trage două concluzii: prima, mai generală, ar fi că întotdeauna și în orice țară, o schimbare pe plan estetic are partea sa de agresivitate și reacțiile criticilor sunt pe măsură (observăm, în cazul nostru că toți detractorii s-au oprit asupra acelor texte sau fragmente de texte care au revoluționat poezia românească, fiind pentru ei o enigmă de nedezlegat) și a doua ar fi cea referitoare la eminescologia românească, care, prin această lucrare care vizează eminescologia estetică dar cu inflexiuni ale eminescologiei modelare, aduce în fața cititorului o carte care, citită cu atenție și fără prejudecăți, reflectă o epocă literară, cu tot ce a fost pozitiv și negativ în ea.

Notă: cartea se găsește la Sala de lectură la cota II 61072

MISIUNEA BIBLIOTECII PUBLICE ÎN CIVILIZAREA COMUNITĂȚII**Sergiu GĂBUREAC**

Comunicarea de față este un demers pentru cunoașterea misiunii civilizatoare a bibliotecii publice de-a lungul mileniilor, realitatea zilelor noastre din țările Uniunii Europene, alte țări și în România, precum și pentru sensibilizarea factorilor de decizie la nivel național și local, cu soluții concrete de ieșire din criză a acestei instituții civilizatoare.

Vă amintiți, prin februarie, am fost la o întâlnire pe care o așteptam de mai bine de 30 de ani. Îndrăzneala, nu curajul, unui ministru al culturii de a lua pulsul bibliotecii publice din România m-a determinat, definitiv, să cred că ceva nu-i în regulă în România și cu locuitorii ei.

Odată cu ratarea drumului rapid către democrație, în celebra Duminică a Orbului, România a intrat într-un lung proces de stagnare, chiar involutiv, agrementat cu tot felul de crize. Reale sau inventate. Trăim vremuri tot mai agresive. O agresivitate, dublată de mârlnăie de ambesexe, promovată din toate direcțiile. Cu largul concurs al fazanilor și vulpoilor din mass-media, au loc tot felul de atacuri mediatice, care de care mai spectaculoase. Vânzătorii de fumigene și tiribombe, din spatele ușilor închise, fac profituri uriașe. Păpușarii sunt în mediul lor, lansând tot felul de crize dimineața, la prânz și seara. Ne aflăm în plin Kafka, în care toți fac predicții, promisiuni și nimeni nu se ține de cuvânt.

În România, vehiculele civilizatoare, naționale, dar mai ales cele locale, au fost puse pe butuci.

Din ce este compus vehiculul civilizator al unei comunități locale din actualul proiect divin *Homo sapiens* de pe Terra, vedeți în prezentarea Power Point *A cincea roată*.

Până și dl ministrul pomenit, al culturii din România, a afirmat, în sfârșit, că BIBLIOTECA PUBLICĂ este baza instituțiilor civilizatoare pentru orice comunitate.

BISERICA cu misiunea de a alina, a liniști. ȘCOALA = a școli. MEDICUL de FAMILIE = a preveni, a lecu. POLIȚISTUL COMUNITAR = a supraveghea, a păzi. BIBLIOTECA PUBLICĂ = a alina, a liniști, a școli, a preveni, a lecu, a tezauriza, a păzi memoria locală...

Instituții care au fost lăsate de izbeliște de către marea majoritate a autorităților locale din România. De cele mai multe ori în mod premeditat. Sloganul arhicunoscut „Cu un cârnat și-o bere, ajungem iute la putere (= jefuirea țării!)” lansat de categoria *șmecherilor*, de fapt categoria *javrelor de România*. Vreo 2.000 la număr. Aceștia au știut, de la bun început, că INFORMAȚIA = CUNOAȘTERE = PUTERE! De aceea, au interzis și interzic cu premeditare accesul liber la informație și educație. Vă amintiți, legea privind accesul liber la informație a stat prin sertarele Parlamentului 10 (zece) ani, deși era cerută insistent de Europa civilizată!

Se vede după vila de prost gust, *tancul* auto, expunerea neștiinței fără niciun fel de complexe, acoperită cu tot soiul de diplome *haretiene*, aroganța afișată și mârlnăia de toate soiurile, cu cine avem de-a face în această categorie.

Dar cele mai multe autorități, locale sau naționale, din România, cca 15.000, nici nu au conștientizat vreodată rolul **bibliotecii publice** pentru o comunitate, mâna dreaptă a primarului în materie de informare a comunității. Asta-i categoria *semianalfabeților*. Majoritară. Sunt cei manipulați neîncetat de prima categorie. Ăștia nici nu bănuiesc că **biblioteca publică** e singura instituție, de utilitate comunitară, prin care asigură accesul liber la **orice** informație, beneficiază **oricărui** membru al unei comunități și care ar putea contribui din plin la eliminarea multor costuri inutile. Dar, tocmai asta nu se vrea, ci jaful la lumina zilei, cu legi meșteșugit făcute!

Mai rămân câteva zeci de semeni de-ai noștri ajunși în funcții importante de decizie, care conștientizează dezastrul în care ne aflăm după 60 și ceva de ani de dirijism și haos generalizat.

Iată cauza stării dezastruoase în care se află marea majoritate a comunităților locale în România: răsturnarea valorilor și impunerea bunului plac pe post de *percepte* democratice de către un grup de indivizi fără niciun scrupul, fără nicio moralitate, din cea mai joasă speță umană de tip Dinu Păturică & Co.

Ca să discutăm despre misiunea bibliotecii publice în civilizarea comunității, despre mijloace-

le moderne de atragere a publicului în bibliotecile publice trebuie să rezolvăm problema problemelor, pentru biblioteca publică din România: SPAȚIUL în care își desfășoară activitatea cotidiană o asemenea instituție civilizatoare. Vedeți ce înseamnă cu adevărat biblioteca publică din prezentarea Power Point *Biblioteci Publice pe Terra*.

Cu excepția a 9-10 biblioteci publice (din peste 3.500), în România nu sunt asigurate, chiar de către autoritățile locale, potrivit LEGII BIBLIOTECILOR, condițiile minimale, pentru atingerea standardelor de performanță pentru o asemenea instituție în îndeplinirea misiunii și a multiplelor roluri: civilizator, formator, comunicator, educațional, informațional...

Nu ne plângem de salariile mizerabile, tăiate din start cu 25%, prin discriminarea între bibliotecarii României, unii mai *sus* decât ceilalți (sic!), la prima lege a salarizării, apoi prin tăierea cu încă 30-35% paradoxal, tocmai pentru că AM MUNCIT BINE! Și să vezi ce o să iasă cu noua echitate bociană!?

Vrem o țară care să evolueze, fără a investi masiv în instituțiile civilizatoare ale comunităților locale?!? Fără a fi bine plătiți civilizatorii? Așa ceva nu se poate. Slovenia investește 11,92 euro/locuitor pentru servicii de bibliotecă, România – 0,59 eurocenți! Ne mirăm că doar 10% din populația României frecventează biblioteca! Însă și-a pus cineva problema că, mai întâi, biblioteca publică trebuie să existe? Și apoi să ne tot mirăm! La noi se mimează, de fapt, existența acestora. Ele apar, de cele mai multe ori doar prin statistici.

Cu o lege *fără dinți*, ca a noastră, și cu asemenea conducători, majoritatea incult și mitocani, nu se întrevede o rezolvare rapidă (5-10 ani), de a ajunge, măcar, la standardele legislației românești în domeniu, ca să nu ne mai referim la cele din țări ale Uniunii Europene. Ați văzut ce a făcut Spania, în numai 5-10 ani, în privința construcțiilor de biblioteci? Și în materie de salarii? Am constatat că foarte, foarte puține autorități, și cei 10% din populația României știu ce înseamnă, de fapt, BIBLIOTECA PUBLICĂ. Foarte mulți dau cu presupusul, fac confuzii grave între tipurile de biblioteci existente în România, bat ușor câmpii (cu grație sau fără) cu lăcașuri de cultură, de petrecere a timpului liber... Exact ca pe vremea *ciuruitului*!

Și mai puțini știu ce era *biblioteca publică* la începutul democratizării informației, acum vreo 2600 de ani, și ce *fantomă statistică* a ajuns în zilele noastre în România.

Știm cu toții cum am ajuns în Uniunea Europeană! De douăzeci de ani vedem noncalitatea și

incultura celor care s-au băgat, pe bani grei, la luarea actelor decizionale privind comunitățile, locale, județene și națională, din România. Am văzut că, de fapt, scopurile lor au fost altele. Au făcut praf și pulbere totul. N-au servit nicio clipă națiunea sau comunitatea locală. Cu excepțiile, care sunt excepții.

Avem mari probleme, ca popor. De fapt, nici nu ne mai comportăm ca un popor. Suntem, tot mai mult, tratați ca o populație. De vină sunt javrele noastre politice, care nu se dau în lături de la nimic.

Un cuvânt superb. Nici nu putea fi dat un alt calificativ unor astfel de indivizi. Care se plâng tot timpul și te mușcă pe la spate. În România, instituția *demisiei* nu există. Unde nu există onoare, nu poate funcționa instituția democratică a demisiei. Analfabeții de tip *băsescuean* și *udrenian*, ajunși la putere în România, țin cu dinții de frâiele puterii, sfidând o națiune și-și dau zilnic cu părerea lor de semidocti. Iar valorile României tac rușinate sau sunt supuse râsului general de tip *Divertis*.

Iar biblioteca publică, ca și celelalte instituții civilizatoare românești, tace vinovată și suportă consecințele, făcându-se complice la matrapazlăcurile autorităților locale. Asta înseamnă informare corectă a comunității? Nu, asta înseamnă lipsă de profesionalism, onoare și demnitate pentru o bibliotecă publică. Vă amintiți unde se țineau alegerile în Atena antică? **La biblioteca publică.**

Știți unde au pus-o comuniștii? În rândul furnizorilor de droguri. Culturale. Și așa a rămas, în multe locuri, și în zilele noastre. Ce loc de informare, cercetare, documentare, formare, educare? Nu, dragilor, a rămas tot loc de... petrecere a timpului liber, lăcaș de cultură, bla, bla, bla...

De fapt, *Cațavencii*, javre ale timpurilor contemporane, sunt, în primul rând, produsul acestor instituții civilizatoare din România, inclusiv biblioteca publică, ceea ce trebuie să dea serios de gândit.

Pentru ca România să se oprească din involuția postdecembristă, e necesar ca vehiculul civilizator al comunității locale să funcționeze la parametrii Uniunii Europene. Uniune în care am intrat, după cum bine știți, fără să fi îndeplinit condițiile necesare.

Acum trei ani decidenții se făleau cum au putut să-i tragă pe sfoară pe confrății Europei civilizate. Acum știm și *boborul* suportă consecințele. Uite criza, nu e criza!

CRIZA DE IDENTITATE A BIBLIOTECILOR PUBLICE ROMÂNEȘTI**Ioana DRAGOTĂ**

Nu există o lege divină care spune că bibliotecile ar trebui să existe totdeauna.
(Maurice Line)

Criza pare a fi o trăsătură definitorie a vremurilor în care trăim. Criza de sistem, criza economică, criza valorilor, criza culturii etc. - toate domeniile activității umane sunt cuprinse de criză. În mod firesc, nici bibliotecile nu se sustrag acestei realități.

Despre criza de identitate a bibliotecilor se vorbește de mai bine de două decenii, discuțiile învârtindu-se cu precădere în jurul necesității redefinirii bibliotecilor ca urmare a câtorva fenomene contemporane, printre care: explozia informațională - cu problemele legate de gestionarea unui volum imens de informații - și impactul dezvoltării sectorului IT - cu intrarea acaparatoare a internetului în viața personală (au ajuns la maturitate și sunt active generații care nu concep lumea în absența acestui teribil instrument), oferind alternative comode și rapide de accesare a informației dar și de petrecere a timpului liber, imputându-i-se, printre altele, scăderea apetitului pentru lectură al tinerelor generații.

Dar asta la nivel mondial. În România, ca de fiecare dată, există particularități care acutizează fenomenul. Trebuie specificat de la bun început că, deși suportă și ele efectele crizei economice, pentru bibliotecile din învățământ problema se pune în termenii modernizării și nu în cei ai justificării rostului. Obiectivele lor sunt mai clar precizate, publicul mai omogen, cu orizont de așteptare cunoscut. Încă nu s-a găsit nimeni să spună că procesul de învățământ se poate desfășura în absența bibliotecii (deși realitatea confirmă, parțial, această supoziție, atâta timp cât nu toți elevii/studenții frecventează bibliotecile și, mai mult, există în

teritoriu facultăți acreditate care au biblioteci-fantomă). În schimb, în ceea ce privește bibliotecile publice, există voci care pun problema redefinirii lor în termenii luptei pentru supraviețuire. Vin vremuri în care societatea nu va mai putea susține instituții în virtutea inerției, ci numai în măsura în care acestea vor justifica investițiile făcute, prin beneficiile aduse comunității. Și dacă bibliotecile nu vor reuși să se adapteze ori nu vor ține pasul cu schimbarea sau dacă vor apărea în mediul web instrumente performante care să se poată substitui bibliotecilor, atunci soarta lor este pecetluită.

Nu se poate spune că bibliotecile nu fac eforturi, principalele direcții în care s-a acționat fiind: informatizarea, atragerea de programe de modernizare, diversificarea serviciilor de bibliotecă, implicarea în valorificarea patrimoniului local ș.a. Dar, privite în ansamblu, bibliotecile publice din România formează un tablou plin de contraste, de la biblioteci moderne și funcționale, până la biblioteci în agonie, în sedii improprii și cu fonduri învechite. Și de multe ori, între nivelul studiilor pe tema identității bibliotecilor și realitatea dezolantă din teritoriu este o diferență halucinantă.

Țin să precizez că rândurile care urmează încearcă să scoată în evidență câteva particularități mai des întâlnite și nu se referă la bibliotecile publice românești în ansamblul lor, pentru că există fericite și numeroase excepții.

Deci, de ce criza bibliotecilor publice din România e mai profundă? Din cauza unor particularități concrete. Iată câteva dintre ele:

- **Bibliotecile publice sunt concurate la toate nivelurile.** De regulă, ponderea cea mai însemnată a cititorilor o reprezintă copiii și tinerii cuprinși într-o formă de învățământ. Aici există concurența bibliotecilor școlare. În mediul rural, problema se pune, parcă, cu și mai multă acuitate și sunt voci care susțin contopirea bibliotecii școlare cu cea comunală. La fel, în orașele care au devenit centre universitare peste noapte, cu bibliotecile aferente. În ceea ce privește organizarea de activități, există concurența a numeroase cluburi și cercuri pentru elevi, organizate de școli și de palatele copiilor, există experiența căminelor și a caselor de cultură, deci există și mentalitatea că anumite genuri de activități nu intră în atribuțiile bibliotecii. Acest lucru se vede bine vara, când multe biblioteci publice intră într-o perioadă de relaxare în loc să profite de nișa creată prin încetarea activității școlare și să încerce să-și promoveze și mai intens serviciile (cu atât mai mult cu cât, din ce în ce mai puțini români își permit să plece undeva în concediu). În condițiile de mai sus, pare destul de dificil de stabilit o identitate clară pentru bibliotecile publice.
- **Nesiguranța finanțării.** Legea bibliotecilor, care prevede norme clare de finanțare, nu are prevăzute sancțiuni pentru nerespectarea acestora, așa că rămâne literă moartă, totul rezumându-se la abilitatea managerilor și bunăvoința finanțatorilor.
- **Calitatea personalului.** Dar finanțarea nu explică totul. Calității personalului îi revine un rol foarte important. Aici se ridică problema permisivității condițiilor de angajare, precum și a învățământului biblioteconomic românesc, care încă mai suferă de pe urma unei întreruperi de aproape două decenii. Ținând cont de profilul profesional al bibliotecarului, așa cum se conturează astăzi, ar fi obligatorii, pe lângă cursurile de strictă specialitate, cursuri de marketing, comunicare, sociologie, psihologie, ca să nu mai vorbim de dezvoltarea abilităților în domeniul IT și câte altele! Mai mult, pentru a face față ritmului actual al schimbărilor din domeniul IT, se impune o perfecționare profesională continuă.
- **Conservatorismul.** În mod surprinzător, mediul bibliotecilor publice românești s-a dovedit a fi unul conservator. De exemplu, după 20 de ani, informatizarea, în ansamblu, lasă mult de dorit, începând de la softuri, continuând cu exploatarea lor și până la competențele personalului. Există și biblioteci cu dotări foarte bune. Este în derulare și programul Biblionet, care oferă o substanțială mână de ajutor în această privință. Dar dacă bibliotecarul nu va fi în stare să facă mai mult decât Google, nu își va depăși utilizatorii în stăpânirea tehnicilor de căutare, nu își va crea instrumente auxiliare de lucru și sprijin, degeaba dotări! Nu vor face mai mult decât internet (cafeturile) și sunt utile în măsura în care tehnica nu pătrunde în casele oamenilor. Se înregistrează mari discrepanțe și în oferta de servicii electronice: există biblioteci fără saituri sau cu saituri rigide, reviste electronice și blogurile sunt o raritate, referințele electronice, de asemenea. Nu mai vorbesc despre prezența bibliotecii și a bibliotecarilor în mediile de socializare (subiect abordat cu interes la Conferința IFLA din 2010, raportat la migrația utilizatorilor în „țara” Facebook, de exemplu, care are a treia populație, după China și India).
- **Tributul plătit unor vechi mentalități.** Există rețineri în eliberarea fondului de documente de balastul cărților care nu circulă, cu urmări asupra gestionării spațiului și învechirii fondului, de teama că nu se vor putea cumpăra altele și că faptul ar putea avea implicații asupra numărului angajaților. Există ezitări în împrumutarea la domiciliu a lucrărilor costisitoare și a tipurilor aparte de documente; de teama sancțiunilor materiale aplicate (pe acestea legea nu le-a omis), bibliotecarul-gestionar își supradimensionează rolul de „păzitor” al cărților. Există rețineri la implicarea în viața comunității, lucru ce ține și de o lipsă de exercițiu

democratic, de spirit civic și, în ultimă instanță, s-ar putea să fie vorba și de anumite particularități ale psihologiei noastre naționale. Încă se mai practică activități cu caracter statico-solemn, în detrimentul celor interactive. Există și o lipsă de răspunsuri prompte la provocările imediate ale comunității, generate temeri nejustificate. La acestea se adaugă prejudecăți privind cartea și înalta menire a bibliotecarului, care stă în turnul său de cărți și împrăștie lumină. Pe scurt spus, rolul static este preferat celui dinamic, e și mai comod. Această problemă este văzută și ca o problemă de imagine și de generație. Nu întâmplător, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova s-a înființat Clubul Tinerilor Bibliotecari, cu o activitate atractivă și bogată - blogul lor poate fi cercetat la <http://bnrm.wordpress.com>.

- **Comunicarea și criza de autoritate.** Din cauza inegalității dotărilor tehnice, dar și a unei rezerve de neînțeles, comunicarea între bibliotecile publice lasă de dorit. De multe ori ea se rezumă la prezentarea realizărilor (are mai degrabă un caracter festivist) și mai rar se constituie într-un dialog deschis pe marginea problemelor concrete cu care se confruntă bibliotecile. Pentru rezolvarea acestor aspecte, bibliotecarii preferă canalele mai puțin formale. Nu a fost de folos pentru bibliotecile publice nici sinuosul parcurs al organizării asociațiilor profesionale, nici modul incalificabil în care a fost tratată problema sediului Bibliotecii Naționale a României, care a fost pusă în imposibilitatea de a funcționa la adevărata capacitate și valoare, astfel încât, pentru ani buni, bibliotecile publice au fost lipsite de îndrumarea metodică cu care fuseseră obișnuite. Lipsa suplimentară de uniformitate insinuată în activitatea bibliotecilor, în acest interval de timp, va fi o piedică suplimentară în realizarea catalogului național partajat, dacă se va realiza vreodată, pentru că se pare că ne permitem risipa de a plăti zeci, sute de oameni pentru a realiza, în paralel aceleași operațiuni. Speranțele mele sunt tare

anemice, văzând, de-a lungul timpului, cum s-au prăpădit atâtea inițiative valoroase.

În loc de concluzii. Cu siguranță, se pot adăuga multe alte lucruri dar, rezumând, pentru bibliotecile publice se deschid două drumuri: informație (și lectură), pe de o parte, și activism socio-cultural, pe de altă parte. Trăiesc cu impresia că al doilea drum are o poziție privilegiată, pentru că este aducător de beneficii vizibile, ușor cuantificabile, imediate, pentru că aduce și menține biblioteca în atenția publică, pentru că este creator de imagine, iar în zilele noastre, imaginea este totul. Și la urma, urmei, este mai ușor.

Al doilea drum este al bibliotecarilor care creează bazele de date și care servesc strict publicul cititor, care îmi pare ajuns într-un con de umbră. Totuși, de calitatea muncii lor și de strânsa colaborare dintre ei, aspect care lasă de dorit, uneori, depinde dacă biblioteca își îndeplinește sau nu funcția de furnizor de informație, lucru imposibil în absența unui set de reguli și principii clare și coerente (recunosc, de asemenea, că cele după care ne ghidăm în momentul de față au pierdut puțin pasul cu progresul IT). Excepție fac bibliotecarii din bibliotecile publice mici, care trebuie să acopere singuri toate laturile activității. Oare nu sunt cerințe prea mari pentru un singur angajat, disproporționate față de retribuție?

Chiar dacă îmi pot închipui că prelucrarea informațiilor va deveni apanajul bibliotecilor mari, realizarea unui sistem coerent de informare nu poate fi decât o operă colectivă, la care fiecare membru participă cu datele locale, specifice. Informațiile comunitare, în sarcina bibliotecii publice teritoriale rămân. Asta dacă nu vrem să devenim cămine culturale pe stil nou, cu riscul să fim depășiți de alții în materie de divertisment, singurul avantaj evident fiind gratuitatea serviciilor. Și dacă se va întâmpla acest lucru, orice fiind, teoretic, posibil, să nu le mai numim biblioteci, să li se spună mall-uri culturale, autostrăzi ale culturii etc. Mă rog, într-un colțisor, o ieșire laterală, ceva, s-ar putea pune, pentru nostalgici și curioși (dacă vor exista), o micuță bibliotecă. În momentul de față încă mai văd bibliotecarul mai mult ca pe un profesionist al informației decât

ca un activist socio-cultural. Dar, cine știe ce voi gândi mâine?

Cunoscutul specialist englez Maurice Line nu elimină posibilitatea schimbării raționale a paradigmei bibliotecilor, lăsând managementului specific șansa de a găsi soluții de adecvare la comandamentele epocii. Important este, afirmă Line, ca circuitele comunicării să funcționeze, informația să ajungă la utilizatori, în locul și momentul potrivite... «cine

anume o furnizează și în ce fel este o chestiune secundară. Dacă bibliotecile fac acest lucru cel mai bine, este excelent, ele vor continua să existe, cu toate că, probabil, într-o formă diferită; dacă nu o fac, ele merită să moară.

Nu există o lege divină care spune că bibliotecile ar trebui să existe totdeauna.» (Bibliotecile și criza de identitate. prof. univ. dr. Ion Stoica. În Studii de bibliologie și știința informării, vol. 3, 1997.)

P. S.

Cine vrea să aprofundeze subiectul, are la dispoziție următoarea **webografie** (prefer această formă, din motive etimologice, deși statistica utilizării pe internet este: webliografie 5590 pagini web, webografie 3460, weblografie 310):

<http://www.bjastrasibiu.ro/conferinte/66-gabureac.pdf>

<http://www.certitudinea.ro/articole/bibliofile/view/crizele-si-biblioteca-publica-i>

<http://clubbib.wordpress.com/2010/07/29/inca-o-data-despre-bibliotecar-ca-vector-de-image/>

<http://www.prolibro.eu/groups/crizele-bibliotecilor-din-romania/>

<http://www.prolibro.eu/groups/crizele-bibliotecilor-din-romania/>

<http://ebooks.unibuc.ro/StiinteCOM/bibliologie/1.htm>

<http://lonewolf librarian.wordpress.com/2010/08/07/social-media-today-08-07-10/>

<http://www.prolibro.eu/old-habits-die-hard>

<http://prolibro.wordpress.com/2010/07/17/cine-poate-fi-bibliotecar-in-romania/>

<http://www.prolibro.eu/bazele-biblioteconomiei-si-au-trait-traiul-urmeaza-dezvoltarea-serviciilor-de-biblioteca>

<http://throughlifelightandlens.blogspot.com/2009/11/sergiu-gabureac-crizele-si-biblioteca.html>

RISIPIȚI PRINTRE CUVINTE. RAFTURI ȘI AMĂNUNTE**Dorina CADAR**

În orice parte ne întoarcem privirea, zărim ceva ce ne-ar putea interesa. Trecem printre rafturile secției și ni se imprimă pe retină, uneori chiar involuntar, titluri: *De ce bărbații se uită la meci și femeile se uită în oglindă [...]*, *Curajul de a fi*, *Înghite Platon nu Prozac*, *Războiul și pacea interioară*, *Evanghelia pierdută*, *Eu și părinții mei*, *Afacerea de vis*, *ABC-ul grădinăritului*, *Feng Shui*, *Istoricul neochirurgiei românești...* cărți, enciclopedii, albume, lumi cuprinse între coperte mai vechi sau mai noi. Stau frumos aranjate în ordinea aceea bibliotecărească, pe domenii, în ordine alfabetică pe autori și apoi pe titluri, precum soldații pregătiți să dea onorul, sau alteori într-o ușoară dezordine, semn că tocmai au fost răsfățate de mâna vreunui cititor.

Am învățat – tot dintr-o carte – și știu sigur că ele, cărțile, sunt vii, că ne simt și ne sunt recunoscătoare când le răsfoim, le citim, le aranjăm pe raft, sau ne îngrijim de rănilor datorate uneori timpului, alteori unei mâini neatențe, ducându-le la „doctorițele” de la legătorie, acolo unde li se aplică cu grijă și răbdare tratament de specialitate. Cred că ele, cărțile, știu care dintre bibliotecare se apropie, ne recunosc vibrația energetică, vocea... ori starea sufletească. De cele mai multe ori nu ne dăm seama de aceste lucruri și le tratăm ca pe niște obiecte nevii; ele ne înțeleg limitele, nu se supără, pentru că știu că va veni cu siguranță pentru fiecare dintre noi măcar o clipă când le vom percepe exact ca pe ceea ce sunt. Am putea stărni uneori invidia pentru că noi, bibliotecarii, suntem privilegiați, putem evada, mai repede în cuprinsul cărților, din urâtenia unei lumi în care, din păcate, românii trăiesc. Avem bani puțini, dar măcar avem șansa de a ne păstra mintea întreagă și, de aici, datoria de a ne convinge concitadinii că și ei se pot bucura de

acest spațiu al bibliotecii și de ceea ce el le poate oferi, pentru că orice problemă, cu siguranță, își poate găsi rezolvarea într-o carte. Și, din fericire, nu sunt puțini prietenii noștri, cititorii.

Secția Împrumut pentru adulți a bibliotecii noastre a devenit astfel și un Centru de Informare Comunitară, și nici nu poate să fie altfel, iar bibliotecarele vin, în mod firesc, în sprijinul cititorilor în căutările lor din diferite domenii. Aici se întâmplă în general lucrurile numite „de rutină”, munca aceea tradițională, dar de bază, a bibliotecii. Dar, dacă cineva își imaginează că există riscul de a cădea în capcana acesteia, se înșală. Munca noastră nu se termină atunci când nu avem cititori. De fapt, suntem în continuă activitate. Pe lângă munca cu cititorul, aspecte importante sunt munca de informare și cea creatoare. În această categorie se înscriu *Notele de lectură* pe care le redactăm de câțiva ani, acele minighiduri pentru cititori, care cuprind recenzii la unele dintre cărțile pe care bibliotecarele de la Secția Împrumut le recomandă spre a fi citite, selectarea cărților pe diverse teme și expunerea lor în rafturi expoziționale în funcție de ce este reprezentativ într-o anumită perioadă (scriitori omagiați, laureați ai premiului Nobel pentru Literatură, romane ecranizate, cărți noi intrate în secție, punerea în valoare a cărților cu rulaj mai mic), întocmirea de bibliografii, primirea, așa cum se cuvine, a noilor cărți intrate în secție. Provoacă-i cărora le facem față implicându-ne afectiv.

Merită să menționez, în acest context, rezultatul muncii colegei noastre Livia Grigor, materializat în două indexuri bibliografice, unul cuprinzând lista cărților **despre Maramureș** aflate în colecția Secției Împrumut, altul lista cărților scrise **de autori maramureșeni** aflate în aceeași secție. Aceste două bro-

șuri sunt primele care se înscriu într-un program mai larg și de durată în care sunt implicate toate bibliotecarele de la Împrumut și care constă în realizarea de bibliografii din diverse domenii.

În *Notele de lectură*, și-au exprimat gândurile, recomandând spre lectură cărți și autori, Mara Babiciu, Aristița Borbei, Ana Bizău, Dorina Cadar, Camelia Kalisch, Delia Florea, Livia Grigor, Lăcrimioara Grosos, Monica Lenghel, Rodica Onțiu, Adrian Pop, Natalia Rus (plecată, între timp, din bibliotecă), Angela Sitar și Ioana Țiplea.

Vitrina tematică este pentru fiecare bibliotecară un prilej de a-și alege o temă preferată, de a căuta și alege cărți potrivite temei și de a le expune privirilor tuturor celor care frecventează secția. De cele mai multe, ori alegerea temei este subiectivă, scoțând în evidență pasiuni sau interese ale bibliotecarelor pentru anumite subiecte, dar care s-au dovedit, de fiecare dată, a fi foarte atractive și pentru cititori, la fel ca și prezentările de carte înscrise în programul „Cartea de vitrină”.

Știu că nimic nu este nou sub soare, dar am simțit că trebuie să amintesc câteva dintre preocupările noastre, preocupări ce sunt într-o continuă mișcare, în funcție de aria de interese, pentru că, dacă mai există păreri false sau incomplete despre ce înseamnă să fii bibliotecar, depinde de noi ca ele să fie schimbate.

S-au spus și s-au scris multe, se vor mai spune multe despre munca și menirea noastră pentru că fiecare colectiv de bibliotecari are propria poveste, chiar dacă în esență este aceeași. Fiecare dintre noi lăsăm, în ceea ce facem, ceva din eul nostru unic și irepetabil, ne punem amprenta personală în activitatea bibliotecii, ne influențăm reciproc – oameni și cărți – pentru ca în final să formăm o echipă adaptabilă la schimbările și cerințele unei societăți excesiv „informate”. Este una dintre cele mai frumoase sarcini de care am înțeles că trebuie să ne achităm cu modestie și bun simț, lăsând la o parte orgoliul acela, tipic omenesc, care cere recunoaștere publică. De recunoaștere avem totuși parte, și vine, fără cuvinte mari, de cele mai multe ori chiar fără cuvinte, din spre cititorii noștri. Și de asta avem nevoie.

Imagini din secția Împrumut pentru adulți

CĂLĂTORIND CU JULES VERNE PE MELEAGURI ROMÂNEȘTI**Amalia TALPOȘ**

De peste 100 de ani, Jules Verne (08.02.1828-24.03.1905) rămâne scriitorul din literatura universală cel mai tradus, editat și citit în România.

Începând cu anul 1897, când romanul său *Castelul din Carpați* a fost publicat de o revistă literară din Sibiu, și până astăzi, au fost traduse în românește 60 din cele 64 de romane din ciclul „Călătorii extraordinare”.

Dacă anul 2010, care tocmai s-a încheiat, a adus cu sine reeditarea celor 40 de volume din „Biblioteca Jules Verne”, în colecția Adevărul Holding, păstrându-se formatul și prezentarea grafică de excepție a ediției originale, de acum 30 de ani, dar îmbogățindu-se cu mai multe ilustrații originale, se cuvenea ca acest fapt să redeschidă gustul cititorilor și al colecționarilor romanelor nemuritorului Jules Verne. Ceea ce s-a și întâmplat: romanele sale au fost primite cu bucurie și revalorizate de către numeroșii lui cititori.

Jules Verne evocă România în patru din romanele sale:

Kéraban le têtu, 1882

Claudius Bombarnac, 1891

Le Château des Carpathes, 1892 (cel mai cunoscut, pentru că întreaga acțiune se petrece în Transilvania)

Le beau Danube jaune, 1901

Nu am amintit întâmplător titlul romanului *Castelul din Carpați*, deoarece sunt puțini cei care știu că autorul acestuia, Jules Verne, a ajuns pe meleagurile transilvănene în secolul XIX, unde a vizitat cetatea Colț, care va deveni ulterior sursă de inspirație pentru romanul său. Este interesant faptul că și printre cercetătorii francezi ai vieții lui Jules Verne sunt investigatori care nu numai că nu amintesc despre un voiaj vernian în spațiul carpato-pontic, dar nici n-au încercat să lanseze vreo ipoteză în această direcție. De aici reiese că mai stăruie încă anumite îndoieli cu privire la periplusurile românești, cum afirmă de altfel și Ion Hobana în cartea sa, *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*. El precizează că acuratețea descrierii locurilor se datorează „unei ample documentări, și unui minuțios studiu istoric și geografic despre țările respective; personajele, faptele și întâmplările nascându-se în mintea autorului în timpul lecturii”¹.

Sunt însă și voci care afirmă că aceste incursiuni pe meleaguri românești au fost efectuate. În cartea *Pe urmele lui Jules Verne în România*, Simion Săveanu, autorul acesteia, emite ipoteza că: „între 1882 și 1884 Jules Verne ar fi fost în relații apropiate cu o anumită Luiza Müller, originară din România, mai precis din Homorod. La îndemnul ei, ar fi făcut o călătorie incognito cu o navă pe Dunăre până la Giurgiu, apoi cu trenul la București și apoi la Brașov și, în final, la Homorod”².

¹ Ion Hobana. *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*. București : Univers, 1979, p. 110

² Simion Săveanu. *Pe urmele lui Jules Verne în România*. București : Albatros, 1980, p. 48.

Așadar, „cauzele afinității lui Jules Verne pentru țara noastră se pare că au pornit din planul sentimental”³.

Oricum, orice îndoială cu privire la faptul că Jules Verne ar fi urcat și el pe cărarea care ducea spre complexul arhitectonic medieval spre a vizita vestigiile castelului dispăre la lectura cărții, cititorii acesteia fiind profund tulburați în urma explicațiilor date de autor: „Cunoștințele uimitoare pe care Jules Verne le posedă la acea dată, despre acele locuri n-ar fi putut fi asimilate decât dacă ar fi călătorit prin acele locuri; limbajul – este și el relevant, uneori e presărat cu cuvinte neaoșe românești, așa cum erau pronunțate ele de localnici”⁴.

Lectura cărții *Castelul din Carpați* la inițiativa prof. Elena Muntean, de la Școala cu clasele I-VIII, „Avram Iancu” de către copii aparținând acestei școli, a constituit punctul de pornire pentru o activitate deosebit de interesantă și inedită, desfășurată în trei etape:

- 1) Lectura cărții (septembrie – octombrie 2010) și obținerea de informații cu privire la carte și autor, puse la dispoziție de Secția pentru copii a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, etapă realizată temeinic și cu multă seriozitate de către toți copiii participanți.

Cu această ocazie copiii au aflat că numele Cetății Colț, de la marginea Munților Retezat, a ajuns să fie cunoscut în toată lumea, prin intermediul paginilor unei cărți. Jules Verne a scris despre ea în „Castelul din Carpați”. Și nu numai titlul romanului are legătură cu România. Cine și-ar fi închipuit că Jules Verne a iubit o româncă din Homorod, de dorul căreia s-a stins, și de dragul căreia a scris această carte de succes?

- 2) Expediția propriu-zisă la Cetatea Colț (octombrie 2010), intitulată „Pe urmele lui Jules Verne la Castelul din Carpați”, desfășurată pe parcursul a trei zile și având un itinerar atractiv, scopul ei principal fiind vizitarea Castelului Colț, cel care, spun legende, stă la baza renumitului roman al lui Jules Verne.

De la Hațeg, drumul duce spre Parcul Național Retezat. Undeva, la vreo 20 de kilometri, apare indicatorul spre Cetatea Colț. E destul de mers, pe cărări înguste, e destul de greu, dar te poți opri din când în când pentru a te bucura în liniște de priveliștea oferită de munte.

Cetatea Colț nu a fost niciodată un punct strategic pentru voievozii de demult. Poate și de aceea a ajuns subiect al unui roman de dragoste. Timpul și-a spus cuvântul. Acum nu au mai rămas decât ruinele. Stau parcă de veghe, pe o culme, ascunse după un pâlț de copaci și anunțând oarecum povestea de iubire atât de misterioasă care s-a desfășurat aici.

- 3) Cea de-a treia etapă a activității s-a desfășurat la începutul lunii noiembrie 2010, la bibliotecă și a constat în realizarea unor prezentări Power Point, prezentarea unor poze și a unor filmulețe realizate în excursie, precum și într-un schimb de impresii între copii, de această dată participând la întâlnire și părinții copiilor implicați în expediție.

Secția pentru copii a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” le-a pregătit cu această ocazie cititorilor ei o expoziție de carte conținând toate titlurile existente în fondul Secției din opera lui Jules Verne, invitându-i totodată să facă cunoștință și cu alte povești uluitoare inventate de celebrul scriitor francez. Cele mai cunoscute scrieri ale sale au anticipat de multe ori realizări tehnologice ale secolului XX și au influențat întreaga evoluție a literaturii științifico-fantastice de mai târziu.

Desigur, activitățile de acest gen sunt binevenite deoarece sunt foarte complexe. Ele vor stimula elevilor interesul pentru lectură, ajutându-i să-și completeze cunoștințele și să și le clarifice. Totodată asocierea conținutului cărții cu refacerea traseului pe care l-a străbătut și autorul cărții i-a ajutat să-și fixeze conținutul romanului și le-a lăsat copiilor impresii de neuitat.

³ Ibid., p. 53.

⁴ Ibid., p. 69.

SIMPOZIONUL NAȚIONAL „MIJLOACE MODERNE DE ATRAGERE A PUBLICULUI ÎN BIBLIOTECĂ” – UN FRUCTUOS SCHIMB DE EXPERIENȚĂ PROFESIONALĂ

**Laura HORVATH
Paula RUS**

În perioada 15-16 aprilie 2010, la Biblioteca Județeană „Panaite Istrati” din Brăila s-a desfășurat Simpozionul Național *Mijloace moderne de atragere a publicului în bibliotecă*, la care a fost invitată să ia parte și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”. Acestea i s-au alăturat mai multe biblioteci din țară: Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României, Biblioteca Metropolitană București, Biblioteca Centrală Universitară Iași, precum și biblioteci din Brașov, Constanța, Galați, Neamț și Vrancea, cu prezentări deosebit de interesante, menite să ridice calitatea serviciilor de bibliotecă.

În deschiderea Simpozionului, gazdele (Adrian Dragoș Neagu, director al Bibliotecii Județene „Panaite Istrati” Brăila, dr. Eduard Claudiu Brăileanu, șef de serviciu la Relații publice, din aceeași instituție) și doamna Monica Grecu, specialist în Relații publice IREX au subliniat importanța unui schimb de experiență între biblioteci, cu scopul de a atrage publicul la bibliotecă și de a-l determina să devină fidel serviciilor și programelor oferite de această instituție, în contextul actual al exploziei informaționale.

Temele propuse pentru discuție au fost: *Biblioteca și categoriile defavorizate de public, Publicul activ pe piața muncii versus utilizator inactiv al bibliotecii, Atragerea la bibliotecă a preșcolarilor și elevilor și Ghid de bune practici în atragerea și fidelizarea [sic] publicului.*

Fiecare participant a primit câte o mapă conținând o diplomă, programul Simpozionului și un CD cu toate prezentările susținute. Astfel, bibliotecarii prezenți la eveniment au

putut împărtăși colegilor din bibliotecile lor impresiile legate de simpozion. De asemenea, CD-ul primit ne-a oferit posibilitatea realizării unei sinteze a prezentărilor făcute de colegii participanți, ceea ce face și obiectul acestui material.

Biblioteca Județeană „V. A. Urechia” din Galați reprezentată de jr. Florina Diaconeasa, șef al serviciului Relații cu publicul, a adus în atenția celor prezenți la simpozion un proiect cu cerere de finanțare intitulat *Centrul de informare și terapie ocupațională pentru persoanele cu dizabilități*, al cărui grup țintă sunt persoanele defavorizate.

Acest proiect își propune realizarea unui **serviciu** care va avea două direcții de acțiune: 1. **de informare** – acordarea de asistență pentru nevoile de informare a persoanelor cu dizabilități, precum și identificarea, direcționarea și facilitarea accesului la documentele și resursele care răspund acestor nevoi; 2. **de direcționare** a persoanelor cu dizabilități spre a-și reface, înțări sau îmbunătăți performanțele, pentru însușirea unor abilități și funcții necesare pentru adaptarea, productivitatea și menținerea stării de sănătate.

Creșterea gradului de informare a persoanelor cu dizabilități, facilitarea dialogului, atât între persoanele cu dizabilități, cât și între aceștia și membrii societății, dobândirea aptitudinilor în utilizarea tehnologiilor informatice, creșterea șanselor de integrare socială a persoanei cu handicap sunt doar câteva dintre rezultatele dorite în urma implementării acestui proiect.

Cum putem fi mai atractivi față de preșcolari și elevi a fost subiectul adus în

discuție de Manuela Chirilă, reprezentanta Bibliotecii Județene „G. T. Kirileanu” Neamț. Serviciile oferite de Secția de Împrumut carte pentru copii a acestei biblioteci au fost adaptate noilor cerințe ale utilizatorilor. Astfel, a fost creat un proiect intitulat **Clubul de vacanță**, desfășurat în perioada vacanței de vară (iulie-august) și care are ca grup țintă copii cu vârste cuprinse între 5-14 ani.

Prin acest club, se urmărește redescoperirea bibliotecii prin joc și alte activități plăcute celor mici, cum ar fi: realizarea unei machete de ziar, a unor scenete scrise și interpretate de copii, unele cu ajutorul unor păpuși, realizarea de colaje cu diferite materiale din natură (scoici, boabe de cafea, material textil), confecționarea de figurine origami și figurine din argilă, realizarea de desene pe asfalt, modelaj din plastilină sau pictură pe sticlă, pe baloane etc.

Titina-Maricica Dediu de la Biblioteca „V. A. Urechia” Galați a prezentat o lucrare centrată pe formarea utilizatorilor bibliotecii în ce privește competențele de utilizare a calculatoarelor personale și navigare în Internet.

Funcția bibliotecilor de a participa la o activitate educațională bazată pe TI (tehnologia informației) trebuie privită ca un serviciu oferit de bibliotecă utilizatorilor săi, în cadrul căruia aceștia au acces la echipamente și programe de aplicație, beneficiază de instruire și sprijin de bază, au acces la rețele și la servicii de navigare în rețea și le sunt oferite programe de instruire care să-i învețe instrumentele și tehnicile necesare obținerii informațiilor.

Atragerea la bibliotecă a persoanelor de vârstă a treia și a celor cu dizabilități a fost un alt subiect abordat în cadrul Simpozionului Național de la Brăila. Dumitru Iacob, bibliotecar la Secția de împrumut carte pentru adulți, de la Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț a prezentat un proiect intitulat **Lectură, teatru – lectură și „loisir”**, al cărui principal obiectiv este implicarea în activități cultural-artistice a persoanelor de vârstă a treia și a celor cu handicap și a însoțitorilor lor, prin conceperea unui mediu în care ele să se manifeste creator, depășind nivelul receptării unui act artistic sau cultural ca simpli spectatori.

În acest sens, în anul 2009, a debutat **Atelierul de teatru-lectură**, în cadrul căruia sunt realizate spectacole de teatru lecturat, de la care nu lipsesc elementele de decor, costumele, mișcarea, efectele de lumini și sunet, concepute astfel încât să fie cât mai aproape de cele clasice, cu singura diferență că actorii amatori citesc textul.

Atelierul de rostire artistică, un alt proiect al Bibliotecii Județene Neamț, a luat ființă în urma constatării faptului că cei mai mulți din utilizatorii bibliotecii nu știau să recite o poezie, confundând rostirea poetică cu lectura, nici să interpreteze un text în proză sau un monolog dintr-o piesă de teatru. Grupul țintă al acestui proiect îl formează atât persoanele cu handicap și cele de vârstă a treia, cât și elevii de liceu și școală generală.

Pe lângă cele două ateliere menționate, Biblioteca din Neamț și-a propus spre realizare și un ciclu de întâlniri interactive, desfășurate bilunar, cu tema **Micile cărți mari ale umanității**, precum și gruparea unor activități sub genericul *Zilele Bibliotecii, Zilele Eminescu, Zilele Blaga, Zilele Sadoveanu* etc.

Anamaria Cătănoiu, coordonatoarea Centrului de Limbi Străine de la Biblioteca Județeană Vrancea, a împărtășit celor prezenți câteva exemple de metode, bune practici, comportament și viziune nonconformiste aplicate în acest centru. Astfel, cei de aici au reușit să atragă un număr mare de utilizatori din toate categoriile de public, prin politica de deschidere, reorientare și readaptare la noile cerințe ale societății, în general, și ale comunității vrâncene, în special.

Aceste „metode nonconformiste” constau atât în activitatea desfășurată (cea specializată: de bibliotecă și cea complementară: cultural-artistică și educativă, concretizate prin proiecte, programe, manifestări, evenimente), cât și în modul de organizare, comportament, mentalitate care alcătuiesc „ghidul de bună practică” al acestui centru.

Iată câteva exemple: **metode prin activități educative și de loisir**:

Cluburi (club de engleză, de franceză pentru copii, club de engleză pentru avansați, club de arabă și turcă, club de spaniolă pentru liceeni, club de pictură, club de cinematografie, club de dezvoltare personală, club de

consiliere psihologică, clubul bloggerilor). În urma frecventării acestor cluburi, mulți utilizatori au început să descopere cartea și lectura și au depășit problemele de adaptare și socializare. La cluburi sunt cooptați și copii de etnie rromă sau cu diverse dizabilități (autiști, de exemplu).

Programe:

- **Programul de voluntariat** este cel mai important program al Centrului de Limbi Străine și cel mai constant și de durată. Se lucrează cu voluntari tineri, atât elevi, cât și cadre specializate care predau la cluburi.

- **Program pentru minorități: BRIDGES ACROSS CULTURE - Punți peste cultură**, program realizat în colaborare cu diverse minorități etnice din țară.

- **Program educațional: Parteneriat pentru educație: *Studying and living in the USA***, care constă din videoconferințe pe tema accesului elevilor români la educație în SUA.

- **Programul de tutoriat „BIBLIOTECA = ACASĂ”** își propune oferirea unei **alternative gratuite** de petrecere a timpului liber, de exprimare a creativității prin găzduirea unor cluburi, activități ale copiilor și tinerilor, în special, dar sunt vizate și alte categorii de public.

Activități gratuite:

Scoala de iarnă, cu două ateliere: *Atelier de educație* și *Atelier de blog*.

Workshop psihologic, în cadrul căruia au loc întâlniri care se constituie în adevărate ședințe de consiliere psihologică de grup, cu rezultate benefice.

Atelierul de jurnalism are ca obiectiv inițierea liceenilor în tainele presei scrise.

Metode prin bună practică, prin care se dorește ca biblioteca să devină un adevărat centru educativ, cultural și de socializare: construcția bibliotecii după conceptul american de bibliotecă; biblioteca = acasă, spațiu deschis primitiv, nonconservator, asociat ideii de cămin și familie; acces liber la raft, inclusiv la documentele de referință; absența depozitelor de carte, absența sălii de lectură ca spațiu distinct în bibliotecă; termene negociate la carte și număr nelimitat de documente pentru împrumut; comportament degajat, amabil, adaptat la nivelul tinerilor, limbaj apropiat vârstei lor; implicarea cititorilor, părinților,

voluntarilor în activitățile bibliotecii și consultarea lor cu privire la acestea; descoperirea, promovarea și sprijinirea tinerelor talente. Și exemplele ar putea continua.

În intervenția sa la simpozion, dr. Daniel Nazare de la Biblioteca Județeană „George Barițiu” Brașov a prezentat câteva mijloace moderne, prin care se încearcă să se atragă utilizatorii, fie să calce pragul bibliotecii, fie să acceseze biblioteca de la distanță.

Dintre activitățile organizate în afara sediilor bibliotecii, se detașează **Târgul de produse tradiționale slow-food**¹, organizat în curtea sediului central.

La fiecare ediție a târgului, biblioteca și-a prezentat serviciile printr-un stand propriu, a conceput și realizat materiale informative și de publicitate, a găzduit ateliere de creație în aer liber (de exemplu: origami, încondeierea ouălor) în scopul atragerii de noi utilizatori. De asemenea, au fost oferite, sub forma unor răvașe, rețete din vechime, foarte bine primite de vizitatorii târgului, care apoi au venit și la bibliotecă pentru a se documenta ei înșiși sau pentru a cere bibliotecarilor să le ofere noi astfel de rețete. Cei mai mici utilizatori ai bibliotecii au prezentat un program special cu dansuri, cântece și o paradă a legumelor. S-au organizat și numeroase jocuri și concursuri cu premii pe loc, „întreaga promovare a lecturii și a bibliotecilor – a afirmat dr. Daniel Nazare – trecând printr-un demers proactiv de marketing și de comunicare în direcția marelui public”.

Evenimentul a fost mediatizat pe toate posturile centrale de radio și televiziune, în ziare locale și centrale, și a avut un mare impact asupra publicului.

Din aprilie 2010, acest târg se desfășoară în Piața Sfatului, inima orașului Brașov, unde biblioteca este prezentă cu un stand propriu.

Târgul german, care are loc în curtea bibliotecii, și tradiționalul „Târg de carte și muzică Gaudeamus”, la care Biblioteca Județeană „George Barițiu” este prezentă în mod constant, sunt alte evenimente în cadrul

¹ Slow Food este o organizație internațională nonprofit care se opune efectelor degradante ale culturii fast-food și care încurajează micii producători, promovează tradițiile gastronomice și produsele locale, prin programe de educare a gustului.

căroră această instituție își poate promova colecțiile și acțiunile.

Secția pentru copii și tineret oferă acces la internet de aproape un deceniu, iar pentru atragerea unui număr mai mare de utilizatori, la acest serviciu s-au desfășurat mai multe campanii, ultima dintre ele, fiind intitulată „Hai pe net!”

Blogul bibliotecii județene, având vizibilitate chiar pe prima pagină a site-ului www.bjbv.ro, oferă posibilitatea de a posta afișe, invitații, acțiuni ale bibliotecii care au un mare impact și atrag utilizatorii. Blogul este vizibil și pe *twitter*².

Printr-un news-letter trimis pe e-mailurile utilizatorilor, se urmărește să se facă mult mai multă reclamă la acțiunile desfășurate la bibliotecă.

Parteneriatele cu centrele pentru persoanele aflate în suferință (cum ar fi cele afectate de sindromul Down) au permis organizarea la bibliotecă a unor acțiuni (de exemplu teatru social cu reprezentatii, atât în aer liber, cât și în secțiile bibliotecii) care au avut un deosebit efect.

Proiectul *Lecturi urbane*, inițiat la București, și care presupune lectura unei cărți într-un mijloc de transport în comun, se derulează și la Brașov. Aici, drept spațiu al derulării acestei campanii a fost aleasă Piața Sfaturii, un loc în permanență aglomerat.

Prelungirea cărților prin e-mail și telefon reprezintă două mijloace moderne care pot atrage publicul unei biblioteci. Un astfel de serviciu este foarte util, întrucât oamenii economisesc timp și bani, nemaifiind nevoiți să se deplaseze la bibliotecă.

Reprezentantele Bibliotecii Județene din Galați, Otilia Badea și Rocsana Irimia, au prezentat un plan de activități care au ca finalitate cunoașterea și promovarea valorilor locale în Biblioteca „V. A. Urechia”. Aceste activități presupun valorificarea și aducerea la lumină a informațiilor și materialelor documentare din colecțiile bibliotecii, cu privire la bibliografia locală.

Bibliotecile publice joacă un rol esențial în activitatea de constituire a bibliografiei locale a comunității pe care o deservesc, prin conser-

varea și comunicarea unor documente ce transmit istoria locală generațiilor următoare. Colecțiile de istorie locală reunesc toate documentele cu referire la istoria locală a comunității, indiferent de format și de suport, de la manuscrise și documente de arhivă, până la monografii și periodice, de la fotografii, la înregistrări electronice, biblioteca publică fiind singura instituție care adună la un loc toate aceste categorii de documente.

Ion Volcu, șef de birou la Colecții speciale, Biblioteca Județeană „Panait Istrati” din Brăila, a prezentat o altă modalitate de a atrage utilizatorii la bibliotecă, printr-un proiect care are ca finalitate crearea unui *Cerc de bibliofilie și istorie locală*. Acest cerc își propune să pună în valoare colecțiile de publicații existente, să valorifice patrimoniul cultural național-local și să îmbunătățească gradul de cunoaștere a istoriei locale.

Proiectul, derulat pe o perioadă de patru ani, cuprinde numeroase activități: mese rotunde, ateliere de lucru, concursuri tematice, expoziții cu cele mai vechi cărți din biblioteca familiei. Una dintre activitățile deosebit de interesante prezentate a fost cea care a oferit membrilor Cercului ocazia de a cunoaște specificul minorităților etnice din Brăila. Ca perspectivă, prezentarea susținută a anunțat crearea unei pagini și a unui blog al Cercului pe site-ul oficial al Bibliotecii Județene, unde membrii Cercului pot interacționa cu bibliotecarii și organizatorii, publicarea unei foi de informare cu toate activitățile de peste an ale Cercului, excursii organizate care să includă obiective precum Biblioteca Națională, Muzeul de Istorie sau Biblioteca Academiei.

O pledoarie pentru diversitatea și calitatea activităților culturale, ca premise pentru creșterea atractivității, a fost susținută de către Rodica Păvălan de la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” Dolj. Zilele Elena Farago, Zilele Marin Sorescu, concursul de creație în limba engleză „O poveste pentru tine” sau „Pe aripile poeziei”, concurs de interpretare cu o tradiție de peste 35 de ani, „Ora de lectură”, „Itinerarul cinematografic doljean”, „Galeria de artă Theodor Aman”, „Biblioteca din vacanță” au fost câteva dintre activitățile realizate în cadrul bibliotecii doljene și amintite în prezentarea Power Point susținu-

² Site web care permite utilizatorilor scrierea și transmiterea de mesaje de maximum 140 de caractere, prin internet.

tă de Rodica Păvălan, care au ca scop menținerea utilizatorilor activi și atragerea spre bibliotecă a nonutilizatorilor.

Un material deosebit de interesant a fost cel realizat și prezentat de Carmen Dobre de la Biblioteca Academiei Române: **Imaginea publică a bibliotecii – factor determinant în promovarea instituțională**. Expunerea a evidențiat provocarea căreia biblioteca trebuie să-i facă față în zilele noastre: explozia informațională, cu toate aspectele ei (cantitate, diversitate, viteză de propagare) și modalitățile prin care instituția infodocumentară trebuie să se concentreze pe transformarea sa în furnizor de informație prin diseminarea acesteia și contactul cu utilizatorii. O altă problemă pusă a fost cea a percepției publice a bibliotecii, a misiunii relațiilor publice, a imaginii publice și a importanței bibliotecii.

Dintre mijloacele moderne de atragere a publicului în bibliotecă, în cadrul prezentării sale **Mijloacele moderne de atragere a publicului în bibliotecă**, Iulia Irimescu (Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” din Buzău) a amintit câteva dintre activitățile de amploare, cu caracter educativ, realizate de bibliotecă în scopul menținerii interesului pentru serviciile oferite de instituție, dar și al atragerii spre ea a nonutilizatorilor, precum și a cooptării și stabilirii unei colaborări cu cluburile, școlile și cercurile din localitate. Astfel, *Anul Jules Verne* a cuprins o serie de activități constând în concursuri, expoziții, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii. Proiectul *Lectura și scrierea de plăcere* a avut ca obiective cercetarea sociologică, prospectarea orizontului de așteptare în ce privește nevoia de lectură, de marketing și de impact prin determinarea rolului bibliotecii în cadrul comunității. Campania *Prin lectură, spre cultură* a avut ca scop sensibilizarea și atragerea spre lectură a tuturor categoriilor de public.

Timp de trei zile, elevi îmbrăcați în cărți au împărțit, prin oraș, trecătorilor, fluturași cu citate referitoare la carte și lectură. Alături de aceste acțiuni, au fost amintite și parteneriatele încheiate de bibliotecă cu unitățile de învățământ școlar și preșcolar, pentru a-i atrage pe copii spre lectură. Dintre activitățile de perspectivă, au fost menționate următoarele două: campania *Citește și tu!* (activitate care va implica voluntari ce vor citi în mijloacele de

transport în comun) și *Cărți pentru copii instituționalizați*, activitate care presupune plasarea unui bibliotecar la un centru de plasament pentru a împrumuta copiilor, pe o perioadă, cărți, cu scopul de a le dezvolta gustul pentru lectură și grija pentru protejarea unui bun comun.

Printre serviciile oferite copiilor în mod constant (realizarea expozițiilor și a microexpozițiilor pe diverse teme, vizite de prezentare a bibliotecii și a serviciilor acesteia, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii, concursuri pe diverse teme, prestarea de servicii care permit accesul la informație din documentele electronice și multimedia și din rețeaua Internet), Maricica Târâla-Sava de la Biblioteca „V. A. Urechia” Galați a amintit câteva dintre activitățile desfășurate pe perioada vacanței de vară (*Clubul de vacanță* și *Clubul de engleză „Learn & Play”*), realizate cu scopul de a-i atrage pe micii utilizatori la bibliotecă și de a le menține treaz interesul pentru serviciile oferite de instituție.

Un alt material care a captat atenția participanților la Simpozion a fost **Utilizatorii Bibliotecii Naționale a României și metode de atragere a lor pe timp de criză**, prezentat de Doina Stănescu, care a evidențiat avantajele utilizării serviciilor de bibliotecă în situația actuală (creșterea ponderii studiului individual, prețurile ridicate ale publicațiilor, nivelul salarial modest al majorității tinerilor). Pentru atragerea utilizatorilor s-a menționat structura enciclopedică a fondurilor Bibliotecii Naționale, grija pentru continua adaptare a serviciilor oferite la exigențele utilizatorilor, profesionalismul personalului, accesul liber la raft, posibilitatea accesării bazelor de date ale bibliotecii, baze de date cu caracter legislativ, accesul gratuit la Internet, obținerea mai rapidă a bibliografiilor și biobibliografiilor la cerere, prin înființarea, în cadrul Serviciului de referințe, a unei săli de lectură specializate. De asemenea, a fost subliniată importanța existenței Serviciului de referințe electronice, a Cabinetului bibliologic, a împrumutului interbibliotecar național și internațional și permanenta activitate promoțională a bibliotecii.

La invitația primită, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” a participat cu următoarele trei prezentări PowerPoint:

Activitățile extra muros – modalitate eficientă de atragere a nonutilizatorilor copii la bibliotecă, prezentare realizată de bibliotecar Paula Rus, a avut în vedere activitățile desfășurate în afara zidurilor bibliotecii sub genericul *Mai aproape de utilizatori. Bibliotecarii în grădinițe și școli*. Prin astfel de activități, biblioteca nu-și mai așteaptă în mod pasiv utilizatorii, ci, prin intermediul bibliotecarilor, își face cunoscută „oferta”, neezitând să aleagă pentru aceasta alte spații decât propriile săli. Activitățile s-au desfășurat în unitățile de învățământ aflate la o distanță mai mare de bibliotecă, venind astfel în întâmpinarea **nevoilor informaționale, culturale și de divertisment ale copiilor**, dar s-au avut în vedere și perioadele când, din cauza condițiilor meteo nefavorabile, biblioteca a fost mai puțin frecventată (mai ales de preșcolari).

De la carte, la film și înapoi, iarăși, la carte, prezentare realizată de Laura Horvath, susține ideea atragerii micilor utilizatori ai bibliotecii spre lectură printr-un program inedit în seria activităților realizate de Secția pentru copii. Programul, care se derulează pe parcursul a două săptămâni, din anul 2005, este o alternativă oferită copiilor de petrecere a vacanței în mijlocul cărților, jucăriilor și a jocurilor

educative, în lumea imaginară a filmelor artistice și de desene animate, într-un mediu prietenos și atractiv. Expozițiile tematice de carte care însoțesc fiecare film și citirea unor pasaje captivante din romanele după care s-au realizat ecranizările îi invită pe copii la lectură.

Un alt proiect extrem de interesant a fost **Să ne cunoaștem scriitorii contemporani** coordonat de Corina Martin Șandor, inițiat în anul 2009 și conceput cu o frecvență bianuală, din dorința de a pune tinerii cititori față în față cu scriitorii contemporani, cu scopul de a-i atrage spre lectură. Astfel, Eugen Ovidiu Chirovici, Oana Stoica Mujea, scriitorul portughez Luis Miguel Rocha, Bogdan Hrib și George Vulturescu au fost, pe rând, invitații celor trei ediții ale proiectului.

De asemenea, biblioteca băimăreană a participat și cu câteva afișe de bibliotecă realizate de **Firuța Șomcutean** care s-au alăturat altor afișe trimise de biblioteci din țară, toate constituindu-se într-un concurs de afișe de bibliotecă.

De-a lungul celor două zile, participanții s-au bucurat de un schimb de idei inovatoare și de amabilitatea și ospitalitatea desăvârșită a gazdelor.

Instantaneu de la o activitate a Ludotecii din cadrul Secției pentru copii a Bibliotecii Județene „Panait Istrati” din Brăila

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DIN BELARUS**Valentina ROTARU**

Pasiunea istorică pentru lectură a stimulat consumul de carte și a inspirat formarea marilor colecții și a bibliotecilor. Păstrătoare ale unor tezaure de cultură, bibliotecile pot deveni, ele însele, veritabile monumente de artă. O carte bună se simte bine într-o bibliotecă frumoasă! Cu toate că există un număr impresionant de biblioteci pe întreg mapamondul, doar câteva reușesc să atragă prin frumusețe și fast pasionații de lectură.

Biblioteca Națională din Belarus (NLB) a fost înființată prin decret, de către Consiliul Comisarilor Poporului din Republica Socialistă Sovietică Belarus (BSSR) pe 15 septembrie 1922, numele ei modificându-se însă, de mai multe ori, pe parcursul anilor. La deschiderea bibliotecii, colecția sa cuprindea doar 60 de mii de unități de bibliotecă. Numărul de utilizatori era de 1100 de persoane. Perioada anilor 1950-1980 este remarcabilă în ceea ce privește creșterea colecțiilor bibliotecii, creșterea numărului de utilizatori, dezvoltarea relațiilor internaționale și reorganizarea activităților de bibliotecă. La data de 19 mai 1992, în conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Belarus, Biblioteca Centrală de Stat din Belarus a fost redenumită Biblioteca Națională din Belarus. În tot acest timp, însă, biblioteca necesita un nou sediu.

În 1989 a avut loc un concurs internațional în vederea selecționării celui mai bun proiect arhitectural de bibliotecă. Proiectul arhitecților M. K. Vinogradov și V. V. Kramarenko a câștigat concursul. Arhitecții au conceput o combinație originală de funcționalitate și estetic pentru „Diamantul Belarusiei”, așa cum a fost denumit inițial proiectul celor doi. La data de 7 martie 2002, președintele Republicii Belarus a semnat Decretul „Cu privire la construirea instituției de stat - Biblioteca Națională din Belarus”. La 1 noiembrie 2002 a fost pusă fundația noii clădiri, care a fost inaugurată în iunie 2006.

Biblioteca de douăzeci și trei de etaje este concepută în forma unui diamant și simbolizează valoarea enormă de cunoștințe pe care omenirea a stocat-o în cărți. Clădirea este acoperită de panouri de sticlă care, în timpul zilei, scânteiază asemeni unui diamant cu 24 de fațete. Pe timpul nopții cele 4646 de leduri își schimbă mereu culorile, oferind locuitorilor un spec-

tacol inedit de lumină și culoare, vizibil de la sute de metri distanță.

Biblioteca Națională din Belarus, având resurse informative de peste 8 milioane de unități de bibliotecă, este principalul centru cultural și de informare al țării. Are peste 90 de mii de utilizatori anual, care utilizează 3,5 milioane de documente. În fiecare zi, biblioteca este vizitată de mai mult de 2200 de oameni. Biblioteca oferă aproximativ 12.000 de documente, zi de zi. În plus, Biblioteca Națională este o atracție a orașului Minsk. Este situată într-un parc pe malul fluviului și are o punte de observație care oferă o imagine deosebită asupra întregului oraș. Începând cu anul 2009, este singura structură din Minsk cu o punte de observație accesibilă publicului larg. Zona din fața bibliotecii este folosită pentru concerte publice, spectacole și activități sportive.

Colecția bibliotecii cuprinde manuscrise, cărți, seriale, ziare, muzică, hărți, documente electronice și audio-video. NLB este depozitarul pentru publicațiile Organizației Națiunilor Unite, UNESCO și Consiliului Europei. O sursă reală de mândrie națională este aceea că biblioteca are cea mai mare colecție, din afara Rusiei, de cărți în limba rusă. De asemenea, aici se păstrează unica copie a publicațiilor tipărite în fiecare domeniu al cunoașterii emise în fosta URSS, colecții unice de o jumătate de milion de documente imprimate pe teritoriul belarus de la începutul secolului 19, până în prezent, precum și toate tipurile de materiale privind Belarusia, inclusiv edițiile străine; colecții de 65.000 de manuscrise, cărți rare și vechi imprimate; 1,5 milioane de documente străine; mai mult de 120.000 de microfilme, de asemenea, sunt păstrate în depozitele bibliotecii.

Noua clădire a Bibliotecii Naționale a Republicii Belarus include un Centru Prezidențial, un complex de camere și săli de conferințe utilizate pentru reuniuni guvernamentale, summit-uri, sesiuni ale diverselor organizații internaționale, întâlniri la nivel înalt. Centrul cuprinde patru camere separate de conferințe: Sala de conferință mare, cu 500 de locuri, două săli de conferințe în formă rotundă și o sală mică de conferințe, pentru discuții private.

Biblioteca Națională din Belarus este o bibliotecă modernă, care îndeplinește funcția de centru infor-

național, social, cultural și politic, în același timp. Noua clădire a Bibliotecii a devenit o carte de vizită a țării. Dispune de patru galerii de artă – „Atrium”, „Labirint”, „Rakurs” și „Panorama”; un Muzeu al Cărții destinat informării vizitatorilor cu privire la istoria cărții belaruse; un Club de sport înființat în 2007, la sugestia Consiliului de Miniștri al Republicii Belarus și Ministerului Culturii din Republica Belarus, cu scopul de a promova un stil de viață sănătos și pentru pregătirea fizică, atât a utilizatorilor bibliotecii, cât și a personalului. Există 20 de săli de lectură. Acestea sunt diferențiate în funcție de nevoile educaționale și de cercetare ale utilizatorilor. Confortabile, sălile de lectură sunt situate pe trei etaje ale clădirii și oferă 2000 de locuri. Toate sălile de lectură sunt dotate cu aparatură modernă de scanare, copiere, imprimare și oferă, de asemenea, o priveliște deosebită asupra parcului care înconjoară clădirea. Depozitele de carte nu mai sunt situate în subsolul clădirii, ci la nivelurile superioare, coridoarele existente oferind o protecție în plus, din punct de vedere microclimatic, documentelor.

În incinta bibliotecii, utilizatorii beneficiază de servicii de calitate oferite de trei cafenele. Două dintre ele sunt situate la primele etaje ale clădirii. Cea de-a treia, fiind la ultimul etaj, oferă celor care îi trec pragul și o priveliște impresionantă asupra întregului oraș.

Serviciul de împrumut interbibliotecar al bibliotecii a fost organizat încă din anul 1930. Ca centru

național de împrumut între biblioteci și de livrare de documente, Biblioteca Națională din Belarus (NLB) conduce și coordonează lucrările științifice și de cercetare în domeniul împrumutului între biblioteci și de livrare de documente în Republica Belarus. Anual sunt onorate mai mult de 10 mii de cereri de la 1000 de biblioteci din Belarus și din străinătate. Biblioteca Națională din Belarus colaborează cu 100 de biblioteci din 14 țări, parteneriatele cu bibliotecile din Rusia, Statele Baltice, Ucraina, Polonia și Germania fiind cel mai fructuoase.

Belarus se bucură de un bogat patrimoniu cultural și artistic, care datează de multe secole. Toate capodoperele care au supraviețuit de-a lungul anilor sunt acum protejate oficial de către stat și expuse în colecțiile muzeelor și bibliotecilor. Alături de Muzeul Național de Istorie și Cultură din Belarus, Muzeul de Stat pentru Literatură „Yanka Kupala”, Cetatea Brest, Memorialul Khatyn, Casa Memorială Marc Chagall, Opera Națională, Biblioteca Națională din Belarus ocupă un loc de seamă în viața socio-culturală a națiunii belaruse. Guvernul din Belarus a făcut investiții mari în clădirea bibliotecii. A fost deschis un cont unde numeroase companii, organizații și persoane private au donat bani. Biblioteca Națională din Belarus a fost, așadar, un proiect național la care a contribuit fiecare cetățean al țării.

Informații preluate de pe:

www.nlb.by/en/

www.ledsmagazine.com/features/3/12/3

<http://unusual-architecture.com/the-national-library-minsk-belarus/>

<http://europe.beyerdynamic.com>

www.jurnalul.ro/special/special/cele-mai-spectaculoase-biblioteci-din-lume-137269.html

PELICANUL

Angela-Monica JUCAN

Codul deontologic al bibliotecarului este formulat în termeni performanți, cu trei aspirații principale: intelectul (bibliotecarul trebuie să fie culmea erudiției), motricitatea (bibliotecarul trebuie să fie culmea vitezei) și afectivitatea (bibliotecarul trebuie să fie culmea amabilității). Se solicită un superom. Dar bibliotecarii sunt numai niște oameni. Bibliotecarii reali sunt de toate felurile – și mai aproape, și mai departe de tiparul ideal. Cum să-l atingem nu ne spune nimeni. Trebuie să descoperim pe cont propriu. Codul zice „trebuie” și atât. Salata din grădina ursului – informația trebuie adusă pe masa stăpânului-cititor. Din fericire, bibliotecarul trăiește în lumea poveștilor pentru copii și pentru oameni mari și nu-i e greu să-și găsească modele.

Pelicanul... Legenda spune că pelicanul își sfășie pieptul pentru a-și hrăni puii cu sângele lui sau pentru a-i reînvia, iar în *Fiziologul* e prezentat ca pildă a dragostei părintești și a jertfei de sine; de aceea a devenit simbol hristic. Povestea este atât de frumoasă și adâncă, încât, pe lângă hematologi (care, ce-i drept, au prins doar sensul exterior al legendei), și-au ales ca emblemă pelicanul și cei care lucrează cu cerneală (sângele nobil, albastru, sevă de hrană spirituală) – tipografi, editori, fabricanți de cerneluri sau fabricanți de instrumente de scris.

Bibliotecarii fac parte din aceeași familie a risipitorilor cunoașterii, a celor care îi „alimentează” pe alții cu știință.

Biblioteca este instituția care DĂ – de multe ori cu riscul de a i se distruge documentele (expunere la furt și pierdere, degradare prin repetate copieri xerox, sublinieri pe cărți, decupaje etc.; chiar și simpla mânărire a cărților sau a revistelor le slăbește rezistența). Cel care vrea să *țină* nu e potrivit pentru acest loc de muncă. Blochează rulajul publicațiilor și cel care doar dorește să le conserve, și cel care *ține* știința pentru el, exploatând situațiile în care poate să epateze. Bibliotecarul care vrea să se afirme pe sine servește un număr de oameni foarte limitat. Bibliotecarul altruist nu le va ști niciodată numărul. El acceptă locul din spate sau anonimatul și își pune cunoștințele și descoperirile la îndemâna colegilor direcți sau de peste spațiu și timp. Tehnica a creat posibilitatea înregistrării electronice accesibile oricând și din orice loc al Terrei (deocamdată) și nu numai atât: a pus la îndemână și

posibilitatea acumulării infinite de date (așa ne închipuim).

Cheia îndeplinirii prescripțiilor/năzuințelor codului nostru deontologic este disponibilitatea de A DA.

Informația găsită cu greu sau cu noroc trebuie consemnată în baza de date, sub forma vedetelor de subiect, spre a beneficia de ea toți cei care o vor căuta și, în cifrice clasificări sau doar în titluri de cărți, articole etc., nu o vor distinge. Chiar dacă nu tu, ci un coleg se va încununa de glorie cu asta.

Profesiunea bibliotecarului este profesiunea dedicată *altuia*. Nu cel cu mai puțină cultură (chestiune ameliorabilă) e bibliotecarul cel mai slab, ci egoistul, oricât de inteligent ar fi și oricâte cunoștințe ar avea, pentru că, dacă nu le eliberează decât în condițiile în care este direct solicitat, va lăsa zeci de solicitanți nesatisfăcuți.

Ai o cultură temeinică sau nu, ai o memorie bună sau nu, ai o minte mobilă sau mai lentă. Oricum, de știut, nu poți ști absolut tot și se întâmplă să mai și uiți sau să ai un momentan lapsus memoriae. Înainte de orice și în contra Codului, ești numai un om. Uite, chiar acum ai niște probleme personale. Ai venit la serviciu amărât și cu gândul în altă parte. Cum ai sosit, a și apărut cititorul acela care de obicei te pune în încurcătură cu cererile lui. Nici astăzi situația nu se arată mai roz. Așa și este, întrebarea pe care ți-o pune este încuietoare. Caută un subiect anume și tu (din nou!) habar n-ai încotro s-o iei. Parcă ai mai întâlnit subiectul, dar nu mai știi în ce carte era. Timorat și neîncrăzător, faci, totuși, într-o doară, o căutare în calculator. Și zâmbești spontan. Sigur de tine, te duci direct la raftul care trebuie. Într-o clipă, oferi cititorului nu unul, ci câteva volume, iar el e vizibil fericit. Ia-tă-te, deodată, pe culmea deontologică: știință, solicitudine, promptitudine, bună dispoziție. Și încă într-o zi atât de mohorâtă.

Subiectul dorit de acel cititor nu fusese încă abordat decât în niște subpuncte ale unor capitole de cărți și nu se întindea pe mai mult de un paragraf sau două, totuși informația prinsă în acele puține rânduri era destul de consistentă; nu avea însă suficientă întindere ca respectivele volume să fi primit și o asemenea clasificare. N-ai fi reușit să găsești niciunul. Dar, la căutarea după vedete de subiect, ecranul îți afișase câteva surse. Asta-i tot secretul. Poposise, odată, pe-acolo, Pelicanul.

NO MAN'S LAND BIBLIOGRAFIC**Angela SPIRIDON**

La sfârșitul mileniului al doilea – de după Hristos, desigur –, devenise evident faptul că ofensiva electronicului asupra tiparului are șanse reale de victorie sau cel puțin că, în comunicarea prin scris, tradiționalul și modernul vor conviețui. În loc să-și pregătească uneltele pentru a primi și valorifica noul tip de documente, bibliotecarii s-au lansat, mai bine de un deceniu, până la saturație, în patetice și infertile pledoarii pentru „carte”. Viața însă a mers neromantic înainte, iar acum producția editorială și publicistică online are o pondere considerabilă în spațiul ofertei pentru „citit” și este în galopantă expansiune. Cartea tipărită continuă să apară datorită cererii de pe piață, deci din motive mercantile (deși cererea nu e pragmatic motivată), nu grație apelului sentimental al unora. E cert că este nevoie de ea. În schimb, publicațiile seriale editate în prezentare clasică își pierd, pe zi ce trece, tot din cauze pecuniare, cumpărătorii, dar câștigă cititori dacă apar și pe internet.

Compartimentul bibliografic al bibliotecilor este, în acest moment, foarte atins de torentul informației difuzate în sau și în format electronic, pentru că nu și-a adaptat încă, la noul val de documente, instrumentele necesare descrierii bibliografice. Suntem, deocamdată, pe un teren al nimănui iar bibliograful trebuie să se descurce după felul în care înțelege (fiecare, diferit) lucrurile. Ar fi nevoie, întâi, de definiri, apoi de o normare. Deocamdată avem doar întrebări și rezolvări după inspirație. Dar încă se întâmplă ca inspirația să nu dicteze altceva decât ignorarea surselor electronice de documentare – soluție „a struțului”. Este, probabil, dorința de a evita fragmentarul unor descrieri în care nu se mai pot respecta clasicele „zone”. Este firesc. Bibliograful trebuie să ofere informări de calitate. Este nefiresc. Bibliograful are și de asigurat accesul publicului la cât mai multă informație.

Când o revistă apare în două aspecte (tipărit și electronic), trebuie să stabilim dacă sunt două

reviste sau una. Dacă le considerăm ca fiind două, înseamnă că sunt două locuri de apariție ale unui articol și trebuie să facem două descrieri (nu agreăm înșiruirea „în continuare”, cu despărțiri prin punct și virgulă, năucitoare pentru cel care consultă lucrarea și creatoare de confuzii), câte una pentru fiecare format. Dacă apreciem că e numai o publicație – având același titlu și aceeași redacție –, vom face numai o descriere. De ce am putea înțelege două reviste, când ele sunt „aceeași”? – Pentru că nu întotdeauna au același conținut: de multe ori, ediția pe hârtie e mai bogată. Și pentru că, fizic, se prezintă diferit, chiar dacă în ele se poate citi același lucru. Atunci de ce să oscilăm în decizie? – Fiindcă trebuie să avem în vedere și o chestiune de multiplicare. Ceea ce apare pe ecran este, practic, un exemplar dintr-un tiraj, exemplar absolut fidel originalului când e vorba de un PDF. Dar ceea ce se vede pe ecran este într-adevăr un singur exemplar, sau e „unul” multiplu, având în vedere că aceeași pagină poate apărea simultan pe mii de ecrane? Acesta este însă un aspect care interesează puțin descrierea bibliografică. Puțin, totuși, da, deoarece, dacă avem de-a face cu un exemplar unicat, ar trebui făcute anumite mențiuni, însă altele decât cele care se fac la documentele rare (acestea, moderne, numai rare nefiind!). Nu s-a hotărât încă nimic în acest sens.

Ne-ar mai interesa și ce este linkul, ca să știm ce facem cu el. Este o „legătură”. Care ne duce la o pagină sau la o adresă? Oricum ar fi, singura indicație de localizare este, de foarte multe ori, linkul (care, în sine, nu e nici pagină, nici adresă, ci doar un fel de mijloc de transport). Dacă avem în vedere faptul că ne-a dus pe o pagină, trebuie să punem linkul în rând cu paginile din ediția tipărită, desigur, la sfârșitul lor. Dacă revista apare doar pe ecran, nu și pe hârtie, linkul ține loc de cifră de pagină și atunci, înainte de a-l consemna, vom pune virgulă, dar „nu merge” să-l introducem și prin „p.” (deci nu-i pagină!).

Revistele online creează, deseori, și probleme de date, pentru că nu toate au arhive clare pentru cei mai puțin instruiți în folosirea motoarelor de căutare; sau arhivele nici nu există, iar la afișarea pe ecran a articolului nu apare nicio dată. Exemplu foarte negativ este revista (bună, de altfel, în ce privește conținutul) „Agero” (Stuttgart), în care ești, ca bibliograf, pur și simplu pierdut în spațiu și mai și poți cădea în plasa confuziilor, pentru că revista afișează, ca timp de apariție, un interval de o săptămână, dar pe prima pagină rămân, până la epuizarea capacității ei, articole mai vechi, postate la date diferite. Dacă nu cunoști revista, ai putea crede că toate sunt din respectiva săptămână. După ce ies de pe pagina de front, ele se depozitează „undeva”, unde, „cumva”, pot fi găsite, dar, bineînțeles, fără dată de apariție. Tot în „Agero”, unii autori își datează articolele, ceea ce e o altă capcană pentru bibliograf, data redactării textului putând fi foarte îndepărtată de data apariției lui.

Perfect contrast cu revista „Conexiuni” (New York) – paradis al bibliografilor care, într-o excelent concepută arhivă, găsesc foarte confortabil toate datele de apariție de care au nevoie, minus, desigur, pagina, dar în locul ei se va consemna adresa articolului. (Să nu mai vorbim de paginile calme și senine – cele mai frumoase din tot internetul.)

Când un serial (unul?) apare în două formate, se întâmplă să existe și două date. „Gândacul de Colorado”, de exemplu – revistă, trebuie precizat, de foarte bună calitate, din toate punctele de vedere – este o publicație „în doi timpi” și două ipostaze. Un articol poate să apară pe ecran în 25 octombrie, iar în ediția tipărită, în numărul pe decembrie. Cum îl va consemna bibliograful altfel decât în două descrieri?

Cotidianul băimărean „Graiul Maramureșului” apare pe hârtie și pe ecran, fără decalaj de timp, dar același articol poate avea două titluri! De pildă, în ediția tipărită din 26 octombrie 2010, un articol este intitulat *Ieri, la Baia Mare, a fost cinstită Ziua Armatei*, iar în ediția online – *Ieri a fost cinstită Ziua Armatei*. Altfel, același autor, același text, același ziar, aceeași dată.

În afară de ediția tipărită, cotidianul clujean „Făclia” are un site nepersonalizat (templet), în care anul de la apariție, numărul, data calendaristică pot fi extrase doar de pe imaginea primei pagini a numărului curent (care, la apariția următorului număr, dispare, actualizându-se). Fără un exemplar pe hârtie, dacă articolul care ne interesează nu are cel puțin începutul pe prima pagină, nu-i vom ști pagina/paginile. Rareori avem și acest noroc: un articol de pe prima pagină a ziarului din ziua în curs! De cele mai multe ori, la această publicație, accesată doar prin internet (că poate suntem departe de județul Cluj, unde apare și se difuzează acest ziar), va trebui să dăm o descriere trunchiată. Sigur că bibliograful nu se va simți bine. El știe că în această publicație toate elementele de care are nevoie la descriere există, numai că... nu se văd!

Mai sunt reviste la care, dacă ești cititor ocazional (nevizat, deci), e posibil să nu-ți dai seama ce titlu au! E o situație mai rar întâlnită, dar există cel puțin una: publicația care afișează pe frontispiciu „titlul” „Vâlcea turism”, dar, din varii surse, poți afla că, de fapt, se numește „Starpress”! Probabil, „Vâlcea turism” este numele portalului.

Sursa informației poate fi și un blog personal. De obicei, acestea au date, chiar cu ore și minute, dar și aici se întâmplă (chiar des) să nu poată fi stabilit vreun titlu al publicației în care se găsește informația (titlu de blog). Linkul va compensa și acest neajuns?

Informația bibliografică mai poate fi culeasă de pe diferite site-uri (ale unor instituții, de exemplu), și în acest caz existența datei calendaristice fiind un noroc pentru bibliograf. Dar, cel mai sigur, va lipsi autorul, prezentările de pe site-uri fiind rareori semnate, deși nu par să fie realizate de un colectiv.

Se pare că nuanțările intră în declin. Peste tot – globalizare. Descrierile bibliografice pierd și ele din sensibilitate. Nu se mai poate lucra în dimensiunile acurateței.

(Mulțumiri colegului Marcel Țura pentru informațiile furnizate.)

RĂMAS BUN, DOMNULE PROFESOR!

Ioana DRAGOTĂ

Prof. dr. Aurel Socolan

În pragul sărbătorilor de iarnă, ne-am luat rămas bun de la prof. dr. Aurel Socolan, personalitate marcantă a comunității științifice maramureșene, de al cărui nume sunt legate momente semnificative ale recuperării istoriei locale. Realizările cercetătorului sunt numeroase și bine apreciate, de aceea vreau să mă opresc asupra unei fațete mai puțin cunoscute a activității sale, aceea de colaborator al bibliotecii și să aduc un omagiu cititorului pe care orice bibliotecar ar fi fost fericit să îl aibă în preajma sa.

Era inevitabil ca traseul să i se intersecteze cu valoroasele Colecții speciale ale bibliotecii, ce se mulau perfect pe domeniile sale de interes: istorie transilvăneană și maramureșeană și carte veche și rară. Își alcătuisese, în peste un deceniu de muncă de teren, un instrument infailibil pentru identificarea tipăriturilor deteriorate și incomplete: o colecție de reproduceri a paginii 30, a fiecărui titlu de carte veche românească. În consecință, atunci când, la Colecții speciale, se ajungea în impas cu identificarea vreunei lucrări, instanța supremă era caietul domnului profesor. Așa am avut ocazia să îl cunosc personal, în anul 2001. Cum biblioteca inaugurase o perioadă financiară fastă și începuse să deruleze un amplu program de sprijinire a producției editoriale locale, în discuțiile noastre, a apărut, inevitabil, ideea tipăririi tezei sale de doctorat: *Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș*. Și astfel, cu sprijinul nemijlocit al bibliotecii, care a asigurat culegerea textului extrem de dificil, cuprinzând zeci de pagini de înscrisuri arhaice, sursa fiind o a patra copie la indigo, dactilografiată și greu lizibilă – toată aprecierea pentru colegul nostru Gabriel Stan, care a dus la bun sfârșit această migăloasă muncă – inestimabila operă a făcut primii pași spre lumina tiparului. Problema corecturii nu a fost cu nimic mai simplă, deoarece erau ne-

...Constantin Mălinaș, Aurel Socolan, Ioana Dragotă...

cesare cunoștințe serioase de istoria cărții românești. Domnul profesor avea vederea grav deteriorată iar dintre cei care ar fi corespuns exigențelor nimeni nu era disponibil. Așa a început aventura mea de redactor nevrednic și imperfect al acestei superbe cărți. Citeam și, unde nu înțelegeam, domnul profesor mă conducea cu grijă prin meandrele textului, deslușind, explicându-mi cu o infinită răbdare, elucidând aspectele neclare. Am avut privilegiul să asist, în săptămânile noastre de colaborare, la spectacolul extraordinar al unei memorii de excepție, revanșă absolută și pavază în fața întunecării treptate a lumii. Am fost auditorul încântat al unui veritabil curs de istoria cărții românești și toată această lucrare s-a transformat pentru mine, ca bibliotecar, într-o experiență inițiativă. Domnul profesor era o veritabilă enciclopedie de istorie locală. Mulți cititori ai Secției Colecții speciale, cercetători ai istoriei locale, au beneficiat de îndrumările sale competente. Le găsea trimiteri bibliografice și informații suplimentare, le-a adus conspecte, notițe personale, manuscrise și cărți din biblioteca proprie, pe care le-a lăsat în custodia secției. Cu unii dintre ei a legat relații de colaborare și prietenie. Era o sursă de informații de neînlocuit și pot spune că prezența sa a contribuit din plin la îmbunătățirea calității serviciilor.

Uneori, în conversațiile noastre, detaliul de istorie recentă se împletea cu propriile-i amintiri din cele peste opt decenii de existență. Așa mi-a fost dat să ascult o poveste al cărei sâmbure poartă o încărcătură de frumusețe și mister pe care mi-e greu să o ating cu cuvintele.

În satul copilăriei sale, în vecini de casa părintească, locuia o familie de evrei ortodocși (în sensul de foarte credincioși), care avea un băiat de vârstă apropiată, prieten bun și tovarăș de joacă. Într-o zi, trecând pe la el, l-a găsit înfășurându-și, cu gesturi ritualice, capul și brațele cu o panglică. Apoi l-a văzut deschizând cu multă grijă o carte ebraică de cult, pe care a început să o studieze concentrat și plin de reculegere, urmărind șirurile de caractere, cu degetul arătător. Surprins de ineditul spectacol și mânat de o vie curiozitate, l-a întrebat:

- Dar bine, măi (am uitat numele), știi tu să citești eвреiește?

La care prietenul lui i-a răspuns:

- Eu, nu, dar arăt cu degetul uite-așa (și a purtat ușor degetul peste rânduri, de la dreapta la stânga) și Dumnezeu știe.

Date biobibliografice

Prof. dr. Aurel Socolan s-a născut la 20 iunie 1927, în comuna Andrid, județul Satu Mare. A absolvit Facultatea de istorie a Universității „Victor Babeș” din Cluj Napoca, în anul 1953. Din anul 1954 s-a stabilit la Baia Mare, unde a desfășurat, fără întrerupere, timp de peste 40 de ani, o bogată activitate didactică, de îndrumare, control și cercetare științifică în cadrul Secției de Învățământ a Regiunii Maramureș și a Muzeului Județean Maramureș, al cărui director a fost în perioada 1968-1974. În anul 1983 și-a susținut cu succes teza de doctorat: *Circulația cărții vechi românești până la 1850 în județul Maramureș*, îndrumător Acad. prof. dr. Ștefan Pascu. S-a im-

plicat în acțiuni de conservare și punere în valoare a patrimoniului cultural-istoric, contribuind la identificarea și inventarierea monumentelor istorice maramureșene, la crearea Complexului Muzeal „Vasile Lucaciu”, precum și la repunerea în circulație, după o îndelungată și împovărătoare tăcere, a datelor și informațiilor legate de marele nostru tribun. De numele Domniei Sale se leagă și înființarea, în anul 1969, a prestigioasei reviste științifice „Marmația” a Muzeului Județean Maramureș.

Bibliografie selectivă (lucrări în colaborare): *Cercetări paleolitice în Țara Oașului, Momente ale dezvoltării culturii și artei în Maramureș, Pagini din istoria Maramureșului, Dr. Vasile Lucaciu : luptător pentru drepturile românilor și unirea Transilvaniei cu România, Tezaure și descoperiri monetare din colecția muzeului județean Maramureș, Liceul „Gheorghe Șincai” Baia Mare : 75 de ani*. Ultima lucrare publicată este teza de doctorat, în variantă extinsă, *Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș*.

Cu Constantin Mălinaș, în sala de lectură a secției Colecții speciale

TRAIAN URSU

Un an de la trecerea sa în veșnicie

Dorina OȘAN

(text realizat cu ajutorul unor materiale puse la dispoziție de doamna Viorica Ursu)

Ne amintim cu pietate și cu regretul de a nu se mai afla - ca atât de des altădată - în sălile noastre de lectură sau de conferințe, de dl. Traian Ursu, prieten apropiat și prețuitor al Bibliotecii. La 25 februarie, inima prea plină a profesorului de istorie și muzeografului, a cărui statornică și neobosită preocupare și grijă au fost monumentele istorice, a încetat să mai bată. L-am cunoscut cu toții ca un om modest, de ținută morală și probitate științifică deosebită, astfel explicându-ne perseverența studiului și căutărilor sale în Bibliotecă. Ne vor lipsi mereu politețea lui desăvârșită, aceea cu care ne solicita sprijinul, blândețea vorbei și îndatorarea pe care o manifesta neconținut față de noi. Ar fi vrut parcă să adune și să cuprindă tot ce era omeneste posibil în meseria sa și nu numai. Prețuia Biblioteca și Muzeul în care muncea cu dăruire, socotindu-le, pe bună dreptate, instituții complementare ale școlii, ale universității, ale vieții. Era aproape nelipsit de la evenimente culturale pe care Biblioteca Județeană le organiza și n-au fost puține. Le-a trăit, pe fiecare, ca pe o bucurie a sufletului său sensibil peste măsură la tot ceea ce putea să-i unească pe români peste timp și peste spațiu. Pleca, de fiecare dată, parcă împăcat, că măcar prin această prestigioasă *instituție-ambasador* se fac pași spre o anume unire, cu adevărat *în cuget și simțiri*, care, poate n-o au încă românii, atâta cât ar trebui.

Traian Ursu s-a născut la 11 decembrie 1940, într-un sat din Bihor – Tilecuș, com. Tileagd – aflat la 30 km de Oradea spre Cluj, aproape de poalele Apusenilor. Amintea adesea de copilărie și de poveștile satului de care era mândru. De pildă, despre vechea biserică de lemn, construită de unul dintre meșterii lui Horea, ca recunoștință pentru satul care l-a ascuns la mare primejdie și care i-a salvat viața, sau, mai apropiată, povestea bisericii mari din satul său și care evocă altă pagină de eroism românesc. Vestită și ea în zonă, prin frumusețe, a fost construită după Marea Unire, de un vrednic preot cărturar, patriot și martir, torturat și ucis de horthyști la ocuparea Oradei. Casa pă-

rintească în care a crescut se află în vecinătatea acestor biserici monumente, care l-au marcat și pe care le contempla și le fotografia de fiecare dată când revenea în sat. Devine explicabilă astfel alegerea sa între matematică și istorie, la fel de cultivate în prestigiosul liceu orădean „Emanuil Gojdu”, pe care îl absolvise. A urmat la Cluj Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai”, pe care o termină în 1967, cu specialitatea Istoria Evului Mediu. A predat istoria la Halmeu și Satu Mare, școala urmând să rămână mereu aproape de preocupările sale. A fost muzeograf la Muzeul de Istorie din Satu Mare, inspector la Comitetul de cultură al acestui județ, ocupându-se de

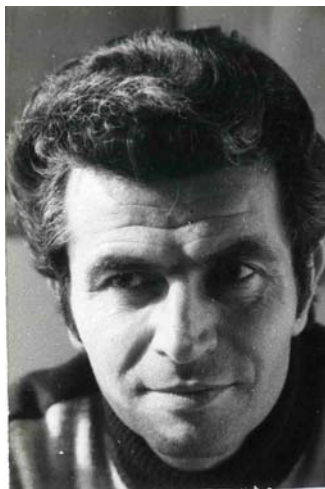
monumentele sătmărene și având prilejul să descopere și să cunoască aspecte din trecutul românesc al acestor locuri, contribuind la cunoașterea lor. A participat la organizarea primei manifestări științifice și culturale naționale dedicate personalității preotului dr. Vasile Lucaciu. Este vorba de sesiunea de comunicări din 24 nov. 1968, de la Satu Mare, prilejuită de aniversarea a 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România. O veche pasiune pentru folclor, ca și statornicul interes pentru tradițiile artei populare au coincis cu numirea sa ca director al Casei creației populare, tot la Satu Mare. Și-a adus aportul la organizarea unor manifestări de amploare în acest domeniu, menite a fi pus în valoare zestrea de frumos a zonelor etnografice Țara Oașului, Câmpia Someșului și Codru. De consemnat, prima manifestare științifică națională având ca obiect minunata și, încă, prin anii '70, puțin cunoscuta zonă Codru. La sfârșitul anului 1975 s-a stabilit, pentru totdeauna, la Baia Mare, pe meleagurile soției Viorica, colega sa de facultate, de specialitate, de aspirații, de bucurii și de inerente, sau nebănuite greutăți. Veneau adeseori împreună la noi, la Bibliotecă, fiindcă au lucrat împreună ca muzeografi la Muzeul Județean Maramureș, dl. Traian Ursu ocupându-se, până când o grea suferință l-a răpus, de monumentele istorice și de arhitectură populară din județul Maramureș. Într-un bilanț sumar al muncii sale se înscriu identificarea, descrierea, reconstituirea istoricului, întocmirea evidenței științifice a sute de obiective propuse sau consacrate monumente istorice, de arhitectură, sau memoriale. Între anii 1977-1980, a făcut parte din echipa care a efectuat

cercetări arheologice la Cetatea Chioarului, iar după încheierea campaniilor, în 1981, a coordonat reconstituirea unui turn din cetate. A contribuit la cercetarea pe teren și identificarea locului vechii mănăstiri Habra, la acțiunea de documentare și la toate demersurile întreprinse pentru refacerea ei, după 400 de ani de la dispariție. A fost un om de teren, însemnările sale *Note de teren* acoperă zeci de ani și însumează tot atâtea volume-document. Este autorul sau coautorul a numeroase studii, unele monografice, ori articole apărute în publicații de specialitate, în reviste și ziare, sau a unor pliante și broșuri, toate pe teme de istorie, contribuții locale la momente de seamă ale istoriei naționale, personalități etc. Cele mai multe însă se referă la monumente memoriale, monumente de arhitectură religioasă, dintre care, în bună parte, biserici și mai cu seamă biserici de lemn. A participat cu comunicări și referate la zeci de manifestări științifice, sesiuni și simpozioane organizate de instituții științifice și de cultură din București, Baia Mare, Brașov, Sibiu, Alba Iulia, Oradea, Zalău, Satu Mare etc., cu dorința de a înscrie în circuitul științific și de valori ale patrimoniului cultural obiective și aspecte puțin sau deloc cunoscute din nord-vestul României. În aceeași măsură, a pledat, prin nenumărate expuneri, interviuri, demersuri diferite, pentru cunoașterea, prețuirea și păstrarea pentru viitor a acestor valori, crezând cu toată convingerea în valențele educative ale monumentelor. Pentru munca sa stăruitoare, nelipsită adesea de sacrificiul sănătății, pentru dăruirea și sincera sa prietenie, dorim ca Dumnezeu să-i așeze sufletul blând în pacea Lui din ceruri. Să-i fie amintirea binecuvântată.

Listă bibliografică selectivă

- *Cetatea Chioarului, vatră de piatră, de neam, de istorie*, în colaborare, în „Maramureșul”, Baia Mare, mai 1980.
- *Monumente memoriale din județul Maramureș*, în „Marmația”, 5-6, Baia Mare, 1979-1981.
- *Monumente băimărene, ctitorii ale lui Iancu de Hunedoara*, în colaborare, Baia Mare, 1982, reeditată, 1999.
- *Rapoarte de cercetare arheologică la Cetatea Chioarului*, în colaborare, în *Materiale și cercetări de arheologie*, Oradea, 1979; Brașov, 1981; București, 1983.
- *Atitudinea lui George Pop de Băsești față de răscoala din 1907*, în „Acta Musei Porolissensis” (în continuare: AMP), X, Zalău, 1986.
- *Idealuri ce au străbătut istoria*, I și II, în „Pentru socialism”, 18-20 nov. 1986.
- *Biserica cu hramul „Sf. Arhangheli” din Plopiș*, în „Graiul Bisericii noastre”, Baia Mare, nov. 1991.

- *Monumente memoriale din comuna Băsești, jud. Maramureș*, în AMP, XVII, Zalău, 1993.
- *Monumente memoriale ale emigranților români în America*, în AMP, XVIII, Zalău, 1994.
- *Vasile Lucaciu, Previziuni istorice, în Memorandul Românilor. Centenar*, Baia Mare, 1994.
- *Cetatea de Piatră*, în colaborare, în „Mihai Viteazul”, ediție specială a ziarului „Graiul Maramureșului”, Baia Mare-Valea Chioarului, oct. 1994.
- *Monumente memoriale pentru martirii din Târgu Lăpuș*, în AMP, XIX, 1995.
- *Monumente memoriale din municipiul Baia Mare, I și II*, în „Bibliotheca Septentrionalis”, nr. 1-2, Baia Mare, 1995.
- *Biserica de lemn din Remetea Chioarului*, în „Graiul Bisericii noastre”, Baia Mare, ian.-iul., 1999.
- *Prima unire a românilor, I*, în „Pro Unione”, nr. 3-4, dec. 2000 și II, în nr. 1-2, iun. 2001.
- *Un document inedit din satul Rus, zona Baia Mare, privind ocupația hortistă*, în „Marmația”, 7/2, Baia Mare, 2002.
- *Monumente din județul Maramureș ridicate în memoria evreilor deportați în lagărele naziste*, în „Marmația”, 7/2, 2002.
- *Satul românesc în Revoluția de la 1848-1849*. Simpozion, Baia Mare, Remetea Chioarului, Șomcuta Mare, 28-29 mai 1998, în „Marmația”, 7/2, 2002.
- *Biserica reformată din Sighetu Marmației*, în „Pro Unione”, nr. 1-2, Baia Mare, dec. 2003.
- *Biserica de lemn din Coruia, comuna Săcălășeni*, în „Pro Unione”, nr. 1-2 iun. 2004.
- *Bisericile de lemn din Bloaja, comuna Cernești, jud. Maramureș*, în „Pro Unione”, sep. 2005.
- *Satul Fersig*, monografie, 1405-2007, în colaborare, Baia Mare, 2007.
- *Biserica din Chechiș, monument de arhitectură populară*, Muzeul Satului, în colaborare, Baia Mare, 2008.
- *Biserica de lemn Adormirea Maicii Domnului din Cărpiniș, comuna Copalnic Mănăstur*, în „Pro Unione”, nr. 3-4, dec. 2008.
- *Însemne memoriale la Șomcuta Mare, pentru Avram Iancu și Ioan Buteanu*, în: Ion Bătea, *Memorii*, vol. II, Baia Mare, 2010.
- *Scurt istoric al monetăriei din Baia Mare*, în „Gazeta de Maramureș”, 13-19 nov. 2010.
- *Repertoriul descoperirilor arheologice de la Cetatea Chioarului, 1977-1980*, în colaborare, mss.
- *Ruinele Cetății Chioarului, rezervație arheologică, sec. XII-XVIII*. Temă de proiectare privind conservarea – cu reconstituire parțială – și valorificarea turistică, mss.
- *Un găbănaș din Făurești, monument istoric și de arhitectură populară, de la 1800*, mss.
- *Monumentele comunei Șişești*, mss.
- *Monumentele de arhitectură populară din zona Codru*, repertoriu, mss.
- *Monumentele zonei Târgu Lăpuș*, mss.
- *Monumentele orașului Șomcuta Mare*, mss.
- *Monumentele orașului Borșa*, mss.

Traian Ursu – fotografii realizate de Iuliu Pop (1915-1996), jurist și artist fotograf, de a cărui prietenie s-a bucurat

POEZIE DE TAINĂ SEMNATĂ VASILE GRIGORE LATIȘ

Angela-Monica JUCAN

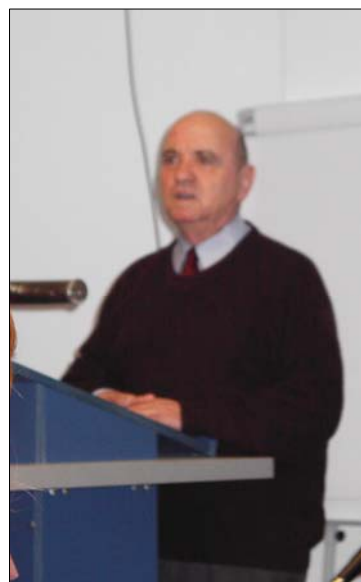
„Să le dai o soartă tuturor acestor lucruri tăcute. Să
le-nveți mai străine să fie, mereu mai străine,
și despărțite, și una cu noi: tot stele mărunte
până unde marea cea mare se-ntinde. Lasă-le, întâi și-ntâi să le răzbată copiii.”
(Vasile Grigore Latiș, „Momente trei”)

De trei ani, afară din timp...

Vasile Grigore Latiș...

Îi plăceau rostiri-tăcerile și motto-ul ultimului volum este: „Nici textele sacre nu ne pot face să înțelegem ce este contradictoriul” (Brahma-sutrabhașya, II, 1, 27), căruia-i dă replica: „Poezia ar trebui să-l știe preabine. Suprimându-l. Păstrându-l.”

Muzicalitate de gust, sobră, stăpânită, săvârșită a capella. Rimă inutilă. Versurile, strofele inegale. Ritmul - nefestiv. Dinamică i se suprimă, adesea, energia, lăsându-i-se numai calitatea – adjective formate de la verbele mișcării („străbătător”, „mergător”); verbe duse până la mărimea nominală („înainte-mergătorii”). Vorba poetică are multă cumpătare nu doar în ceea ce privește alegerea cuvintelor. Indicii conțin și sistemul tehnic verbal (cu cotituri ale diatezelor, modurilor, timpurilor, persoanelor) sau cel al substitutelor – în special în jocul claselor pronominale. Importantă este și sintaxa de o anumită (mare) magie. Apoi, cota punctuației. „Tehnoredactarea” are partea ei de comunicare (din care este exclus orice fel de dulceag „calo-”). Vișătorul care a scris duce, din volum în volum, aceleași semne exemplare. E greu însă de navigat prin nemărginirile profunzimilor cuvântului lui Vasile Latiș și, poate, nu va atinge nimeni limanul de echivalență dintre semnificant și semnificat. „Același același gând și multe-ar putea tâlcui / înțelepții. Într-adevăr: ei ajung până la cuvântul / din urmă dar nu-i al lor și nici nu trebui să fie”. Doar înfiorări de gând.

„[...] O, morții cum acolo // se roagă și Domnul o dată cu ei și cel ce-i / din fire străin îi recunoaște după chipul / pierdut, după străvechile înrudiri ale spiritului”.

Laitmotivul este viața unică petrecută aici/acolo, acum/atunci („atunci” cu sens trecut și viitor). Prin rudenie dreaptă descendentă și ascendentă — copilul, mama, copilul — se face șirul viață-moarte-viață. Evoluăm spre moarte — „O creștere de care totuși, ne temem”. Suntem „consangvini” cu râul, de la izvor, până la final de aflux, până la punctul de pierdere a identității — nu și de pierdere a substanței/esenței. Ca Râul, „Mai mergem o vreme, spre nicăieri... / Aproape am ajuns.” Linia colaterală — linia ginții - dă nota socială, partea de solidaritate, steaua comună. „Că frații mei au plecat pe drumul / întors, dis-de-diminează, către soare răsare / și n-au mai venit iar timpul din urmă ne-ajunge.” Un sânge și un destin împlinit aici, în vecini — în moarte, în nemurire. „Adă-ți aminte cum / morții cu propriii noștri ochi le privesc și le scot în / lumină, astfel, de ne cunoaștem din aproapele nostru, / care, dinspre noi, mereu se-ndepărtă și piere.” Nu există sau e neglijabilă „hora extrema”. Mortul însă (înfăptuit) e peste tot. Ființa umană își realizează

devenirea și își săvârșește predestinarea trecând peste timp. Cum? – Nu se poate ști, dar trebuie crezut: „Nimicind, ai să vezi, se // păstrează. Lasă-mă să fiu... Să nu fiu.” Norocul se filtrează la nesfârșit în spațiul unui „despotat” eminent, actual (numai vederea noastră temporară îl separă de „aici”). „Au fost și-am uitat. Eu, Mamă,-am uitat la-ntors / de norocu-mi”. O proaspătă/veche Morea. „Tu ai fost acolo» mi-am spus. La Porțile Fierbinți / sau dincoace către coastele Moreei prin puzderia / de insule, cu pasul, alinat de cutreierul larg al / mării și de cel ce-i acolo din fire străinul”. Un despotat exemplar. „Bunuri de tot felul treceau încolo și-ncoace / peste mări neoprite”. În aspirație, Împărăția lui Dumnezeu și pilda ultimă, definitivă, a Învierii. „Iisus din somn se trezi... apoi, ca pomii-n aprilie / din nou înflorind se vestiră cu tatăl și una / erau, mai bogat, fiecare, cu fapta făptuitorului. / Său.”

Imnuri către lumea creată de Dumnezeu. Biologicul și nonbiologicul sunt numai niște aspecte, pe care doar în accepțiune pământească le-am putea numi „etape”. Ele se conțin una pe alta, dar singur „străinul” – străinul unei relații obiective – deține cheile. În fapt, nici aici, în vizibil și tactil, nu avem certitudinea cunoașterii adevărate a celor mai familiare lucruri. Cu atât mai mult, în ce privește cunoașterea Universului, rămânem la porțile interogației, pe lângă care credința ne dă o certitudine al cărei conținut nu ni-l putem imagina „exact”. „Cine ești tu, mai puțin străin decât altul / său, mai tânăr voinic? Cine ești?... știu c-ai umblat / odată prin morțile mele și că la izvor ai sorbit / legenda sfârșitului, că gândul te gândește pe veci / adormit. [...]”. În prag de necunoscut, unde mintea nu are răspuns, există o recunoaștere izvorâtă din resursele inimii. „Slavă celui ce leagă cu puterile toate și, astfel, / sfârșitul reîncepe: Trecătorul, cel mai trecător / dintre noi, schimbul iute pe care-l face lumina cu / sine și-ajunge la capăt [...]”. Cuvânt de proslăvire către „Acela pe care nu vreau să-l numesc”.

Într-un sfârșit de vară (29 august 2007), Vasile Grigore Latiș a trecut la poporul „străini-lor”. Se va auzi mult timp sunetul care tace-spune, spune-tace, al certitudini-întrebărilor lui.

„[...] Să crească codrul furtunos în auz,
clătinat; mai adânc să se-ncline gândul spre tine,

lângă Domnul, știut: să-și tacă Cuvântul tăcerea
dintâie.”

(Vasile Grigore Latiș, „Momente trei”)

(Toate citatele sunt din volumul „Cântecul băiatului nenăscut”, Târgu Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2007.)

„RUGINA LINIȘTII” LA MEȘTERUL CUVINTELOR – SIMION ȘUȘTIC

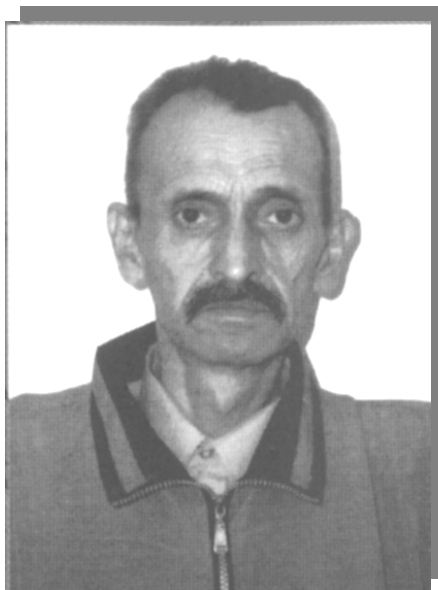
Angela-Monica JUCAN

„nu-ți dau nici o zi și nici un fluviu / și nici o zi să o întinzi cort în deșert / căci clopotele-au prins rugina / liniștii și nopțile-au zburat din liliaci // ține o iarnă / mi-am plătit / meduzele ce au uscat oceanul // nici o grijă invidie / n-am să aștept în nici un cuvânt / care are prea multe dicționare // și totuși ai dormit în cheile mele / vreau să deschid cu tine o fântână”

(Simion Șuștic, „Meșterul fântînar”)

S-au făcut șapte ani de când Simion Șuștic (și Co-man, după o iubită care l-a trădat) s-a stins, cu multă amărăciune din această lume bântuită de egoism și nepăsare și părăsire, pe care el a cunoscut-o ucigător de bine. A fost puternic înzestrat pentru purtatul crucii și a dus-o până la capătul în care, o dată cu viața, a pierdut și bucuria de a-și vedea tipărit unicul volum – „*Tectonica umbrei*”, prima și, foarte probabil, ultima carte. Volumul așteptat, iată, la nesfârșit a apărut puțin timp după moartea autorului, la timp, însă, pentru a putea primi emoționanta și împăcata mențiune a lui Vasile Gogea: „*Biografia omului, care a fost pe rând profesor, librar, sudor autorizat, revizor contabil se încheie aici. Biografia poetului, însă, abia începe!*”

Dar nu începe prea ușor. Poezia lui Simi se deslușește greu pentru că „*paznicul întoarcerilor fără flori*” a ales, în expresie, ruperea de realitate, cu legături, în schimb, din afara posibilului obiectiv (aparente fabulații). Un imaginar neliniștitor, plăsmuit în singurătate, din pustietate. Concretul se abstractizează, comunicarea pune blocaje. Lectura nu se poate face decât schimbând mereu registrele sau „traducând”, căutând o formă tradițională căreia ar

putea să-i corespundă forma poetică, încercând o acomodare a insolitului cu practica de comunicare în curs, cu rutina relațiilor verbale. Prin reducere la esențial, devine vizibilă pledoaria celui care scrie, în fața celui care citește/va citi, pentru modificările de conținut. Simion Șuștic pune pe hârtie mărturia credinței într-un univers uman recuperabil. Alegoria instrumentelor tăișului – rituale și profane – acoperă întregul volum, semnalizând prefa-

ceri de fond - cuțit, brici, lamă, secure, satâr, coasă, acțiunea de a săpa. Tăierea și tăietura sunt direct comunicate. Citim, încă, despre du-el, măcel, ghilotină. Aici se clasează și întretăierea, întreruperea, împărțirea. Din loc în loc, apare gădele. Prefacere sugerează și obiectele din sistemul de înțepare: ac, spin, săgeată (și arc), suliță. Sunt nominalizate vârful, ascuțirea, împlântarea. Există și complexul tăiș-înțepare: zimț, schijă și halebarda care are, în plus, putere de fixare (cârlig). Idei de modificare sunt, de asemenea: glonț (cu pușcă, împușcătură, mitraliere), torpilă sau spargere, a mina, a exploda, a risipi, a spulbera; ori ansamblul morii, cu morar, măcinare, sfărâmare, strivire și apoi rugina – o măcinare chimică. Mai sunt lupta și arma, în general, războiul,

războinicul, mercenarul, asediul, vânătore, bumerangul, lovitură, ruperea, smulgerea, mușcarea, treierul. Încununate cu rană, rid, cicatrizare, înfrângere. Literatura de specialitate a simbolisticii definește tăișul ca fiind principiul activ care modifică materia pasivă; în uneltele de străpungere a identificat un semn axial și acțiunea esenței asupra substanței; semnificația aparatului de rășnit se apropie mai mult de utilitar, dar are aceeași valoare – a pasivului transformat sub acțiunea activului. „Scribomanția” ar putea detecta, din contră, la poetul care numai el știe în ce ambianță vitregă a trăit, visul înalt creștinesc de a modifica pasiv agresivul.

„pe inimă-mi trag câinii groenlande / mă las, iată, de săniile lor explorat / la ceasul păpădiilor fix voi sosi surâzător / de steaua polară să mă las împușcat // trupul meu pluti-va inert aisberg / și tu îmi vei fi somnoroșul Titanic / jumătatea ta nevăzută din ape / va fi jumătatea mea tiranic”

Ai crede că e expresie în delir sau suprarealistă: „doamnă ce tarife au fagii / prelungi aducând a parabolă / ce pact ciudat de rășină / cu trunchiurile ați încheiat / desigur sînt patru nopți de cînd alunec / pe perne moi în paradis / și nici măcar o creangă incultă / sau un pian topit în urechile surde / spuneți și dumneavoastră / o vorbă în piele de bizon / sau mascați-vă vocea / cu un tigrul”. Este însă un discurs coerent dar încifrat despre

(cu sau fără voia ori știrea poetului) profanarea sacrului și rectificarea prin contopirea în sacru. Poezia trebuie pusă sub tăiș, despăcată, apoi recompusă. Omorâtă și reînviată. Tariful – valoare publică, vulgară – aplicat fagului – copac magic, despre umbra căruia se crede că e loc de odihnă al zânelor – e o atingere a lumescului de supranatural și „de altfel zînele au plecat / într-un cosmos irigat / cu ape subtile”. „Fagii prelungi” – concret, arbori de circa 40 de metri, la maturitate, metaforic, copaci „neconciși” (adică nu „scurți”) – aduc a parabolă, prolixitatea fiind aproape de enigmatic. Un angajament ieșit din ordinea firii („pact ciudat”) se încheie între lumea naturală codificată în „trunchiuri” și cea nonperceptibilă – lumea „rășinii”, semn al nemuririi. Și-apoi enclava duratei („patru nopți”) în infinit („paradis”), în spațio-timpul în care gloria terestră numită prin crengile fizice – attribute ale omagiului – nu mai rezonază: ca un „pian topit în urechile surde”. Expresia abundenței trecătoare a lumii acesteia este „bizonul”, reprezentant, cândva, al prosperității, realitate fanată, astăzi („spuneți și dumneavoastră / o vorbă în piele de bizon”). Se diferențiază valorile perene schițate în tigrul, recunoscut simbol al longevității („sau mascați-vă vocea / cu un tigrul”), durată relativă, totuși, dar care se apropie de infinit, și relația cu sacrul se corectează. Finalul sună straniu-ironic: „te rog trage-mi fumul țigării / pîn’ la bărbie / și-nchide”. Nici straniu, nici ironic, e pasul (dorit? așteptat? abia așteptat?) spre Dincolo. Fumul face traseul de relație pământ-cer, iar țigara (calumetul) este mijlocitorul. Epilogul s-a scris cu viață. În 2003, Simi Șuștic s-a trezit „într-o cu totul altă dimineață”, într-un tărâm în care liniștea nu se mai descompune. S-a dus de tuberculoză, boala pierdută, o vreme, și reînviată acum, a oamenilor de artă și de inimă albastră.

S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI

Alte extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”

Lavinia ARDELEAN**Vineri 11 martie 1960 – Conferința academicianului Tudor Vianu la Neapole**

La 7 martie la Universitatea din Neapole, în aula Institutului de filologie, academicianul Tudor Vianu a conferențiat despre „Caractere specifice ale literaturii române”. Vorbitorul a fost prezentat, celor peste 250 de studenți și cadre didactice de la Universitatea și Institutul Oriental din Neapole, de către Salvatore Battaglia, directorul Institutului de

Filologie, care a subliniat valoarea mondială a cercetărilor academicianului Tudor Vianu.

În aceeași zi, Tudor Vianu a fost primit de rectorul Institutului Oriental, iar apoi a vizitat lectoratul și seminarul de limbă și literatură română, unde a avut o convorbire amicală cu cadrele didactice și studenții acestui lectorat privind aspecte ale literaturii române.

Mărti 1 noiembrie 1960 – „Baltagul” în limba polonă

Cu prilejul celei de-a 80-a aniversări a lui Mihail Sadoveanu, Editura de Stat poloneză a editat romanul „Baltagul” sub titlul „Dispărutul”. Traducerea în limba poloneză aparține lui Raymond Florans, cunoscut pentru numeroase alte traduceri

din operele lui Sadoveanu, ca și ale altor scriitori români. Volumul, tipărit în condiții grafice excepționale, este însoțit de portretul maestrului și o scurtă notă biografică.

Joi 8 decembrie 1960 – Recepție în cinstea dirijorului George Georgescu

La 4 decembrie, la clubul „Olteanul” al cetățenilor americani de origine română din Cleveland, statul Ohio, a avut loc o recepție în cinstea dirijorului George Georgescu, care se află în turneu în Statele Unite. Înființat în 1932, clubul „Olteanul” organizează întâlniri și manifestări culturale pentru a face cunoscută cultura românească și a păstra obiceiurile românești.

Cei peste 150 de participanți la recepție au

salutat cu căldură pe maestru. A luat cuvântul Nicolae Balindu, președintele clubului, care a felicitat pe oaspetele român pentru succesul obținut la pupitrul orchestrei simfonice din Cleveland, apoi avocatul Oscar Braun, preotul Vasile Pascu și alții care au subliniat în cuvântările lor dorința de a vedea cât mai mulți artiști români la Cleveland. Din partea legației R.P.R. la Washington a vorbit Vasile Pungan, prim secretar al legației.

Mărti 20 decembrie 1960 – Prezențe românești peste hotare

Academicianul Iorgu Iordan a conferențiat la Universitatea din Geneva despre aspectele istorice ale limbii române în secolele XIX și XX.

La conferință a asistat și Grigore Geamănu, ministrul R.P.R. în Elveția.

La universitate, academicianul Iorgu Iordan și Grigore Geamănu au fost întâmpinați de René

Scharer, decanul Facultății de Litere, de profesorul Antony Babel, de profesorul Andrei Burger, șeful catedrei de filologie, și alții.

Cu acest prilej academicianul a oferit universității geneveze un număr de studii asupra limbii române.

CALENDARUL CLIPEI

Corina ȘANDOR

- 11 ian. 2010** Conferință de presă cu tema: *Bilanțul activităților pe 2009*, susținută de directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, prof. dr. Teodor Ardelean.
- 13 ian. 2010** Sub genericul „Cartea de vitrină” bibliotecarul Angela Sitar a prezentat tema *Pelerinaj la Medjugorje*. Invitat special: prof. Livia Felecan.
- 14 ian. 2010** Școala „Dr. Victor Babeș” din Baia Mare a prezentat programul: *Der Abend Stern*, cu ocazia împlinirii a 160 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu.
- 14 ian. 2010** Lansarea cărții: *De la Titu Maiorescu la Petru Creția* de prof. Săluț Horvat. Prezentatori: prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu, prof. univ. dr. Cornel Munteanu de la Universitatea de Nord Baia Mare. Moderator: prof. dr. Teodor Ardelean.
- 15 ian. 2010** Clubul Rotary în colaborare cu Biblioteca Județeană Petre Dulfu Baia Mare a organizat lansarea albumului: *680 ani de istorie Baia Mare. 80 ani de istorie Rotary*. Au participat personalități din viața cultural-științifică băimăreană și maramureșeană. Moderator: prof. dr. Teodor Ardelean. Cu acest prilej a avut loc un concert extraordinar al Coralei Armonia.
- 15 ian. 2010** Teatrul independent Ararat l-a omagiat pe poetul Mihai Eminescu la 160 de ani de la nașterea sa, prin spectacolul *Pe mine mie... redă-mă*, realizat cu sprijinul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”. Pe un scenariu construit de actorul și regizorul Claudiu Pintican, spectacolul cuprinde pasaje din scrierile în proză și versuri din aproximativ 40 de poezii eminesciene, printre care fragmente din toate *Scrisorile*, *Floare albastră*, *Odă (în metru antic)*, *Cugetările sârmanului Dionis*, *Femeia*, *măr de ceartă*, *Luceafărul*, *Glossă*, *Memento mori*. La realizarea spectacolului au contribuit balerina și coregrafa Alina Szasz, cântăreața Casandra Hauși, actorii Diana Podăreanu, Adriana Covaci, Dana Ilie Bărbosu și Anton Tauf. Coloana sonoră originală este semnată de compozitorul Călin Ionce.
- 18 ian. 2010** Inaugurarea Biblionet Vișeu – proiect IREX.
- 22 ian. 2010** Moment artistic „Despre Unire”, prezentat de Școala nr. 1 din Baia Sprie.
- 22 ian. 2010** ANUALA DE ARHITECTURĂ NORD-VEST:
- 1) Vernisajul expoziției *Proiecte pierdute în timp*;
 - 2) Decernarea premiilor anuale;
 - 3) Vernisajul expoziției: *Modele de case în stil tradițional pentru localitățile Budești și Sârbi 2009*; Proiect finanțat de OAR prin Programul pentru protecția peisajului construit în Maramureș;
 - 4) Sub genericul „Cartea de vitrină” arhitectii Arpad Zachi și Adrian Ionașiu au prezentat publicațiile Arhitect și De-Arhtectură.
- 27 ian. 2010** Inaugurarea Centrului de lectură pentru NEVĂZĂTORI – Secția Multiculturală.
- 2 febr. 2010** Inaugurare Biblionet – proiect IREX – Baia Sprie.
- 5 febr. 2010** Inaugurare Proiect CIE Firiza – coordonator de proiect Oana Ungurean.
- 9 febr. 2010** Inaugurare Biblionet – proiect IREX – Vadu Izei.
- 10 febr. 2010** Inaugurare Biblionet – proiect IREX – Coaș.
- 16 febr. 2010** Inaugurare Biblionet – proiect IREX – Copalnic Mănăstur.
- 16 febr. 2010** Lansarea revistei „Memoria Ethnologica”.
- 18 febr. 2010** Manifestarea culturală *Să ne cunoaștem scriitorii contemporani*, ediția a III-a, dedicată poetului George Vulturescu.

- Tema de concurs: *Dragostea și formele ei de comunicare – poezia, scrisoarea de dragoste, SMS sau mess-ul și declarația în gen comic.*
- 19 febr. 2010** NEVĂZĂTORI – concurs de cultură generală.
- 20 febr. 2010** Vernisajul expoziției de fotografie a artistului fotograf Lucian Petru Goja: *Evadarea (d)in abstract*. Au vorbit lect. univ. Ioan Anghel Negrean, artist plastic, lect. univ. Laura Ghinea, artist plastic. A recitat Claudiu Pintican.
- 25 febr. 2010** Sub genericul „Cartea de vitrină”, bibliotecarul Sorina Beretean a prezentat albumul *Pământul văzut din cer* de Yann Arthus Bertrand.
- 25 febr. 2010** Vernisajul Târgului de măștișoare. Organizator Ileana Horoba, artist plastic.
- 4 mart. 2010** Lansarea revistei „Familia română”, nr. 4 (35), revistă pentru solidaritatea românilor de pretutindeni, editată de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare și Asociația Culturală „Familia română”. Numărul a fost dedicat subiectului „Bibliotecă românești în lume”.
- 5 mart. 2010** Vernisajul expoziției de desene: *Pasiunile mele*. Autori: Roxana Crăciun și Daniel Pop, elevi ai Colegiului Național „Gheorghe Șincai” din Baia Mare. Expoziția a fost deschisă în perioada: 5-12 martie 2010.
- 11 mart. 2010** CONFERINȚĂ DE PRESĂ
– cursurile interactive de limbi străine: japoneză și engleză (prof. Marta Andrei);
– pachetul iRiver Story Reader (informatician Marcel Țura);
– etapele pregătitoare pentru organizarea conferinței *Efectele televiziunii asupra minții umane*.
- 12 mart. 2010** Decernarea titlului de „Doctor Honoris Causa” Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Justinian Chira al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului de către Universitatea de Vest Vasile Goldiș, Arad, Filiala Baia Mare.
- 15 mart. 2010** Salonul anual al profesorilor de arte vizuale.
- 19 mart. 2010** Lansarea cărții: *Încolo și înapoi* de Mihai Matei Nistor.
- 25 mart. 2010** Vernisajul expoziției de desene realizate în cadrul proiectului: „Circulând corect ne protejăm viața”. Organizator: Grădinița nr. 9 Baia Mare, în parteneriat cu Inspectoratul Județean al Poliției Maramureș, Inspectoratul Școlar Județean Maramureș și Primăria Baia Mare.
- 25 mart. 2010** Lansarea cărții: *Phoenix vecina...* de Ioana Ileana Ștețco.
- 31 mart. 2010** Expoziția *Bazarul de Paști*, realizată de Grădinița nr. 20, Baia Mare.
- 1 apr. 2010** Vernisajul expoziției personale de pictură a artistului plastic Aurel Dan.
- 1 apr. 2010** Lansarea CD-ului *Pricesne* interpretate de Măriuca Verdeș.
- 8 apr. 2010** Deschiderea lucrărilor conferinței: 4^{ie}me Conférence internationale nonconventionnelle des jeunes canadianistes 4th International Unconventional Conference of Young Canadianists
Organizator: Universitatea de Nord Baia Mare, Facultatea de Litere.
- 15 apr. 2010** Conferința *Efectele televiziunii asupra minții umane*, susținută de prof. dr. Virgiliu Gheorghe. Organizator: Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare.
- 17 apr. 2010** Rajmohan Gandhi – întâlnire cu tinerii băimăreni și lansare de carte.
- 19 apr. 2010** Lansare de carte *Fața nevăzută a lunii* de Eugen Cojocaru.
- 21 apr. 2010** Deschiderea oficială a Olimpiadei de meșteșuguri artistice tradiționale și vernisajul expoziției de artă plastică *De la Înviere, la Înălțare*.
- 23 apr. 2010** Vernisaj: „Salonul de Primăvară”, în organizarea Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș și a Asociației Artiștilor Plastici din Maramureș.
- 23 apr. 2010** Ziua Bibliotecarului din România.
- 27 apr. 2010** Lansare de carte: *Cele 4 dimensiuni ale feminității românești*, volum coordonat de Monica Tatoi.
- 30 apr. 2010** Lansare de carte: *O poveste ardeleană* de Dora Hoza.
- 7 mai 2010** Deschiderea oficială a Simpozionului Național „Interferențe”, organizat de Inspectoratul Școlar Județean Maramureș și Colegiul Tehnic „George Barițiu” Baia Mare.
- 7 mai 2010** Evaluarea discursurilor și festivitatea de premiere în cadrul Proiectului EURO VOICE organizat de Fundația Culturală Catharsis.
- 10 mai 2010** Lansarea cărții de corespondență între Vasile Latiș și Gavril Ciuban *Viața de aer*.
- 14 mai 2010** Vernisajul expoziției de pictură a artistei Mihaela Ghiț *Popas în lumea culorii*.

- 19 mai 2010** Lansarea cărților *Graiul în satul Înău din Țara Lăpușului* și *Carte de întâmplământ*, ambele de pr. Viorel Thira, și *Căci pe mucedele pagini stau domniile române...* de Mihail Georgiu, text îngrijit, predoslovie și biobibliografie de Viorel Thira. Au prezentat: prof. univ. dr. Gheorghe Pop, conf. univ. dr. Valeriu Oros, prof. Vasile Leschian. Moderator: prof. Pamfil Bilțiu.
- 21 mai 2010** Lansarea cărții *Provincia medievală Dacia din Europa Nordică* de George Pantecan, scriitor român stabilit în Suedia.
- 1 iun. 2010** Lansare de carte: *Icarus cu aripi de bronz* de George Nicoară. Au prezentat: conf. univ. dr. Cornel Munteanu, conf. univ. dr. Adrian Oțoiu și poetul Ion Bur-nar.
- 1 iun. 2010** Premierea Celui mai bun, celui mai fidel cititor – Secția pentru copii a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”.
- 2 iun. 2010** Vernisajul expoziției *Fotoethnografica*, ediția a V-a, organizate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș.
- 3 iun. 2010** Lansarea cărților: *Labyrinth.com* și *Voodoo* de Eugen Ovidiu Chirovici.
- 10 iun. 2010** Lansare de carte: *Un om din Est* de Ioan Groșan.
- 11 iun. 2010** Lansare de carte: *Calendarul Popular. Un corpus al obiceiurilor de peste an din județul Maramureș*, vol. 2 : *Obiceiurile toamnei și iernii* de Maria și Pamfil Bilțiu.
- 15 iun. 2010** Vernisajul expoziției de arhitectură și design cu lucrările de atestat ale elevilor clasei a XII-a C, Liceul de Artă. Organizator: Ordinul Arhitecților din România Filiala Nord-Vest.
- 21 iun. 2010** Vernisajul expoziției de pictură: *Moșul din Arizona* a artistului plastic Ioan Nicoară.
- 22 iun. 2010** Lansarea cărții de poezie *Dansul Inorogului* de Teodor Răpan.
- 22 iun. 2010** Lansarea post-mortem a cărții *Terra mirabilis* de Vasile Avram, organizată de văduva autorului.
- 21 iul. 2010** Vernisajul expoziției de arte vizuale Tabăra de la Șurdești 2010. A prezentat Victor Mihalca.
- 22 iul. 2010** Lansare de proiect: *Let's do it Romania*.
- 09 aug. 2010** Deschiderea taberei de Etnografie și Artă Populară organizată de Direcția Ju-dețeană Pentru Tineret Maramureș (Marcel și Maria Stanciu).
- 13 aug. 2010** Lansarea Revistei „Familia română” la Satu Mare.
- 17 aug. 2010** Lansare de carte: Terezia Bolchiș Tătaru.
- 20 aug. 2010** Dublă lansare de carte: *Așteptând pe rigurie* de Ștefan Aurel Drăgan și *Călătorul nourilor* de Riad Awwad.
- 31 aug. 2010** Lansarea cărților *Făclia de dor* și *Surăsul primăverii* de Marina Glodici.
- 1 sept. 2010** Vernisajul expoziției *Desene și pictură ale matematicienilor* de Lidia Elena Kozma, Ștefan Mărușter, Eugen Păltanea, organizat cu ocazia Conferinței de Matematică găzduite de Universitatea de Nord Baia Mare, Facultatea de Științe, Catedra de Matematică-Informatică.
- 3 sept. 2010** Lansarea primului volum, *Nașterea și Copilăria*, din cadrul trilogiei *Obiceiuri din viața omului în Maramureș* de dr. Mihai Dăncuș, directorul Muzeului Maramureșului din Sighetu Marmației. Volumul 2 : *Nunta* și volumul 3 : *Înmormântarea*, sunt în curs de apariție.
- 9 sept. 2010** Lansarea cărților *15 ani de catrene* și *Un zâmbet, o lacrimă...* de Viorica Găinariu-Tazlău, membră a Uniunii Epigramiștilor din România și a Clubului „Spinul” din Baia Mare. Evenimentul a fost moderat de Viorica Pârja, jurnalist.
- 16 sept. 2010** Lansarea revistei „Memoria etnologica” și vernisajul expoziției de fotografie „Fotoethnografica – Borșa” ediția a VI-a, organizate de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș.
- 25 sept. 2010** Vernisajul Anualei de fotografie, organizat de ARS – Baia Mare.
- 25 sept. 2010** Asociația Scriitorilor din Baia Mare și revista „Nord literar”, cu sprijinul Primăriei Baia Mare și al Consiliului Local Baia Mare, a organizat manifestarea „Cărțile Anului 2009”, festivitate în care s-au premiat cele mai bune cărți ale scriitorilor băimăreni apărute în cursul anului 2009.
- 30 sept. 2010** Lansare de carte: *O antologie a poeziei maramureșene. De la poezia populară până în 2009*, realizată de Nicolae Scheianu. Au prezentat: prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu (Facultatea de Litere, Universitatea de Nord Baia Mare), prof. Săluc Horvat, director executiv la revista „Nord literar”, prof. dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre

- Dulphu" Baia Mare, prof. dr. Ștefan Mariș, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș.
- 4 oct. 2010** A XVI-a ediție a Colocviului Anual al bibliotecarilor maramureșeni, cu tema „PROFESIE ȘI PROFESIONALISM”.
- 8 oct. 2010** Campanie de luptă împotriva cancerului.
- 18 oct. 2010** Vernisajul expoziției de artă plastică „Salonul de toamnă”, organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș și Asociația Artiștilor Plastici din județul Maramureș.
- 19 oct. 2010** Activitate susținută de copiii din Grădinița „Otilia Cazimir”, Baia Mare: „Scandal într-o oală cu ciorbă”.
- 22 oct. 2010** Deschiderea oficială a celei de-a doua Conferințe Aniversare Internaționale „A Century under the Spirit of Mark Twain” (1835-1910), organizată de Catedra de Limbi Moderne a Facultății de Litere a Universității de Nord Baia Mare în colaborare cu American Corner din cadrul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare.
- 27 oct. 2010** Lansarea volumelor XXXIV, XLII-XLIV ale dicționarului *Personalități române și faptele lor : 1950-2000*, realizat de Constantin Toni Dârțu. Organizatori: Liga Scriitorilor din România, Editura Venus din Iași și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare.
- 28 oct. 2010** *Carnavalul Toamnei*, cl. I, Școala nr. 1, Baia Sprie.
- 28 oct. 10** Conferința cu tema: „Problema abandonului la copii – între normativitate și situația concretă”, organizată de Fundația de Voluntari Somaschi Baia Mare, Universitatea de Nord Baia Mare, Asociația La Nostra Via din Italia, Agenția Regională pentru Adopții Internaționale din Regiunea Piemonte Italia.
- 10 nov. 2010** Dramatizare: „Poveștile lui Păcălă”, cu participarea Școlii „Nicolae Iorga”, Baia Mare, Grup Școlar Borșa, Școala „Lucian Blaga”, Satu Mare.
- 11 nov. 2010** A IV-a ediție a proiectului „Să ne cunoaștem scriitorii contemporani”. Invitați: Mihai Pătrașcu, manager general la Aeroportul Baia Mare, Editura Galaxia Gutenberg din Târgu Lăpuș, Colegiile Naționale „Vasile Lucaci”, „Gheorghe Șincai” și „Mihai Eminescu”, Liceul Teoretic „Emil Racoviță”, Liceul de Artă, Colegiul Economic „Nicolae Titulescu”, Liceul Teoretic „Nemeth Laszlo”, Grupul Școlar „C. D. Nenițescu”, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare.
- 12 nov. 2010** Lansarea revistei „Pro Uniune”.
- 12 nov. 2010** Lansarea cărții *Deportați în Do-neșk* de Știrbu Efrem.
- 15 nov. 2010** Vernisajul expoziției de pictură *Atelier 25 – expoziție de grup*. Coordona-tor: Camelia Moisima.
- 18 nov. 2010** Lansarea albumului *Baia Mare*. Organizator: Electro Sistem Grup.
- 19 nov. 2010** Lansarea cărții: *Din arhivă de Răcășan Andrei*, elev la Colegiul Național „Gheorghe Șincai”.
- 20 nov. 2010** Lansarea volumului de poezii *Cât îi Maramureșu’ / nu-i poet ca eu și tu* de Lucian Perța.
- 22 nov. 2010** Lansarea cărții *Memorii* de Ioan Bătea.
- 24 nov. 2010** Activitate în cadrul proiectului de parteneriat „Săptămâna familiei, săptămâna fără TV”, între Asociația „Zibo”, Satu Mare și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare: „Pledoarie pentru lectură”. Au participat: grupa pregătitoare de la Grădinița „Mihai Eminescu” și clasa a II-a B (înv. Liliana Barbul) și clasa a II-a D (înv. Iuliana Ardelean).
- 29 nov. 2010** Activitatea „Pe aripile poveștilor lui Mircea Pop”, realizată de Secția pentru copii cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea la Baia Mare a scriitorului Pop Ștefan Mircea.
- 29 nov. 2010** Seminar organizat de Asociația „Artemis”, în cadrul Campaniei de 16 zile de activism împotriva violenței asupra femeilor.
- 29 nov. 2010** Prezentarea cărții *Where do I Be-long? From Kabul to London – a Refugee’s Life* de Shabibi Shah jurnalistă, poetă și translatoare refugiată politic din Afganistan în Marea Britanie. Eveniment organizat de Clubul Tinerilor Lideri din Baia Mare, un program al Initiatives of Change in Romania.
- 30 nov. 2010** Lansarea cărții *Domnul Pian în vacanță* de prof. Marta Andrei, Liceul de Artă Baia Mare.
- 2 dec. 2010** Sceneta *Baba iarna intră în sat*, Grădinița „Otilia Cazimir”.
- 2 dec. 2010** Lansarea cărții *Fitoterapia în folo-sul tuturor* de Maria Pop.

- 3 dec. 2010** Vernisajul expoziției de icoane pe lemn, realizate de Anamaria Brîndușe, elevă în clasa a XI-a, Grup Școlar Sanitar Baia Mare. Îndrumător pr. Alin Coman de la Biserica Ortodoxă din Remetea Chioarului.
- 3 dec. 2010** Lansarea monografiei *Apa – file de istorie* de Nicolae și Maria Pop.
- 6 dec. 2010** Lansarea cărții *Icoana – fereastră spre cer sau idolatrie* de Adrian Negrea.
- 8 dec. 2010** „Colocviile interjudețene de literatură română”, ediția a III-a, cu tema „Psihologism și problemă morală în opera lui Augustin Buzura”, cu participarea scriitorului Augustin Buzura. Colocviile au fost organizate sub egida Inspectoratului Școlar Județean Maramureș, a Universității de Nord Baia Mare, a Casei Corpului Didactic Maramureș și a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare.
- 8 dec. 2010** Vizita elevilor de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” și un dialog cu prof. dr. Teodor Ardelean, într-un proiect despre Maramureș.
- 13 dec. 2010** Lansarea albumului de artă fotografică și scurt-metraj: *Destine încrustate – Țara Lăpușului*, realizat de fotograful bucureștean Răzvan Voiculescu.
- 15 dec. 2010** Primii colindători – Studenții de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea de Nord Baia Mare.
- 16 dec. 2010** Crăciun latin – Colegiul Național „Mihai Eminescu”.
- 20 dec. 2010** Serbare de Crăciun – Școala „Nicolae Iorga”.

„CALENDAR VEȘNIC”

Angela SPIRIDON

- 1350-1360:** anii între care este datat sigiliul mare al orașului Baia Mare.
- 1360:** Sunt atestate documentar localitățile Desești, Rona de Jos, Rona de Sus. • Apare în documente, ca *possessio olachalis Waralia*, satul Oncești. • Regele Ungariei, Ludovic, înnobilează familia Grigor în Oncești și familia Godja (sau Goja) alias Nenes de Oncești – în Oncești, Sârbi, Nănești, Ieud, Berbești, Petrova, Cornești, Ferești, Bârsana. • Este înnobilită și familia Gherheș de Sarasău, în Cuhea.
- 1370:** Baia Sprie primește autorizația de a organiza târg anual, de 15 zile.
- 1390:** Prima atestare păstrată a comunei Bârsana, sub numele Barzanfalva și Barzanfalwa. • Este atestată și localitatea Vima Mare.
- 1390:** Mențiune documentară a localității maramureșene Kolbazvanfalva (așezare astăzi dispărută). • Prima mențiune păstrată, sub numele Totfalu, a satului Stremț (com. Băsești), care avea atunci două porți și 40 de locuitori. • Este atestat și satul Poienile Izei.
- 1390:** O hotărâre a Capitlului din Oradea prevede ca „numiții cetățeni și mineri din Baia Mare și Baia Sprie, împreună cu cei ce depind de ei, oriunde din dealul Mogoșa și chiar din toate celelalte păduri și codri, în întinderea ca de trei mii pași, să le folosească, să le stăpânească și să le întrebuințeze după cum ei totdeauna și din vechime s-au folosit”.
- 1440:** Atestare a localității Tăuții Măgherauș.
- 1450:** Sunt înnobilate familiile Nemeș de Fejérfalu, în Văleni, Călinești, Asuaju și Familia Timiș de Borșa, în Cuhea, Dragomirești, Borșa, Moisei.
- 1460:** Cavnicul este devastat de armatele prințului Albert al Poloniei (fratele regelui Ulászló al Ungariei), invazia afectând mai ales industria mineritului de aici, care nu se va putea restaura decât pe la începutul secolului al XVIII-lea, funcționând în acest răstimp la capacitate mult diminuată.
- 1470:** Matei Corvin înnobilează, în Budești, Sârbi și Călinești, familia Belin de Sârbi.
- 23 mai 1470:** Curia regească hotărăște instalarea fără opoziții a nobilului Sandrin Balin din Sârbi în posesiunea părților sale de moșie din Sârbi și Budești.
- 1500:** Ștefan cel Mare, împreună cu fiul său Bogdan, cumpără de la Ioan și Emerik Banffy, cu 1500 de florini de aur, jumătatea lor din satele Lăpuș, Suciul de Jos, Borcut, Răzoare, Văleni și Rohia, iar cealaltă jumătate, tot cu 1500 de florini de aur, de la alți membri ai familiei Banffy.
- 1510:** Regele Vladislav al II-lea înnobilează, în Budești, familia Bud de Budești.
- 1550:** Este înnobilită familia Hodoș de Bârsana și Săpânța.
- 1560:** Cetatea de Piatră își întinde autoritatea peste 55 de sate, împărțite în 10 voievodate, căpătând rol de reședință administrativă a ținutului în cadrul comitatului Solnocul de Mijloc. • Este înnobilită familia Gligor de Oncești și Vișeu de Sus.
- 1570:** În urma păcii de la Adrianopol dintre austrieci și turci, împăratul Maximilian al Austriei cedează principelui Ardealului, Ioan Sigismund Zapolya, Maramureșul și părțile ungurene, Maramureșul intrând, cu acest act, în componența Ardealului, punându-se, totodată, capăt lungului conflict confesional dintre români și ruteni. • Așezarea Brebeni este amintită într-un document, sub numele Babapataka. • Este înnobilită, de către Cristof Báthory, familia Triff, alias Vajda de Prislop, în așezările: Prislop, Românești, Buteasa.
- 1580:** Același Cristof Báthory, care apare acum consemnat cu numele Báthory Cristofor, înnobilează familia Papp de Prislop, în Boiu Mare.
- 1590:** Principele Sigismund Báthory înnobilează familia Cziple de Oncești.
- 1600:** Este edificată biserica de lemn din Nănești. • La monetăria orașului Baia Mare se bate în aur medalia omagială cu chipul lui Mihai Viteazul.

- 1610:** Cu diplomă eliberată de Gabriel Báthory, în Sârbi este înnobilită familia Borodi de Sârbi.
- 1620:** Tot în Sârbi și tot cu diplomă emisă de Gabriel Báthory, este înnobilită familia Borode de Sârbi.
- 1630:** În acest an este datat *Codicele Drăganu* găsit la Rohia și păstrat, acum, la Filiala Cluj a Academiei Române. • Este ridicată biserica de lemn de pe Dealul Florilor, Baia Mare.
- 1640:** Se construiește biserica de piatră „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Arduș.
- 1650:** Se naște, la Tăuții Măgherauș, renumitul tipograf Misztotfalusi Kis Miklos.
- 25 februarie 1670:** Se naște, la Măgoaja, haiducul Grigore Pinte Viteazul.
- 1680:** Principele Transilvaniei Mihail Apafi ridică la rang de nobili, dintre pușcașii din Chioar, pe iobagii din câteva sate, cu condiția ca, la porunca căpitanului suprem, să grăbească la cetate cu cal și pușcă, bine echipați, această „extempție” referindu-se numai la persoanele în cauză, nu și la urmașii lor.
- 1690-1710:** Sfântul ierarh Iosif Stoica Mărturisitorul este episcop al Maramureșului.
- 1690:** La Cuhea se copiază Biblia lui Șerban. • Primarul orașului Baia Sprie este primit la Viena de împărat, care garantează pe mai departe libertățile de care s-a bucurat până atunci orașul.
- 1700:** Se ridică biserica de lemn cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Borșa. • Familia Cuc de Cupșeni este înnobilită în Urmeniș, de regele Leopold I al Ungariei.
- 1710:** Epidemie de ciumă, în urma căreia, în perioada iulie-decembrie, numai în Baia Sprie au murit peste 580 de oameni.
- 1720:** Este edificată, pe locul alteia, arse de tătari, biserica de lemn „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Bârsana (una din cele opt biserici maramureșene incluse astăzi în listele patrimoniului mondial). • La Rozavlea este finalizat edificiul eclesial cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, biserică de lemn, cu fundație de piatră, a cărei construcție a început în anul 1716. • Este terminată Biserica „Sfânta Treime” din Baia Mare, la care s-a lucrat din anul 1717.
- 1730:** Pentru minierii care munceau la exploatarea minereurilor neferoase de lângă Băiuț, a fost înființată localitatea Strâmbu.
- 1760:** Se ridică biserica din Sârbi-Josani, care se face remarcată în special prin linia arhitectonică și prin colecția de icoane pe care o deține. • Este construită biserica din Budești-Susani, valoroasă mai ales prin pictura realizată în același an de Alexandru Ponehalschi. • Este edificată biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” din Șieu (comuna Rozavlea).
- iunie 1760:** Zugravul Alexandru Ponehalschi își finalizează lucrarea de pictare a bisericii din Sârbi-Susani.
- 1770:** Se construiește biserica de lemn din Hărnicesti (comuna Desești), monument care face parte, azi, din patrimoniul mondial. • Este târnosită biserica de piatră din Cavnicul de Sus. • La Șișești, este copiat „Codicele de la Șișești”. • Din acest an este cea mai veche însemnare păstrată despre satul Bloaja („predium Blosa”), numit, astăzi, Izvoarele.
- 10 aprilie 1790:** Se naște la Cavnic actrița Ungară Aniko, căsătorită Székely Józsefné (decedată la 25 decembrie 1862).
- 1800:** Este construită biserica de lemn din Borșa – Parohia de Jos. • Se ridică biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din satul Buteasa (comuna Șomcuta Mare). • Este construită biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Remetea Chioarului, una din cele mai frumoase biserici din Maramureș.
- 1810:** La Cavnic au loc revolte muncitorești („acte de împotrivire și de agitație” contra autorităților civile), prin care se revendicau condiții mai bune de lucru și de trai. • Arieșul de Câmp trece în stăpânirea familiei Kornisz. • Conte de Degenfeld cumpără, de la familia huniazilor, moșia Arduș și începe construirea castelului de aici.
- 1820:** Se ridică biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Posta (comuna Remetea Chioarului). • În Cernești, Satulung, Bicaz, Rona de Jos se introduc matricole bisericesti.
- 1830:** Se edifică biserica de lemn din Poiana Botizii. • Se construiește biserica de zid din Baia Mare, unde se vor conduce matricole bisericesti. • Se naște, în comuna Coaș, Ion Popescu, cel care va deveni profesor și va fi cunoscut sub numele Ion Popescu din Coaș (decedat la 11 iulie 1901).
- 1840:** Se construiește biserica din satul Fânațe. • Se naște, în Sat Șugatag, viitorul preot Corneliu Bud. • Se introduc matricole bisericesti în Finteușu Mic, Ariniș, Stremț și Ciuta.
- 1850:** Este dată în folosință întreprinderea metalurgică de la Poduri (în hotarul comunei Lăpuș).
- 1860-1865:** A funcționat, la Seini, o școală confesională românească, a cărei clădire există și astăzi.

- 1860:** Satul Bocicoiel are „școală regulată pentru prunci” (înainte de acest an, copiii din Bocicoiel învățau cu dascăli ambulanti plătiți de săteni). • Se naște la Cavnic dr. Schöber Emil, profesor de gimnaziu specialist în științele naturii și autor de lucrări în acest domeniu (între care, un tratat de Botanică publicat în 1901).
- 1870:** Se naște, în comuna Prislop (Chioar), viitorul învățător Teodor Ilea care, pe lângă cele din munca didactică, va avea merite deosebite în activitatea extrașcolară (a ținut conferințe, a publicat texte folclorice și articole de interes general și a fost membru activ al Astrei). • În Arduș, se înființează Biblioteca „Istoria romanilor”, de pe lângă „Reuniunea cantorilor învățători, filiala Arduș-Someș” (fundată în 1855), avându-l ca bibliotecar pe învățătorul Vasile Görög. • În Budești se construiește o școală de lemn. • Ilie Sitaru din Cavnic scrie, în stil popular, drama *Cântare verșului lui Constantin*, având ca subiect momentul supliciului lui Constantin Brâncoveanu. • Moare Emanoil Gojdu, jurist și om politic militant pentru drepturile românilor ardeleni (n.: 1802).
- 1880:** Se naște pictorul băimărean Alexandru Ziffer. • Este ales membru al Academiei dr. Jendrassik Jenő Lipót András, născut la Cavnic, medic distins cu ordine și medalii pentru rezultatele cercetărilor sale în domeniul medicinei, decan și, mai târziu, rector al Universității din Cluj.
- 1890:** Popa Grigoriu Balint zidește biserica de piatră din Bocicoiel, pentru care a procurat un clopot de 124 kg; de asemenea, renovează școala (unde a fost, mulți ani, învățător). • În Stremț, comuna Băsești, se construiește biserica de zid „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”. • Se înființează Cercul de lectură al minerilor din Cavnic. • La Băsești se constituie o formație coregrafică populară de călușari. • Este înființată, la Botiza, firma de exploatare forestieră „Schultz și Polák”, după ce proprietarii au cumpărat, aici, cu 160.000 de florini, 9.223 iughere de pădure, apoi au instalat patru ferăstraie. (Exploatarea forestieră le-a adus un venit de 15.000.000 de coroane.)
- 1900:** În Asuajul de Sus și Săcel se construiesc biserici de piatră. • La Crăciunești, Gârdani, Posta și Tisa, se construiesc școli din lemn. • Se înființează bibliotecile populare din Șișești și Săsar.
- 31 august 1900:** Ia ființă „Asociația Muzeală Băimăreană”, condusă de dr. Schönher Gyula.
- 1910:** La conducerea școlii din Băsești vine Dariu Pop, eminent dascăl, viitor compozitor, dirijor, învățător care va fi și inspector școlar. • Se construiește școala de piatră din Prislop. • Este înființată, la Baia Mare, cooperativa „Hángya” (*Furnica*, în traducere), care va avea filiale în Cavnic și Ferneziu. • Istoricul Radu Rosetti vizitează localitatea Cuhea (astăzi Bogdan Vodă).
- 13 martie 1910:** Se naște, la Dragomirești, viitoarea remarcabilă învățătoare Maria Ofrim, devenită, prin căsătorie, Berinde. (Soțul ei este învățătorul și publicistul Ion Berinde.)
- 1 august 1910:** Se inaugurează hotelul „Ștefan” din Baia Mare.
- 22 septembrie 1910:** Se naște pictorul Iosif Balla.
- 1920:** Apărea, la Baia Mare, publicația „Curierul de Vest”. • Se înfiripă, în Poiana Botizii, învățământul primar (condus, atunci, de un cantor din Lăpuș).
- octombrie 1920:** Grevă generală a minerilor din bazinul băimărean.
- 1930:** Plutonierul Constantin Ionașcu înființează, la Remetea Chioar, „Casa de sfat și cetire”.
- 2 februarie 1930:** Apare, la Șomcuta Mare, ziarul „Chioarul”, care își va înceta existența la 22 august 1931.
- 21 martie 1930:** Se naște, la Văleni (comuna Călinești), Tiberiu Utan (m.: 25 mai 1994, București).
- 10-23 aprilie 1930:** 14 artiști plastici băimăreni expun 60 de tablouri la expoziția organizată în Cluj de Societatea maeștrilor pictori din Baia Mare.
- 14 iunie 1930:** Prin Hotărârea 113 a Consiliului de Miniștri, Baia Mare este declarată „stațiune climaterică” (decurgând de aici diverse avantaje și obligații).
- 25 septembrie 1930:** La Vărai (Valea Chioarului) se naște Pop Simion.
- 1940:** Teatrul bucureștean din Sărindar vine în turneu la Baia Mare, cu comedia *Figurantul* de Alfred Savoir, avându-l în distribuție pe Ion Iancovescu.
- 5 februarie 1940:** Se naște profesorul și publicistul Vasile Leschian.
- 26 februarie 1940:** Se naște, la Ariniș, sculptorul Mihai Olos.
- 3 martie 1940:** Se naște interpretul de muzică populară Ștefan Petreuş.
- 5 aprilie 1940:** Cu o valoroasă distribuție, Teatrul Național din București prezintă la Baia Mare comedia lui George Ciprian *Capul de rățoi*.
- 14 mai 1940:** Se naște, la Vetiș (Satu Mare), poetul Andrei Crișan.

- 25 mai 1940:** Reprezentație a Teatrului Ligii Culturale, la Baia Mare, cu piesa *Căsătoria* de Gogol.
- 5 august 1940:** Se naște, la Timișoara, prof. univ. Ana Olos.
- 11 decembrie 1940:** Se naște, la Tilecuș (com. Tileag, Bihor) istoricul și muzeograful Traian Ursu (m.: 25 februarie 2010, Baia Mare).
- 15 ianuarie 1950:** Moare profesorul de teologie pr. Ioan Pașca (născut în 1892, la Buteasa, Maramureș).
- 2 februarie 1950:** Se naște, la Groși, Nicolae Bolte, cărturar țăran, electromecanic, de meserie (m.: 1 iulie 2003).
- 27 aprilie 1950:** Se naște, la Desești, Gheorghe Pârja (trecut în acte ca fiind născut la 2 mai).
- 6 mai 1950:** Se naște, la Brașov, Marian Nicolae Tomi.
- 4 iunie 1950:** Se naște, la Buzești (comuna Fărcașa), preotul militar Petru Pop, poet.
- 24 iulie 1950:** Se naște, la Miluta (comuna Menți, județul Mehedinți), Georgeta Elena Corniță, profesor al Universității de Nord, Baia Mare.
- 6 septembrie 1950:** Este votată Legea privind noua împărțire administrativ-economică în regiuni și raioane, luând, astfel, ființă regiunea Baia Mare.
- 17 septembrie 1950:** Apare, la Baia Mare, cotidianul „Pentru socialism”.
- noiembrie 1950:** Se înființează Biblioteca Regională din Sighet.
- 29 noiembrie 1950:** Se naște, la Borșa, solista de muzică populară Titiana Mihali.
- aprox. 1960:** Este înlocuită „Crucea minerilor” de pe Dealul Crucii (cel mai mare deal din apropierea Băii Mari). Nu se mai știe când a fost înălțată prima. Fiind întotdeauna din lemn, se degradează și, periodic, este înlocuită. Actuala cruce datează de prin 1960 și lua locul celei ridicată în 1926.
- Este din lemn rotund de stejar și are 650 cm înălțime.
- 1960:** Biblioteca Regională din Baia Mare scoate, sub formă dactilografată, un „Buletin informativ”. • Se înființează Secția tehnică a Bibliotecii Regionale din Baia Mare.
- 9 februarie 1960:** Se naște, la Valea Loznei (Sălaj), poeta Rodica Brad Păuna, stabilită în Baia Mare.
- 8 martie 1960:** Se naște, la Baia Mare, poeta Narcisa Mihaela Mihai, arhitect, fiica coregrafului Gavril Ghiur (stabilită în SUA).
- 29 iulie 1960:** Moare, la Cluj, Epaminonda Lucaciu, fiul lui Vasile Lucaciu.
- 4 iulie 1970:** Moare pictorul băimărean Andrei Mikola.
- 27 iulie 1970:** Moare, la Budapesta, geologul prof. univ. academician (specialist în descoperirea câmpurilor petrolifere) Papp Simon, născut la Cavnic, în 14 februarie 1886.
- 11 mai 1980:** Moare sculptorul Vida Gheza.
- 1990:** Din acest an, prof. Teodor Ardelean este director al Bibliotecii Județene din Baia Mare. • Ia ființă Cenuclul Scriitorilor din Baia Mare. • Începe construcția noii clădiri a Bibliotecii Județene din Baia Mare – primul edificiu din istoria Băii Mari special proiectat pentru o bibliotecă. • PS Justinian Chira Maramureșeanul este înscăunat ca episcop al Maramureșului și Sătmăruului. • Este fondată Casa de Presă și Editură „Gutinel” (devenită, în 1991, Editura „Gutinel” SRL).
- 7 ianuarie 1990:** Moare Ovidiu Bârlea (n.: 1917).
- 2000:** Moare prof. univ. dr. Mihai Pop, folclorist (născut în 18 noiembrie 1907, la Glod, Maramureș).
- 23 februarie 2000:** Moare, la Sighetu Marmației, învățătorul, publicistul, omul de cultură Ion Berinde (n.: 28 februarie 1908, Budești).
- 16 noiembrie 2000:** Moare Laurențiu Ulici (n.: 6 mai 1943).

SURSE de documentare:

- revista „Bibliotheca septentrionalis”.
- *Calendar cultural 2010* (realizat de Laura Temian), Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare, 2009.
- *Dicționar enciclopedic*, vol. I-VII, 1993-2009.
- Vasile Drăguț, *Dicționar enciclopedic de artă medievală românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976.
- revista „Orodoxia maramureșeană”.
- Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, ed. a 2-a rev., București, Editura Enciclopedică, 2002.

CUPRINS

*** <i>Laura Temian : trei decenii în slujba bibliotecii publice băimărene</i>	3
Dana Cecilia BOGDAN / <i>Cartea – emblemă a vieții</i>	6
MARAMUREȘ – PLAI DE ISTORII	
Marta CORDEA și Viorel CÂMPEAN / <i>Mureșian – o familie de apropiați ai cărții din părțile Supurului</i>	7
Ioana DRAGOTĂ / <i>Școala Civilă de Stat pentru Fete Baia Mare</i>	14
Lavinia ARDELEAN / <i>S-a întâmplat acum 50 de ani</i>	18
Ana GRIGOR, Ana Maria BREZOVSKI, Florina VANCIU / <i>Comuna Cernești cu satele aparținătoare</i>	20
SUB GEANA ȘI PENIȚA BIBLIOTECARULUI	
Erika VÂRȘESCU / <i>Nimeni nu e profet în țara lui</i>	38
Sergiu GĂBUREAC / <i>Fost-am la Paris</i>	40
Adelina ULICI / <i>Jurnal de catalogare</i>	52
Adelina ULICI / <i>Carte în Maramureș și Transilvania</i>	56
DIASPORA – BULGĂRI DE ȚARĂ	
Simona BOTEZAN / <i>Dincolo de Ocean, cuvintele de acasă însetează</i>	58
Marian PETRUȚA / <i>Scriitori români de peste Atlantic</i>	59
Simona BOTEZAN / <i>Condeie din diaspora – Narcisa Mihaela Mihai</i>	62
Marian PETRUȚA / <i>Artista româncă Adriana Oancia</i>	64
Marian PETRUȚA / <i>Dorel Fort duce mai departe tradiția și portul popular românesc în America</i> ...	67
Marian PETRUȚA / <i>Logos School of Music</i>	68
Antoaneta TURDA / <i>Pagini regăsite din Marin Tarangul</i>	69
Lavinia ARDELEAN / <i>Diaspora de acum 50 de ani</i>	73
SEPTENTRION (DIN PODUL LUI PLIN CU HAR)	
Mircea CRIȘAN / <i>Câtă poezie a curs pe Săsar</i>	74
Ștefan BISTRICKI FLORIAN, Ioana Maria OLTEAN / <i>Tabăra de arte Preluca</i>	76
Ana GRIGOR / <i>Manifestarea „Cărțile anului” în ultimii cinci ani</i>	78
Mircea CRIȘAN / <i>Nimic de pierdut</i>	83
PALIMPSEST	
Delia FLOREA / <i>„O teologie poetică”</i>	84
Antoaneta TURDA / <i>Detractorii lui Eminescu</i>	86
LUMEA BIBLIOTECARULUI ÎN LUNETE DREPTMĂRITOARE	
Sergiu GĂBUREAC / <i>Misiunea bibliotecii publice în civilizarea comunității</i>	90
Ioana DRAGOTĂ / <i>Criza de identitate a bibliotecilor publice românești</i>	92
Dorina CADAR / <i>Gânduri despre noi</i>	96
Amalia TALPOȘ / <i>Călătorind cu Jules Verne pe meleaguri românești</i>	98

Laura HORVATH, Paula RUS / <i>Simpozionul Național „Mijloace moderne de atragere a publicului în bibliotecă</i>	100
Valentina ROTARU / <i>Biblioteca Națională din Belarus</i>	106
Angela-Monica JUCAN / <i>Pelicanul</i>	108
Angela SPIRIDON / <i>No man's land bibliografic</i>	109

ÎN SEMN DE ADUCERE-AMINTE

Ioana DRAGOTĂ / <i>Rămas bun, Domnule Profesor!</i>	111
Dorina OȘAN / <i>Traian Ursu</i>	114
Angela-Monica JUCAN / <i>Poezie de taină semnată Vasile Grigore Latiș</i>	117
Angela-Monica JUCAN / <i>„Rugina liniștii” la meșterul cuvintelor – Simion Șuștic</i>	119

RETROSPECȚIUNE

Lavinia ARDELEAN / <i>S-a întâmpnat acum 50 de ani</i>	121
--	-----

TIMP ÎNCRUSTAT

Corina ȘANDOR / <i>Calendarul clipei</i>	122
Angela SPIRIDON / <i>„Calendar veșnic”</i>	127